

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ တော်လှန်ရေးအစိုးရ

ရှေးဟောင်းသုတေသနညွှန်ကြားရေးဝန်၏

၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွက်

နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ

REPORT

OF THE

Director, Archaeological Survey,
Burma

For the year ending 30th September 1960

၁၉၆၅

ဗဟိုဝန်ကြီးရုံး၊ ရန်ကုန်မြို့

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ

ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှု ဝန်ကြီးဌာန

ဓက-ဌာနခွဲ

[၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၁၅ ရက်နေ့စွဲပါ၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှု ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ
မှခင်းမှတ်တမ်းအမှတ် ၃၈-က(က)၆၁ မှ ကောက်နုတ်ချက်]

ဖတ်ရှုပြီးဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ချေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်၏ ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွက်
နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ။

မြန်မာနန်းချက်။

အထက်ပါနှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာကို ထုတ်ပြန်ကျေညာရမည်။

အမိန့်အရ၊

ဘဦးငါး

တွဲဘက်အတွင်းဝန်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊
ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှု ဝန်ကြီးဌာန။

အောက်ပါနိုင်ငံတော်အစိုးရနှင့်အစိုးရအသိအမှတ်ပြုအစိုးရထုတ်စာအုပ်စာတမ်း
ဖြန့်ချိရေး ကိုယ်စားလှယ်များထံတွင်လည်း ဝယ်ယူရရှိနိုင်ပါသည်။

အစိုးရနှင့်စာအုပ်စာတမ်းဖြန့်ချိရေးကိုယ်စားလှယ်များစာရင်း

- ၁။ စီးတီးစာအုပ်ကလပ်၊ အမှတ် ၉၈၊ ပန်းဆိုးတန်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၂။ သုဓမ္မဝတ်စာပုံနှိပ်တိုက်၊ အမှတ် ၅၅-၅၆၊ စစ်ကဲမောင်ခိုင်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၃။ ဘားမားနယူးအေဂျင်စီ၊ အမှတ် ၁၃၅၊ အနော်ရထာလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၄။ ပြည်ထောင်စုစာပေဖြန့်ချိရေးဌာန၊ အမှတ် ၉၄၊ ဗီရံ၊ ဗိုလ်ချုပ်ဈေး၊ ရန်ကုန်မြို့။
၅။ ပြည်သူ့စာပေကော်မတီနှင့်တိုက်၊ ၅၄၆၊ ကုန်သည်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၆။ ဘာသာပြန်စာပေအသင်း၊ ၅၂၀၊ ကုန်သည်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၇။ ကေ၊ ဘင်ဟန်းနှင့်သားများ၊ ဧညာင်လေးပင်မြို့၊ ပဲခူးခရိုင်။
၈။ ရတနာပုံဦးလှကလေးစာအုပ်ဆိုင်၊ ၃၄ လမ်း၊ ဧညာင်ဇင်တန်းရပ်၊ မန္တလေးမြို့။
၉။ အမျိုးသားစာအုပ်ဆိုင်၊ မြောက်ဘက်တိုက်တန်း၊ ဈေးချိုတော်၊ မန္တလေးမြို့။
၁၀။ ပညာအလင်းပြ စာပုံနှိပ်နှင့် စာအုပ်တိုက်၊ ၁၃၀၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၁၁။ အင်းဝတိုက်၊ စာအုပ်နှင့်စာရေးကိရိယာဆောင်းဝယ်ရေးဌာန၊ ၂၃၂၊ ဆူးလေဘုရားလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၁၂။ အက်(စ်)၊ ကေ၊ ခေ၊ စာအုပ်စာတမ်းနှင့် သတင်းဖြန့်ချိရေး ကိုယ်စားလှယ်၊ စတုရင်းဟော်တယ်
အတွင်း၊ ၉၂၊ ကမ်းနားလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၁၃။ အဂါဝါ(လ်) စာအုပ်ဆိုင်၊ လမ်းမတော်၊ မြစ်ကြီးနားမြို့။
၁၄။ ရွှေဥဒေါင်းစတိုး၊ အမှတ် ၂၆၇၊ တောင်ဗိုလ်ချုပ်လမ်း၊ မော်လမြိုင်မြို့။
၁၅။ ဦးအောင်တင်၊ လူငယ်စာအုပ်ဆိုင်ကြီး၊ မင်းလမ်း၊ သထုံမြို့။
၁၆။ ဦးမောင်ကြီး၊ အောင်ဘုရားသားစာအုပ်ဆိုင်၊ မြင်းမူလမ်း၊ မုံရွာမြို့။
၁၇။ ရွှေဟင်္သာစတိုး၊ ဗိုလ်ချုပ်လမ်း၊ လားရှိုးမြို့။
၁၈။ အယ်(လ်)၊ ဗီ၊ ဘရူဂါး၊ နေရှင်နယ်စတိုး၊ အမှတ် ၁၆-၁၇၊ ဈေးကျောင်းလမ်း၊ ပုသိမ်မြို့။
၁၉။ ခေါ်အေးကြည်၊ ဆိုင်အမှတ် ၄၂-၄၄၊ ဈေးအတွင်း၊ စာအုပ်ကုန်သည်၊ မြောင်းမြမြို့။
၂၀။ ဒီဗမာဦးသန်း၊ ဒီဗမာစာအုပ်နှင့်ဆေးဆိုင်၊ အမှတ် ၆၊ ဗိုလ်ချုပ်လမ်း၊ ဟင်္သာတမြို့။
၂၁။ စမတ်နှင့်မိုကာခန်း၊ ဘားမားစာအုပ်ဆိုင်၊ အမှတ် ၂၂၁၊ ဆူးလေဘုရားလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၂၂။ ခေါ်ကြည်ကြည်ဆင့်၊ စတုရင်နာရီမတ်၊ ဗိုလ်အောင်လမ်း(အီး-လမ်း)၊ ပုဉ်းမနားမြို့။
၂၃။ ဇွဲစာပေရိပ်မြ၊ အမှတ် ၁၉၅(ဘီ-၁)၊ ၃၃ လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၂၄။ ဘီ၊ ဘီ၊ ဘရူဂါး၊ နယူးဘားမားစာအုပ်ဆိုင်၊ အမှတ် ၂၀-၂၉၊ ကုန်သည် လမ်း၊ ပုသိမ်မြို့။

(ပြင်ပနိုင်ငံများ)

1. MESSRS. HIGGINBOTHAMS LTD., Post Box No. 311, Madras(India).
2. MESSRS. THACKER SPINK & Co. (1933) Ltd., Post Box No. 54-3, splanade
East Calcutta (West Bengal).

မာတိကာ

စာမျက်နှာ

အခန်း ၁

ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများထိန်းသိမ်းပြုပြင်မှု	...	...	...	...	၁
ပုံစံ	...	...	...	...	၂
ပြည်နှင့်မှော်ဇာ	...	...	...	...	၃
မန္တလေး	...	...	...	...	၃
ဝဲခူး	...	...	...	...	၃
ဇီးအံ	...	...	...	...	၃
တုံတေး	...	...	...	...	၃
မင်းလှ	...	...	...	...	၃
တောင်တွင်းကြီး	...	...	...	...	၃

အခန်း ၂

တူးဖော်မှုနှင့်စုစမ်းလေ့လာမှု	...	...	...	...	၃
ဒီဃာဏိုးမြို့ဟောင်းတွင် ဆက်လက်တူးဖော်ခြင်း	...	...	...	...	၃
အုတ်ကုန်းအမှတ် ၃	...	...	...	...	၄
အုတ်ကုန်းအမှတ် ၄	...	...	...	...	၇
နန်းတော်ကုန်း	...	...	...	...	၈
အုတ်ကုန်းအမှတ် ၅	...	...	...	...	၉
အုတ်ကုန်းအမှတ် ၇	...	...	...	...	၁၀
အုတ်ကုန်းအမှတ် ၆	...	...	...	...	၁၀
အုတ်ကုန်းအမှတ် ၈	...	...	...	...	၁၀
ဆူးပစ်စမ်းရွာ (တောင်တွင်းကြီးမြို့နယ်)	...	...	...	...	၁၁
တောင်ထောင့်ရွာ (နတ်မောက်မြို့နယ်)	...	...	...	...	၁၂
ရာဝတီအညာကမ်းရိုးတလျှောက် သုတေသန	...	...	...	...	၁၂
ဝဲခူးမြို့	...	...	...	...	၁၇
ပုသိမ်	...	...	...	...	၁၈
သစ်နီကျွန်း	...	...	...	...	၁၉

အခန်း ၃

ရှေးဟောင်းကမ္ဘာဦးစာပေ	...	...	...	...	၂၀
အသစ်တွေ့ရှိသော ကျောက်စာများ	...	...	...	...	၂၀
လက်ဝဲသုန္ဒရကျောက်စာ	...	...	...	...	၂၀
ရွှေမြင်တင်စုရားနှင့်သိမ်ကျောက်စာ	...	...	...	...	၂၀
ရတနာမုဒုံကျောက်စာ	...	...	...	...	၂၁
ခါးမတိုက်သူဌေးကျောက်စာ	...	...	...	...	၂၁
ငန်းစွန်ပိုင်၊ မြို့သာနယ်သောင်ပြင်ရွာစိမ်းညိုရှင် စေတီမှကျောက်စာများ	...	...	...	...	၂၁
အမရပူရမြို့မှကျောက်စာ	...	...	...	...	၂၁
မှော်ဇာမှအုတ်ခဲစာ	...	...	...	...	၂၂
ရခိုင်မှကျောက်စာများ	...	...	...	...	၂၂
ကျောက်ပလ္လင်မှပန်းစသောပုံစံများ	...	...	...	...	၂၃
လက်ဝဲသုန္ဒရခေါင်းလောင်းစာ (ပါမြို့)	...	...	...	...	၂၃
လက်ဝဲသုန္ဒရကျောက်စာ	...	...	...	...	၂၄
ရွှေမြင်တင်စုရားနှင့်သိမ်ကျောက်စာများ	...	...	...	...	၂၆
ရွှေမြင်တင်စုရားနှင့်သိမ်ကျောက်စာကျောက်	...	...	...	...	၃၀
မန်းမော်မြို့ကောင်းတံရွာအောင်မြင်စေတီမှရတနာမုဒုံကျောက်စာ	...	...	...	...	၃၃
တကောင်းရွှေစည်းခုံစုရားအနီးရှိကျွန်းကြီးကျောင်းမော်၊ မဟာသုဌေးကျောက်စာ	...	...	...	...	၃၃
မြင်းခြံခရိုင်၊ ငန်းစွန်ပိုင်၊ မြို့သာနယ်သောင်ပြင်ရွာ၊ စိမ်းညိုရှင်စေတီမှရသောသက္ကရာဇ် ၇၀၇ ခုကျောက်စာ	...	...	...	...	၃၄
မြင်းခြံခရိုင်၊ ငန်းစွန်ပိုင်၊ မြို့သာနယ်သောင်ပြင်ရွာ၊ စိမ်းညိုရှင်စေတီမှရသောသက္ကရာဇ် ၈၄၂ ခုကျောက်စာ	...	...	...	...	၃၄
မြင်းခြံခရိုင်၊ ငန်းစွန်ပိုင်၊ မြို့သာနယ်သောင်ပြင်ရွာ၊ စိမ်းညိုရှင်စေတီမှရသောသက္ကရာဇ် ၈၄၅ ခုကျောက်စာ	...	...	...	...	၃၄
အမရပူရမြို့၊ မဟာရတနာမုဒုံတိလောကစေတီမော်ကွန်းကျောက်စာ	...	...	...	...	၃၅
ရခိုင်ပြည်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ မဟာသုဌေးကျွန်းတောင်ဘက် မဟာရာဇဝတ်တိုင်းတွင်းရှိကျောက်စာ	...	...	...	...	၃၆

အခန်း ၄

ပြတိုက်နှင့်ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ...	...	...	...	...	၃၆
ပုဂံ	...	...	...	...	၃၆
မြို့ဟောင်း	...	...	...	...	၃၇
တောင်တွင်းကြီး	...	...	...	...	၃၇

အခန်း ၅

သုတေသနမှတ်စုများ	...	...	...	...	၃၇
သီရိဝိဇ္ဇာ	...	...	...	...	၃၇

အခန်း ၆

အထွေထွေ	...	...	...	...	၄၁
အရာထမ်းအမှုထမ်းများ	...	...	...	...	၄၁
ပြည်၊ ဟောပြောပွဲ	...	...	...	...	၄၂
ပိဋကတ်တိုက်	...	...	...	...	၄၂
ခေါက်ပုံနှင့်ပုံဆွဲများ	...	...	...	...	၄၃
ယဉ်ကျေးမှုစာစောင်	...	...	...	...	၄၃

အခန်း ၇

ရှေးဟောင်းစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဌာနစိတ်များ	...	...	...	...	၄၃
ရှေးဟောင်းစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှု(မြန်မာ)ဌာန	...	...	...	...	၄၃
ရှေးဟောင်းစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှု(မွန်)ဌာန	...	...	...	...	၄၄
ရှေးဟောင်းစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှု(တိုင်းရင်းသား)ဌာန	...	...	...	...	၄၅

ခေါက်ပုံနှင့်ပုံဆွဲများ

(ပုံဆွဲ ၁) မိဿဏိးမြို့ဟောင်းတူးဖော်ထားသော ကုန်းအမှတ် ၂၊ ၃၊ ၄ တို့မှပေါ်လာသော အဆောက်အဦပန္နက်များ	...	...	...	၄၇
(ပုံဆွဲ ၂) မိဿဏိးမြို့ဟောင်းကုန်းအမှတ် ၅ မှ အဆောက်အဦပန္နက်ပုံ	...	...	...	၄၈
(ပုံဆွဲ ၃) မိဿဏိးမြို့ဟောင်းကုန်းအမှတ် ၆ မှ အဆောက်အဦပန္နက်ပုံ	...	...	...	၄၉
(ပုံဆွဲ ၄) မိဿဏိးမြို့ဟောင်းကုန်းအမှတ် ၇ မှ အဆောက်အဦပန္နက်ပုံ	...	...	...	၅၀
(ပုံဆွဲ ၅) မိဿဏိးမြို့ဟောင်းကုန်းအမှတ် ၈ မှ အဆောက်အဦပန္နက်ပုံ	...	...	...	၅၁
(ခေါက်ပုံ ၆) မိဿဏိးမြို့ဟောင်းကုန်းအမှတ် ၉ မှ တူးဖော်ပြီး၍အဆောက်အဦပေါ်လာပုံ	...	...	...	၅၂
(ခေါက်ပုံ ၇) မိဿဏိးမြို့ဟောင်းကုန်းအမှတ် ၁၀ မှ အဆောက်အဦအရှေ့တောင်မျက်နှာနှင့် ဆက်စပ်နေသောမြေလွှာပုံ	...	...	...	၅၂
(ခေါက်ပုံ ၈) မိဿဏိးကုန်းအမှတ် ၁၁ မှ တူးဖော်နေစဉ်	...	...	...	၅၃
(ခေါက်ပုံ ၉) မိဿဏိးကုန်းအမှတ် ၁၂ နှင့် ၁၃ မှ အမှတ်လက္ခဏာများနှင့်အရေးအခြေပုံစံများပါသော အိုးခြမ်းပုံများ	...	...	...	၅၄
(ခေါက်ပုံ ၁၀) မိဿဏိးကုန်းအမှတ် ၁၄ မှ ဗုဒ္ဓ၊ ဗုဒ္ဓ၊ ၁ ပြား (မျက်နှာနှင့်ကျော) ပုံများ	...	...	...	၅၄
(ခေါက်ပုံ ၁၁) မိဿဏိးကုန်းအမှတ် ၁၅ မှ တူးဖော်ရရှိသောပုထိုးများ၊ ကြေးလက်ကောက်နှင့်ကြေးခြုံများ	...	...	...	၅၄
(ခေါက်ပုံ ၁၂) မိဿဏိးကုန်းအမှတ် ၁၆ အဆောက်အဦတွင်းမှကန်ရံမြေရုပ်	...	...	...	၅၅
(ခေါက်ပုံ ၁၃) ပြည်ခရိုင် မော်ဒန်မိဿဏိးမြို့ဟောင်းအနောက်ဘက်မြောက်ထောင့်၏ တောင်ဘက်ကီကီ ၇၀ ခန့်ရှိလှည်းလမ်းဘေးအနောက်ဘက်ဘေးမှရသောအုတ်ခဲစာ	...	...	...	၅၆
(ခေါက်ပုံ ၁၄) ရခိုင်ပြည်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ သိမ်ကြီးတောင်စုရားမှအာရဇီကျောက်စာ	...	...	...	၅၇
(ခေါက်ပုံ ၁၅) ရခိုင်ပြည်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ နန်းရာကုန်းဒုတိယအဆင့် အနောက်တောင်ထောင့်မှရသော အာရဇီကျောက်စာ	...	...	...	၅၈
(ခေါက်ပုံ ၁၆) ရခိုင်ပြည်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ ပန်းကုန်းသိမ်စုရားမြောက်ဘက် တောင်ကြားမှ ရသော ကျောက်စာ	...	...	...	၅၉
(ခေါက်ပုံ ၁၇) ရခိုင်ပြည်၊ ဝေသာလီစုရားကြီးမှကျောက်စာ	...	...	...	၅၉

နောက်ဆက်တွဲများ

(က) ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံးအတွက် ခွင့်ပြုချက်နှင့်အမှန်ကုန်ကုသေစာရင်း	...	၆၀
(ခ) ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်းပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံး၊ ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများထိန်းသိမ်းပြုပြင်မှုအတွက်ကုန်ကုသေစာရင်း	...	၆၁
(က-၁) ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်ရှေးဟောင်းသုတေသနညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံးအတွက်ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုကောင်စီမှကုန်သွယ်သည့်အသုံးစာရင်း	...	၆၃
(ခ-၁) ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီရုံးပုံစံဖြင့် အဆောက်အဦပြုပြင်မှုအသုံးစာရင်း	...	၆၄
(ဂ) ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနကရိုက်ကူးသော ခေါက်ပုံများစာရင်း	...	၆၅
(ဃ) ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက ရေးဆွဲပြီးသောပုံများစာရင်း	...	၇၉
(င) ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်းတွေ့ရှိသောကဗျည်းကျောက်စာများ	...	၈၃

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်၏
၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွက် နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ

အခန်း ၁

ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများ ထိန်းသိမ်းပြုပြင်မှု

အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်းတွင် ဇယားဝင် ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများ ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ရန်အတွက် ဌာနဆိုင်ရာ ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်အောက်တွင် အသုံးစရိတ်ငွေကျပ် ၅၀,၀၀၀ ခွင့်ပြုသတ်မှတ်ထားသည့်အနက်မှ ငွေကျပ် ၄၀,၈၀၁ ကျခံသုံးစွဲ၍လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီမှ ထောက်ပံ့ထားသော ငွေလည်း ကျပ် ၁၀,၄၉၀ ကို အသုံးပြု၍ ပြုပြင်မှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့ရာ စုစုပေါင်း ငွေ ကျပ် ၆၇,၃၇၁ အကုန်အကျခံခဲ့ပါသည်။

ဤနှစ်အတွင်းတွင် ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦပေါင်း ၂၀ ကို အစိုးရထိန်းသိမ်းသော ဇယားဝင် အဆောက်အဦအဖြစ် ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနက ကြော်ငြာစာထုတ်ပြန်သည်။ ထိုအဆောက်အဦများ မှာ၊ ပုဂံမှတဝဂျ၊ သဗ်ရာဇာ၊ ဖုရားအမှတ် ၄၆၄၊ ဂူတော်သစ်၊ စေတနာစေတီ၊ အနောက်ဇိဗီး၊ အရှေ့ဇိဗီး၊ မြောက်ဂူနီစေတီ၊ တောင်ဂူနီစေတီ၊ သန့်ပြန့်စွာနှင့်ရိုးမင်းကြီးစေတီ၊ စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့မှ လင်ပန်းပြောက် စေတီ၊ သကျမာရ်အောင်နှင့်ရတနာမာရ်အောင်စေတီ၊ တောင်တွင်းကြီးမြို့နယ်၊ ကုက္ကိုခွကျေးရွာ၊ မိုဃ်ဇာ၊ မြို့ဟောင်းအတွင်းမှအုတ်တိုက်ကြီး၊ သထုံမြို့မှမြို့ရိုးဟောင်း၊စစ်ကိုင်းကောင်းတော်အနီးမှ ကျောက်စာရုံ၊ဟံသာဝတီ ခရိုင်၊ တွံတေးမြို့နယ်၊စမ်းရွာမှမောင်မီစေတီ၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ ဖါးအံခရိုင်၊ ကော့ကွင်းရွာအနီး ကော့ကွင်းဂူနှင့် ရှေးဟောင်းကျောက်စာနှင့် ရုပ်ပွားတော်များ၊ ပဲခူး၊ ဖုရားသုံးဆူမှရွှေဂူကြီးဖုရားတို့ဖြစ်လေသည်။ ၎င်းအနက်တွင် ပဲခူး၊ ဖုရားသုံးဆူမှ ရွှေဂူကြီးဖုရားအား ဇယားဝင်သည့်သွင်းငြင်းကို ရွှေဂူကြီး၊ ကျောက်ဖျာကျောင်းဆရာတော်က ကန်ကွက်သဖြင့် မူလအမိန့်ကြော်ငြာစာကိုအတည်ပြုရန် ရွှေဆိုင်းခုံရသဖြင့် ၁၉၆၀-၆၁ ခုနှစ်အတွင်းမှပင် ရွှေဂူ ကြီးဖုရားကိုချန်လှပ်၍ အဆောက်အဦ ၁၉ ခုကို အတည်ပြုရလေသည်။ ယင်းသို့ဇယားဝင် အဆောက်အဦများ ကိုးဘက်မလာမီ ဤဌာနမှစောင့်ရှောက်သော အဆောက်အဦ ဦးရေမှာ ၁၂၂ ဖြစ်လေသည်။ ဇယားဝင် အဆောက်အဦများကို စောင့်ရှောက်ရန်ခန့်အပ်ထားသောအမှုထမ်းဦးရေမှာ ၂၁ ဖြစ်၍ ဒေသအလိုက်တာဝန် ချထားသောစာရင်းမှာ၊ ပုဂံမြို့တွင် ၁၁ ယောက်၊ မန္တလေးတွင် ၂ ယောက်၊ စစ်ကိုင်း၊ အမရပူရ၊ အင်းဝ၊ ပဲခူး၊ မှော်ဇော၊ မင်းလှ၊ မင်းကွန်းနှင့် မြို့ဟောင်းတို့တွင် ၁ ယောက်စီဖြစ်ပါသည်။ မိုဃ်ဇာမြို့ဟောင်းတွင် တူးဖော်ရာမှ ပေါ်ပေါက်လာသော အဆောက်အဦများကို စောင့်ရှောက်ရန်အမှုထမ်းတဦးကို ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီက ခန့်အပ် ပေးထားပါသည်။ ပုဂံအာနန္ဒာဖုရားတွင်အမှုထမ်းနေသော အစောင့် ၄ဦးအတွက်လည်း ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီက ပင် လစာစရိတ်ဆက်လက်ကျခံလျက်ရှိပါသည်။

ဆောင်ရွက်ပြီးခဲ့သော ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမှုများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

ပုဂံ။ ။ဓမ္မရုံကြီးဖုရားတွင်အရှေ့ဖက်မှန်အတွင်းနှင့်အရှေ့ဧကန်များကိုအင်စတီကျပ်ခဲ့သည်။သို့သော် ဤနှစ်အတွင်း သတ်မှတ်ပေးသော ရံပုံငွေနှင့်မလုံလောက်သဖြင့် နံရံများအပြည့် အပြီးသတ်မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါ။ ဤဖုရားတွင် အာနန္ဒာဖုရားကဲ့သို့ပတ်လည်စင်္ကြံ ၂ ထပ်ရှိလေရာ၊အတွင်းထပ်မှအုတ်များဖြင့် အပြည့်ပိတ်ဆို့ထား လေသည်။ ဤသို့မိမိထားခြင်းမှာ မူလလက်ရာမဟုတ်သော်လည်း မည်သည့်အချိန်အခါက မည်သို့သော်ရည်ရွယ် ချက်ဖြင့်ပြုလုပ်ခဲ့သည်ကို မှန်းဆမရနိုင်ချေ။ ဤဌာနမှာ ၁၉၀၄-၁၉၀၅ ခုနှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာတွင် ပုံစံနှင့်တကွ ဖော်ပြပါရှိခဲ့လေသည်။ ယခုနှစ်တွင် ထိုသို့အုတ်များ ပိတ်ဆို့ထားခြင်း၏အကြောင်းရင်းကိုသိရှိနိုင်ရန် အတွင်း စင်္ကြံသို့ဝင်သော အရှေ့ဖက်မှန်လေးမုခ်နှင့်တောင်ဖက်မှန်လေးမုခ်တို့မှ အုတ်များကိုဖယ်ရှားခွာလုပ်၍ကြည့်ပါ သည်။ မုခ်များကိုဖောက်ထွင်းလိုက်သောအခါတွင် အတွင်းစင်္ကြံအမြင့် ၂၇ ပေအထိသာလျှင် အုတ်များအပြည့် စီထား၍ ၎င်းအထက်မုခ်ကုန်းမျက်နှာကြက်အထိ ၄ ပေခန့်မှာလပ်ဟင်းနေ၏။အတွင်းပိုင်းမှန်ရံတို့သည်မူလအင်္ဂတေ ကိုယ်ထားသော အခြေအနေအတိုင်းရှိသဖြင့် အဆောက်အဦတည်ဆောက်ပြီးစီးသည့်နောက်မှပိတ်ဆို့ထားကြောင်း ထင်ရှား၏။ ယင်းသို့ပိတ်ဆို့ခြင်းမှာ အမိုးသို့တိုင်အောင်မရောက်သဖြင့် လေးလံသောအပေါ်ဝန်ကြောင့် ပြုလုပ် မည့်အန္တရာယ်ကိုကာကွယ်ခြင်းမဟုတ်နိုင်ချေ။ သို့သော်မဟိုမဟိုင်ကြီးမှာ ခိုင်ခံ့မှုမရှိ၍ပတ်လည်စင်္ကြံတွင်အုတ်များ ဖြည့်၍ထားရသလောဟု စဉ်းစားဖွယ်ရာရှိလေသည်။ ယခုထက်ပိုမိုထင်ရှားသိသာရန်မှာ ထုထည်ကြီးမားသော အုတ်ရိုးများကိုဖယ်ရှားမှသာဖြစ်နိုင်ချေမည်။ ထို့ကြောင့် အစီရင်ခံစာနှင့်အတွင်း၌ ထိုမျှနှင့်ပင်ရပ်ဆိုင်းထားရ ပါသည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းများအတွက် စရိတ်ငွေကျပ် ၃,၃၄၇ ကုန်ကျပါသည်။

လောကနန္ဒာဖုရား၏ကမ်းပါးကို နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းမြစ်ရေတိုက်စားသဖြင့် နှစ်တိုင်းလိုပင် ကျောက်တုံး များဖြင့် စီ၍ပြုပြင်ပေးရပါသည်။ ယခုနှစ်အတွင်းတွင် ငွေကျပ် ၅,၇၅၀ အကုန်အကျခံ၍ ဖုရား၏မြောက်ဖက်နှင့် အနောက်ဖက်တွင် ရေတိုက်စားခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်ကျောက်ရိုးများစီခြင်းနှင့် အနောက်ဖက်တန်တိုင်းအခြေတွင် မြေများပြန်လည်ဖို့ပေးငြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပြီးစီးပါသည်။

သက်နိမ့်စွာရောင်းတွင် ပရိဝုဏ်အတွင်းတောများရှင်းပစ်ခြင်း၊ ဖုရားပေါ်နှင့်ဖုရားလုံဏ်အတွင်းမှမြေ၊ သဲနှင့် ခဲများကိုရှင်းလင်းခြင်း၊ ဖုရား၏ပျက်စီးနေသော အစိတ်အပိုင်းကို အုတ်ရိုးဖြင့်ပြန်လည်ပြုပြင်ခြင်းနှင့် ကွာကျထားသောအင်္ဂါတေအနားများကို နောက်ထပ်ကွာကျနိုင်စေရန် ဘိလပ်မြေသရွတ်ဖြင့် အနားသတ်ပေးခြင်းလုပ်ငန်းများကိုငွေ ကျပ် ၈၅၉ အကုန်အကျခံ၍ ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ခဲ့ပါသည်။

ဘိုမယ်အုတ်ကျောင်းတွင် လေ့ကားမုခ်များနှင့်အုတ်နံရံများကိုငွေကျပ် ၂,၁၀၀ ကျခံ၍၎င်း၊ ဝိနည်းမိရိဖုရားတွင် အုတ်တေကြားသိပ်ခြင်းနှင့် အနားသတ်ခြင်းကို ကျပ် ၃၀၀ ကျခံ၍၎င်း ပြုပြင်ခဲ့၏။

ပုဂံ-ညောင်ဦးလမ်းမမှဝက်ကြီးအင်းဂူပြောက်ကြီးသို့သွားသောလမ်းနှင့်အလုံတော်ပြည့်ဖုရားသွားသောလမ်းတို့ကိုကျောက်စရစ်များခင်းပေး၍ လမ်းဘေးနှစ်ဖက်လုံးတွင် မြေများဖုံးပေးခဲ့ပါသည်။

မြင်းပြဂူသွားလမ်းနှင့် ရွှေဆံတော်ဖုရားသွားလမ်းများကိုလည်းဘေးနှစ်ဖက်၌ မြေဖို့လုပ်ငန်းကိုဆောက်ရွက်ပါသည်။ လမ်းပြုပြင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် ကုန်ကျငွေမှာ ကျပ် ၂,၀၅၅ ဖြစ်ပါသည်။

ပုဂံမြို့ရှိဖုရားပုထိုးများထိန်းသိမ်းပြုပြင်ရန်အတွက် ၁၉၅၈-၅၉ ခုနှစ်က ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီမှထောက်ပံ့ထားသော ရံပုံငွေလက်ကျန်ကိုအောက်ပါအဆောက်အဦများ ပြင်ဆင်ရာ၌အသုံးပြုလိုက်ပါသည်။

၎င်း၌မှာ ဘိုမယ်ကျောင်းတွင်အတွင်းအပြင်ရှင်းလင်း၍အင်္ဂါတေအနားသတ်ခြင်း၊ပေါင်းအမိုးပေါက်ကိုဖါးစေး၍ အောက်ထပ်အတွက် ထောင့်များနှင့်မုခ်ပေါင်းများကို ပြုပြင်ခြင်းမှာ ကျပ် ၃,၃၀၉ ကုန်ကျပါသည်။ အလားတူပြုပြင်မှုတို့ကိုလက်မှုကုန်ဖုရားတွင် ကျပ် ၇,၈၁၁ ကျခံ၍၎င်း၊ဝိနည်းမိရိဖုရားတွင်ကျပ် ၄,၁၀၆ ကျခံ၍၎င်း၊ သံဘော်ကြားဖုရားတွင်ကျပ် ၂,၇၇၄ ကျခံ၍၎င်း ဆောင်ရွက်ပြီးစီးပါသည်။ ၎င်းအပြင်မင်းနန်သူလေးမျက်နှာဖုရားမှ အဇဂေါဏဖုရားသို့သွားသောလမ်းကိုငွေ ကျပ် ၁,၃၁၇ ကျခံ၍ကျောက်စရစ်များခင်းပေးခဲ့ပါသည်။

ပြည်နှင့်မှော်ဇာ။ ။ဖုရားကြီးဖုရားမှာပစ္စယံ ၃ ဆင့်ရှိ၍စေတီလုံးအောက်ခြေလုံးပတ်မှာ၃၀၇ ပေရှိပါသည်။ ၎င်းဖုရားကို ၁၉၅၈ ခုနှစ်အတွင်းကအစိုးရထိန်းသိမ်းသောဇယားစာရင်းတွင် သွတ်သွင်းခဲ့ပါသည်။ ထိုနှစ်မတိုင်မီကပင် ဂေါပကအဖွဲ့ကအလှူငွေကောက်ခံလျက် စေတီလုံးကိုအုတ်ရိုးပတ်လည်ဖြည့်ခြင်းဖြင့်မွှေးမံပြုပြင်နေပါသည်။ အစီရင်ခံသောနှစ်တွင် ငွေကျပ် ၁၀,၆၆၆ အကုန်ကျခံ၍ ဖုရားကြီး၏အရှေ့တောင်ပိုင်း၊ တောင်ဖက်နှင့်အနောက်ဖက်တို့တွင် ပြိုကျပျက်စီးထားသော အုတ်ရိုးများကိုပြုပြင်ပေးပါသည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ပေးသော်လည်း ပစ္စယံ ၃ ဆင့်နှင့်စေတီအထက်ပိုင်းတို့တွင် ပြင်ဆင်မွှေးမံရန်လိုအပ်လျက်ပင်ရှိပါသေးသည်။

ဖုရားမာဖုရားကိုလည်း ၁၉၅၈ ခုနှစ်မှစ၍ ဤဌာနမှစောင့်ထိန်းပါသည်။ အဆောက်အဦ၏သဏ္ဌာန်မှာဖုရားကြီးဖုရားကဲ့သို့ပင်ဖြစ်၏။ စေတီတခုလုံးတွင် အပြင်အုတ်သွားများ ပျက်စီးပြိုကျလျက်ရှိရာ အချို့နေရာတွင် ၆ ပေခန့်အထိချိုင့်ဝင်နေလေသည်။ အုတ်များမှာဆွေးမြေ့နေလေရာ လက်ရှိလုံးပတ်အတိုင်း အင်္ဂါတေကိုပင်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် အုတ်ရိုးတထပ်မျှဖြည့်ခြင်းဖြင့် ထိန်းသိမ်းရန်လွန်စွာခက်ခဲပါသည်။ ထို့ကြောင့်အောက်ခြေမှစ၍ပင် မူလလက်ရာကုန်ရှိနေသေးသောလုံးပတ်နှင့်အညီ အုတ်များကိုပတ်လည်ဖြည့်၍မွှေးမံပေးရပါသည်။ ယမန်နှစ်ကပစ္စယံများကိုပြုပြင်ခဲ့ရာ အစီရင်ခံသောနှစ်တွင်ငွေ ကျပ် ၉,၆၉၉ အကုန်အကျခံ၍ ပစ္စယံအထက်စေတီလုံး၏ အောက်ခြေအပိုင်းကို ဆက်လက်ပြုပြင်ပါသည်။

ဘောတောကြီးဖုရားမှာ ပစ္စယံ ၂ ဆင့်ပေါ်လျက်ရှိပြီး စေတီလုံးအောက်ခြေလုံးပတ်ပေ ၂၃၀ ရှိ၍ အမြင့်မှာ အပေါ်ဆုံးပစ္စယံမှပေ ၈၀ ရှိပါသည်။ ဤနှစ်တွင် ဖုရားပင့်ဂုဏ်အတွင်းရှိတောချုံးများနှင့်စေတီပေါ်တွင်ပေါက်လျက်ရှိသော ညောင်ပင်သစ်ပင်များကို ရှင်းလင်းပစ်၍ ပြိုကျထားသောအုတ်ကျိုးအုတ်ပုံများကိုလည်း ဖယ်ရှားရှင်းလင်းထားပါသည်။ လုပ်ငန်းမှာ ငွေကျပ် ၅၀၀ ကုန်ကျပါသည်။

ဖုရားတောင်ဖုရားမှာ ၁၉၅၈ ခုနှစ်မှစ၍ ဇယားဝင် အဆောက်အဦဖြစ်ပါသည်။ အဆောက်အဦသဏ္ဌာန်မှာ ကုလားကျောင်းခံစေတီဖြစ်၍ အခြေတွင် ၃၈ ပေပတ်လည်နှင့် ကုလားကျောင်းအမြင့်မှာ ၁၈ ပေခန့်ရှိ၏။ အောက်ခံတိုက်မှာ ၄ မျက်နှာလုံးတွင် မုခ်များရှိသော်လည်း အတွင်းသို့ သွားသောလုံဏ်များမရှိပါ။ အပေါ်မှစေတီကြီးနှင့် စေတီရံများပျက်စီးယိုယွင်းလျက်ရှိပါသည်။ ယခုအကြိမ်မှာ ရှေးဦးစွာပြင်ဆင်ထိန်းသိမ်းရခြင်းဖြစ်သဖြင့် ဖုရားပေါ်မှသစ်ပင်များကို အမြစ်ဖော်၍ ရှင်းလင်းပစ်ခြင်း၊ ဖုရားအောက်ခြေ ပတ်လည်တွင် ပြိုကျထားသော အုတ်အင်္ဂါတေများကို ရှင်းလင်းပစ်ခြင်းနှင့် မုခ်ပေါင်းကူးအောက်ခြေများနှင့် ပြိုကျထားသောအနောက်တောင်ထောင့်အုတ်ရိုးများကိုပြုပြင်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ထားပါသည်။ ကုန်ကျစရိတ်မှာငွေကျပ် ၂,၉၃၀ ဖြစ်၏။

အရှေ့ မွေးဂူဘုရားကိုလည်း ၁၉၅၈ ခုနှစ်မှပင် စတင်ထိန်းသိမ်းထားရပါသည်။ ဂူအတွင်း အကျယ်အဝန်းမှာ အလျား ၁၂ ပေ၊ အနံ ၁၀ ပေခွဲ ရှိ၍ အရှေ့ဖက်မှခံလှည့်ဖြစ်ပါသည်။ ဂူအတွင်း၌ ယခင် ဆင်းတုတော်ပူဇော်တည်ထားသည့်အုတ်ပလ္လင်တခုရှိ၏။ ဂူ၏အုတ်ပေါင်းအမိုးမှာ ပြိုကျပျက်စီးခဲ့သဖြင့် အမိုးမရှိတော့ချေ။ ဂူ၏အပြင်ဖက်၌ ကျန်ရှိသမျှသော မုခ်များ၊ ပေါင်းများနှင့်ထောင့်ချိုးများမှာ ပိသကွာ လက်ရာမြောက်သော အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်ကြောင်းသိသာပါသည်။ ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ် အတွင်းတွင် အပြင်ဖက် အောက်ခြေအပိုင်းများ၊ ထောင့်များ၊ မုခ်များနှင့်ပျက်စီးနေသော တောင်ဖက်မျက်နှာကို မူလလက်ရာပုံပန်းနှင့် တူညီနိုင်သမျှ တူညီအောင်ပြုပြင်ခဲ့ပါသည်။ အုတ်များကို ရှေးဟောင်း အရွယ်အစားအတိုင်း မရရှိနိုင်သဖြင့် ထိုထက်အနည်းငယ်သေးငယ်သော အုတ်များကို အသုံးပြုရပါသည်။ ဂူပေါ်၌ပေါက်လျက်ရှိသော သစ်ပင်ချုံပင်များနှင့် အဆောက်အဦ ပတ်လည်တွင်လည်း ရှင်းလင်းမှု ပြုလုပ်ပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းအတွက် ငွေ ကျပ် ၁,၉၄၇ ကုန်ကျပါသည်။

မှော်ဇာအင်္ဂါတောင်လုံးသို့ရွာ၏ တောင်ဖက် ၃ မါလီခန့် အကွာ၌ရှိသော ဆူးပုတ်ကုန်းခေါ်သည့် တောင်သို့ဥာဏ်တော် ၁၂ ပေခန့်ရှိသည့် ပေါ်တော်မှစေတီငယ်ကိုလည်း ၁၉ ကျပ် အကုန်အကျခံ၍ မွှေးမြေ့ပြင်ထားပါသည်။

မန္တလေး။ ။မန္တလေးမြို့တွင် မြို့သက်နှစ်တရာပြည့်အထိန်းအမှတ်၇တော်မကျင်းပမီ ဌာနမှထိန်းသိမ်းထားသော အဆောက်အဦများကို သပ်ယပ်စွာ ရှိစေရန် မွှေးမံပေးခဲ့ပါသည်။ လုပ်ငန်းများမှာ စွယ်တော်စင်နှင့်ပဟိုရ်စင်တို့ကို ထိုးသုတ်ခြင်း၊ ကျောက်စာရံ ၂ ရံနှင့်နန်းတော်ပုံစံပြတိုက်တို့တွင် ရေခဲနှင့်သင်္ဘောဆေးသုတ်ခြင်း၊ မြို့ရိုးပေါ်မှ ပြာသာဒ် ၁၂ ဆောင်ကို ရေခဲသုတ်၍ ပြာသာဒ် အမှတ် ၈ နှင့် ၁၀ ကို ကျားကန်တည်မတ်ပေးခြင်း၊ မင်းတုန်းမင်း အရိုးအိုးပြာသာဒ်ရှိ လက်ရန်းနှင့် ဝင်းအကာအရံတို့ကို ပြုပြင်ခြင်းနှင့် နန်းတော် အုတ်ခုံပေါ်နှင့်ဘေးပတ်လည်တွင် သစ်ပင်ချုံနွယ်များ ရှင်းလင်းခြင်းတို့ဖြစ်၏။ ကုန်ကျစရိတ်မှာ စုစုပေါင်း ကျပ် ၂,၆၀၆ ဖြစ်ပါသည်။

ပဲခူး။ ။ဘုရားသုံးဆူရွာရှိ သတ္တဌာနအပါအဝင် မုစလိန္နာကန်တွင် ကန်ပေါင်ရိုးပတ်လည် ၁၅ ပေခန့်တွင် သစ်ပင် နွယ်ပင်နှင့် ကြာခတ်ဝါးရုံဘောများကို ရှင်းလင်းထားပါသည်။ ကန်၏ အရှေ့တောင်ထောင့်တွင်ရှိသော မုစလိန္နာကျောက်စာရံတိုက်နှင့်အရှေ့ဖက်ကန်ပေါင်ရိုးအလယ်တည့်တည့်သို့ လာရန်လမ်းကိုလည်း ဝါးရုံများ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းပြီး၏။ ကုန်ကျစရိတ်မှာ ကျပ် ၅၀၀ ဖြစ်သည်။

မိုးအံ။ ။ကော့ဝွန်းဂူအတွင်းရှိ တိန္ဒူနတ်ရုပ်တရုပ်၊ ဗုဒ္ဓကျောက်ဆင်းတု ၂ ဆူနှင့် ကျောက်နံရံအခြေ၌ ထွင်းထားသော ရှေးဟောင်းကျောက်စာကို သံဆန်ခါများ ကာပေးခြင်း၊ကျောက်စာကိုလေ့လာသူများသည် မတ်တတ်ရပ်၍ ဖတ်နိုင်ရန်မြေကိုတူး၍ အခင်းနှင့် အုတ်နံရံများ ထည့်ပေးခြင်း၊ နတ်ရုပ်နှင့်ဆင်းတုတော်များကို အုတ်ခုံပေါ်၌ ဝိုက်ပေးခြင်းတို့ကို ငွေ ကျပ် ၈၁၂ ကျခံ၍ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။

တုံတေး။ ။တုံတေးမြို့နှင့် ၆ မိုင်ခန့်ဝေးသော စင်းရွာရှိ မောင်စီစေတီတွင် အနော်ရထာမင်း၏ ကောင်းမှုဖြစ်သော (အမြင့် ၁၉ လက်မ၊ အကျယ် ၁၇ လက်မ၊ ထူ ၆ လက်မရှိ) အုတ်ခွက်ဘုရားများမှာ ကစင့်ကသျှားဘည့်ရှိနေသောကြောင့် အလျားပေ ၂၀၊ အနံ ၁၆ ပေရှိ သူတ်မိုးရုံတရုံဆောက်လုပ်၍ အုတ်ခွက်များကို ရှေးပေါင်းထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ ကံကရစ်အခင်း၊ သွတ်မိုး၊ အောက်ပိုင်းအုတ်နံကပ်အကာနှင့် အထက်ပိုင်း သံဆန်ခါ ကာသောပြတိုက်ငယ် အဆောက်အဦမှာငွေ ကျပ် ၃,၇၇၆ ကုန်ကျ၍ ဆောက်လုပ်ပြီးစီးပါသည်။

မင်းလှ။ ။သရက်ခရိုင်၊ မင်းလှမြို့ရှိ မြန်မာခံတပ်ဟောင်းကြီး၏ အရှေ့မြောက်ထောင့် အောက်ခြေပိုင်းကို မြစ်ရေတိုက်စားခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် ကျောက်ရိုးများ စီပေး၍ ခံတပ်အတွင်းပိုင်းရှိ အုတ်ရေမြောင်းများကို ပြင်ဆင်ရာ ငွေ ကျပ် ၈၁၀ ကုန်ကျပါသည်။

တောင်တွင်းကြီး။ ။ဗိဿဏိုးမြို့ဟောင်းအတွင်း၌ တူးဖော် သုတေသနလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပေါ်ပေါက်လာသော အုတ်တိုက်ကြီး အမှတ် ၂ မှာ ဖော်ထုတ်ပြီးစဉ်ကပင် နံရံများထိမ်းစောင်းလျက်ရှိပြီး၊ မြေခိုသရွတ်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားခြင်းဖြစ်၍ မိုးရာသီအခါကြောင့် အပေါ်လွှာများ ပျက်စီးစပြုနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် အုတ်နံရံများနှင့်ပြိုကျပျက်စီးသော အစိတ်အပိုင်းတို့ကို ပြုပြင်ခြင်း၊ အဆောက်အဦတခုလုံးတွင် အုတ်ကြားများ၌ သရွတ်ဖြင့် ကြားသိပ်ပေးခြင်း၊ အုတ်နံရံထိပ်များ၌ မိုးရေမဝင်နိုင်အောင် ပြုပြင်ပေးခြင်း၊ အခန်းများတွင် မိုးရေ မဝင်စေရန် ပြုပြင်ခြင်းစသည်တို့ကို ငွေ ကျပ် ၄,၇၁၆ အကုန်အကျခံ၍ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခဲ့ရပါသည်။ ထိုအတွက် စခိုက်ငွေမှာ တူးဖော်မှုအသုံးစရိတ်ခေါင်းစဉ်အောက်မှ ပိုလျှံငွေကို အသုံးပြုလိုက်ရ၏။ဤလုပ်ငန်းအတွက် လိုအပ်သော မူလအရွယ်အစားအတိုင်း အုတ်များမရရှိနိုင်သဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မကျော်လွန်မီ ပြီးစီးနိုင်ရန် စက်အုတ်များ ဝယ်ယူအသုံးပြုခဲ့ရ၏။ ထို့အပြင်တလအတွင်းအပြီးအစီး ဆောင်ရွက်ရသဖြင့် ထိန်းသိမ်းပြုပြင်မှု စံနစ်နှင့်မကိုက်ညီသော ချွတ်ယွင်းချက်များကို မလွှဲမရှောင်သာဘဲ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါသည်။ ဤသို့ချွတ်ယွင်းချက်များကို ရှောင်ရှားလိုပါက အဆောက်အဦပြုပြင် ထိန်းသိမ်းမှုကို တာရှည်စွာဆိုင်းငံ့ထားရမည်ဖြစ်သဖြင့် များစွာပျက်စီးယိုယွင်းသွားမည်ထက် လက်ရာကွဲပြားစေကာမူ လတ်တလောခိုင်ခံ့မှုကို အရေးယူသင့်သောကြောင့်ဖြစ်နိုင်သည့်နည်းဖြင့်ပြုပြင်လိုက်ရပါသည်။ အဆောက်အဦပေါ်ပေါက်စဉ်က မှတ်တမ်းတင်ထားသော ဓါတ်ပုံနှင့်ပုံဆွဲများရှိနေသဖြင့် နောက်ဆုံး ခံတပ်မြို့ခံ မူလသက်ဆက်နှင့် ကိုက်ညီအောင်ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းထားရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိပါသည်။

အခဏ်း ၂

တူးဖော်မှုနှင့်လေ့လာစမ်းမှု

ဗိဿဏိုးမြို့ဟောင်းတွင် ဆက်လက်တူးဖော်ခြင်း။

၁၉၅၉-၆၀ ခု၊ ဘဏ္ဍာတော်နှစ်အတွင်းတွင် တောင်တွင်းကြီးမြို့နယ်အတွင်းရှိ ဗိဿဏိုးမြို့ဟောင်းတွင်၊ နှစ်ကြိမ်ဆက်လက်၍ တူးဖော် သုတေသနပြုလုပ်ပါသည်။ ထိုအခါတွင် လွန်ခဲ့သောနှစ်က ပထမဆုံးအကြိမ်စတင် တူးဖော်ခဲ့ရာ ၁၉၅၉ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့မှ ၁၉၆၀ ခု၊ မတ်လ ၄ ရက်နေ့အထိမှာ ဒုတိယ အကြိမ်မြောက် အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ ၁၉၆၀ ခု၊ ဩဂုတ်လ ၂၈ ရက်နေ့မှ စက်တင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့အထိမှာ 'တတိယ အကြိမ်မြောက်အဖြစ်ဖြင့်၎င်း တူးဖော်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဘဏ္ဍာတော်နှစ် အပြီးအစတွင် ဤလုပ်ငန်းအတွက် ဌာနဆိုင်ရာ ရံပုံငွေသီးခြားခွင့်ပြုချက်မရရှိသေးသဖြင့် ဒုတိယအကြိမ်မြောက် တူးဖော်မှုအတွက် စရိတ်ငွေ ကျပ်

၁၀,၀၀၅ ကို ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှု ကောင်စီမှ ကျခံခဲ့ပါသည်။ တတိယအကြိမ်မြောက် လုပ်ငန်းကိုမူ ဌာနဆိုင်ရာ အသုံးစရိတ်ခန့်မှန်းခြေစာရင်းတွင် ဖြည့်စွက်ခွင့်ပြုငွေများရရှိပါသဖြင့် ဘဏ္ဍာတော်နှစ်မကုန်ဆုံးမီ တလခန့်အချိန်တွင် တတ်နိုင်သမျှ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါသည်။

ဒုတိယအကြိမ်တူးဖော်သော ကုန်း အမှတ် ၃ နှင့် ၄ တို့သည် ကုန်း အမှတ် ၂ နှင့် ဖိခခနက်ဆိုင် တည်ရှိကြ၏။ ၎င်းတို့မှာ မိဿဏီမြို့ရိုး အတွင်း၌ပင်ဖြစ်ကြ၍ နန်းတော်ကုန်းဟုဆိုသော အတွင်းမြို့ရိုး၏ မြောက် ဖက် ကိုက် ၃၀၀ ခန့်တွင် တည်ရှိလေသည်။ အမှတ် ၂ ကုန်း တူးဖော်ပြီးသည့်အခါ အခန်း ၁၀ ခန်းပါဝင် သော အုတ်တိုက်ကြီးတခုပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရာ၊ ထိုအုတ်တိုက်အတွင်းမှ ငွေ့ရှိရသည့် မြောက်မြားစွာသော အိုး ခြမ်းကွန်အမျိုးမျိုးကိုထောက်၍၎င်း၊ သာသနီက ပစ္စည်းတို့တရာမျှ မပေါ်ပေါက်ခြင်းကိုထောက်၍၎င်း သာသန အဆောက် အဦဟု ယူဆရန်သိသာ ဖြစ်ကွယ်ရှိခြင်းကို ပဏာမ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြပြီးဖြစ်လေသည်။ အမှတ် ၃ နှင့် ၄ တို့မှာ အဆိုပါအုတ်တိုက် အဆောက်အဦကြီးနှင့် နီးစပ်နေသဖြင့် မြို့ဟောင်းအတွင်း၌ အမှတ် ၃ နှင့် ၄ တို့မှာ အဆိုပါအုတ်တိုက် အဆောက်အဦကြီးနှင့် နီးစပ်နေသဖြင့် မြို့ဟောင်းအတွင်း၌ တူးဖော်ရန် ကုန်းဟောင်းအများအပြားရှိသော်လည်း အမှတ် ၂ အုတ်တိုက်နှင့် ပတ်သက်၍ အချက်အလက် အထောက်အထားများ ပိုမိုပြည့်စုံစွာ ဖော်ထုတ်နိုင်ဖွယ်ရာ ရှိချိန်မည်ဟူသော ယုံကြည်ချက်ဖြင့် ထိုအုတ်ကုန်း အမှတ် ၃ နှင့် ၄ တို့ကို ယခုနှစ်တွင် ဦးစားပေး၍ တူးဖော်ခဲ့လေသည်။

အုတ်ကုန်း အမှတ် ၃

ဤကုန်းသည် တန်ဆောင်းပင်များဖြင့် ဘောချုံတူသစ်လျက်ရှိရာ မတူးဖော်မီ ၃ ရက်ကြာမျှ ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းရလေသည်။ ထိုသို့ရှင်းလင်းပြီးသည့်အခါတွင်ကုန်း၏ ပမာဏမှာ အရှေ့မှ အနောက်သို့ ပေ ၁၅၀ ခန့်၊ တောင်မှမြောက်သို့ ပေ ၁၇၀ ခန့် ကျယ်ပြန့်၍ အမြင့်ပေ ၁၂ ပေ နီးပါးရှိကြောင်း တွေ့ရှိရလေသည်။ ကုန်းမြင့်၏ သဏ္ဌာန်မှာ အတန်ပင်ဝန်းပိုင်းလျက် ရှိပြီးလျှင် မြောက်ဖက်ပိုင်းမှာ အခြားမျက်နှာများထက် ပို၍ မတ်တောက်လေ သည်။ ကုန်း၏ဗဟိုမှာ တချိန်က တူးဆွဖျက်ဆီးခြင်းခံရသဖြင့် အနည်းငယ် ချိုင့်လျက်ရှိရာ၊ အမြင့်ဆုံးအပိုင်းသည် ဗဟို၏ဗဟိုလည်တွင် စက်ဝိုင်းကဲ့သို့ပေါ်လွင်နေပေ၏။ အပေါ်ယံမြေမျက်နှာပြင်ကို ထောက်ရှု၍ အုတ်ဖြင့်ပြီးသော အဆောက်အဦတခု၏ အကြွင်းအကျန် ကုန်းဟောင်းဖြစ်ကြောင်း သိသာလေသည်။

ထိုကုန်းကို တူးဖော်ရန် ပန္နက်များကို ၁၅ ပေ ပတ်လည်အကွက်များဘိုင်းတာ၍ သတ်မှတ်ကာ မြောက် ဖက်ရှိ ကုန်းအမှတ် ၄ နှင့် ဆက်စပ်လေ့လာနိုင်ရန် အလယ်တည့်တည့်မှ ဘောင်မြောက်ဖြစ်သန်းသော ပန္နက် များအတိုင်းဖြတ်ပိုင်းပုံစံကို ချန်လှပ်ထားရန် စီစဉ်ပြီးတူးဖော်ပါသည်။

အဆောက်အဦ၏ အနေအထား သဏ္ဌာန်။ ။တူးဖော်၍ ရှေးဦးစွာ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အစိတ်အပိုင်း မှာ စက်ဝိုင်းပုံအုတ်ရိုးဖြစ်၍ ၎င်း၏အချင်းမှာ (အပြင်စွန်းအထိ) ၃၀ ပေမျှ ကျယ်ဝန်းကာ အုတ်ရိုးအကျယ်၊ ထို ဗဟုတ် အုတ်ရိုးတုမှာ ၄ ပေမျှရှိလေသည်။ အုတ်ရိုး၏အတွင်းအနားမှာ အချင်း ၂၃ ပေဖြစ်၏။ ထိုအုတ်ရိုးပိုင်း ၏ အပြင်ဖက်အနက် ၁ ပေမျှတူးပြီးသော် ဘောင်ဖက်မျက်နှာမှအစပြု၍ လေးမျက်နှာလုံးတွင်လေးထောင့်အုတ်ခုံ အစွန်းတခုစီ ပြုထွက်နေသည်ကို တွေ့ရှိရလေသည်။ ထိုအုတ်ခုံများမှာ အလျား ၁၁ ပေနှင့်အနံ ၁၀ ပေခွဲ ခန့်ရှိ၏။ ၎င်းတို့မှာ အုတ်အပြည့်စီ၍ ပြုလုပ်ထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ၊ ၉ လက်မခွဲခန့်ရှိသော အုတ်အခုံတခု၏ ထုဖြင့် ပြီးသော နံရံများအတွင်းတွင် မြေစာဖိုထားခြင်းဖြစ်သေးသည်။

ကုန်းမြေ၏တောင်မြောက်ဖြစ်ပိုင်း နံရံတလျှောက်နှင့် အခြားလိုအပ်သော နေရာများတွင် စောက်ချတူး ခြင်းအားဖြင့် စက်ဝိုင်းပန္နက်ရှိသည့် အဆောက်အဦ၏ ဗဟိုအစိတ်အပိုင်းသည် ပကတိ မြေအထက်မှ ၁၀ ပေ အမြင့်အထိ ကျန်ရှိသေးကြောင်းတွေ့ရ၏။ အုတ်ခုံအစွန်း ၄ ခုမှာမူကား၊ ဗဟိုအဆောက်အဦနှင့်ဆက်စပ်သော နေရာတွင် ၉ ပေမျှ မြင့်ရာမှအပြင်တဖက် စွန်းသို့အမြင့် ၇ ပေမျှသာ ကျန်အောင် နိမ့်လျော့ပျက်စီးနေလေသည်။ ဗဟိုအဆောက်အဦ၏ အလယ်ပိုင်းကို ဖြတ်သန်းလျက် သည်ကျင်းများကို စောက်ချတူးရာတွင် အဆောက်အဦ အတွင်း၌ အုတ်ကျိုးအုတ်ခုံများဖြင့်သာ ဝန်းစာမြဉ့်ထားကြောင်းတွေ့ရလေသည်။

လေးထောင့်အုတ်ခုံစွန်းများသည် မျက်နှာလေးဖက်တွင် ပြုထွက်နေသော်လည်း အရပ်လေးမျက်နှာသို့ တည်တည့်မျက်နှာမပြုဘဲ၊ ၎င်းတို့၏ဗဟိုအကြောတို့သည် လက်ဝဲဖက်သို့ ၁၇ ဒီဂရီမျှဘိမ်းစောင်းလျက်ရှိလေ သည်။

အုတ်ခုံအစွန်းများမှပေ ၂၀၊ သို့မဟုတ် ဗဟိုအဆောက်အဦမှ ၃၁ ပေခန့်အကွာတွင် ၃ ပေခန့်မြင့်၍ ၇ ပေခန့်ကျယ်သောစက်ဝိုင်းတန်တိုင်းတခုနှင့် ထိုတန်တိုင်းအပြင်ဖက် ၁၀ ပေအကွာတွင် ၆ ပေခန့် ကျယ်သော အလားတူ ဒုတိယအုတ်တန်တိုင်းကို တူးဖော်တွေ့ရှိရ၏။ ထိုကြောင့် ဗဟိုအဆောက်အဦကို ကာရံထားသော အတွင်းတန်တိုင်းမှာ အချင်း ၁၀၀ ပေရှိ၍အပြင်တန်တိုင်းမှာ အစွန်းကုန်အချင်းပေ ၁၄၀ မျှရှိလေသည်။ အပြင် တန်တိုင်းပေါ်သို့တက်ရန်လည်း မြောက်ဖက်မှလွဲ၍ အခြားသုံးဖက်သုံးတန်တွင် ၅ ပေခန့်ကျယ်သော အုတ်လှေ ကား တခုစီရှိလေသည်။ မြောက်ဖက်တွင်လည်း မူလတွင်ထိုသို့သော လှေကားတခုရှိခဲ့မည်မလွဲတည်း။ အဆောက် အဦ၏မြောက်ဖက်တွင် ရေမြောင်းတခုရှိနေသဖြင့် မတ်စောက်နေသောအပိုင်းဖြစ်၍ ပျက်စီးသွားဟန်တူလေ သည်။

တန်တိုင်းနှစ်ထပ်ကာရံထားသော အုတ်အဆောက်အဦမှာ ရုတ်တရက်သော် မြေစိုက်စေတီ တဆူကဲ့သို့ သဏ္ဌာန်ရှိသည်ဟု ထင်မြင်ရသော်လည်း လေးထောင့်အစွန်းများနှင့်တကွဖြစ်သော ပန္နက်ပုံစံ (ပုံ ၁ နှင့် ၆) မှာ မူ သာမန်စေတီပန္နက်သက် ထူးခြားသောအခြင်းအရာကို တွေ့မြင်နိုင်လေသည်။

မြေလွှာအခြေအနေ။ ။အဆောက်အဦတခုလုံးမှာ ပကတိမြေပေါ်တွင် တည်ထား၍အုတ်လွှားတလွှာ မျှပင် မြေဝင်အမြစ်ချထားခြင်းမရှိချေ။ တူးဖော်ရာ၌ လေ့လာခြင်းဖြင့်၎င်း၊ မှတ်တမ်းတင်ထားသောဗြိတိသျှ ပို (Section) ကိုထောက်ရှုခြင်းဖြင့်၎င်း၊ မြေလွှာအနေအထားများမှာ ရှုပ်ထွေးမှုအလျဉ်းမရှိကြောင်းသိသာလေ သည်။ ကုန်းမြင့်တခုလုံးမှာ အုတ်တိုက်အဆောက်အဦ၏ အကြွင်းအကျန်မျှသာဖြစ်လေရာ၊ အပေါ်ဆုံးအလွှာတွင် မြေနှင့်မြေသရွတ်ရောနှောနေသော အုတ်ကျိုးအုတ်ပုံများကိုသာတွေ့ရလေသည်။ ၎င်းအထက်ဆုံးအလွှာမှာ ကုန်း ၏ဗဟိုအပိုင်းတွင် ၆ လက်မမှ ၉ လက်မမျှထူ၍ ဗဟိုအဆောက်အဦနှင့် တန်တိုင်းများအတွင်း၌ ၁ ပေမှ ၃ ပေ အထိသာလျှင် ထူထပ်လေသည်။ ကုန်း၏အလယ်ထိပ်ပိုင်းတွင် သိုက်ဆရာများသော်၎င်း၊ အုတ်ကျင်းတူးသူများ သော်၎င်း၊ တူးဆွဘူးဟန်လက္ခဏာတွေ့ရသော်လည်း၊ ထိုနေရာ၌နက်ရှိုင်းစွာ ဖျက်ဆီးမှုမရှိကြောင်းနှင့် အခြား မည်သည့်နေရာတွင်မှလည်း မြေလွှာပျက်ပြားအောင် တူးဆွထားသည်ကို မတွေ့ရချေ။ ယင်းသို့အခြေအနေကိုသုံး သပ်ပါက ထိုအထက်ဆုံးလွှာ၏အောက်ပိုင်းကျသော မြေအထပ်တို့သည် အဆောက်အဦပြုပျက်သည့်အခါ၌တည် ရှိသည့်အတိုင်း လက်ရာမပျက်ရှိခဲ့ကြသည်မှာ ယုံမှားလွယ်ရာမရှိပါ။ အထက်ဆုံးလွှာဖြစ်သော အုတ် ကျိုးအုတ်ပုံ များ၏ပါးလွှာသော ထူထပ်ကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့် ယခုကျန်ရစ်သောအဆောက်အဦအထက်၌ အုတ်ဖြင့်ပြီး သောအစိတ်အပိုင်းမှာ ကြီးမားစွာတည်ရှိခဲ့ဟန်မတွေ့ချေ။ အဆောက်အဦပျက်စီးပြီးနောက် နှစ်ပေါင်းများစွာသော ကာလအတွင်း အုတ်များဖျိဖျက်တူးဆွ၍ အခြားသို့သယ်ဆောင်သွားခြင်းကြောင့် ဤမျှသာကျန်ရစ်နေခြင်းပေလော ဟု ထည့်သွင်းစဉ်းစားလိုက်သည့် ခြွင်းချက်ကားရှိပါသည်။ သို့သော် အဆောက်အဦတခုလုံးမှာ မြေဝင်လုံးဝမရှိ ဘဲ တည်ထားခဲ့ခြင်းနှင့် ဗဟိုဖက်ပိုင်းနံရံအတွင်းပိုင်းမှာ အုတ်ရိုးအနားသတ်ထားခြင်းတို့ကို ဆင်ခြင်၍ ယခုကြွင်း ကျန်သော အရပ်အမြင့်ထက်အနည်းငယ်သာ ပိုမိုတည်ရှိခဲ့မည်ဟု ခန့်မှန်းရလေသည်။

အဆောက်အဦတခုလုံးသည် ပကတိမြေပြင်၏ အထက်၌တည်ထားခြင်းဖြစ်လေရာ အထက်ဆုံးလွှာဖြစ် သော အုတ်ကျိုးအုတ်ပုံများနှင့် ပကတိမြေလွှာအကြားတွင် ဖွိုမြေသာလျှင်ရှိလေသည်။ ထိုဖွိုမြေမှာသိပ်သည်း သောမြေဝါဖြစ်၍တန်တိုင်း ၂ ထပ်ကြီးတွင်၎င်း၊ အတွင်းတန်တိုင်းနှင့်ဗဟိုအဆောက်အဦကြားတွင်၎င်း၊ မာကြော အောင် ဖိဆောင့်ထားသည်ကိုတွေ့ရ၏။ ဤမြေလွှာမှာ တမျိုးတစားတည်းဖြစ်သော်လည်း အထက်ပိုင်းနှင့် အောက်ပိုင်းအလယ်ကြားတွင် အုတ်စအုတ်နသေးသေးများနှင့် အုတ်မှုန့်များ မျဉ်းကြောင်းတခုခြားနားနေသော ကြောင့် တကြိမ်သီးခြားဖို့လုပ်ထားကြောင်းသိသာလေသည်။ ဗဟိုအဆောက်အဦနှင့် အုတ်ခုံစွန်းများတွင်လည်း အောက်ပိုင်းမှာ အုတ်ကျိုးပိုမိုအသုံးပြုထားပြီးလျှင် အထက်ပိုင်းထက် ပိုမိုဆွေးမြည့်နေပုံကို ထင်ရှားစွာတွေ့မြင်ရ ၏။ ဖွိုမြေကိုနှစ်ပိုင်းခြားနေစေသော အုတ်မှုန့်မျဉ်းကြောင်းသည်အဆောက်အဦတွင် အထက်အောက်အခြေအနေ လက်ရာကွဲပြားမှုကို ပိုင်းခြားနိုင်သော အလယ်ပိုင်းနှင့် တည့်တည်းတည့်ရှိနေ၏။ ဤအချက်တို့ကို ထောက်၍ အဆောက်အဦမှာပျက်စီးချိန်အထိ ဖွိုမြေများဖြင့်ပတ်လည်၍ ဖုံးအုပ်နေသဖြင့် မြေပေါက်စေတီကဲ့သို့ မြေပြင် အ ထက်၌ပေါ်လွင်မနေကြောင်းသိရ၏။ အဆောက်အဦ၏ အထက်ပိုင်းကို မြင့်လုပ် တည်ဆောက်သည့် အခါ၌ အောက်ပိုင်းတခုလုံးမြေအတိတ်ဝန်းရံနေကြောင်းမှာလည်း တောင်ဖက်အုတ်ခုံ၏အရှေ့မြောက်ထောင့်တွင် စွန်းထွက် နေသော အထောက်အကူအုတ်ခုံကလေး၏အနေအထားကို သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် ထင်ရှားသိသာပါသည်။ ဓါတ်ပုံ အမှတ် (၇) တွင် ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ထိုအုတ်ခုံကလေးကို အခြေခံမြေသားမရှိဘဲ မ,တည်ဆောက်နိုင်ကြောင်းတွေ့ မြင်ရပါသည်။

ဗဟိုအဆောက်အဦကို ဖြတ်သန်း၍အလယ်ကျင်းများ၏ အစိတ်အပိုင်းမျက် ကုန်းထိပ်မှအောက်သို့ ၁၄ ပေအထိ စောက်ချ၍တူးဖော်ကြည့်ရာတွင် အဆောက်အဦ၏အခြေမှာ မြေအတွင်း၌ အုတ်မြစ်ချခံထားသည်ကို မတွေ့ရချေ။ ပကတိမြေကိုအလယ်တည့်တည့်၌ ၄ ပေပတ်လည်မျှကျယ်သော ကျင်းတခုသာလျှင် ၂ ပေမျှအနက် တူး၍ အုတ်ကျိုးများဖြင့် အခြေခံထားသည်ကိုတွေ့ရ၏။ အဆောက်အဦလုံးပတ်၏ အကာပိုင်းဖြစ်သော ၄ ပေခန့် ထူရှိသည့်စက်ဝိုင်းအုတ်ရိုးကြီးအတွင်းမှာမူ အုတ်များကိုကျန်စွာစီထားခြင်းမရှိဘဲ ရင်ဖို့လုပ်ထားသည်ကိုသာတွေ့ ရ၏။ လေးဖက်လေးတန်း၌ စွန်းထွက်နေသောအုတ်ခုံများမှာ ဗဟိုအဆောက်အဦနှင့်ကပ်၍ တည်ဆောက်ထား သော်လည်း အုတ်လွှားချင်းဆက်စပ်မှုမရှိချေ။ ထိုအုတ်ခုံများအတွင်း၌လည်း အုတ်ကျိုးနှင့်မြေစာများကိုသာဖို့ ထားလေသည်။ ထိုအုတ်ကျိုးဖို့မြေအလွှာတို့မှာ မူလကပင် အကျအနစ် လုပ်ထားခြင်းမဟုတ်သော်ငြားလည်း ဖောက်ခွဲပျက်စီးမှုမရှိခဲ့ကြောင်းသိသာပါသည်။

အဆောက်အဦအခြေအနေ။ ။အပြင်တန်တိုင်းပေါ်သို့တက်ရန် လေးဖက်လေးတန်း၌ လှေကားတစုံစီရှိ နေသော်လည်း ပဌမတန်တိုင်းအတွင်း၊ သို့မဟုတ် ဒုတိယတန်တိုင်းအတွင်းသို့ဆင်းသက်ရန်လှေကားများမရှိလေရ ကားတန်တိုင်းများမှာ အဆောက်အဦကိုကာကွယ်ရန် ယခုခေတ် ဇရာပုထိုးများကဲ့သို့ အရံအတားအနေဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားခြင်းဖြစ်ဟန်မတွေ့ချေ။ တန်တိုင်းများမှ ဗဟိုအဆောက်အဦထိအောင် ဖွိုမြေမှာ ဆင်ခြေလျော့ပြုလုပ် ထားလေရာ လှေကားဖြင့် တန်တိုင်းပေါ်သို့တက်ရောက်ပြီးနောက် အဆောက်အဦဆီသို့ အလွယ်တကူလျှောက် သွားနိုင်ရန် စီမံထားခြင်းဖြစ်ပေမည်။ ထိုသို့ဖြစ်လေရာ တန်တိုင်းများမှာ ဖွိုမြေများတည်တံ့စေရန်အတွက် ပြုလုပ် ထားသည်ဟုပင်ယူဆရန်ရှိ၏။

အဆောက်အဦတွင် များသောအားဖြင့် အလျား ၁၀ လက်မခွဲ၊ အနံ ၉ လက်မခွဲနှင့် ထူ ၃ လက်မရှိ သော အုတ်ကြီးများကိုအသုံးပြုထား၏။ သို့သော်အောက်ပိုင်းမှာ တပိုင်းကျိုးအုတ်များ ပိုမိုများပြား၍ ဟောင်းစွမ်း ဆွေးမြည့်နေသောအသွင် ပေါ်လွင်လျက်နေလေသည်။ အထက်ပိုင်းကို အောက်ပိုင်းထက်နှောင်းသော ကာလမှ ပင်ထပ်ဆင့် တည်ဆောက်ထားကြောင်းမှာ အဆောက်အဦ ပတ်လည်အသွင်အပြင်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့်သိသာ၍ မြောက်ဖက် အုတ်ခုံတွင် အထက်နှင့်အောက်ပိုင်းကြား၌ မြေလွှားပါးပါးတထပ်တည့်ရှိနေခြင်းကြောင့် ပိုမိုခိုင်လုံစွာ

သိသာလေသည်။ အဆောက်အဦ၏နှစ်ဆင့်လုံး၌ပင် အုတ်များကိုမြေခိုသရွက်ဖြင့်စီပြီးလျှင် တသွားထက်တသွား အကျော်အနင်းမရှိသလောက် လက်စုည့်ဖျင်းလေသည်။ မြေပြင်မှ အမြင့်ဆုံးကျန်သေးသည့်အပိုင်းအထိ အုတ် လွှားပေါင်း ၄၀ မျှရှိ၍ လက်ရာစောသောအောက်ပိုင်းမှာ တဝက်ခန့်ဖြစ်လေသည်။ မြေဝင်အုတ်မြစ်လည်းလုံးဝ မရှိသဖြင့် ပတ်လည်တွင်မြေဖွဲ့ထားခြင်းမရှိပါက ယခုထက်စောစွာ ပြုပြင်သွားတယ်ရာရှိချေသည်။ မြေပြင်ထောက် ခံလျက်နှင့်ပင် အဆောက်အဦအတွင်းမှ အုတ်ကျီးအုတ်ပဲ နှင့် မြေများ၏တုန်းအားကို မခံရနိုင်သဖြင့် အုတ်တန် မျှသာအထူရှိသောနံရံသည် နေရာများစွာ၌ အပြင်သို့ဖောင်းပွလျက်ရှိနေချေပြီ။ ထို့ကြောင့် မူလအနေအထား အားဖြင့်လည်း မြေပေါ်တွင် လုံးလုံးလျားလျားတည်ရှိခြင်းမဟုတ်သည့်အတွက် စောက်ချ၍ တူဖော်ထားသော နေရာများတွင်ပြန်လည်ဖွဲ့ပြီးလျှင် အထက်ပိုင်းတဝက်မျှကို မြေပေါ်၌ပေါ်နေရုံသာလျှင်ညှိ၍ ထားလိုက်ပါစော့ သည်။

ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ။ ။အဆောက်အဦကြီးမားပုံနှင့် နှိုင်းစာလျှင် တွေ့ရှိရသော ရှေးဟောင်း ပစ္စည်းများမှာ လွန်စွာနည်းပါးလှသည်ဟုဆိုရပေမည်။ တွေ့ရသမျှသောပစ္စည်းများမှာလည်း အဆောက်အဦ အတွင်းမှမဟုတ်ဘဲ မြေပြင်မှ အများအပြားဖြစ်၍ အချို့ကိုကုန်းမြေပြင်ရှင်းလင်းရာ၌ပင်တွေ့ရလေသည်။ အိုးခြမ်းကဲ့ များကိုပင် ပြောပလောက်အောင်မတွေ့ရချေ။ မြေပြင်အတွင်းမှရသော အိုးခြမ်းကဲ့များမှာ သေးငယ်သော အစိတ် အပိုင်းများသာဖြစ်ခြင်းနှင့် လူနေရပ်ကွက်တနေရာမှ သယ်ယူလာသောအိုးခြမ်းတို့ကြောင့် အဆောက်အဦမတည်ဆောက်မီကာလက အသုံးပြုခဲ့သော အိုးခွက်တို့၏ အပိုင်းအစများသာဖြစ်ချေမည်။ ထိုအိုး ခြမ်းကဲ့များနှင့် မြေလွှာတခုတည်းတွင် တွေ့ရှိရသောရှေးဟောင်းပစ္စည်းများမှာလည်း အဆောက်အဦထက်အနည်း ငယ်ပင်ဖြစ်စေ ရှေးကျမည်မှာမလွဲပေ။

ကုန်းအမှတ် ၃ မှတွေ့ရှိရသော အိုးခြမ်းပုံများ၏ ယေဘုယျအမျိုးအစားများနှင့် ထူးခြားသောပုံစံတို့ကို အောက်တွင်ဖော်ပြပါသည်။

- (၁) နှမ်းကုပ်နှင့်လည်ရစ်များပါသော ရေဘည်အိုးများ။
- (၂) သပိတ်ပုံသဏ္ဌာန်အိုးများ။
- (၃) သပိတ်ဖုံး၊ သို့မဟုတ် စောက်တိမ်သောပန်းကန်လုံးများ။
- (၄) ပန်းကန်စောက်များ။
- (၅) စောက်နက်၍နှမ်းပါးသောပန်းကန်လုံးများ။
- (၆) ဆီမီးခွက်ငယ်များ။
- (၇) ချက်ပြုတ်သည့်အိုးငယ်များ။
- (၈) ခြေပိုင်းပါသော စောက်နက်ပန်းကန်လုံးအောက်ပိုင်းမှအိုးခြမ်းပဲ့ ၁ ခု။
- (၉) မြေအိုးငယ်မှအိုးခြမ်းပဲ့တခု။
- (၁၀) နှမ်းကော့၍ အဝကျယ်သောအိုးမှ အိုးခြမ်းပဲ့တခု။
- (၁၁) ၎င်းပုံစံအတိုင်းလည်ရစ်မှေးမှေးသုံးရစ်ပါသော အိုးခြမ်းပဲ့တခု။
- (၁၂) လည်တံရှည်အိုးများမှ လည်တံအပဲ့များ။
- (၁၃) လည်တံရှည်ရေဖျန်းအိုးမှ အထက်ပိုင်းတခု။
- (၁၄) လည်တံရှည်ရေဖျန်းအိုးမှ လည်တံပိုင်းတခု။
- (၁၅) အဘွင်းဖက်အနားတွင် ယပ်တောင်ပုံစံများရေခြစ်ထားသည့်ပန်းကန်ပြားအပိုင်းအစ။
- (၁၆) ငါးကြင်းနှစ်ကောင်ယှဉ်နေသော ဖောင်းကြွပုံနှိပ်အမှတ်အသားပါသည့်အိုးခြမ်းပဲ့တခု။
- (၁၇) ကလသားအိုး (ကြာသွပ်အိုး) နှင့် အခြားအမှတ်လက္ခဏာတခု ဖောင်းကြွပုံနှိပ်ရပ်ပါရှိသော အိုးခြမ်းပဲ့တခု။

မြေဖြင့်ပြီးသော ပစ္စည်းများအနက်တွင် အထက်ပါအိုးခွက်အပိုင်းအစများကိုသာမက တဖက်ခုံးမြေပုတီး ပိုင်း ၇ ခု၊ ထိုထက်သေးငယ်သော လုံးချောပုတီး ၄၀ ခန့်၊ လောက်စာလုံး ၄ လုံးနှင့် ရှပ်မိုးပိုင်း ၂ ခုလည်းပါ ဝင်လေသည်။ မြေအိုး၊ မြေခွက်အပိုင်းအစများမှအပ အခြားတွေ့ရှိရသော အရာဝတ္ထုများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

- (၁) ကြေးလက်ကောက်၊ နန်းလုံး အချင်း ၂ လက်မခန့် (ပုံ ၁၁)။
- (၂) ကြေးခြုံကလေး ၃ ခု၊ အရွယ် ၁ လက်မ၊ ဒဿမ ၇၅ လက်မနှင့် ဒဿမ ၅ လက်မ (ပုံ ၁၁)။
- (၃) ပျူဒဂ်၊ ခေါ်လေ့ရှိသော အမှတ်လက္ခဏာများပါသည့် ငွေပြားအပိုင်း၊ အချင်း ဒဿမ ၈ လက်မ၊ မျက်နှာဖက်တွင် သီရိဝိဇ္ဇာလက္ခဏာ၊ ၎င်းအတွင်းတွင် မိန္ဒုပြောက် ၉ ပြောက်၊ ၎င်းအထက်တွင် ဝဲဖက်၌လနှင့် ယာဘက်၌ နေသဏ္ဌာန်၊ အောက်ပိုင်းတွင် ရေလှိုင်းအရစ် ၂ ရစ်တို့ပါသည်။ ကျောဘက်တွင်နှမ်းနှင့်အတွင်းစက်ပိုင်းကြား၌ မိန္ဒုပြောက် ၂၁ ပြောက်၊ အလယ်တွင် ပလ္လင်သဏ္ဌာန်နှင့် ပလ္လင်အထက်တွင် မိန္ဒုပြောက် ၅ ပြောက်၊ ပလ္လင်၏ဗဟိုမှ ဝဲ-ယာဘက်၌ခွင်ငယ်များ လွှင့်နေပုံတို့ပါရှိလေသည်။ ငွေပြား၏အနားတွင်ကပ်၍အပေါက်ငယ် ၂ ပေါက် ဖောက်လုပ်ထားခြင်းမှာ လည်ဆွဲအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ကြောင်း သိသာလေသည်။ (ပုံ ၁၀)။

- (၄) ပျူဒဂ်၊ ခေါ်လေ့ရှိသော အချင်းဒဿမ ၇ လက်မ၊ မျက်နှာဖက်တွင်သီရိဝိဇ္ဇာအတွင်း၌ မိန္ဒု ပြောက် ၉ ပြောက်၊ အောက်ပိုင်းတွင် ရေလှိုင်း ၂ ရစ်နှင့် ယာဘက်တွင် လှံတံသဏ္ဌာန် တခုပါရှိ၏။ နေနှင့်လ အမှတ်လက္ခဏာများပေါ်ချေ။ ကျောဘက်တွင် နှမ်းရစ်အတွင်း၌ မိန္ဒုပြောက် ၄ ပြောက်သာ ထင်ရှားစွာတွေ့မြင်ရ၏။ ပလ္လင်မှာလည်း ပုံရိပ်ဖြစ်၍ဗဟိုတွင် စက်ပိုင်းမပါချေ။ ဝဲဘက် ၂ ခုပါလေ့ရှိသောနေရာတွင် မျဉ်းကြောင်း ၂ ကြောင်းသာပါရှိ၏။
- (၅) ပျူဒဂ်၊ ခေါ်လေ့ရှိသော အချင်းဒဿမ ၈ လက်မ၊ မျက်နှာ ဖက်တွင် နှမ်းရစ်အတွင်း၌ မိန္ဒုပြောက် ၃ ပြောက်နှင့် အလယ်တွင် တက်နေဝန်းသဏ္ဌာန် အပြည့်ပါရှိ၏။ နေရောင်ခြည်သဏ္ဌာန် မျဉ်းကြောင်းများအကြားတွင် မိန္ဒုပြောက်ကလေးများ ပါရှိ၏။ ကျောဘက်တွင် ငါးထောင့်ကြယ်သဏ္ဌာန်တခုတွင် သောင့် ၂ သောင့်ကို မျဉ်းမြောင့် တခုနှင့် အလယ်၌ဖိတ် ခန်းဆက်သွယ်ထား၏။ ထိုအတွင်း၌ မိန္ဒုပြောက် ၂ ပြောက်ပါရှိ၏။ ဤပုံစံမှာတွေ့ရခဲ့သော ရှားပါးသည့်ပုံစံဖြစ်လေသည်။
- (၆) လေးမြောင့်၊ နှစ်ဖက်ရှူး၊ မဟာရာဇ်ကျောက်ပုတီး၊ အလျား ၁ ဒဿမ ၂ လက်မ။
- (၇) ခြောက်မြောင့်၊ နှစ်ဘက်ရှူး၊ မဟာရာဇ်ကျောက်ပုတီး၊ အလျား ၂ ဒဿမ ၂ လက်မ။
- (၈) မဟာရာဇ်ကျောက်ပုတီးလုံး၊ အချင်းဒဿမ ၈ လက်မ။
- (၉) စည်ရှည်ပုံ၊ သင်္ဘောကျောက် (အမြူ) ပေါ်တွင် အမည်းရောင် ခြောက်ဆစ်ချိုးပတ်လည် အချိတ်စင်များခြယ်ထားသောပုတီး၊ အလျား ၁ ဒဿမ ၆ လက်မ (ပုံ ၁၁)။
- (၁၀) လေးမြောင့်၊ အရှည် ကျောက်စိမ်းပုတီး၊ အလျား ဒဿမ ၆ လက်မ။
- (၁၁) ခြောက်မြောင့်၊ အရှည်ကျောက်သလင်းပုတီးတခြမ်း၊ အလျား ဒဿမ ၅ လက်မ။
- (၁၂) ကျောက်စိမ်းပုတီးလုံး၊ အလျားတို ဒဿမ ၃ လက်မ။
- (၁၃) ပယင်းပုတီးစေ့ ၃ လုံး။
- (၁၄) သန္တာပုတီးစေ့ ၁၀ လုံး။

အဆောက်အဦ၏ မူလသုံးအင်္ဂါ။ ။အဆောက်အဦ၏ ဗဟိုအစိတ်အပိုင်းမှာ စေတီလုံးတဆူကဲ့သို့ သဏ္ဌာန်ရှိ၍ သရေခေတ္တရာမှ ဘောဘောကြီးစေတီကဲ့သို့၎င်း၊ ပုဂံမှဝက္ကနားရောင်းစေတီကဲ့သို့၎င်း အသွင်အပြင် အားဖြင့် အတန်ဆင်တူလျက်နေ၏။ သို့သော်လည်း လေးဖက်လေးတန်၌ စွန်းထွက်နေသော အုတ်ခုံများနှင့်တကွ သောပန္နက်ပုံစံမှာ အလွန်ဆန်းပြားနေချေသည်။ အိန္ဒိယပြည်ယခုအန္တရာနယ်၊ နာဂဇူနက္ကရာအရပ်၌ရှိသော စေတီ ဟောင်းများသည် အလားတူအုတ်ခုံလေးခုစီနှင့် ဆောက်လုပ်ထားကြောင်းတွေ့ရ၏။ ၎င်းတို့ကိုပန်းတင်ခုံသဘွယ် အသုံးပြုဟန်ရှိ၍ ကျောက်စာတိုင်များကိုလည်း ထိုအပေါ်တွင်စိုက်ထူလေ့ရှိလေသည်။ အမှတ် ၃ အဆောက်အဦ မှ လေးထောင့်အစွန်းများမှာ အဆမတန်ကျယ်ပြန့်မြင့်မားသဖြင့် ပန်းတင်ခုံသဘွယ် အသုံးပြုနိုင်ခဲ့ဟန်မတူချေ။ မြေလွှာအနေအထားကိုထောက်၍လည်းအဆောက်အဦတခုလုံးမှာ မြို့မြေများဖြင့်ထိပ်ပိုင်းပေါ်ရှိမျှချန်လှ၍ ဖုံးလွှမ်း ထားလေရာ၊ မူလအခြေအားဖြင့်ပင် မြေပိုက်စေတီများကဲ့သို့ ထင်ရှားပေါ်လွင်နေခဲ့မည်မဟုတ်ချေ။ ထို့ပြင် အဆောက်အဦအတွင်းမှ သာသနိကပစ္စည်းကိုမဆိုထားဘိ အခြားစိတ်ဝင်စားဘွယ်ရာ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းတစ်ခုတခု မျှပင်မတွေ့ရချေ။ ပေါ်ပေါက်သမျှအိုးခြမ်းကဲ့နှင့်ပုတီး၊ ဒဂ်၊ စသောပစ္စည်းအနည်းငယ်မှာ မြို့မြေများမှသာလျှင်ဖြစ် ၏။ သင်္ဃရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်းတွင် စေတီပုထိုးကုန်းဟောင်းများကို တူးဖော်ရာတွင် အဆောက်အဦမည်မျှ သေးငယ် ကော့မူ၊ အုတ်ခွက်စုရားအမြောက်အမြားနှင့်ရုပ်ပွားတော်အကျိုးအပွဲမျက်နှာစေတီတွေ့ရှိခဲ့ရလေသည်။ ယခုတူးဖော်၍ ပေါ်ပေါက်လာသောအဆောက်အဦတွင်မူကား၊ စေတီပုထိုးနှင့် အခြားဘာသာရေးဆိုင်ရာ ပစ္စည်းတစ်ခုတခုမျှ မတွေ့ရှိရချေ။ အထက်ပါအကြောင်းအရပ်များကိုမြင်၍ ဆင်ခြင်ပါက အဆောက်အဦသည် ဗုဒ္ဓဘာသာစေတီပုထိုး မဟုတ်သည့်မှာထင်ရှား၏။ အခြားမည်သည့် ဘာသာကိုးကွယ်မှုနှင့် သက်ဆိုင်ကြောင်းကိုလည်း မှီလင့်ပြည် စုံသောအကြံတက်အထားမတွေ့ရှိရပါ။ မှီတင်းနေထိုင်ရန်အတွက် စီစဉ်ဆောက်လုပ်ထားခြင်းလည်းအလွန်မရှိချေ။ ထုထယ်ကြီးကျယ်၍ မြင့်မားသောအဆောက်အဦအဖြစ် ပေါ်လွင်နေပေရာ၊ မျှော်စင်၊ သို့မဟုတ် ပုထိုးရစ်ကဲ့သို့ အသုံးပြုခဲ့မည်လောဟု တွေးတောဘွယ်ရာရှိ၏။ အတိအကျပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်ရန်ကား မဖြစ်နိုင်သေးချေ။

အုတ်ကုန်းအမှတ် ၄

ဤကုန်းသည် အမှတ် ၃ ၏မြောက်ဖက်တွင်တည်ရှိ၍ ရေမြောင်းငယ်တခုသာ ခြားနေ၏။ ထိုမြောင်းမှာ မိုးရာသီတွင်သာရေစီး၍ ယခုတူးဖော်မှုများဆောင်ရွက်သည့်တွင် ရေလမ်းလျှပ်ပေါက်သဖြင့် တိမ်ကောသွားချေပြီ။ ကုန်း၏အကျယ်အဝန်းမှာ ပေ ၆၀ ပတ်လည်ခန့်မျှသာရှိ၍ မြေပြင်အထက် ၄ ပေခန့်မြင့်၏။ အမှတ် ၃ တွင် တူးဖော်၍ အတန်ကြာမှ ဤကုန်းကိုစတင်၍တူးဖော်တည်းတူးသော်လည်း လုပ်ငန်းမှာ အမှတ် ၃ ထက်ဦးစွာပြီးစီး ခဲ့လေသည်။

အဆောက်အဦ၏နံရံထားသဏ္ဌာန်။ ။အဆောက်အဦ၏ ပန္နက်ပုံစံမှာ လေးထောင့်အခန်းတခုကို နံရံ နှစ်ထပ်ကာရံထားပုံပင်ဖြစ်၏။ နံရံ ၂ ထပ်အကြားတွင် ၆ ပေ ၄ လက်မမှ ၆ ပေ ၈ လက်မအထိကျယ်၏။ နံရံ များ၏ထုမှာ ၅ ပေမှ ၆ ပေခန့်အထိရှိ၏။ အပြင်နံရံများမှာ ၄၇ ပေခန့်မျှရှည်လျား၍ လေးထောင့်ခန်းမှာ ၁၄ ပေပတ်လည်မျှကျယ်ဝန်း၏။ အဆောက်အဦ၌ အမြင့်ဆုံးချန်နေသော နေရာတို့တွင် အုတ်လွှာ ၁၂ လွှာမျှ

သာတွေ့မြင်ရပြီး ထိုအထိရှိမြေများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိရာ အသောက်အညီအတူဖြစ်ချ၍ တည်ဆောက်ထားခြင်း မဟုတ်သော်လည်း အခြေပိုင်းသာလျှင်ကျန်နေသဖြင့် အပေါက်ဝဖေါက်ထားသည့်နေရာကို မတွေ့မြင်ရချေ။ အဆောက်အဦ၏ တောင်ဖက်တွင် မြောင်းရိုးကြောင့် အနည်းငယ်မတ်စောက်လျက်ရှိရာ အဆောက်အဦပေါ်သို့ တက်ရန် အုတ်လှေကားသဘွယ် ပြုလုပ်ထားလေသည်။ အဆောက်အဦ၌ အသုံးပြုသားသော အုတ်များမှာ အမှတ် ၃ အုတ်ဘိုက်မှ အုတ်အရွယ်အစားနှင့်မကွာခြားလှချေ။ အလျား ၁၀ လက်မခွဲ၊ အနံ ၉ လက်မခွဲနှင့် ထူ ၃ လက်မခွဲတို့မှာ ပျမ်းမျှအရွယ်အစားများဖြစ်လေသည်။

ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ။ ။ဗြိတိသျှများမှသာလျှင် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းအနည်းငယ်ကို တွေ့ရှိရလေသည်။ အဆောက်အဦကိုမည်သို့ အသုံးပြုခဲ့ကြောင်း တိုက်ရိုက်အထောက်အထား ပြုနိုင်ဘူးမရှိချေ။ အိုးခြမ်းပွဲများမှာ သေးငယ်သော အပိတ်အပိုင်းမျှသာဖြစ်၍ ရေတည်အိုး၊ ချက်ပြုတ်အိုးနှင့် နှုတ်သီးအပိုင်းအစများပါဝင်လေသည်။ ယင်တောင်များယှက်နေသည့် ပုံစံပါရှိသော ပန်းကန်ပြားငယ်မှ အပိုင်းတစ်ခုနှင့် ရေချိုးအိုးမှ အထက်ပိုင်းတခု တို့မှာ ဤကုန်း၏အိုးခြမ်းပွဲများမှ ထူးခြားသောပစ္စည်းများဖြစ်လေသည်။ (ပုံ ၉) ၎င်းအမျိုးအစားများကို ကုန်း အမှတ် ၃ တွင်လည်း တွေ့ရှိခဲ့ရ၏။ အိုးခြမ်းပွဲများမှအပ တွေ့ရှိရသောပစ္စည်းများမှာ သီးခြားအကျိုးအစွဲ အစ အနုများနှင့် ၇ လက်မမျှရှည်လျားသော ၂ ဖက်ချွန် သံပြားတခုဖြစ်လေသည်။ ထိုအရာဝတ္ထုမှာ အလယ်ပိုင်း တွင် ၇ ဒဿမ ၅ လက်မခန့်ကျယ်၍ အဖျားများသို့ ချွန်သွားပါသည်။

ကုန်းအမှတ် ၄ မှာရှိသောအိုးခြမ်းပွဲများအနက်တွင်လေးထောင့်ကွက်များအတွင်း၌ဖောင်းကြွအောင်တံဆိပ် ခတ်နှိပ်ထားသောအမှတ်အသား ၃ မျိုးပါရှိသည့် အိုးခြမ်းတခုလည်း ပါဝင်လေသည်။ ထိုအိုးခြမ်းငယ်၏ လက်ရာ နှင့်အသွင်အပြင်မှာ ကုန်းအမှတ် ၃ မှတွေ့ရသော အမှတ်တံဆိပ်များပါသည့်အိုးခြမ်းပွဲများနှင့်တမျိုးတစားတည်း ဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရ၏။ ဤကုန်းမှအိုးခြမ်းပွဲတွင် တံခွန်ကိုင်၍ကနေသော လူရုပ်တရုပ်၊ ပျူဒဂ်းများတွင်ပါလေ့ရှိသော အမှတ်လက္ခဏာတခုနှင့် ခရုသင်းရုပ်တရုပ်တို့ဖြစ်လေသည်။ ကုန်းအမှတ် ၃ မှရရှိသော ပျူဒဂ်းများသည် စံနစ်တကျ တူးဖော်ရာမှ ပဌမဦးဆုံးတွေ့ရှိရသောဒဂ်းများဖြစ်သည်။ ကုန်းအမှတ် ၃ နှင့် ၄ တို့မှ ပစ္စည်းများမှာ တခေတ် တည်းပင်ဖြစ်ကြသည့်အခါလျက် အိုးခြမ်းပွဲများပေါ်မှ အမှတ်အသားတို့သည် ဒဂ်းပေါ်သည့် ခွေပြားပိုင်းများ ပေါ်မှ အမှတ်အသားတို့နှင့် လက်ရာအားဖြင့် တခေတ်တည်းပင်ဖြစ်ကြပေမည်။ ထိုကြောင့် ဒဂ်းပေါ်၌ ကြိုသူလ သဏ္ဌာန်၊ သို့မဟုတ် နဂါးနှစ်ကောင်မျက်နှာချင်းဆိုင်ပုံဟု ခေါ်ကြသည့်အမှတ်အသားကိုအိုးခြမ်းပွဲပေါ်တွင်လည်း ခပ်နှိပ်ထားသည်ကိုလည်းတွေ့ရ၏။ အိုးခြမ်းပွဲများပေါ်၌ပါရှိသော အခြားအမှတ်လက္ခဏာများမှာ ကြာသွတ်အိုး (ကလသာအိုး)၊ ခရုသင်း၊ ငါးကြင်းနှစ်ကောင်နှင့် လူရုပ်တို့ပါဝင်သဖြင့် ဖော်လာသော အမှတ်လက္ခဏာများကို ပုံဖော်ထားကြောင်းသိသာလေသည်။ ထိုကြောင့်ယခုညွှန်းသော စာမျက်နှာ ၃၉ (ပုံ ၁၀) ၌ ဖော်ပြထားသည့် အမှတ်လက္ခဏာသည်လည်း မင်္ဂလာနှင့်ပြည့်စုံသော သီရိဝိဇ္ဇာလက္ခဏာဟူ၍ပင် ထင်မြင်မိပါသည်။ ယင်းသို့ဆို သော်ပျူဒဂ်းများ၌ပါရှိသော အမှတ်အသားကို သီရိဝိဇ္ဇာလက္ခဏာဟု မှတ်ယူပါက သင့်မြတ်မည်ဟုယူဆရ၏။ ဤအမှတ်လက္ခဏာမျိုးကို အိန္ဒိယပြည်ခရီးဟောင်းကျောက်စာအချို့တွင် အဦးအစဉ်တွေ့မြင်ရ၏။ သူ့ဆို ဟူသော မင်္ဂလာစကားကို အချို့ကျောက်စာများတွင် အက္ခရာဖြင့်မရေးဘဲ သောတ္တိက အမှတ်အသားဖြင့် ဖော်ပြလေ့ရှိသည် ကိုထောက်၍ ယခုဆွေးနွေးလျက်ရှိသည့် အမှတ်အသားလက္ခဏာမှာ ဖြီ ဟူသောအက္ခရာကို သီရိဝိဇ္ဇာပုံဏ္ဍာန်နှင့် ဖလှယ်ထားခြင်းဖြစ်ဟန်တူသည်။ ထိုကြောင့် မိဿကီးမြို့ဟောင်းမှ တွေ့သောဒဂ်းများနှင့် အိုးခြမ်းပွဲတို့တွင်ပါရှိ သော အသားတူလက္ခဏာကိုလည်း သီရိဝိဇ္ဇာလက္ခဏာဟု ခေါ်ဆိုသင့်ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့်တိကျစွာ အမည်နာမ ဝေါဟာရစွဲမှတ်ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမပြုရသေးသည့် ပျူဒဂ်းများ၌ပါရှိသောလက္ခဏာကို သီရိဝိဇ္ဇာပုံဏ္ဍာန်ဆင်တပ်လိုက် ရပါသည်။

အဆောက်အဦ၏သုံးအင်။ ။အဆောက်အဦမှာ အခြေပိုင်းသာကျန်ရှိတော့၍ တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင် သောပစ္စည်းလည်းတစ်ခုတရာမျှမတွေ့နိုင်သဖြင့် မူလကမည်သို့အသုံးပြုခဲ့သည်ကို မခန့်မှန်းနိုင်ချေ။ ဗဟိုအခန်းမှာ ခိုတင်းနေထိုင်ရန်အတွက်၊ သို့မဟုတ်ဝတ်ပြုကိုးကွယ်ရာနေရာအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်သည်ချည်းဖြစ်၏။ သို့သော်အတိ အကျဆုံးဖြတ်ရန် ခိုင်လုံသောအထောက်အထားမရှိချေ။ အဆောက်အဦအမှတ် ၃ နှင့်နီးကပ်နေရုံမျှမက အုတ်အ ရွယ်အစားတူညီခြင်း၊ ဗြိတိသျှများအတွင်းမှရရှိသော အိုးခြမ်းပွဲ အမျိုးအစားသာမက ပုံစံအချို့ပါထပ်တူထပ်မျှတူညီ ခြင်းတို့ကိုထောက်၍ ထိုအဆောက်အဦ ၂ ခုမှာ တချိန်တည်းလိုပင်တည်ဆောက်ခဲ့ဟန်တူလေသည်။ အမှတ် ၃ တွင် ပျူဒဂ်းများကိုတူးဖော်တွေ့ရှိရသည်ကိုထောက်၍ သရေခေတ္တရာခေတ်နှင့်သက်ဆိုင်သောအဆောက်အဦများ ဖြစ်တန်ကောင်း၏ဟုယူဆရ၏။ အမှတ် ၄ အဆောက်အဦ၏ပန္နက်ပုံစံသည်ပုဂံမှ ဂူရုများနှင့်အတူကျောင်းအချို့တို့မှ အခြေခံပုံစံနှင့်တူညီသဖြင့် ပုဂံခေတ် မိဿကာ၏ ရွှေပြေးနမူနာပုံစံအဖြစ် တွေ့ရှိရသည်မှာ စိတ်ဝင်စားဘွယ် ရာဖြစ်ချေသည်။

နန်းတော်ကုန်း

မိဿကီးမြို့ဟောင်းအတွင်းတွင် နန်းတော်ကုန်းဟုခေါ်သော ခွဲမှတ်ခေါ်ဝေါ်သောနေရာမှာ မြို့၏ အလယ်ဗဟိုတွင် တိတိကျကျမဟုတ်ဘဲ အနောက်မြောက်သို့အနည်းငယ်ယွန်းလျက်တည်ရှိ၏။ ယခုတိုင်တောင် မြောက်အလျား ၅၁၃ ကိုက်နှင့် အရှေ့အနောက်အနံ ၄၁၃ ကိုက်မျှရှိသည့်လျားသော စတုရံအုတ်ဘုန်းတိုင်းသည် မြေပြင်မှပျဉ်းမျှအားဖြင့် ၄ ပေခန့်အမြင့်အထိကျန်ရှိနေသေးသည်။ ထိုအတွင်းမြို့ရိုးဟုဆိုအပ်သော တန်တိုင်းအတွင်း ပိုင်းကိုနန်းတော်ဟု ခေါ်ကြလေသည်။ ဤအတွင်းမြို့ရိုးသည်လည်း အပြင်မြို့ရိုးကိုသို့ပင်တောင်မြောက်တည်မတ်

မနေဘဲ အနောက်မြောက်သို့အနည်းငယ်တိမ်းစောင်းလျက်ရှိ၏။ အရှေ့ဖက်အုတ်ရိုးတွင် ၂ နေရာ၊ အနောက်ဖက် တွင် ၃ နေရာမျှပြတ်တောင်းနေခြင်းမှာ မူလအဝင်ပေါက်များပင်လော၊ သို့မဟုတ် လှည်းလင်းနှင့် လူသွားလင်း များဖြတ်သန်းထားခြင်းကြောင့် အုတ်ရိုးပျက်စီးနေခြင်းလောဟူ၍ သာမန်အားဖြင့်မဝေခွဲနိုင်ချေ။

ဤနန်းတော်ကုန်းကို တောင်မြောက်တန်းလျက်ရှိသောအုတ်တန်တိုင်းရာတခုကအရှေ့အနောက်နှစ်ပိုင်းခြား နေစေ၏။ ထိုနှစ်ပိုင်းတွင် အနောက်ဘက်ပိုင်း၏ အနံမှာ ကိုက် ၂၄၀ ခန့်ရှိသဖြင့် အရှေ့ပိုင်းထက်ပိုမိုကျယ်ဝန်း၏။ ထိုအနောက်ဖက်ခြမ်း၏အလယ်တွင် စတုရန်းအုတ်ရိုးဟောင်းကို တွေ့မြင်ရ၍ တောင်မြောက်အလျားမှာ ၅၀၅ ပေ နှင့် အရှေ့အနောက်အနံမှာ ၁၈၄၀ ခန့်ဖြစ်လေသည်။ ယင်းစတုရံကိုပင် တဖန်အရှေ့ခြမ်းနှင့် အနောက်ခြမ်း ၂ ပိုင်းကန်ထားသော အုတ်ရိုးနိမ့်တခုသည် အလျားလိုက်ဖြတ်လျက်ရှိ၏။ နန်းတော်ကုန်းပေါ်တွင်အဆိုပါအုတ်ရိုး ဟောင်းများအပြင် အုတ်ကုန်းနိမ့်နိမ့် အနည်းငယ်နှင့် အနောက်မြောက်ထောင့်တွင် သောက်တော်ကန်ဟုခေါ် သောရေကန်တခုရှိလေသည်။ ထိုကန်မှာ နွေရာသီတွင်ခန်းမြောက်လျက်ရှိ၏။

မိဿကီးမြို့ဟောင်း၏ ယဉ်ကျေးမှုကိုစူးစမ်းရာ၌ လူနေအိမ်ခြေများနှင့် လူ့အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို ထုတ်ဖော်ရန်ဦးစားပေးသင့်သည့်အလျောက် နန်းတော်ကုန်းတွင်လူနေမှုနမူနာအတွက် အထောက်အထားများ ရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင်မည်ဟု မျှော်မှန်းချက်ဖြင့် သင့်တော်ရာလေးနေရာကို ရွေးချယ်တူးဖော်ခဲ့ပါသည်။ ဤနေရာတွင် ကုန်းအမှတ် ၅၊ ၆၊ ၇ နှင့် ၈ တို့ကိုတူးဖော်ရာအမှတ် ၈ တွင် လုပ်ငန်းမပြီးမီ ဘဏ္ဍာတော်နှစ်ကုန်ဆုံးသွားသဖြင့် ၁၉၆၀-၆၁ ခုနှစ်မှပင်ဆက်လက်တူးဖော်ရပါသည်။

အုတ်ကုန်းအမှတ် ၅

ဤကုန်းမှာ အတွင်းမြို့ရိုး၏အနောက်ဖက်အကန့်တွင် အတွင်းအကျဆုံးဖြစ်သော စတုရံအုတ်ရိုး၏အရှေ့နံရံ အလယ်ပိုင်းလောက်တွင် တည်ရှိ၏။ မြို့ရိုး၏ဗဟိုရိုးပါးတွင်ပင်ဖြစ်သည်။ မတူးမီသဏ္ဌာန်မှာ ခပ်ဝန်းဝန်းဖြစ်၍ အလျားအနံညီပေ ၉၀ ခန့်မျှရှိသဖြင့် ၄ ပေခန့်ရှိ၏။ တူးဖော်ပြီးသည့်အခါတွင် ပုံစံ ၂ အတိုင်း အရှေ့မြောက် ယွန်းယွန်းသို့မျက်နှာမူသော အုတ်တိုက်အဆောက်အဦ၏ပန္နက်ပေါ်လာလေသည်။ တိုက်မကြီး၏အကျယ်အဝန်း မှာ အလျား ၆၆ ပေ၊ အနံ (တောင်မြောက်) ၄၅ ပေရှိပြီးလျှင် အခြေခံအားဖြင့် တောင်မြောက်အလျားရှည် သောအခန်း ၄ ခန်းကိုတွေ့မြင်နိုင်သည်။ အဝင်ပေါက်ရှိသောအရှေ့ဖက်ဆုံးအခန်းကိုကား အခန်းငယ်များအဆင့် ဆင့်ကန်ထားလေသည်။ အရှေ့ဖက်ဒုတိယအခန်း၏ တောင်ဖက်အစွန်ပိုင်းမှာလည်း ပဌမခန်းနှင့်တဆက်တည်း ဖြစ်၏။ ဤအဆောက်အဦသည် နန်းတော်ကုန်းအတွင်း စတုရံ၏အရှေ့ဖက်အုတ်ရိုးပေါ်တွင် တပိုင်းတဝကျရောက် လျက်ရှိရာ တိုက်မကြီး၏အရှေ့ဖက်အုတ်ရိုးသည် ယင်းစတုရံအုတ်ရိုးအပြင်သို့ ၄ ပေခန့် စွန်းထွက်လျက်နေ၏။ ထိုအုတ်ရိုး၏အနောက်ဖက် တိုက်မကြီး၏အရှေ့ပိုင်းတွင် တောင်ဖက်နှင့်မြောက်ဖက်၌ ၁၂ ပေပတ်လည်စတုရန်း အခန်းတခန်းစီကပ်လျက်တည်ဆောက်ထားသေး၏။ အဆောက်အဦ၏အဝင်ပေါက်သည် ၇ ပေမျှကျယ်လေသည်။

ပေါ်ပေါက်လာသောပန္နက်ပုံမှာ မြေဝင်အနည်းငယ်မျှပင်မရှိဘဲ မြေပြင်ပေါ်တွင်တည်ရှိသော တည်ဆောက် ထားခြင်းဖြစ်၏။ ယခုကြည့်ကုန်သမျှမှာ ပျဉ်းမျှ ၂ ပေခွဲခန့်သာမြင့်ရှိအုတ်လွှား ၁၀ လွှားမျှသာရှိပြီးလျှင် အချို့ နံရံများမှာလုံးဝပျက်စီးပြတ်တောင်းနေချေပြီ။ အဆောက်အဦတင်တည်ဆောက်စဉ်က အတွင်း၌အုတ်များကို အပြားလိုက်စီခင်းထားသည်ကို တပိုင်းတစတွေ့မြင်နိုင်၏။ မြေလွှာအနေအထားကိုတူးဖော်စဉ်အတွင်း လေ့လာ သုံးသပ်ရာတွင် အဆောက်အဦမှာ တကြိမ်တခါပျက်စီးယိုယွင်းသွားသဖြင့် ဒုတိယအကြိမ် ပြန်လည်မွမ်းမံတည် ဆောက်သေးကြောင်းသိသာလေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အနောက်ဖက်ဆုံး ခန်းရှည် ၂ ခန်းတွင် အလယ် နံရံ၏အထက်၌ ၁ ပေ ၆ လက်မခန့်အမြင့်အထိမြေဖိုပြီး၊ ၎င်းအထက်တွင် အုတ်အခင်းစီမံပြုလုပ်ထားသည့် ဒုတိယမြေပြင်မှာ ထင်ရှားလောက်အောင် ကျန်ရှိနေခြင်းကြောင့်ဖြစ်၏။ ဤအဆောက်အဦမှမီးလောင်စာများ၊ သို့မဟုတ်သစ်သားအစအနများကိုလုံးဝမတွေ့ရသဖြင့် မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်ပျက်စီးခဲ့သည်ကိုမသိနိုင်ပါ။ သို့သော်ဒုတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်တည်ဆောက်ရာ၌ အသုံးပြုသည့်အုတ်အမျိုးအစားနှင့် ဆောက်လုပ်ပုံလက်ရာမှာ မူလလက်ရာနှင့်တူညီသဖြင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ မကွာခြားလှသောတခေတ်တည်း၌ပင် ပြင်ဆင်သည်ဟုယူဆရပေ သည်။ ကုန်းအမှတ် ၄ နှင့် ၈ တို့တွင်လည်း ဒုတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်မွမ်းမံသည့်လက်ရာများကို တွေ့ရှိရလေရာ မိဿကီးမြို့ကြီးအပြီးတိုင်ပျက်စီးဆိတ်သုဉ်းသွားမီ အနည်းဆုံးတကြိမ်မျှပြင်းထန်သောဘေးဒဏ်နှင့် တွေ့ကြုံခဲ့ရ သည်ဟုကောက်ချက်ချနိုင်ပါသည်။

ဤကုန်းမှတူးဖော်တွေ့ရှိရသော အိုးခြမ်းပွဲများအနက်တွင် လည်တံရှည်အိုးများမှ လည်တံများ၊ ကြာပန်း ကြာဖတ်နှင့်သစ်ရွက်များ၊ ပုံအကြွေဖော်ထားသည့် အိုးခြမ်းပွဲများနှင့် ငါးကြင်း ၂ ကောင်ပုံ၊ ဟင်္သာပုံတို့ကိုခတ် နှိပ်ထားသည့်အိုးခြမ်းပွဲများပါဝင်လေသည်။ မကွဲမပျက်တွေ့ရှိရသည့်အိုးငယ်တလုံးမှာ ဝမ်းပိုင်းအကျယ်ဆုံးနေရာ တွင် အချင်း ၅ လက်မရှိ၏။ ထိုဝမ်းပိုင်းမှအောက်သို့ တဆစ်ချိုးရှူးသွား၍ အထက်ပိုင်းတွင် ခပ်နုနုနေပြီးလျှင် ၁ လက်မခန့်ကျယ်သောအဝှမ်း ရိုးရိုးနုခမ်းသတ်ထားလေသည်။ ပခုံးပိုင်းတွင် အချိတ်ဆင်များဖြင့် လေးနေရာ၌ ချယ်လှယ်ထားကာဆီးသီးခန့်အပေါက်တပေါက်လည်းဖေါက်လျက်ပါရှိ၏။

အထူးခြားဆုံးသောအရာဝတ္ထုမှာ ၆ လက်မခန့်မြင့်သောမီးဖုတ်ဦး မြေရုပ်တရုပ်ဖြစ်သည်။ ထိုအရုပ်မှာ အပိုင်းပိုင်းကျိုးပဲ့ပျက်စီးနေရာ တွေ့ရသမျှသောအစိတ်အပိုင်းတို့ကို ဆက်စပ်လိုက်သည့်အခါ ဦးခေါင်းတွင်တန်း ဆာဆောင်းလျက်၎င်း၊ လည်တွင်ပုတီးဆွဲလျက်၎င်း၊ လက် ၂ ဖက်တွင် လက်ကောက်တကွင်းစီဝတ်လျက်၎င်း ဆင်ယင်ထားသည်ကိုတွေ့မြင်ရ၏။ လက် ၂ ဘက်မှာ ပန်းအိုးဇာဏ္ဍာန်တူသောပျက်စီးနေသည့်အရာဝတ္ထုတခုကို

ရွှေ့ပိုက်ထား၏။ မျက်နှာမှာသွယ်သည့်ဟုခေါ်နိုင်သော်လည်း အနည်းငယ်ရှည်လျားလျားဖြစ်၍ အသွင်အပြင်မှာ ပြည့်ပြည့်ဝဝရှိ၏။ မျက်လုံးများသည် ပြူးကျယ်နေ၍ နှုတ်မှာ နဖူးနှင့်တပြီးတည်းဆက်လျက်ရှိပြီးလျှင် အဖျားသို့ ချွန်လျက်ရှိ၏။ ပါးစပ်မှာလည်း ကျယ်ပြန့်၍အစွယ်များပါသကဲ့သို့ အဖျား ၂ ဖက်မှာ အထက်သို့ ကော့ထက်နေလေသည်။ မေးရစ်နှင့်လည်ရစ်များကိုလည်း ထင်ရှားစွာတွေ့မြင်နိုင်၍ ရင်သားများမှာမောက်ပြီးနေ၏။ အရစ်၏ခြေပိုင်းကိုရှာမတွေ့ချေ။ ခါးဆစ်မှကျိုးနေသောဝမ်းပိုက်နှင့် တင်ပါးအပိုင်းကိုအထက်ကိုယ်ထည်နှင့် ဆက်စပ်လိုက်ရာတွင် ထိုဝမ်းပိုင်းမှာ ရင်ပိုင်းခါးပိုင်းနှင့် တပြေးတည်းမဟုတ်မူ၍ အနောက်သို့ကော့နေကြောင်း တွေ့ရှိရ၏။ ထို့ပြင် ထိုဝမ်းပိုင်းမှာချောမွေ့မနေဘဲလက်သည်းရာများကဲ့သို့ အရေးအခြေတို့ဖြင့်ချယ်လှယ်ထား၏။ မြေရပ်မှာ အောက်ပိုင်းမရှိတော့သဖြင့် မည်သည့်အရပ်ဟူ၍အတိအကျမသိရှိနိုင်သော်လည်း မူလကပင် ဆန့်တန်းသောမြေမဟုတ်ဘဲ ငှက်တိရစ္ဆာန်များ၏ခြေမျိုးပါရှိသည့်လက္ခဏာကိုတွေ့နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်အရပ်တခုလုံး၏ သွင်ပြင်နေထားနှင့် ဆင်ယင်မှုတို့ကိုပေါင်းစပ်သုံးသပ်သည့်ရှိသော် ကိန္နရီရုပ်အဖြစ်ထုလုပ်ထားခြင်းဖြစ်တန်ရာ၏ဟု ယူဆရပါသည်။ (ပုံ ၁၂)

ဤကုန်းမှခတ္တရှိရသောအခြားပစ္စည်းများမှာ ပုတီးလုံးအရွယ် ကျောက်သလင်းတခု၊ သန္တာပုတီးတလုံး၊ မြေရှပ်ပစ်ပိုးပိုင်းတခုနှင့် အသွား ၃ လက်မခွဲ၊ အရိုး ၃ လက်မခွဲခန့်ရှိသည့်သစ်တုန်းကဲ့သို့သော ထားတချောင်းဖြစ်လေသည်။

ကုန်းအမှတ် ၇

ဤကုန်းမှာ နန်းတော်ကုန်းပေါ်တွင် အထက်ဖော့ပြပါကုန်းအမှတ် ၅ ၏အနောက်တောင်ဖက်၌တည်ရှိသဖြင့် တဆက်တည်းမှတ်တမ်းတင်လိုက်ရပါသည်။ အုတ်ကျိုးအုတ်ဝ အနည်းငယ်ဖြင့် မြေပြင်မှ ၂ ပေခန့်သာ မိုမောက်နေသောကုန်းအမှတ် ၇ သည် အလွန်သေးငယ်၍ အလျားပေ ၆ ၀၊ အနံပေ ၆ ၀ ခန့်မျှသာကျယ်ပါသည်။ ဤနေရာ၌ တူးဖော်ရာတွင် တောင်မြောက်အလျား ၃၄ ပေနှင့် အရှေ့အနောက် ၂၄ ပေမျှကျယ်သော ဧကရာဇ်အဆောက်အဦတွင်အရှေ့ဖက်၌ အလျား ၁၂ ပေ၊ အနံ ၁၀ ပေရှိသော ဆင်ဝင်ကပ်ထားပုံအုတ်ရိုးပန္နက် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့၏။ အဆောင်မကြီးကိုတောင်မြောက်အုတ်ရိုးဖြင့် ၂ ပိုင်းကန့်ထားရာ အရှေ့ဖက်ကန်မှာ အနောက်ဖက်ထက် ၂ ဆမျှပိုကျယ်၏။ တဖန်ထို ၂ ကန်ကို အခန်းငယ် ၃ ခန်းစီထပ်မံကာရံထားလေရာ အားလုံးပေါင်း အခန်း ၆ ခန်းနှင့် ဆင်ဝင်ပါရှိသော အဆောက်အဦဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိ၏။ ၎င်းအနက် အနောက်ဖက် ၃ ခန်းမှာ သေးငယ်၍ အရွယ်ညီတူညီမျှဖြစ်သည်။ အရှေ့ဖက်တွင်ကား အလယ်ခန်းမှာအလျား ၁၄ ပေ၊ အနံ ၁၀ ပေရှိ၍ ၎င်း၏တောင်နှင့်မြောက်အခန်းတို့ထက် ၂ ဆမျှကြီးလေသည်။ ဤကုန်းမှအရေးပါသောဝတ္ထုပစ္စည်းတစ်ခုတခုကိုမျှမတွေ့ရချေ။

ကုန်းအမှတ် ၆

ဤကုန်းမှာ အတွင်းမြို့ရိုး၏အနောက်ဖက်အုတ်နံရံနှင့်ကပ်လျက်တည်ရှိ၏။ အပေါ်ယံအမြင်အားဖြင့် ဤနေရာမှာပြအိုး၊ သို့မဟုတ် ခံကတုတ်တခုရှိတန်ရာ၏ဟုထင်ရလေသည်။ သို့သော်တူးဖော်၍ပေါ်ပေါက်လာသောအုတ်အဆောက်အဦမှာ အတွင်းမြို့ရိုးနှင့် ၂ ပေ မျှကွာဝေးသည်ကိုတွေ့ရှိရ၏။ မတူးဖော်မီအုတ်ကုန်း၏ ပမာဏမှာ အလျား ၇၅ ပေနှင့် အနံ ပေ ၆၀ ရှိ၏။ ပေါ်ပေါက်လာသော အဆောက်အဦမှာ မကြီးမားသော်လည်း ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် ထူးခြားပေသည်။ သို့သော်ပြိုပျက်ပြီးနောက်တွင် မြေခိုခိုပိုင်းဖြစ်သော အနောက်ဖက်သို့ မိုးရေတိုက်ဆင်းသည့်ဒဏ်ကြောင့် အရှေ့ဖက်တခြမ်းသာလျှင်ကျန်နေပါသည်။ ပန္နက်ပုံမှာ မဟိုတွင်ဝန်းပိုင်းသောအုတ်ခုံကို လေးထောင့်နံရံကာထားပုံဖြစ်၏။ စက်ပိုင်း၏မူလအရွယ်မှာ အချင်း ၁၇ ပေခန့်မျှရှိချေမည်။ ပတ်လည်အုတ်ရိုးမှာကား အပြည့်ကျန်ရစ်သေးသော အနောက်ဖက်ပိုင်းတွင် အလျား ၄၂ ပေရှိ၍အကျယ် ၄ ပေဖြစ်လေသည်။ တောင်နှင့်မြောက်ဖက်တွင် ဆက်စပ်လျက်ရှိသောထောင့်ချိုးများတွင် နံရံတပိုင်းတစ်ခုသာကျန်ရစ်တော့၏။ ဤအဆောက်အဦနှင့်တကွ အတွင်းမြို့ရိုးတို့သည် အုတ်ရိုးမြေဝင်မရှိဘဲ ပကတိမြေပြင်အထက်တွင် ဆောက်တည်ထားကြောင်းတွေ့ရလေသည်။ ယခုကျန်ရစ်သော အုတ်လွှားများမှာ ၁၃ လွှားအထိရှိ၍ မြေပြင်မှ ၃ ပေ ၇ လက်မမြင့်၏။ မြို့ရိုး၏ထုမှာ ၈ ပေမျှရှိလေသည်။

မတူးဖော်မီကမြို့ရိုးနှင့်အဆောက်အဦသည် တဆက်တည်းရှိမည်ဟုထင်ရသော်လည်း အပေါ်မြေလွှာများ တူးဖော်ရှင်းလင်းပြီးသောအခါတွင် တသီးတခြားစီဖြစ်နေသည်ကိုတွေ့ရ၏။ ဗဟိုစက်ပိုင်းအုတ်ခုံနှင့်အနောက်နံရံကြားအတွင်းတွင် အပေါ်ယံမြေလွှာများဖယ်ရှားပြီးနောက် ပကတိမြေသားအတွင်း၌ မြေအရိုးတုံး ၂ လုံးမြှုပ်နှံထားသည်ကိုဖော်ထုတ်ရရှိ၏။

ကုန်းအမှတ် ၈

၎င်းမှာ အတွင်းမြို့ရိုး၏အရှေ့ဖက်ဆုံးအုတ်ရိုးဟောင်းအလယ်ပိုင်းလောက်တွင်တည်ရှိ၏။ ကုန်း၏ပမာဏမှာ အလျားတောင်မြောက်ပေ ၉၀ နှင့် အနံ ၇၅ ပေမျှရှိ၍ အနိမ့်ဆုံးဖြစ်သည့်တောင်ဖက်မြေပြင်မှ ၆ ပေခန့်မြင့်လေသည်။ အနေအထားအားဖြင့် မြို့ရိုး၏အနောက်ဖက်၊ သို့မဟုတ် အတွင်းပိုင်းသို့မိုမောက်လျက်ရှိ၏။

နန်းတော်ကုန်း၌ လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် တလတာမျှသာ အချိန်ကုန်သတ်၍ လုပ်ကိုင်ရသဖြင့်၊ တဏှာတော်နှစ်မကုန်မီအတွင်း အပြီးအပြတ်မဘူးဖော်နိုင်ချေ။ ထို့ကြောင့် ဤအမှတ် ၈ ကုန်း တွင် တူးဖော်လက်မဖြင့်ရှပ်သိမ်း၍ ခေတ္တဆိုင်ခံ့ထားခဲ့ပြီး ၁၉၆၀-၆၁ ခုနှစ်မှပင် ဆက်လက်တူးဖော်ရပါသည်။ အစီရင်ခံ့သော တဏှာတော်နှစ်အတွင်းတွင် ပေါ်ပေါက်သမျှမှာ မြို့ရိုးနှင့်အဝင်ပေါက်ကြီးဖြစ်လေသည်။ အပေါက်ဝမှာ ၁၄ ပေ ၉ လက်မမျှကျယ်၍ အတွင်းပိုင်းသို့ တဆစ်ချိုးနံရံများဖြင့် ဆက်စပ်တည်ဆောက်ထားရှိ၏။ ယင်းသို့အပေါက်ဝတွင် အတွင်းပိုင်းမှအထောက်အခံပြုလုပ်ထားသော အုတ်နံရံကတုတ်များမှာ အလျားပေ ၂၀ အသိပေါ်သည်တိုင်အောင် တူးဖော်ပြီးစီးခဲ့၏။ မြို့ရိုးနှင့်ထိခိုက်တုတ်များ၏ထုမှာ ၆ ပေမှ ၈ ပေအထိ မညီမညွတ်ရှိသည်ကိုတွေ့ရ၏။ ဤအပေါက်ဝမှာ အမှတ် ၅ အဆောက်အဦနှင့်အရှေ့အနောက်တန်းလျက်ရှိသည့်အပြင် မြို့ရိုး၏အလယ်လောက်တွင် တည်ရှိသဖြင့် အတွင်းမြို့ရိုး၏အရှေ့ဖက်မှအရေးပါသော တံခါးပေါက်ကြီးဖြစ်သည်ကိုသိသာ၏။ ယခုကဲ့သို့မြို့ပေါက်မှာ အုတ်ကုန်းဖြစ်နေသောနေရာတွင်တည်ရှိနေရာ မြို့ရိုးပေါ်တွင်အလားတူအုတ်ကုန်းများမတွေ့ရသဖြင့် မတူးဖော်မီကမြို့ရိုးတွင်တွေ့ရသော ပြတ်တောင်းနေသည့်နေရာများမှာ မူလအပေါက်များ ဟုတ်နိုင်ဘွယ်ရာမရှိချေ။ ဘေးပေါက်အငယ်များအဖြစ် ခေါက်လုပ်ထား မထားဘဲ ဆက်လက်စူးစမ်းရဦးချေမည်။ ဤကုန်းမှသံဘိုသံစ အများအပြားကိုရရှိလေရာ မြို့ပေါက်တွင် သစ်သားတံခါးတပ်ဆင်ထားရှိကြောင်း သိသာ၍ ထိုအသက်တွင် ယခုခေတ်ပြာသာဒ်ကဲ့သို့ သစ်သားအဆောက်အအုံတခုပင် တည်ဆောက် ထား ခဲ့ သည်လောဟုဆင်ခြင်ဘွယ်ရာရှိလေသည်။

အစဉ်အလာအားဖြင့် နန်းတော်ကုန်းဟုခေါ်ဝေါ်ကြသော ဤအတွင်းမြို့ရိုး၏ အတွင်းပိုင်းမှ နန်းတော်နှင့် ပတ်သက်သော အထောက်အထားပစ္စည်းများကိုမတွေ့ရချေ။ သို့သော် မြို့တော်အဖြစ်ထွန်းကားစဉ်က အုတ်တိုက်အဆောက်အဦများသာမက သစ်ဝါးတို့ဖြင့်ပြီးသော အဆောက်အဦများ လည်းတည်ရှိခဲ့သောကြောင့် အကြွင်းအကျန်များကိုတွေ့နိုင်ခြင်းဖြစ်ချေမည်။ ထိုအုတ်အဆောက်အဦများမှာ ဘာသာရေးနှင့်မသက်ဆိုင်ကြောင်း သိသာသည့်အလျောက် အခန်းစွဲစည်းပုံတို့ကိုထောက်၍ နန်းတော်အဆောက်အဦများ၏တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်ချေမည်ဟု ယူဆရ၏။ ဤနန်းတော်ကုန်းမှာ ဗိဿနိုးမြို့၏အလယ်ဗဟိုခန့်တွင် တည်ရှိသည့်အပြင် အုတ်ရိုး အထပ်ထပ်နှင့် အရှေ့ဖက်အဝင်ပေါက်ကြီးကို ထင်ရှားစွာမြင်နိုင်လေရာ နန်းတော်ကုန်းဟု အစဉ်အလာစွဲမှတ်ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမှာ ယွှမ်းမိုးသည့်ဟုမဆိုသာချေ။ ယခုထက်ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တူးဖော်စူးစမ်းနိုင်လျှင် အကျိုးများမည်ဟု ယုံကြည်ရပေသည်။

တူးဖော်မှုတာဝန်ခံများ။ ။၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း ဗိဿနိုးမြို့ဟောင်းတွင် ဆက်လက်တူးဖော်သုတေသနပြုလုပ်ရာတွင် ကုန်းအမှတ် ၃ နှင့် ၄ တူးဖော်စဉ်က ဌာနအကြီးအကဲအနေဖြင့် ညွှန်ကြားရေးဝန်ဦးမှီးလတ်က လုပ်ငန်းစဉ်များကိုမျှော်ညွှန်ကြား၍ ဝန်ထောက် ဦးအောင်သော်ကတာဝန်ခံကာ ဝန်ထောက်ဦးမြင့်အောင်၏အကူအညီဖြင့်တူးဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ အမှတ် ၅ မှ ၈ အထိ ကုန်းများတွင် ခေတ္တညွှန်ကြားရေးဝန်အဖြစ် ဆောင်ရွက်နေသော ဦးအောင်သော်က လုပ်ငန်းစဉ်များမျှော်ညွှန်ကြား၍ ဦးမြင့်အောင်က ဝန်ထောက် ဦးမှီးလတ်၏အကူအညီဖြင့် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပါသည်။ ဓါတ်ပုံဆရာများဖြစ်သော ကိုပေါ်ငြိမ်းနှင့် ကိုကျော်တို့သည်၎င်း၊ ပုံဆွဲဆရာများဖြစ်သောကိုမြမောင်နှင့်ကိုအုန်းမောင်တို့သည်၎င်း သက်ဆိုင်ရာဝတ္ထုများကို တလှည့်စီကွင်းဆင်း၍ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ ဤလုပ်ငန်း၌တောင်တွင်းကြီး ယဉ်ကျေးမှုပြတိုက်မှ ပြတိုက်မှူးဦးလှမောင်လည်း တတ်အားသမျှကူညီပါသည်။

ဆူးပစ်စမ်းရွာ (တောင်တွင်းကြီးမြို့နယ်)

ဗိဿနိုးမြို့ဟောင်းတွင် ဗုဒ္ဓိယအကြိမ်ဆက်လက်တူးဖော်ရန် စီစဉ်ဆဲ ၁၉၅၉ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလအတွင်း၌ ဆူးပစ်စမ်းရွာတဝိုက်သို့သွားရောက်၍ စူးစမ်းလေ့လာမှုပြုခဲ့သည်။ ဆူးပစ်စမ်းရွာမှာ တောင်တွင်းကြီးမူကွေးသို့ သွားသော မော်တော်ကားလမ်းပေါ်ရှိ သစ်ရာကောက်ရွာမှအရှေ့ဖက်သို့ ၃ မိုင်ခန့်အကွာတွင်တည်ရှိ၏။ ထိုရွာ၏တောင်ဖက် ၂ မိုင်ခန့်အကွာ ယာခင်းများကိုကျော်လွန်၍ ခြောက်သွေ့သောကုန်းခေါင်ခေါင်တနေရာ၌ အုတ်တိုက်ကြီးဟုခေါ်သော ကုန်းတခုရှိ၏။ ထိုကုန်းမှာဘုရားငုတ်တိုက်ကုန်းလော၊ အခြားမည်သည့် အဆောက်အဦလောဟု သိရှိလိုက်သူမရှိသော်လည်း တကြိမ်ကမြေပြင်မှ ၅ ပေကျော်မျှအထိ အုတ်ပုံကြီးအဖြစ်တည်ရှိခဲ့၍ တစတစ အုတ်များကိုသယ်ယူအသုံးပြုကြခြင်းကြောင့် အုတ်ကုန်းမှန်းသိသာရုံမျှလောက်သာ ကျန်နေတော့သည်ဆို၏။ ရှေးယခင်ကပင် ထိုအနီးအနား၌ ရပ်ရွာအိမ်ခြေလုံးဝမရှိခဲ့သဖြင့် မည်သို့သောအဆောက်အဦဖြစ်သည်ကို အံ့ဩတွေးတောနေခဲ့ရသည်ဟုလည်းဆို၏။

ဤဌာနမှသွားရောက်ကြည့်ရှုရာတွင် လူသူမနီးသောအရပ်၌ ဤသို့အုတ်ကုန်းမှိုမှို တွေ့ရသည်မှာ ထူးခြားပုံပေါ်၏။ သို့သော် ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သမိုင်းမှတ်တမ်းမဆိုထားဘိ သက်ကြီးစကားသက်ငယ်ကြားဆိုသကဲ့သို့ ပြောစမှတ်ပြုသော အကြောင်းတစ်ခုတရာပင်မရှိခဲ့ချေ။ ထို့ပြင် ကျန်ရှိသမျှသောကုန်းမှာလည်း အုတ်စအုတ်နုလောက်ပင်ဖြစ်၍ ထူးခြားသောအဆောက်အဦပေါ်ပေါက်တွေ့ရှိနိုင်တော့မည် မဟုတ်ဟုယူဆရလေသည်။ ထိုကုန်းအနီးတွင်ပင် ၁ ပေ ပတ်လည်ခန့်လိပ်သံကျောက်တုံးများနှင့်အင်ကြင်းကျောက်အပိုင်းအစတို့ စုပုံနေသော ကုန်းငယ်တခုရှိလေသည်။ ရုတ်တရက်အားဖြင့် ထိုကုန်းမှာ ရှေးဟောင်းကျောက်ခေတ်သင်္ချိုင်းနှင့် သဏ္ဌာန်တူသလိုရှိသော်လည်း သေချာစေ့စပ်စွာလေ့လာသောအခါ အုတ်စအုတ်နုများလည်းရောပြွမ်းနေသဖြင့် အုတ်ကုန်းကြီး

နှင့်တဆက်တည်း တည်ရှိခဲ့သည်ဟုသိကြည်ရသေးသည်။ ထို့ကြောင့်ပတ်ဝန်းကျင်အသန့်နှင့်ပတ်သက်၍ စိတ်ဝင်စားသူများသည်အချက်အလက်များ မပေါ်ပေါက်သမျှ ထိုကုန်းကိုဘူးဖော်ဖူးစမ်းရန်မလိုအပ်သေးဟု ပိုင်းဖြတ်ထားပါသည်။

ထိုကုန်း၏အရွေ့ဖက် ၂ မိုင်ခန့်အကွာတွင် မြန်မာမင်းလက်ထက်က သံချက်သောနေရာများဟု အဆိုရှိသည်။ အဝ ၄ ပေခန့်ကျယ်သော ဒယ်အိုးအပိုင်းအစများကိုတွေ့ရှိရလေသည်။ ၎င်းတို့မှာချော့များဖြင့် ပြုလုပ်ထားဟန်ရှိ၍ အသွန်လေးလံသဖြင့်မြေတွင်နှစ်မြုပ်နေ၏။

တောင်ထောင့်ရွာ (နတ်မောက်မြို့နယ်)

နတ်မောက်မြို့နယ်၊ ပင်းမြို့၏တောင်ဖက်ရှိ တောင်ထောင့်ရွာသည် သားများဘူတာရုံမှအရှေ့သို့ ၇ မိုင်ခန့်ဝေးကွာ၏။ ထိုရွာအနီးတွင် ရှေးဖုရားပုထိုး ကုန်းဟောင်းများရှိလေရာ ၁၉၆၀ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီအတွင်း၌ ရှေးဟောင်းသုတေသနဝန်ထောက်နှင့် ဓါတ်ပုံဆရာတို့သည်သွားရောက်လေ့လာခဲ့ကြ၏။

စိန်ဘုရားကုန်းဆိုသောနေရာတွင်လွန်ခဲ့သော မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၅ ခုနှစ်ခန့်က ဥာဏ်တော် ၂ လက်မခန့်မြင့်သော တင်ပြင်ခွေစိန်ဆင်းတုတဆူကို တူးဖော်ရရှိသဖြင့် တောင်ကျောင်းတွင်ပူဇော်ထား၏။ ထိုနေရာ၌ပင် မြဆင်းတုတဆူလည်းရှိသေးသည်ဟူသော အဆိုအရ၊တောင်ထောင့်ကန်သာကျောင်းမှ ဆရာတော်ဦးအင်္ဂုလသည် ရွာသားများအကူအညီဖြင့် တူးဖော်လုပ်ငန်းဖြင့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများအက်ဥပဒေအရ မကွေးခရိုင်ဝန်ထံမှ တဆင့်ထားမြစ်လိုက်ရပါသည်။ ထိုကုန်းဟောင်းမှရရှိသောအုတ်များကိုအသုံးပြု၍ ဥာဏ်တော် ၉ ပေခန့်ရှိသော စေတီတဆူကိုတည်ဆောက်ထားသည့်အပြင် ထိုအနီးတွင်ပင် ဂူဖုရားတဆူကိုလည်း တည်ဆောက်ဆဲရှိကြောင်း တွေ့ခဲ့ရလေသည်။ ယင်းသို့တူးဖော်ရာမှ အဆောက်အဦဟောင်းမှ အင်္ဂုလပန်းနှင့် ရုပ်ကြွအုတ်ချပ်များအပြင်၊ အုတ်ခွက်ဖုရားများ၊ ရောင်စုံပုတီးစေ့များ၊ မိုးကြိုးသွားခေါ် ကျောက်လက်နက်အချောများ၊ ရေကုန်းနှင့် ရေတံခေါင်းမှနှုတ်သီးများစသည်တို့ကိုတွေ့ရှိရ၍ အချို့ကိုတောင်တွင်းကြီးပြတိုက်မှ အလှူခံ၍ ပြတိုက်တွင်ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။

အခြားကုန်းဟောင်းများမှာ ကျောက်စာကုန်း၊ အုတ်ပုံကုန်း၊ ဇောင်ချမ်းပင်ကုန်း၊ ဝှေးချိုပင်ကုန်း၊ သပွတ်ကုန်းနှင့်ဆီမီးကိုးခွက်ကုန်းတို့ဖြစ်လေသည်။ ကျောက်စာကုန်းတွင်လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်းများစွာက ကျောက်စာ ၂ ချပ်ရှိလေရာ ထိုနေရာမှဘုန်းကြီးကျောင်းသို့ရွှေပြောင်းထားခဲ့သည့်အလျောက် ကျောင်းသစ်ဆောက်ရာတွင် မြေမြှုပ်သွားပန်တူသည်ဟုဆိုကြ၏။ ဆီမီးကိုးခွက်ကုန်းမှ ဆီမီးခွက်အရွယ်အချင်းများပါရှိသော ကျောက်တုံးကြီးတတုံးတွေ့ရှိရ၍ ယခုအခါတောင်ကျောင်းသို့ ရွှေပြောင်းထိန်းသိမ်းထားသည်ကိုတွေ့ရ၏။

ဤဒေသမှတွေ့ရှိရသော ပစ္စည်းများအနက် အချို့မှာ ပုဂံခေတ်လက်ရာပစ္စည်းများနှင့်နှိုင်းယှဉ်နိုင်၍ အချို့မှာ ပုဂံခေတ်ထက်ပင်ရှေးကျမည်ထင်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် နောင်အခါအခွင့်သင့်လျှင် အချို့ကုန်းများကို တူးဖော်သုတေသနပြုလုပ်သင့်ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ထားရပါသည်။

ရာဇဝင် အညာကမ်းရိုး တလျှောက်သုတေသန

ရှေးဟောင်းသုတေသနညွှန်ကြားရေးဝန်နှင့် အရာထမ်းအမှုထမ်းများသည် မြန်မာပြည်အထက်ပိုင်း၊ ရောဝတီမြစ်ရိုးတလျှောက်ရှိ ရှေးဟောင်းမြို့ရွာဒေသများကို လေ့လာရန်အတွက် ၁၉၆၀ ခု၊ မေလ ၄ ရက် နေ့တွင် အစိုးရသင်္ဘောဖြင့် မန္တလေးမှထွက်ခွာ၍ မန်းမော်အထိဆန်တက်ခဲ့ကြ၏။ အဆန်ခရီးတွင် ခက်သင်၊ စဉ့်ကူး၊ သီဟတော၊ သပိတ်ကျင်း၊ မလည်၊ ကြည့်ဝ၊ တကောင်း၊ ထီးချိုင့်၊ အင်းရွာနှင့် ရွှေဂူမြို့များတွင် ရပ်နားပြီးလျှင်၊ အပြန်ခရီး၌ မြတောင်နှင့်တကောင်းတွင်ခေတ္တဝင်ရောက်ခဲ့ပြီး၊ မန္တလေးသို့ ၁၉၆၀ ခု၊ မေလ ၁၇ ရက်နေ့တွင်ပြန်လည်ရောက်ရှိကြသည်။ မန်းမော်မြို့၌သင်္ဘောရပ်နားစဉ်၊ မြစေတီ၊ ကောင်းတုံ၊ မြသစ်နှင့်ရွှေကျေးနားသို့ခရီးထွက်ခဲ့ကြသေး၏။ ထိုခရီးစဉ်အတိုင်း ရောက်ရှိရာဒေသတွင် စုံစမ်းလေ့လာမှတ်သားခဲ့ရသော အချက်အလက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်လေသည်။

ခက်သင်။ ။အိမ်ခြေ ၃၀၀ ကျော်၊ လူဦးရေ ၁,၅၀၀ ကျော်ရှိသည့် ရွာကြီးဖြစ်သည်။ စဉ့်ကူးယံအတွင်းဖြစ်သည်။ အစဉ်အဆက်မှတ်သားချက်အရ မဟိံသက္ကမင်း အခတ်သင်ရာဒေသကို အစွဲပြု၍ခတ်သင်ခေါ်ရာမှ ကာလရွှေလျော၍ ခက်သင်ခေါ်သည်ဟုအဆိုရှိ၏။ မြေအိုးအများအပြားပြုလုပ်ကြ၏။ ရွာအနီးတဝိုက်တွင် စေတီပုထိုးအဟောင်း အသစ်မြောက်မြားစွာဖူးတွေ့နိုင်သဖြင့် ရှေးကထွန်းထွန်းကားကား ဖြစ်ခဲ့ဖူးသောဒေသဖြစ်ကြောင်းသိသာနိုင်သည်။ ရွာ၏အနောက်ဖက်တွင် တည်ရှိသောတောင်ကုန်းပေါ်တွင် စည်သူမင်းကြီးကောင်းမှုဟု ဆိုသည့် ရွှေတောင်ဦးစေတီရှိ၏။ စည်သူမင်းကြီးဖော်ဆောင်ရာနေရာမှာ ယခုအခါအင်းကြီးဖြစ်နေ၍ ဖေါင်၏ပိုင်းတည်ရာကို ဖေါင်ပုံအင်းစေတီဖြင့် မှတ်သားထား၏။ အခြားစေတီပုထိုးများမှာ ရွှေစည်းခုံ၊ ချမ်းသာကြီး၊ ရွှေအင်းစ၊ ဝမ်စိန်၊ ရွှေတံသာ၊ လေးမျက်နှာ၊ အောင်ချမ်းသာနှင့်နေရမန်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ကိုးတောင်ပြည့်စေတီ ၂ ဆူမှာ မျက်မှောက်ခေတ်၌ တည်သည့်ဖုရားများဖြစ်ဟန်တူ၏။

စဉ့်ကူး။ ။ စဉ့်ကူးမြို့လည်း ရှေးဟောင်းဖုရားပုထိုးများနှင့်ဖုရားကုန်းဟောင်းဖုရားပုထိုးတို့များ အများအပြားတွေ့ရှိရ၏။ အချို့မှာ သွန်စွာရှေးမကျသပဲ မင်းတုန်းသီပေါခေတ်နှင့် ထိုထက်နှောင်းသော ကာလမှပင်တည်ထားသည့်စေတီများဖြစ်သော်လည်း များသောအားဖြင့်ထိုထက်စောသဖြင့် သမိုင်းအတိအကျမသိနိုင်သော ဖုရားများပါဝင်လေသည်။ စဉ့်ကူးမြို့သမိုင်းနှင့်ပတ်သက်၍မူ စဉ့်ကူးဘတ်မြစ်သူ အသက် ၈၂ နှစ်ရှိ ဦးဒင်၏ပြောပြချက်အရ အောက်ပါအတိုင်းမှတ်သားခဲ့ရသည်။ (ဦးဒင်မှာနားခံတော်ဦးဥဇာန်ဖြစ်၊ ကျောက်တိုင်ကိုစုမြင်းဝန်ဦးသိန်း၏မြေး၊ ပယ်တော်ဦးအုပ်ထွန်းကြွယ်၏သား ဖြစ်လေသည်။)

ဦးဒင်၏အဆိုအရ စဉ့်ကူးမြို့မှာ မူလ၌ သေလှာဝါမန်ဂိုးကြီးဖြစ်၏။ အနော်ရထာမင်း လက်ထက်တွင် ကျပ်စစ်သားသည်မင်းပြစ်သင့်၍ ရှောင်တိမ်းထွက်ပြေးလာခဲ့ရာ ထိုဒေသသို့ရောက်ခဲ့၏။ ထိုအခါ၌တောင်သူကြီး၏ယာကို ခုန်အကျပ်ဝင်လိုက်သည်တွင် မုဆိုးဝစဉ့်လန်၍မြစ်တဖက်ကမ်းရှိ မခေါက်အရပ်သို့ကူးပြေး၏။ ထိုအကြောင်းကိုအစွဲပြု၍ ဝစဉ့်ကူးဟူသောအမည်တွင်သည်ဆို၏။ မြို့အနေဖြင့် ၆၃၆ ခုနှစ်တွင် တာ ၁၀၀၀ ရှိ မြို့ရိုးနှင့်ကျုံးတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသည်ဆို၏။၁၁၂၅ ခုနှစ်တွင် ဆင်မြူရှင်မင်း၏သားတော်အား အပိုင်စားပေးခဲ့သည်။ ၁၂၂၁ ခုနှစ် မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်တွင် မြို့ဝန်ဦးမောင်အား စဉ့်ကူးမြို့တွင် မြို့သူကြီးအာဏာပေး၍ ခန့်ထားခဲ့သည်။ ထိုစဉ်အခါကကျောင်းတိုက်ပေါင်း ၁၇ တိုက်ရှိ၍ ၁၂၄၀ ခုနှစ်၊ သီပေါမင်း လက်ထက်တွင် ထိပ်ရလက်ဖုရားက တောင်လေးလုံးကျောင်းတိုက် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့၏။

စဉ့်ကူးမှအရှေ့ဖက် ၄ တိုင်ခန့်အကွာတွင် မောင်းမကန်ဟူသောကန်ဟောင်းတခုရှိရာ၊ ထိုကန်မှအနော်ရထာမင်းတိုင်းခန်းလှည့်လည်သည့်တွင် ခေတ္တစခန်းချသော နေရာဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ထိုစဉ့်ကူးနယ်အတွင်း၌ပင် လေသာတောင်ထိပ်ပေါ်တွင် ရှင်အရဟံက သိကြားထံမှဆံတော်တောင်း၍ ဌပနာထားသော စေတီတဆူရှိခဲ့၏။ အလောင်းစည်သူမင်းက ယင်းစေတီကို မာလံတောင်ပေါ်သို့ရွှေပြောင်းတည်ထားကာ ထိုနေရာမှစည်တီး၍ ကြားရာအရပ် ၆ တိုင်ကွာနေရာများတွင်ကျောက်တိုင်စိုက်ပြီးလျှင် ၎င်းနယ်နိမိတ်အတွင်းငဏ္ဍုက်မြေ၊ တံငှတ်လှူခဲ့သည်ဆို၏။ ကျောက်တိုင်ရွာဟူ၍ ရွာတရွာယခုတိုင်ရှိသည်။ ထိုနေရာမှတောင်ဖက်တမိုင်ခန့်တွင် ရှင်အရဟံဥမင်ရှိသည်ဆို၏။

စဉ့်ကူးမြို့မှာတောင်လေးလုံး၊ ကုန်းလေးကုန်းဖြင့် အမည်ကျော်ကြားသည်ဆို၏။ တောင်လေးလုံးမှာ ရွှေဂူကြီးတောင်၊ ရွှေမာလံတောင်၊ ရွှေရပ်တော်တောင်နှင့် တောင်လေးလုံးတောင်ဖြစ်၍၊ ကုန်းလေးကုန်းမှာ ဥမင်ကုန်း၊ ဗောဓိကုန်း၊ ဝက်ကုန်းနှင့်မိုင်ကုန်းတို့ဖြစ်လေသည်။

ယခုအထင်အရှားတည်ရှိနေသော ဖုရားပုထိုးများမှာအောက်ပါစာရင်းအတိုင်းဖြစ်၏။ (၁) ဖေါင်တော်ဦး (အလောင်းစည်သူမင်း ကောင်းမှု)၊ (၂) ရွှေရပ်တော်၊ ၎င်းမှာဥာဏ်တော် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်၊ (၃) ရွှေမုဋ္ဌော၊ သီရိဓမ္မာသောကမင်း ကောင်းမှုဟုဆိုသည်၊ (၄) ရွှေဂူကြီး၊ (၅) ဂေါတမာ ပလ္လင်စေတီ၊ (၆) ဒီပင်္က၊ (၇) လက်ခြောက်ချောင်းဖုရား၊ (၈) ပရိမ္မာဖုရား၊ ၎င်းနှင့်ကပ်လျက် နတ်ဂူတခုရှိ၏၊ (၉) ရွှေမာလံဖုရား၊ (၁၀) ရွှေကွမ်းဆွဲ၊ (၁၁) ဆုတောင်းပြည့်စေတီ၊ (၁၂) ရွှေတောင်မဲ (ကမ္မောဇရမ်းတဦးကောင်းမှု) အချို့ဖုရားဘွဲ့တော်တို့ကိုထောက်၍ ပုဂံခေတ်လောက်အထိရှေးကျမည်ဟုခန့်မှန်းရသော်လည်း အကြိမ်ကြိမ်မွမ်းမံပြင်ဆင်ထားမှုကြောင့် မူလလက်ရာများပျောက်ကွယ်လျက်ရှိချေပြီ။

သီဟတော။ ။အညာသီဟတောဖုရား(ဘိုးတော်စပ်ထိုး) ကျောက်စာအရ၊ ဖုရားလောင်းရွှေခြင်သို့ဖြစ်၍ ကျင်လည်တော်မူဘူးသောအညာရာဝတီမြစ်လယ်သီဟတောဝယ်၊ ဓမ္မာသောကမင်းတည်ထားသောစေတီကို အလောင်းစည်သူမင်းကြီးသည် သရက္ခာစစ်လက်လေးသစ်ရှိသော အဖျားပဉ္စမပိုင်းရပ်တုတော်ကို သီဟတောစေတီတွင် လိုက်ဂူပြုပြီးလျှင်သွင်းထားကြောင်း သိရှိနိုင်ပါသည်။ မူလထိုးကျောက်စာကိုကား ရှာဖွေမတွေ့နိုင်တော့ပါ။ သီဟတော ဘွန်းဝယ်ပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားသောဖုရားမှာ အရှေ့ဖက်မှန်လှည့်သော ဂူဖုရားသဏ္ဌာန်ဖြစ်လေသည်။ အခြား ၃ ဖက်တွင် မုခ်အတူများပြုလုပ်ထား၍ လက်ရာမှာပုဂံခေတ်ဖြစ်သည်ဟု အတိအကျမဆိုစေနိုင်ကာမူ ပုဂံခေတ်နှောင်းလက်ရာများကို ခိုငြိမ်းထားကြောင်းသိသာလေသည်။ သို့သော် ဂေါပကအဉ္စက ဖုရားပတ်လည်တွင် အာရုံခံအုတ်တန်ဆောင်းများ ဆောက်လုပ်ထားသဖြင့် မူလလက်ရာများကွယ်ပျောက်လျက်ရှိချေပြီ။

မလည်။ ။မလည်မှာရွာကြီးဖြစ်၍ရာဝတီမြစ်ယာဖက်ကမ်းတွင်တည်ရှိ၏။မလည်နှင့်မျက်နှာချင်းဆိုင်ဝဲဖက်ကမ်းတွင် စမ္မာနဂိုရ်ရွာဝယ်ကလေးရှိ၏။မလည်ရွာတွင်မြစ်ကမ်းနှင့်ယှဉ်၍ အလျား ၄ ဖီလံ၊ အနံ ၂ ဖီလံခန့်ရှိသောအုတ်မြို့ရိုးဝယ်ဟောင်းကိုတွေ့ရ၏။ ကုန်းတောင်ခေတ်တွင်ခံမြို့အဖြစ် အသုံးပြုခြင်းဖြစ်ဟန်တူသည်။၎င်း၏တောင်ဖက်တွင် ကျုံးခြားနေသောမြို့ရိုးဝယ်တခုရှိသေး၍ အံးပန်းဟုအမည်တွင်၏။ ပဌမမြို့ကိုအံးပြီးတော့မှပန်း၍ တည်ထားသောကြောင့် အံးပန်းခေါ်ကြောင်း ပြောဆိုကြသည်။ မြို့ပတ်ဝန်းကျင်တွင် အင်း ၃ အင်း၊ စည် ၃ စည် ခြံရံလျက်ရှိသည်ဆို၏။ အင်း ၃ အင်းမှာ မြောက်အင်းပြင်၊ ဆီးချောင်းတောမြင်နှင့် အတွင်းလယ် (တတွင်းပြင်) တို့ဖြစ်၍စည် ၃ စည် (ရွာအမည်) တို့မှာ တရုတ်ပန်းစည်၊ သာစည်နှင့် ပန်းစည်ဖြစ်၏။ မလည်ရွာ၏မြောက်ဖက် ၂ မိုင်ခန့်အကွာ မလည်တောင်တွင် ပန်းဝဲမောင်တင့်တယ် ပုန်းအောင်းခဲ့သည်ဆို၏။ မြစ်ကမ်းတောတွင်တွေ့ရှိရသော ဖုရားပုထိုးများမှာဓမ္မမုဋ္ဌောသုံးဆူ (၎င်းအနက်တဆူကိုသာလျှင်ပြင်ဆင်မွမ်းမံထားသည်)၊ ရွှေတောင်ဦးစေတီနှင့်မန်းမော်ဝန်၏ ကော့င်းမှုရတနာမဉ္စူစေတီ (ယခုဖုရားဂုတ်တို) တို့ဖြစ်လေသည်။

မလည်ရှိရိုးအတွင်းနှင့်အနီးအနားတဝိုက်မှရံဖန်ရံခါအုတ်ခွက်များ၊မြေဆေးတံအိုးများနှင့်မြေနားရွာင်းတို့ကိုတွေ့ရတတ်သည်ဟုဆိုရ၏။ ယခုသွားရောက်လေ့လာချိန်၌ တစ်တစ်ခုမျှမတွေ့ရချေ။ အနောက်မြို့ရိုး၏အတွင်းဖက်၌ ဘောင်မြောက်လမ်းမဘေးတွင် အုတ်ကုန်းနီနီခိုအုတ်များအကျိုးများကို တွေ့ရ၏။ အချို့တွင် မူလ၌ချပ်ကြွများပါရှိဟန်တူသည်။ ငှက်မြေထောက်ပုံပါရှိသော အပိုင်းတခုကိုတွေ့သဖြင့် အနည်းငယ်တူးဆွကြည့်သော်လည်း အုတ်ပြားအခကောင်းတချပ်မှမရရှိချေ။ မလည်သူကြီးကမကြာမီကအုတ်ခွက်တခုရရှိ၍ ရွာလယ်တန်ဆောင်းတွင်သိမ်းထားကြောင်းပြောသဖြင့် သွားရောက်ရှာဖွေသော်လည်း မတွေ့ရတော့ချေ။ ၎င်းအုတ်ခွက်ကိုစမ်းရှာတွေ့ထားကာ အပြန်ခရီး၌ဝင်ယူမည်မှာခွဲ၏။ ထိုအတိုင်းအပြန်တွင်ဝင်ရောက်မေးမြန်းသော်လည်း ရှာဖွေမတွေ့ရတော့ကြောင်းပြန်ပြောပါသည်။

ကြာညှပ်။ ။ကြာညှပ်ရွာမှာ ရောဝတီ၏ဝန်ထမ်းတစ်ဦးဖြစ်၍ ၎င်းအောက်မှ မြင်သာရွာနှင့်တဆက်တည်းဖြစ်သည်။ ၎င်းရွာသူကြီးအဆိုအရ ဖုရားလောင်းကြီးမင်းသည် မဟာကဏ္ဍတောင်မှလာ၍ တန်ခိုးပြီးလျှင် ခတက်ကုန်းမှတဖက်ကမ်းသို့မော်ကြည့်သည့်ကိုအစွဲပြု၍ ကြိုမင်းရင်သောနေရာကိုကြိုရပ်၊ထိုမှရှေ့လျော၍ကြာညှပ်၊ ၎င်းနောက်ခမာကြည့်သောအရပ်ကို ယခုတိုင် တမောင်တောင်သည်ဟုဆို၏။ ထို့ပြင်၊ အဆိုတရပ်မှာ နဂါးနှင့်သင့်မြတ်ခဲ့သောမိဖုရားကို မောင်ပေါက်ကျိုင်း၏အမိန့်အရ သတ်လိုက်၍ ဝမ်းကိုခွဲကြည့်သော် အထက်ပိုင်းတွင် လှ၊ အောက်ပိုင်းတွင်နဂါးသန္ဓေဖြစ်နေသည်ကိုတွေ့၍ ၂ ပိုင်းဖြတ်ပြီးသော် အောက်ပိုင်းကိုတညှပ်ညှပ်ပြီး အိုးတွင်ထည့်ကာမျှောလိုက်သည်ဆို၏။ ထိုအိုးကိုခတက်ကုန်းအရပ်မှ လူများဆယ်ယူဖွင့်ကြည့်ပြီးလိုက်လံပြသကြ၏။ နဂါးကိုတညှပ်နှင့်ညှပ်ထားသည်ကိုရသောကြောင့် တညှပ်ရွာဟုမည်တွင်ကာ ထိုမှကြာညှပ်ဟူ၍ ရှေ့လျောလာကြောင်းဆို၏။ ထိုအရပ်တွင်ရှေးဟောင်းသုတေသနအတွက် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမည့် အချက်အလက်များကို မတွေ့ရှိခဲ့ရပါ။ မြစ်ကမ်းတလျှောက်တွင် မြင်သာရွာရွှေရပ်သာဖုရား၊ ထိုအထက်တွင်ရွှေမြင့်ဦးဖုရား၊ ထိုအထက်တွင်ကြာညှပ်ရွှေမာလဲဖုရားတို့သည် စိတ်နှိုးလျက်ရှိကြ၏။

တကောင်း။ ။ယခုအခါတွင် ရွာကြီးဖြစ်နေသော တကောင်းမြို့ဟောင်းမှာရောဝတီမြို့၏အရှေ့ဖက်ကမ်းတွင်တည်ရှိ၏။ တပိုင်းတဖက်မှာ ကျန်ရစ်သောမြို့ရိုးသည် မြောက်ဖက် (တလည်ဝ) တလပ် ချောင်းမှ အနောက်တောင်ဖက်သို့ မြစ်ကြောင်းဆီသို့ဦးတိုက်နေ၏။ တကောင်းမြို့ကိုငါးကြင်းပုံသဏ္ဌာန် တည်ထားသည်ဟုသောအဆိုနှင့်နီးစပ်လေသည်။သို့သော်ယခုကျန်ရှိနေသည့်အပိုင်းမှာ အရှေ့ဖက်ဘခြမ်းမျှသာဖြစ်လေရာ အနောက်ပိုင်းကို မြစ်ရေတိုက်စားသွားကြောင်းသိရသည်။ ရှေးအခါကတကောင်းမြို့သည်ရောဝတီမြို့၏အနောက်ဖက်ကမ်းတွင်တည်ရှိ၍ တိုငယ်နှင့်တကောင်းအကြားတွင် မဇာချောင်းသာခြားသည်ဟုဆိုသည်။ ယခုအခါတကောင်း၏အရှေ့ဖက်တွင် အင်းများတောင်မြောက်တန်းလျက်ရှိနေပုံကိုထောက်သော် မြစ်ကြောင်းသည်အရှေ့အနောက်ဖက်သို့ပြောင်းလဲသွားသည်မှာထင်ရှား၏။

မင်္ဂလာဘံခါခေါ်သည့် အရှေ့တောင်မြို့ပေါ်ကအနီးမြို့ရိုးအတွင်းတွင် ဘိုးဘိုးကြီးနတ်စင်ရှိ၏။ နတ်ရုပ်မှာ နဂါးအမောက်တပ်ထားသော ဦးခေါင်းနှင့် လည်ပင်းပိုင်းသာပါသည့် သစ်သားရုပ်တုဖြစ်လေသည်။ ရုပ်သူရွာသားများသည် ကြောက်ရွံ့စွာဖြင့်ကိုးကွယ်နေကြကာ မည်သူ့ရုပ်ပုံဟူ၍မပြောခဲ့ကြချေ။ အမှန်မှာမောင်ပေါက်ကျိုင်း သတ်၍သေသော နဂါး၏ပုံဟူသရ၏။ ကုန်းတန်းကြီးသဖွယ် ဖြစ်နေသော မြို့ရိုးသည် အချို့နေရာတွင် မြေပြင်မှ ၁၅ ပေ ခန့် အထိ မြင့်သေး၏။ မင်္ဂလာဘံခါအဝင်မှ အုတ်များ၏အတိုင်းအတာမှာအလျား ၁၇ လက်မ၊ အနံ ၉ လက်မနှင့် ထူ ၃ လက်မဖြစ်သည်။ရှေးဟောင်းသမိုင်းများ၌ လာသောပုံပြင်ဆန်အကြောင်းအရာများမှလွဲ၍ ခိုင်လုံသော ရာဇဝင်အချက် အလက်များကို စုံစမ်း၍မရနိုင်ချေ။ ပြေပေါ်အထောက်အထားရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကိုလည်း မတွေ့ရသဖြင့် နှစ်ပေါင်းနှစ်ထောင်ကျော်ကြာမြင့်ခဲ့သော မြို့ဟောင်း ဟုတ်မဟုတ်ပိုင်းခြားသိသာရန် မလွယ်ကူချေ။ မကြာမီက ရပ်ရွာသန့်ရှင်းရေးအတွက် လမ်းများ ချွတ်ရာတွင် မြို့လယ်တောင်မြောက် လမ်းမကြို၏ဘေးမှမြေအိုး ၁၀ လုံးခန့် စီရန်မြှုပ်ထားသည်ကိုတူးဖော်တွေ့ရှိရသည်ဆို၏။အိုးများတွင်လည်း အိုးအနည်းငယ်ပါဝင်သည်ဆိုသဖြင့်ပျူသမိုင်းနေရာဖြစ်ချိန်မည်ဟုတွေးခေါ်ရန်ရှိ၏။ သို့သော်အဆိုပါအိုးများမှာ ကြေးပျက်စီးသွားပြီဆိုသဖြင့် ၎င်းတို့၏အခပြာကိုသာမှီငြမ်း၍ ကောက်ချက်ချရန်မဖြစ်နိုင်သေးချေ။

တကောင်းမင်း ၁၇ ဆက် အလွန်တွင် သတိုးမင်းဆက်လက်အုပ်စိုး၍ သတိုးဇမ္ဗူဒီပ ဇေရာဇာကတကောင်း၏ တောင်ဖက်တွင်ကပ်လျက် ပုဂံမြို့ကိုတည်ထောင်သည်ဆို၏။ ထိုမြို့ကို ယခု ပုဂံမြို့ဟောင်းဟုတွင်၏။ ပုဂံမြို့ဘုန်းတည်ရှိသော ရွှေစည်းခုံစေတီသည်၊ သတိုးမဟာရာဇာ၏ ကောင်းမှုဟုဆိုသည်။ ထိုခေတ်တွင် ရွှေမိုးရွာသဖြင့် အုတ်ဖုတ်မည်သူမရှိသောကြောင့် ဖုရားတည်ရန် ပြည်နယ်အတွင်းမှ ပြည်သူ ပြည်သားတို့အား၊ လူတိုက်ယ် အုတ်တချပ်စီပြုလုပ်ယူဆောင်ခဲ့စေ၍ ရွှေစည်းခုံစေတီကိုတည်သည်ဆို၏။ အရှေ့ဖက်မှ ရှမ်းတို့သည်၊ စေတီတည်ပြီးချိန်မှရောက်လာသဖြင့် ရွှေစည်းခုံနှင့်တမိုင်ခန့်ကွာနေရာ၌စုပုံပြီးလျှင် ဖုရားတဆူတည်သွားကြကြောင်းနှင့် ယင်းစေတီကို ဦးခေါင်းဖြင့်တိုက်၍ သယ်ယူလာသောအုတ်များဖြင့် တည်ဆောက်သည်ကိုအစွဲပြု၍ ခေါင်းတိုက်ဖုရားတွင်ကြောင်းမှတ်သားရလေသည်။

ရွှေစည်းခုံစေတီမှာပျက်စီးယိုယွင်းနေ၍ ခေါင်းလောင်းပုံတစ်ဝက်ပိုင်းမျှအထိသာ တည်တံ့ကျန်ရှိနေ၏။ ဘို့နပ်တော်မှာ ၁၂၂ ပေစတုရန်းရှိ၍ စေတီ၌အသုံးပြုထားသော အုပ်ချပ်များ၏အရွယ်မှာ အလျား ၁၃ လက်မ၊ အနံ ၆ လက်မခွဲ၊ ထူ ၂ လက်မခွဲဖြစ်လေသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း နှစ်ထောင်ခန့်မျှ ရှေးကျသည့်ဟူသခိုင်မည့် အနုထာကအသား တစ်တံ့ကိုမျှမတွေ့ရချေ။ ဖုရားမှအပြုအပျက်တို့ကိုစုပုံထားသည့် အုတ်ကျိုး

ပုံထဲမှမှ အုတ်ခွက်မှု ၂ မျိုး ၂ စားတွေ့ရှိရလေသည်။ တမျိုးမှာ ဇေတီငယ်များခြုံသော တင်ပလွင်ခွေ ဗုဒ္ဓရုပ်ကြွပုံတော်ပါရှိသည့် အုတ်ခွက်ဖြစ်ပြီးလျှင်၊ ဒုတိယ အမျိုးအစားမှာ မော်ရပ် ခေါ်သော် တဖက်တချွန်ပြီးသော ဗုဒ္ဓရုပ်ကြွပုံတော်ပါရှိသည့် အုတ်ခွက်ဖြစ်လေသည်။ ထိုအုတ်ခွက် ၂ မျိုးလုံးတွင် မှက်နှာဖက်၌ အောက်ခြေတွင် နာဂရီအကရာဖြင့် “သေဓမ္မာတေတုပြတာဝါ” အစရှိသော ဝါထာရေးထိုးပါရှိလေသည်။ ယင်းကမည်းစာနှင့် အုတ်ခွက်လက်ရာတို့မှပင် အလားတူအုတ်ခွက်မျိုးနှင့် အနောက်ရထားဘွဲ့ပါဝင်သော စာတန်းခတ်နှိပ်ပါရှိသည့် အုတ်ခွက်များကို အတူတကွတွေ့ရှိခဲ့ဘူးလေသည်။

တကောင်းအရပ်သားတဦးတွေ့ရှိ ဖုဆောင်းထား၍ ယခု ဤဌာနမှသွားရောက်လေ့လာခဲ့က ပေးအပ်လိုက်သောအုတ်ခွက်ငယ်တခုမှာ ကျပ်ပြားရိုင်းသာသာမျှရှိသော တင်ပလွင်ခွေ ဗုဒ္ဓရုပ်ကြွတဆူတည်းသာပါရှိသည့်အုတ်ခွက်ဖြစ်၏။ မောင်တင်ငွေထိမှ ငွေ ၅ ကျပ်ပေး၍ ဝယ်ယူခဲ့သော ရုပ်ကြွအုတ်ခွက် တင်ပလွင်ခွေဆင်းတုတော်မှာ ဆင်ဦးခေါင်း ၃ လုံး အောက်ခံပါသော ပလ္လင်ထက်၌ စံပယ်တော်မူပုံဖြစ်လေသည်။

ရွှေစည်းခုံဖုရား၏အရှေ့တောင်ဖက်တွင် ပရိသတ်အတွင်း၌ပင် ဉာဏ်တော်အတောင် ၂၀ ခန့်ရှိ စေတီပျက်တဆူရှိသည်။ ထိုစေတီရင်းတွင် သက္ကရာဇ် ၇၁၆ ခုနှစ်ထိုး ၂ ပိုင်းကျိုး ကျောက်စာတချပ်ကိုတွေ့ရ၏။ ကောင်းမှုရှင်မှာ တကောင်းပြည်ကိုအစိုးရသော မင်းသတိုး၏ ယောက်ဖဟုပါရှိ၍ ရွှေကျောင်းကိုလယ်မြေ၊ ကျွန်း၊ နွား၊ စပါးစသည်တို့ကိုလွှဲအိုးကြောင်းဖော်ပြထား၏။ ထိုကျောက်စာကို ရွှေစည်းခုံစေတီ၏ တောင်ဖက် အဝရံခံတန်ဆောင်းသို့ ရွှေပြောင်းထားခဲ့သည်။ အထက်မြန်မာပြည် ဒုတိယတွဲ၊ ကျောက်စာပုံနှိပ်စာအုပ်တွင် ဖော်ပြပြီးဖြစ်သော်လည်း မင်ကူးမှ အသစ်ထပ်မံကူးခဲ့ပါသေးသည်။

မြို့စေတီ။ ။မြို့စေတီရွာသည်၊ ရောဝတီမြစ်၏ ယာဖက်ကမ်းတွင်တည်ရှိ၍ ဗန်းမော်မြို့နှင့်မျက်နှာချင်းဆိုင် ကောင်းစင်၏အထက် ၅ မိုင်ခန့်ဝေး၏။ ကောင်းစင်သို့ သင်္ဘောမကပ်နိုင်သဖြင့် မြို့စေတီသို့ တောက်လျှောက်သွားခဲ့၏။ ထိုရွာမှာ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၄၀ ခန့်က ယောသားများလာရောက်၍ ရွာတည်ခဲ့၏။ ရွာဦးရှိ မြို့စေတီဖုရားကိုအစွဲပြု၍ မြို့စေတီရွာတွင်နေသည်။ မြို့စေတီ၏တောင်ဖက် ၄ မီလီမီတွင် မြသီဝေစေတီနှင့် တမိုင်ခန့်အကွာတွင် မြသိန်းတန်စေတီ တည်ရှိ၏။ သို့သော် အဆိုပါ စေတီ ၂ ဆုမှာ ပျက်စီးယိုယွင်းလျက်ရှိပြီး၊ မြသိန်းတန်ကို အသစ်မွမ်းမံတည်ဆောက်နေ၏။ မြို့စေတီနှင့် မြသိန်းတန်စေတီအကြားရှိ အရပ်ဒေသမှာ ခဆောင်ချမ်းဖြစ်သည်ဟု အစဉ်အလာပြောစမှတ်ပြုကြောင်း ကြားသိခဲ့ရ၏။ သို့သော် ထိုနေရာတွင် ခံမြို့၏အင်္ဂါများဖြစ်သော ကျုံး၊ မြောင်း၊ မြို့ရိုးတို့၏ အစအနမျှကိုပင် တိတိကျကျ မတွေ့မြင်ခဲ့ရချေ။

ကောင်းတုံ။ ။ကောင်းတုံမှာ ဗန်းမော်မြို့၏တောင်ဖက် ၁၃ မိုင်ခန့်အကွာ ရောဝတီ၏အရှေ့ဖက်ကမ်းတွင်ပင်တည်ရှိ၏။ ကျုံးနှင့်မြို့ရိုးဟောင်းကို တပိုင်းတစထွဲမြင်ရသေး၏။ ယခု ကောင်းတုံရွာ၏တောင်ဖက် ၁ မိုင်ခန့်တွင် အောင်တပ်စေတီခေါ်ဥသော ဖုရားငုတ်တိုတဆူရှိ၏။ ထိုဖုရားမှာ လွန်စွာပျက်စီးနေသဖြင့် ဗန်းမော်မြို့၊ ပြည်စောင့်ရဲတပ်ရင်း (၁၁) က တောရှင်းထား၍ ပြုပြင်မွန်းမံရန်စီစဉ်နေ၏။ ဖုရား၏မြောက်ဖက်တွင် သက္ကရာဇ် ၁၀၇၃ ခုနှစ်ထိုး၊ စာကြောင်းရေ (၁၁) ကြောင်းပါသည့် ရှင်ဝရလင်္ကာ ကောင်းမှု ကျောက်စာတချပ်ရှိလေရာ၊ ၎င်းမှရင်းကျောက်စာတိုက်ကို ဗန်းမော်မြို့၊ တပ်ရင်း (၁၁) ဝင်းအတွင်း ရုံးအဆောက်အဦ အနီးသို့ သယ်ယူရွှေ့ပြောင်းထားလေသည်။ ထိုမှတဆင့် ရန်ကုန်မြို့၊ တပ်မတော် မော်ကွန်းတိုက်သို့ပေးငှါပြီးလျှင် မူလနေရာတွင် ကျောက်စာမိတ္တူတခုပြုလုပ် စိုက်ထူထားရန် ရည်ရွယ်ကြောင်းသိရှိခဲ့ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဗန်းမော်မြို့၊ တပ်ရင်း (၁၁) သို့ သွားရောက်၍၊ မင်္ဂလာသွားကူးယူခဲ့ရ၏။ ကျောက်တိုင်ကို မူလနေရာတွင် ပြန်လည်စိုက်ထူထားရန်၊ သို့မဟုတ်ပါက ခရိုင်ဝန်နှင့်တိုင်ပင်၍ ဗန်းမော်မြို့တွင်ပင် ကျောက်စာရုံတခု ဆောက်လုပ် ထိန်းသိမ်းထားရန် တပ်ရင်း (၁၁) မှ ဒုတိယ တာဝန်ခံ ဗိုလ်တဦးအား မေတ္တာရပ်ခံထားခဲ့သည်။ အောင်တပ်စေတီနှင့် အထက်ဖော်ပြပါ ကျောက်စာတို့မှာ လွန်စွာရှေးမကျလှသော်လည်း ရှေးအစဉ်အဆက်အားဖြင့် ထိုဒေသမှာ ကောင်းတုံမြို့ဖြစ်ခဲ့သည်ဆိုခြင်းကို သံသယဖြစ်ရန်အကြောင်းမပေါ်ပေါက်ချေ။ (အောင်တပ်စေတီ၌ မူလကအသုံးပြုခဲ့သော အုတ်ချပ်အရွယ်မှာ အလျား ၁၂ လက်မ၊ အနံ ၇ လက်မနှင့် ထူ ၂ လက်မဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားထားပါသည်။)

ရွှေကျိုးနား။ ။ရွှေကျိုးနားရွာသည်၊ ဗန်းမော်မြို့၏ အရှေ့မြောက်ဖက် ၃ မိုင်ခန့်အကွာတွင်တည်ရှိ၍ ရွာ၏အနောက်ဖက်မှ ရွှေကျေးနားစေတီကိုအစွဲပြု၍ မှည့်ခေါ်ထားဟန်တူသည်။ ရွှေကျေးနားစေတီမှာ ပြုပြင်မွမ်းမံထား၍ မူလ လက်ရာမသိသာသော်လည်း ရှေးဟောင်းဖုရားတဆူဖြစ်ကြောင်းနှင့် စမ္မာနဂိုရ်ရှိတွင် တည်ထားကြောင်းအဆိုရှိပါသည်။ ယခုအခါ ရွှေကျေးနားစေတီ၏ အနောက်ဖက်တွင် စမ္မာနှင့် နောင်ခိုဟူသော ရွာ ၂ နှာ တစ်တည်း တည်နေပါသည်။ ဤရွာအမည်နှစ်ခုနှင့် စမ္မာနဂိုရ်ဟူသော အမည်တွင် မည်သည့်က ရှေးကျမည်သိရသော်လည်း၊ စမ္မာ နောင်ခိုနှင့် စမ္မာနဂိုရ် ဝေါဟာရတို့ကိုအချင်းချင်းဖလှယ်၍ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြမည်ကား မလွဲချေ။ တပိန်မြစ်၏တောင်ဖက်၌ တည်ရှိသော ရွှေကျေးနားရွာအပါအဝင် စမ္မာနဂိုရ်ခေါ်သည့်ဒေသသည်၊ ဗန်းမော်မြို့မတည်မီ မြို့ဟောင်းတစ်မြို့ဖြစ်ခဲ့၏။ တကောင်းမြို့ကိုသမိုင်းအရ ရှေးအခါက သံသာရ၊ သင်းတုံ၊ ကမ္မောဇရာဇ်ဟူ၍ တွင်ခဲ့သည်။ ထိုနည်းတူစွာ ဗန်းမော်မြို့ဟောင်းဖြစ်သော စမ္မာနဂိုရ်သည်လည်း ဝသကမြို့၊ ကောင်းစင်မြို့ဟူ၍ တွင်ခဲ့ကြောင်းကို ဗန်းမော်မြို့၊ အတ္တပုတ္တိစာတမ်း (ဦးထွန်းကြွယ်ရေး၍ မန္တလေး၊ ဂုံဏဝတီပုံနှိပ်တိုက် ၁၃၀၂ ခု၊ တော်သလင်းလထုတ်) တွင် ဖတ်ရှုရသည်။ သက်တော် ၇၄ နှစ်ရှိ ရွှေကျေးနား ဆရာတော် ဦးနန္ဒဝံသကလည်း မြစ်အနောက်ဖက်ရှိ ကောင်းစင်မြို့မှာ မူလ ကောင်းစင်မြို့မဟုတ်၊ အနောက်ဖက်ကမ်း မြို့ရွာမှရွှေ့ပြောင်းသွားသူများက ဆက်လက်ခေါ်ဝေါ်နေကြောင်း အမိန့်ရှိသည်။

မြို့သစ်။ မြို့သစ်မြို့သည်၊ တပ်နိမြစ်၏ယာဖက် (မြောက်ဖက်) ကမ်းတွင်ရှိ၍ မန်းမော်မှ ၂၁ မိုင် ဝေးသည်။ တောင်ဖက်ကမ်းတွင် ရွှေဟင်္သာကုန်းရှိ၍ ညာကံတော် ပေ ၃၀ ခန့်မြင့်သည့် ရွှေဟင်္သာစေတီကို ကုန်းမြင့်ပေါ်၌ ချနွယ်များဖြင့်ပိတ်ဖုံးနေသည်ကိုတွေ့မြင်ရ၏။ ထိုစေတီအနီး အရှေ့မြောက်ဖက်တွင် အမြင့် ၅၉ လက်မ၊ မျက် ၃၇ လက်မရှိသော တရုပ်ကျွေးကောင်းကျွေးတစ်ဆူရှိ၏။ (သွပ်မိုးကျောက်စာရိယာ ပျက်စီးနေချေပြီ။ ကျောက်တိုင်ကို ဖေးမ ဖိုက်ထုထားသည့် အင်္ဂုလိတောင်အပေါ်အဝင် အမြင့် ၆ ပေ ၀ လက်မ၊ မျက် ၅ ပေ၊ ထု ၂ ပေဖြစ်သည်။) ယင်းကျောက်စာရိယာအရေအတွက်အရ အကျောင်းအရာမှာ ၁၉၂၉-၃၀ ခုနှစ်အတွက် ကျောက်စာဌာန အစီရင်ခံစာ၌ပေါ်ပြချက်အရ၊ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။ “မင်း” တရုပ်မင်းဆက်တွင် အဝင် အပါဖြစ်သော ဝမ်လီမင်း (ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၅၇၃—၁၆၁၉) ၏ လက်ထက်တွင် အနောက်ဖက်နယ်ခြားတွင် တပ်ချထားသော တရုပ်တပ်ကိုကွပ်ကဲရသည့် စစ်ဗိုလ်ကြီး လျှံတင်သည်။ ရှမ်းစစ်ဘွားများ သစ္စာတော်ခံရာ၌ ဘုရင့်ကိုယ်စား လက်ခံသောနေရာကိုမှတ်သားသည့်ကျောက်တိုင်၊ ဘုရင်၏နန်းတက်နှစ် ၁၂ နှစ်၊ ဒုတိယလ ၁၁ ရက်နေ့တွင်ဖိုက်ဘူသည်ဟူ၏။ ယင်းကျောက်စာ၏အက္ခရာပြန် ဘာသာပြန် မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းမတွေ့ရ သဖြင့် အတိအကျဖတ်ရှုလာသာပြန်စေ၍ ထပ်မံလေ့လာရန်လိုအပ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ရွှေဟင်္သာကုန်းသို့ တချိန်က တရုပ်များရောက်ရှိခဲ့သည့်သို့ ဤအရေးတယူ မော်ကွန်းတင်ခဲ့ကြသည်ဟူဆနိုင်၏။ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် မြန်မာပြည်သို့ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ရာ၌ စစ်ချီသောလမ်းကြောင်းများအနက်တွင် တပ်နိမြစ်ကြောင်းလည်း အပါ အဝင်ဖြစ်သည်မှာသေချာ၏။ ထိုမြစ်ကြောင်းသည်ပင်လျှင် မြောက်ဘက်ဆုံး စစ်လမ်းကြောင်း ဖြစ်ခဲ့နိုင်ပေသည်။ ရွှေဟင်္သာကုန်းမှ တပ်နိမြစ်နှင့်တကွ တဖက်ကမ်းရှိ မြို့သစ်ဆိုသို့ အထက်စီးမှ မြင်ကွင်းကျယ်ပြန့်စွာမြင်နိုင်သဖြင့် ခံမြို့အဖြစ် အသုံးပြုရန်သင့်လျော်သော နေရာတစ်ခုဖြစ်လေသည်။

ငဆောင်ချမ်း။ “ငဆောင်ချီ” နှင့် ပတ်သက်သော ဒေါက်တာ သန်းထွန်း၏ ဟောပြောချက် (ကန်သာမိမ်းလဲ ၁၉၅၉ ခု၊ မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့) တွင် “ငဆောင်ချမ်းသည်၊ မန်းမော်တဖက်ကမ်းရှိ မြစ်စေတီ နှင့် မြသီဝေအကြားတွင်ရှိ၍၊ ကောင်းစင်သည်လည်း မန်းမော်တဖက်ကမ်းတွင်သာ တည်ရှိသည်ဟူသော အဆို သည်ဖြစ်နိုင်သောအဆို” ဖြစ်ကြောင်း ကောက်ချက်ချထား၏။ ယင်းသို့ ဟူဆချက်မှာ ယခု အများစုမှတ် ပြောဆိုသည့်အတိုင်း မြစ်စေတီ၏တောင်ဖက်အရပ်သည် ငဆောင်ချမ်းမြစ်သည်ဆိုခြင်းနှင့် မှန်နန်းအာဇာနည်အရ၊ ပုဂံခေတ် တရုပ်ပြေးမင်းလက်ထက်တွင် တရုပ်တို့မြစ်ကိုကူး၍ ငဆောင်ချမ်းပျက်လေ၏ဟုပေါ်ပြရာတွင် ငဆောင် ချမ်းသည်၊ ရှောင်တိမြစ်၏ အနောက်ဖက်ကမ်း၌တည်ရှိသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူချက်တို့ကို အဓိကအခြေခံ ထား၍ ဆင်ခြင်သောကြောင့် ဖြစ်ချေသည်။ သို့သော် ဒေါက်တာ သန်းထွန်း၏ ဟောပြောချက်တွင်ပင် “ဤအရပ်သည်သာ ငဆောင်ချီ ဖြစ်ခဲ့လျှင် ခရစ် ၁၃ ရာစု မြန်မာတို့သည် အရပ် အနေမသင့်လှသော ဤဒေသကိုမှ ရွေးချယ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရတော့မည်” ဟူ၍၎င်း၊ တနေရာတွင် “ဤနေရာ၏ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် မြောင်းများ၊ မြေကတုတ်များရှိခဲ့ဟန်လက္ခဏာများ မတွေ့ရသောကြောင့် ထိုအဆိုမှာယုတ္တိမရှိလှပေ” ဟူ၍၎င်း ဆိုထားခြင်းမှာ ငဆောင်ချမ်းအရပ် နောက်ဆုံးသတ်မှတ်ယူဆချက်ကို မခိုင်လုံစေရုံမျှမက ပျက်ပြား၍ပင်သွားစေ ပါသည်။ ဤတွင်မှန်နန်းရာဇဝင်လာစကားရပ်ကို သေချာစွာဖတ်ရှုဆင်ခြင်ရန် လိုအပ်ပေသည်။ မှန်နန်းတွင် ထိုစစ်ပွဲ၌ “စစ်သူကြီးလေးယောက်သို့လည်းချီလေ၍ငဆောင်ချမ်းမြို့သို့ရောက်လျှင်မြို့ကျူးမြောင်းကောင်းမွန်ခိုင်ခံ့ အောင် ပြင်ဆင်လုပ်ဆောင်၍ မန်းမော်မြစ်ကူးကခုန်တိုက်ခိုက်သည်။.....တရုပ်တို့ မြစ်ကိုကူးမိ လေလျှင် ငဆောင်ချမ်းပျက်လေ၏။” မှန်နန်းထက်စောစွာ ပြုစုထားသော ဦးကုလား မဟာရာဇဝင် ပဌမတွဲ စာမျက်နှာ ၃၁၁ (ပြည်ကြီးမထွိုင်) တွင် “အနန္တပစ္စည်း၊ ရန္တပစ္စည်းတို့လည်းချီလေ၍ ငဆောင်ချမ်းသို့ရောက်လေ သော် မြို့ပြ ကျူးမြောင်းလုပ်၍ မန်းမော်မြစ်အငူတွင်ခံသည်။ တရုပ်တို့လည်း ချီလာ၍တိုက်လေ၏။.....တရုပ်တို့ မြစ်ကိုကူးနိုင်သောကြောင့် ငဆောင်ချမ်းပျက်လေ၏။” ဟုဆိုသည်။ ယင်းကောက်တိုက်ချက်များမှာ မန်းမော်မြစ်အကူးနှင့် မန်းမော်မြစ်အငူဟူသောစကားရပ် အသုံးအနှုန်းခြားနားခြင်းမှလွဲ၍ ဆိုလိုရင်းအနက် အဓိပ္ပါယ်အတူတူပင်ဖြစ်လေသည်။

မန်းမော်မြစ်ကူးဟူသော စကားနှင့်မြစ်ကိုကူးမိလေလျှင် ဟူသောအပိုင်းတို့ကိုထောက်၍ မန်းမော်နှင့် ငဆောင်ချမ်းသည် တဖက်ကမ်းစီတည်ရှိသည်ဟု ယူဆထားဟန်ရှိ၏။ သို့သော်ယခုပေါ်ပြသော တိုက်ပွဲတွင် ငဆောင်ချမ်းသာလျှင် အရေးပါအရာရောက်သော ခံမြို့ဖြစ်သောကြောင့် ထိုနေရာတွင် မြို့ပြ ကျူးမြောင်းပြုလုပ် ထားကြောင်းဆို၏။ ထိုသို့ဆိုလျှင် အရှေ့ဖက်ကမ်းမှ မန်းမော်ကျရံဖြင့် ငဆောင်ချမ်းပျက်ခဲ့ပါလျှင် မြန်မာတို့သတ္တိ နည်းရာကျချေမည်။ အမှန်မှာမန်းမော်သို့စစ်ဦးတည်ထားစေကာမူ မြို့ပြ ကျူးမြောင်း အသင့်ပြုလုပ်ထားသော ငဆောင်ချမ်းမှ အနည်းငယ်မျှဖြစ်စေ ခုခံသင့်သည်ဟုယူဆ၏။ မခုခံဘဲငဆောင်ချမ်းပျက်လျှင် မန်းမော်သည် ငဆောင်ချမ်းထက်ခိုင်လုံ၍ အရေးပါသောခံမြို့ကြီးဖြစ်သည့်သဘော သက်ရောက်နေတော့၏။ ပထဝီအနေအထား အားဖြင့်လည်း မြစ်စေတီရှိရာငဆောင်ချမ်းသည် မန်းမော်မြို့အထက် ၅ မိုင်ခန့်တွင်တည်ရှိနေရာ မန်းမော်မြို့ကို သိမ်းပိုက်ပြီးလျှင် ရန်သူတို့သည်မြစ်ကြောင်းကိုမက်ခက်ခဲခဲ ဆန်တက်နေကြဟန်မလိုတော့ပြီ။ အောက်သို့သာ အလွယ်အကူရန်ဆင်းရန်ရှိတော့၏။ ယခုခေတ်ကဲ့သို့ တဖက်ကမ်း ၅ မိုင်ကွာမှ အမြောက်၊ စိန်ပြောင်းများနှင့် အနှောင့်အရှက်ပေးမည်ကို စိုးရိမ်စရာမလိုတော့ချေ။

ထို့ပြင် ယခုမန်းမော်မြို့မှာ မြို့သစ်ဖြစ်လေရာ ပဌမငဆောင်ချမ်းစစ်ပွဲဖြစ်စဉ်က မန်းမော်မြစ်ကူးနေရာ မှာ ယခုနေရာကိုဆိုလိုရင်းဟုတ်မဟုတ် သိသယဖြစ်စရာအကြောင်းရှိ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မန်းမော်မြို့ ဟောင်းသည် တပ်နိမြစ်ပေါ်တွင်တည်ရှိ၍ ရှောင်တိမြစ်မှ ၂ ရက်ဝေးကွာသည်ဟု သိရှိရသောကြောင့်ပင်။

(အသက်မြန်မာနိုင်ငံဂေဇက်အတွဲ ၁၊ အပိုင်း ၂၊ စာမျက်နှာ ၇၁) တပ်နိမြစ်သည် တရုပ်တို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် သည့် စစ်ကြောင်းဖြစ်ခဲ့၍ ရွှေဟင်္သာကုန်းသည် ခံမြို့တစ်မြို့ဖြစ်ခဲ့ဟန်တူကြောင်း အထက်၌ ပေါ်ပြခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပဌမငဆောင်ချမ်းစစ်ပွဲလည်း တရုပ်တို့အကြိတ်အနယ် တိုက်ခိုက်ရသောအရပ်ကိုရွှေဟင်္သာတရိုက် ခွပ်ကြည့်ရှုရချေမည်။ တပ်နိမြစ်၏ယာဖက်ကမ်း၌ မြို့သစ်မြို့တည်ရှိ၍၊ ထိုမြို့သစ်နှင့်ကပ်လျက် ရွှေဟင်္သာကုန်းနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်တွင် မြို့ဟောင်းခေါ်သောအရပ်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။ ထိုအရပ်မှာ မန်းမော်မြို့ဟောင်းမြို့နဲ့လျှင် ရွှေဟင်္သာကုန်းမှာ ငဆောင်ချမ်းဖြစ်နိုင်၏။ ကောင်းစင်မြို့ဟောင်းသည် စမ္မုဒ်ရိပ်ရွှေကျေးနားအရပ်တွင် မူလ တည်ခဲ့ကြောင်းသိရှိရလေရာ ရွှေဟင်္သာကုန်းအနီးတွင် ငဆောင်ချမ်းခံမြို့ရှိခဲ့သော် ငဆောင်ချမ်းကျပြီးနောက် ၆ ရက်ကြာမှ ကောင်းစင်ကျသည်ဟူသော အဆိုနှင့်လည်း ဟပ်မိမည်။ အငြိမ်းစားသစ်တောအရပ်ရှိ ဦးဘခင်က ရွှေဟင်္သာသည် ငဆောင်ချမ်းပင်ဖြစ်၏ဟုဆိုခြင်းသည်လည်း ယခုမှန်းဆချက်နှင့်တိုက်ဆိုင်လေသည်။

ယခုတခေါက် ရှောင်တိအညာပိုင်း သုတေသနခရီးစဉ်မှာ ပဏာမလေ့လာမှုသာဖြစ်သဖြင့်ရှေးဟောင်း မြို့ပြများ၏အခြေအနေကို အတိအကျတိုင်းထွာပုံဆွဲခြင်းနှင့် မြေပေါ်မြေအောက်စေ့စေ့စုံစုံစမ်းလေ့လာခြင်းပြုပြီး မှသာလျှင် မှန်းဆချက်များကိုအတည်ပြု၊ သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်နိုင်မည်ဖြစ်သတည်း။

ပဲခူးမြို့

ပဲခူးမြို့၌ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများတူးဖော်တွေ့ရှိကြောင်း သတင်းတရပ်ကို ဖတ်ရှုရသဖြင့် ၁၉၆၀ ခု၊ ဇွန်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ပဲခူးမြို့သို့သွားရောက်၍စုံစမ်းပြီးလျှင် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို ကြည့်ရှုလေ့လာ မှတ်သားခဲ့ ပါသည်။

ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများပေါ်ပေါက်သောနေရာမှာ ရွှေမော်ခေါ်ရထားမြောက်ဖက် မိုလ်ဖုန်းကွက်သစ်၊ ပန်းဦး ကုန်းလမ်းရှိ ဦးထွန်းဦးနှင့်ဇနီး ဒေါ်တင်မေတို့၏အိမ်ဝင်းအတွင်းတွင် ဖြစ်ပါသည်။ ဒေါ်တင်မေပြောကြားချက် အရ၊ အဆိုပါရပ်ကွက်မှာ ရပ်ကွက်အသစ်ဖြစ်သည့်အလျောက် ရေရှားပါးသဖြင့် ၁၉၆၀ ခု၊ မတ်လအတွင်းက ဦးထွန်းဦးအိမ်ဝင်း၌ ရေတွင်းတဖွင့်တူးသည်ဆို၏။ ထိုရေတွင်းမှာ ၉ ထောင်ထွာအနက်တွင် ရေထွက်သော် လည်း မကြာမြင့်မီ ရေခန်းမြောက်သွားသဖြင့်ဧပြီလအတွင်း၌ငှင်း၏အနောက်ဖက်တွင် ထပ်မံတူးပြန်လေသည်။ ထိုရေထွက်တူးရာ၌ လေးဖက်လေးတန် အုတ်ရိုးစီထားသောတွင်းကြီးတခုပေါ်လာသည်ဆို၏။ ထိုတွင်းမှ မြေများကိုပဌမတူးသော ကျင်းထဲသို့ပို့ခဲ့၏။ ထိုသို့တူးရာမှ အိုးခြမ်းကွဲအများအပြားကိုတွေ့ရ၍ အမှတ်မဲ့ပင်မြေစာ များနှင့်အတူ တွင်းဟောင်းထဲသို့ပစ်လိုက်၏။ လေးငါးတောင်အနက်ရောက်သောအခါ ကြေးဖြင့်ပြီးသော ဗုဒ္ဓ ရုပ်ပွားမဏိတော်တဆူ ပေါ်ထုတ်ရရှိသဖြင့် တူးသောနေရာမှာ သာမန်ရေတွင်းဟောင်း မဟုတ်ဟန်တူထူး ထူးခြားခြားဖြစ်ချေမည်ဟုယူဆပြီးလျှင် ဂရုတစိုက်တူးဖော်၍ရှာဖွေရာ အောက်ပါရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို တွေ့ရ လေသည်။

- (၁) ကြေးမူဆင်းတု၏မဏိတော် အမြင့် ၄ ခု၊ လက်မ၊ မျက် ၃ ခု၊ လက်မ။
- (၂) ကြေးဟင်္သာရုပ် (အလေး) အမြင့် ၁ လက်မခန့်။
- (၃) ရေအိုး ၇ လုံး၊ အမြင့် ၆ လက်မမှ ၉ လက်မခွဲအထိ အရွယ်အစားစား။
- (၄) ချက်ပြုတ်သည့်အိုး ၁ လုံး၊ အမြင့် ၄ ခု၊ လက်မ။
- (၅) အချောကိုင်အိုးအမည်း ၁ လုံး၊ အမြင့် ၅ ခု၊ လက်မ။
- (၆) အမှတ်တံဆိပ်များပါသော အိုးငယ် ၁ လုံး၊ အမြင့် ၅ ခု၊ လက်မ။
- (၇) နားရွက်ပါစဉ့်သုတ်အိုးရှည် ၁ လုံး၊ အမြင့် ၁၀ လက်မ။
- (၈) စဉ့်သုတ်အိုးရှည် ၁၂ လုံး၊ အမြင့် ၃ ခု၊ လက်မမှ ၄ လက်မအထိ။
- (၉) ရုပ်ပုံကစားသည့် မြေဗုံးပိုင်း ၁ ခု။
- (၁၀) လေးမြောင်းသံချွန်၊ ၃ လက်မမှ ၆ လက်မအထိ၊ ၅ ချောင်း။
- (၁၁) သံတံစည်းကောက်၊ အရှည် ၁၀ ခု၊ လက်မ။
- (၁၂) သံဆူးချွန်၊ အရှည် ၅ ခု၊ လက်မ။
- (၁၃) သံချွန်အပြား၊ အရှည် ၄ လက်မ။
- (၁၄) ကျောက်လုံးအကွဲ (မူလတံစဉ့်သုတ်)၊ ၆ လက်မ x ၅ x ၃။
- (၁၅) လက်ကိုင်အတုတ်ဖြင့် သစ်သားဆူးချွန်တခု (လက်ကိုင်ဖက်တွင်မီးလောင်ထားသည်)၊ အရှည် ၅ လက်မ။
- (၁၆) ကြေးခြုံငယ် ၂ ခု။
- (၁၇) အုတ်ချပ်၊ ၁၃ x ၆ x ၂ လက်မ။
- (၁၈) စိန်တုံးဟုဆိုသော ကျောက်တလုံးလည်း တွေ့သည်ဆို၏ (အရွယ်မှာ ၃ လက်မခွဲ ၄ လက်မ ခန့်ရှိသဖြင့် ကျောက်စလင်းသာဖြစ်ဟန်တူသည်)။ ထိုကျောက်ကို ထိုရပ်ကွက်အနီးရှိ ဓမ္မ လက်ရတုနိုးကြီးကျောင်းမှ ခေတ္တယူထားသဖြင့် မတွေ့ခဲ့ရပါ။

ယခုတွင်းမှာ အနက် ၇ တောင်အထိတူးပြီး၍ ရေထွက်နေသည်ဟုဆို၏။ အုတ်ရိုးများအောက်ဆုံးတွင် ကျွန်းပျဉ်များထောင်စီကာ ဘောင်ခွေထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်ဆို၏။ ယခုအခါ မိုးကျလာပြီဖြစ်သည့်

အလျောက် ကျင်းပခံရမှုများပြုပြီးနောက်လည်း ဝင်ရောက်ရာသွားရောက်ကြည့်ရှုနိုင်၍ ၆ ပေပတ်လည်နှင့်အနက် ၄ ပေခန့်ရှိသော တွင်းကိုတွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။ အုတ်လွှာများကို မြောက်ဘက်၌တွေ့ရ၏။ ဒေါ်တင်မေက ၎င်းတွင်း သည်သာမန်တွင်းများကဲ့သို့ မဟုတ်ပဲ အရှေ့ဘက်သို့လိုက်ရောက်၍မောက်ထွားဟန်ရှိကြောင်းနှင့် ယခုမိုးရွာချိန်၌ ဂူသည်တစတစပြိုကျနေကြောင်းပြောပြပါသည်။

ပေါ်ပေါက်တွေ့ရှိသော ပစ္စည်းများအနက် မြေအိုးနှင့်အိုးခြမ်းကဲ့သို့ အများအပြားပါဝင်၏။ အိုးခြမ်းကဲ့သို့ များကို အထက်ပိုင်းမြေစာများနှင့်ရောနှောတွေ့ရှိသော်လည်း အိုးကောင်းများကို တွင်း၏အောက်ဆုံးပိုင်း၌ကျန် ပျဉ်ဖြင့်ဘောင်ခတ်ထားသော စတုရန်းအတွင်း၌ သစ်သားငုတ်တိုင်များ ပန္နက်ချထားသည့် အကွက်စိတ်များ တွင် စိထားသည်ကို တွေ့ရကြောင်းပြောပြပါသည်။ ထိုအိုးများတွင် အရိုးများ၊ ပြာများစသည်ကိုမူ မတွေ့ရကြောင်းသိရှိရ၏။ အိုးများ၏ပုံသဏ္ဌာန်နှင့် အရွယ်အစားသည် အကွက်အပြားပြားဖြစ်၏။ ရေခဲရန်၊ သို့မဟုတ် ရေတည့်ရန်အတွက် အသုံးပြုနိုင်သော အိုးမပေကျီနေသည့်အိုးအလတ် ၁ လုံး၊ အထက်ပိုင်းစဉ်ရေသုတ်ထား သည့်ညောင်ရေအိုးအဖြစ် အသုံးပြုဖွယ်ရာရှိသော အိုးငယ် ၁၂ လုံးနှင့် အခြားအိုးငယ်များပါဝင်လေသည်။အချို့ အိုးများမှာ ပြောင်ချောဖြစ်၍ အချို့မှာအစင်းအကွက်ပုံများဖြင့် ရိုက်ခတ်ချယ်လှယ်ထားသည်ကိုတွေ့ရ၏။

တွေ့ရှိသမျှသောပစ္စည်းများကိုလေ့လာ၍ အောက်ပါအချက်များကို ဆင်ခြင်ရန်တွေ့ရှိရပါသည်။

(၁) သာသနိကပစ္စည်းအနေဖြင့် ကြေးဆင်းတု၏မဏိတော်တဆူကိုသာတွေ့ရသည်။ အခြားကြည့် ည့်ဖွယ်ရာဖြစ်သော ဆင်းတု ရုပ်ပွားတော်များမတွေ့ရသဖြင့် ဌပနာသည့်သဘောမျိုးဖြင့် မြှုပ်နှံထားခြင်းမဟုတ် တူယူဆရသည်။

(၂) အိုးခွက်၊ သံချောင်းများမှ ရောပြွမ်းနေ၍ ယခုခေတ်ပုခက်ဆွဲသည့် သံချပ်တချောင်းကိုပါတွေ့ရ လေရာ တွေ့သမျှပစ္စည်းတို့သည် တခေတ်တချိန်တည်းနှင့် သက်ဆိုင်သောပစ္စည်းများဖြစ်သည်ဟု မယူဆနိုင်ချေ။ ရှေးရေတွင်းဟောင်းထဲသို့ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၅၀ ခန့်လောက်မှပင် ရှေးပစ္စည်း၊ ခေတ်ပစ္စည်းများရော၍စုပစ် ထားခြင်းဖြစ်နိုင်၏။

(၃) တူးဖော်သောနေရာမှာ မူလကမိုးမောက်နေခြင်းမဟုတ်သဖြင့် ဖုရားပုထိုးကဲ့သို့သောအဆောက် အဦနေရာဟောင်းမဟုတ်ကြောင်းသိသာ၏။ ယခုအခါတွင်း၏နံရံများလည်း ပြိုပျက်နေလေရာ ပေါ်ပေါက်သော ပစ္စည်းများကို မြေလွှာများနှင့် ဆက်စပ်ကြည့်ရှုရန် မဖြစ်နိုင်တော့ချေ။

(၄) သို့သော် အချို့ပစ္စည်းများမှာ တခုစီအနေဖြင့်နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ခန့်မျှ ရှေးကျဟန်တူ၍စိတ်ဝင် စားဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။ မဏိတော်၏လက်ရာမှာ ထိုးဖယားပြည်မှ ၁၅၊ ၁၆ ရာစုခန့်က ညွှန်းလုပ်သောကြေးဆင်း တုလက်ရာများနှင့် ဆင်တူပါသည်။ ဟင်္သာရုပ်အလေးမှာလည်း မဏိတော်နှင့် တခေတ်တည်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရေတွင်းနံရံမှအုတ်ချပ်များမှာအရွယ်အစားအားဖြင့်မြေငလျင်ဒဏ်ကြောင့် ပြိုကျခဲ့သောရှေ့မေဇာခေါ်ဖုရား၏သပိတ် မှောက်အပိုင်းမှ အုတ်များ၏အချိုးအစားနှင့် နီးနီးစပ်စပ်တူညီလေသည်။ ရေတွင်းအောက်ဆုံးမှအိုးအချို့ကိုမူလ ကျင်းကြီးပြုလုပ်ထားစဉ်၊ သို့မဟုတ် ထိုထက်အနည်းငယ်ခွာသော အချိန်ကမြှုပ်နှံခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါမူ အတော် ရှေးကျမည်ဖြစ်၏။

ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို ပုံကြမ်းရေးဆွဲမှတ်သားခဲ့ရပါသည်။ မိုးရွာနေသဖြင့် ဓါတ်ပုံမရိုက်ခဲ့ရပါ။ပစ္စည်း များကို အခြားသို့ပေးအပ်ပြောင်းရွှေ့ခြင်းမပြုရန် မှာကြားခဲ့ပါသည်။ လူအများစိုင်းအုံကြည့်ရှုနေ၍ ဤဌာနမှ လေ့လာမှုအတွက် မကောင်းခဲ့ပါ။ သင့်တော်သောအချိန်၌လွှဲအပ်ရန် အကြောင်းကြားပါက လိုက်လျောမည့် လက္ခဏာရှိပါသည်။ နောက်ထပ်ပစ္စည်းများပေါ်မအပေါ်နှင့် ယခုပစ္စည်းများကို ဆက်လက်၍ကောင်းစွာထိန်းသိမ်း ထားမထားမကြာမကြာ သွားရောက်ကြည့်ရှုအစီရင်ခံရန် ပဲခူးအစောင့်အမှုထမ်းအားမှာကြားခဲ့ပါသည်။

ဖုရား

အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်းတွင်ပခုက္ကူမြို့မှအနောက်ဘက် ၅ မိုင်ခန့်ဝေးကွာသော နန်းတော်ရပ်ကျေးရွာတွင် လျောင်းတော်မူဆင်းတုတဆူပေါ်တော်မူသည်ကို သတင်းစာများတွင် ဖတ်ရှုရသဖြင့် ဤဌာနမှသွားရောက်စုံစမ်း ကြည့်ရှုခဲ့ပါသည်။

ထိုလျောင်းတော်မူဆင်းတုတွေ့သည်ကို ယခု ၁၉၆၀ ခု၊ မေလအတွင်းမှ သတင်းစာတွင်ပါရှိသော်လည်း စင်စစ်လွန်ခဲ့သောနှစ် ၁၉၅၉ ခု၊ ဧပြီလ၊ မေလလောက်ကပင်တွေ့ရှိသော ဆင်းတုဖြစ်ပါသည်။ တွေ့ရှိပုံမှာ နန်းတော်ရပ်ကျေးရွာရှိဆုတောင်းပြည့်ဖုရားတန်တိုင်းနှင့်ကပ်လျက်၊ ရှေးအုတ်ကုန်းဟောင်းတခုမှအုတ်များကိုယူဝင် ကြရာမှ၊ ထိုအုတ်ကုန်းသည်လျောင်းတော်မူဆင်းတုတခုကိန်းဝပ်ရာ အုတ်တိုက်ဖြစ်မှန်းသိရှိကြပြီးနောက်ဆက်လက် ၍အုတ်များကိုရှင်းလင်းကြသောအခါ ထိုလျောင်းတော်မူဆင်းတုပျက်ကို တွေ့ရှိကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဆင်းတုတော်မှာဆယ်တောင်ခန့်ရှိ၍၊ အုတ်များကိုရှင်းလင်းကြစဉ်ကပင် လွန်စွာပျက်ပြားနေသည်ဟုဆိုပါ သည်။ လက်တော်၊ခြေတော်၊ မျက်နှာတော်များပျက်ပြား၍ ကိုယ်လုံးတော်၊ခေါင်းတော်၊ ပလ္လင်တော်အုတ်ရိုးသာ ကျန်ရှိ၊ လျောင်းတော်မူဆင်းတုသဏ္ဌာန် သိသာနိုင်ရုံမျှဖြစ်သည်ဆိုကြပါသည်။

ထိုလျောင်းတော်ဆင်းတုသည်၊မူလကကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်းဖြစ်ဟန်တူသောအုတ်တန်ဆောင်းနှင့်ဖြစ်၍၊အမိုး မှာလည်းအုတ်အမိုးဖြစ်ဟန်ရှိပါသည်။ ထိုလျောင်းတော်မူဆင်းတုသည်၊ ကာလရှည်ကြာပျက်ပြားပြီးနောက်၊အုတ် အမိုးအုတ်တန်ဆောင်းလည်း တရံကာလကပြိုကျပြီး ဆင်းတုကိုအုတ်များဖုံးအုပ်သွားဟန်တူပါသည်။ ထိုအုတ်ပုံ

အစုအဝေးကိုမြေသားများပိုလာပြီး အုတ်ကုန်းငယ်ဖြစ်သွားခဲ့ရာ၊ ဖေါ်ပြန့်သည့်အတိုင်း မနှစ်ကလိုအုတ်ကုန်းမှ အုတ်များကိုယူဝင်ကြရာမှ လျောင်းတော်မူဆင်းတုပျက်ကို တွေ့ရှိကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တွေ့ခြင်းမှာလည်းမြေအောက် ကိုနက်စွာတူးဖော်တွေ့ခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ ထိုအုတ်ကုန်းမှာအုတ်များ၊ မြေကြီးများကိုဖယ်ရှားသဖြင့် တွေ့ရခြင်းဖြစ် ပါသည်။

ထိုလျောင်းတော်မူဆင်းတုကိုတွေ့ရှိကြပြီးနောက်၊ ရပ်ရွာမှစုပေါင်းပြီး ထိုဆင်းတုတဆူလုံးကိုဦးခေါင်းတော် မှမြေတော်အထိ၊ ယခုခေတ်ရိုးရိုးလက်ရာလျောင်းတော်မူဆင်းတုအဖြစ် အသစ်တဖန်ပြုပြင်ခြင်း၊ မြေတော်လက် တော်၊ မျက်နှာတော်များအသစ်ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဆေးရောင်ချယ်ခြင်း၊ သင်္ကန်းတော်ကိုရှေ့ရောင်သင်္ဘောဆေးသုတ်ခြင်း စသဖြင့်မွမ်းမံချယ်သွယ်ပြီးဖြစ်၍ ယခုအခါထိုလျောင်းတော်မူဆင်းတုသည် ခရီးလက်ရာလုံးဝပျောက်ပြီး ဆင်းတု အသစ်ဖြစ်နေပြီသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၎င်းဆင်းတုတော် မူလကိန်းဝပ်ရာအုတ်တန်ဆောင်းမှကြွင်းကျန်သော အုတ်တိုင်များကိုကား ရှေးအပျက် အတိုင်းမြေပြင်မှ ၃ ပေအမြင့်စီကိုတွေ့ရှိရပါသေးသည်။ ထိုဆင်းတုတွေ့ရာအုတ်ကုန်းအနီးကပ်၍ ပေါက်နေ သောမန်ကျည်းပင်ကြီးနှင့် အခြားသစ်ပင်များကိုထောက်၍ မူလက၎င်းဆင်းတုနှင့် ဆင်းတုကိန်းဝပ်ရာအုတ်တန် ဆောင်းသည် ရှေးကျသောကာလကကုသိုလ်ကောင်းမှုများဟူ၍သိသာပါသည်။ ကပ်လျက်ရှိသောနာတောင်းမြို့သို့ စေတီပရိတ်အတွင်းရှိကုလားကျောင်းစေတီကုန်းနှင့်ဤလျောင်းတော်မူမှာတခေတ်ကာလတည်း တည်ဆောက် ကြသည်ဟုယူဆတွယ်ရှိပါသည်။ မူလကပုဂံခေတ်ကာလလက်ရာများဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။

ထိုနန်းတော်ရပ်ကျေးရွာမှာလည်း ၎င်းဒေသဆိုင်ရာအစဉ်အလာစကားအရ၊ ပုဂံအလောင်းစည်သူမင်းကြီး သည် ပခုက္ကူမြို့၊ သီဟိုဠ်ရှင်၊ ရွှေတူသောကောင်းမှုများပြုစဉ်က၊ ထိုဒေသတွင် မြို့နန်းယာယီတည်နေခဲ့သဖြင့် နန်းတော်ရပ်ကျေးရွာဟုတွင်ခဲ့သည်အဆိုရှိလေသည်။

ထို့ကြောင့် ထိုဒေသရှိကုလားကျောင်းခံကုအချို့နှင့်ဆက်စပ်၍ယခုသွားရောက်စုံစမ်းခဲ့သည့်လျောင်းတော်မူ ဆင်းတုသည်လည်း မူလပုဂံခေတ်ကာလက ကုသိုလ်ကောင်းမှုဖြစ်သည်ထင်တွယ်ရှိပါသည်။

သို့သော် မူလလက်ရာအားဖြင့် သာမည့်အုတ်ရိုးဆင်းတုမျှသာဖြစ်သော ထိုဆင်းတုသည် ယခုအခါရှေး လက်ရာလုံးဝမကျန်တော့လောက်အောင် ပြန်လည်ပြုပြင်ပြီး၍ မနှစ်ကသုတ်လိမ်းချယ်ထားသော သင်္ဘောဆေး အရောင်တို့ပင်ပျက်ပြားစပြုနေပြီဖြစ်နေပါသည်။

သင်္ကန်းကျွန်း။ ။သင်္ကန်းကျွန်းမြို့၊ ကျိုက္ကဆံဖုရား၏ အရှေ့တည့်တည့် ကိုက်လေးရာခန့် အကွာတွင် ဥက္ကလာပဗ္ဗိသစ်တောင်ပိုင်းမှ သင်္ကန်းကျွန်းသို့ဖေါက်လုပ်ဆဲဖြစ်သော သုမနလမ်းမကြီးသည် ဖုရားကုန်းဟောင်း တခုပေါ်သို့ဖြတ်ကျော်လျက်ရှိလေသည်။ လမ်းမကြီးစတင်မဖောက်လုပ်မီက ထိုနေရာတွင် စေတီတော်ကိုအဖြစ်ဖြင့် တွေ့ရှိနိုင်သေးသည်ဟုဆို၏။ လမ်းမဖောက်လုပ်ရာတွင် မြေညီစက်ဖြင့်ထိုးဖျက်လိုက်သဖြင့် အုတ်ကျိုးအုတ်ပုံများ ကစဉ်ကလျားဖြစ်သွား၍ စေတီတော်ကိုနေရာတွင် မထင်မရှားအုတ်လွှာအမှတ်အသားမျှသာ ကျန်ရစ်ပါတော့ သည်။ ထိုအုတ်ကျိုးအုတ်ပုံများအနက်မှမြေဆင်းတုတဆူ၊ မဏိတော်ပြတ်နေသောကျောက်ဆင်းတုတဆူ၊အုတ်ခွက် ရုပ်ပွားတော်များ၊ စေတီတော်၏ အစိတ် အပိုင်းများဖြစ်ခဲ့သော ဖေါ်ခေါ်ရစ်ကြာမှာကံကြာလန်သပိတ်မှောက်၊ ခေါင်းလောင်းပုံတို့မှ အပိုင်းအစတို့ကိုတွေ့ရှိရလေသည်။ ထိုအခြင်းအရာကိုတွေ့မြင်သိရှိသည့် ကျိုက္ကဆံဖုရားဝေါ်ပ ကအဓိဉာဏ်ဌာနမြို့နှင့် ရပ်ရွာလူကြီးများသည် ရနိုင်သမျှသောပစ္စည်းတို့ကို စုဆောင်းထိန်းသိမ်းပြီးလျှင်ထေရ်ကြီးဝါ ကြီးသာသနာတော်များ၏ ဩဝါဒကိုခံယူ၍ ဖုရားပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။ ထိုအဖွဲ့၏စု စမ်းချက်အရတ်စ်မြုပ်ပျက်စီးနေခဲ့သောစေတီတော်မှာ ကျိုက်ဒေးယျူစေတီဖြစ်တန်ရာ၏ဟုမှတ်ယူထားကြပါသည်။

ကျိုက်ဒေးယျူစေတီပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့သည် ၁၉၆၀ ခု၊ မေလအတွင်းတွင် စေတီတော်၏ သာသနာမြေကိုသတ်မှတ်ပေး၍ သုမနလမ်းကိုလွှတ်ပေး၍လက်လုပ်ရန်နှင့်တော်အစိုးရအနေဖြင့် ပြန်လည်တူးဖော် ၍တည်ဆောက်ပေးရန်၊ သို့မဟုတ် ပြန်လည်တူးဖော်ဆောက်လုပ်ခွင့်ပြုရန် သက်ဆိုင်ရာဌာနများသို့တောင်းဆိုပါ သည်။အဆိုပါကိစ္စများအနက်တွင် ကြွင်းကျန်သမျှကိုတူးဖော်ရန်မှာ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနနှင့် သက်ဆိုင်နေ သဖြင့်ဤဌာနသို့အကူအညီတောင်းခံခဲ့ရာ၊ ဤဌာန၏ချမှတ်ထားသောလုပ်ငန်းများအတွက်ပင်ရံပုံငွေမပြည့်စုံဘဲရှိနေ သဖြင့်လက်တလောဆောင်ရွက်မပေးနိုင်ကြောင်း၊ အကယ်၍အဖွဲ့အနေဖြင့်တူးဖော်ရန်တာဝန်ယူပါကခွင့်ပြု၍ကျွမ်း ကျင်မှုအကူအညီပေးနိုင်ကြောင်း ပြန်ကြားခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ခွင့်ပြုချက်ကို အဖွဲ့က သဘောတူညီသဖြင့် ၁၉၆၀ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၃ ရက်နေ့မှစတင်၍တူးဖော်ရန်အစီအစဉ်များပြုလုပ်ကြသဖြင့်၊ ဤဌာနမှအရာရှိတဦးအား ကူညီဆောင် ရွက်ရန်စေလွှတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့တူးဖော်ရာတွင် စေတီပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့သည် စေတနာဝန်ထမ်း အကူအညီပေးသူများဖြင့်သာ ကြိုးကြား၊ ခြိုးကြားတူးဖော်ခြင်း၊ မိုးရွာသွန်းသဖြင့် မကြာခဏရပ်ဆိုင်းထားရ ခြင်းစသည်တို့ကြောင့် လုပ်ငန်းမတွင်ကျယ်ဝန်းနိုင်ပါသည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနအနေဖြင့် ဤကိစ္စတရပ် အတွက်အရာရှိတဦးကို ကာလအပိုင်းအခြားမရှိပဲ သီးခြားတာဝန်ချမှတ်ပေးထားရန်စတင်နိုင်သည်ကတကြောင်း၊ မိုးရာသီတွင် တူးဖော်ရာ၌ ဌာနအနေဖြင့်လိုလားအပ်သော စံနှစ်တကျတူးဖော်သုတေသနနည်းကို မဆောင်ရွက် နိုင်သည်တကြောင်းနှင့် ၎င်းအဖွဲ့ကလည်းမိမိတို့တကုန်သည်အထိရပ်ဆိုင်းထားရန်ဆန္ဒရှိသည်တကြောင်းတို့ကြောင့် ဆက်လက်တူးဖော်မှုကို ထိုအဖွဲ့၏သဘောအတိုင်း ပြုလုပ်ခွင့်ပေးလိုက်ပါသည်။

စင်စစ်အားဖြင့် ဤဖုရားကုန်းကိုတူးဖော်ရာ၌ နှစ်မြုပ်ကြီးကျန်လျက်ရှိတောင်းရှိမည်ဖြစ်သော သာသနိက ပစ္စည်းများကို ထုတ်နိုင်သမျှဖော်ထုတ်ရန်သာလျှင် အဓိကရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးဟောင်း သုတေသနနည်းစံနစ်ဖြင့် တူးဖော်ဆောင်ရွက်ပေးရန် အရေးကြီးသောကိစ္စတရပ်ဟုတ်ချေ။ သို့သော် မည်သည့်

ပစ္စည်းများကို တူးဖော်ရရှိကြောင်းလေ့လာနိုင်ရန် မကြာမကြာသွားရောက်ကြည့်ရှုပါသည်။ အန္တကဆက်လက်တူးဖော်ရာတွင် စေတီယင်ပြင်၏အုတ်ရိုးများနှင့် စေတီလုံး၏အမွှမ်းအပြောက်လက်ရာအပိုင်းအစများကိုသာတွေ့၏။ ထူးခြားသော ဝတ္ထုပစ္စည်းပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်မှာ အိုးငယ်တလုံးဖြင့်ထည့်ထားသော ဓါတ်တော်အနည်းငယ်နှင့် ဒီးကျမ်းအရိုးအနည်းငယ်သာလျှင်ဖြစ်ပါသည်။ မှတ်တမ်းတင်သင့်သောပစ္စည်းများကို ဤဌာနမှစတင်ပိုက်ပျံ့မှတ်သားထားပါသည်။ မိုးဥတုအလွန်တွင်စေတီပြန်လည်တည်ဆောက်ရန် ပန္နက်ချွတ်ကင်းပပြီးစီးပါသည်။

အခဏ်း ၃

ရှေးဟောင်းကဗျည်းစာပေ

အနွယ်ကျွေးသောကျောက်စာများ

အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်း ဤဌာနမှကျောက်စာသစ် ၁၇ ချပ်တွေ့ရှိပါသည်။ တွေ့ရှိသောကျောက်စာသစ်များသည် မြန်မာ၊ ပါဠိ၊ အာရဗီ၊ သက္ကဋအားဖြင့်လေးဘာသာဖြစ်သည်။ မြန်မာနှင့်ပါဠိဘာသာကျောက်စာများမှာ သက္ကရာဇ် ၇၀၇ ခုနှစ်မှ ၁၁၄၀ ခုနှစ်အတွင်း ရေးထိုးသောကျောက်စာများဖြစ်၍ စာတလုံးစာ၊ နှစ်လုံးစာပါသောအာရဗီကျောက်စာမှတစ်ပါး အခြားဘာသာကျောက်စာများမှာ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၅ ရာစုမှ ၈ ရာစုအတွင်းရေးထိုးသောကျောက်စာများဖြစ်ကြသည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။

ရခိုင်ပြည်မှဂူပူ ခေတ်လက်ရေးဖြင့် သက္ကဋစာစသည်များကို ရှေးအခါကလည်းရရှိခဲ့ဘူးပြီ။ ယခုလည်းရသော်လည်းဖြစ်သောကြောင့် ရခိုင်ပြည်၏ရှေးဟောင်းစာပေနှင့် အနုပညာလက်ရာစသည်များသည် အဆင့်အတန်းမြင့်ကြောင်းသိရသည်အားလျော်စွာ ရခိုင်ပြည် မြို့ဟောင်းအရပ်၌ ပဏ္ဍိတ်တယောက်ကိုခန့်ထားရာ၊ ထိုပဏ္ဍိတ်၏ကြီးပမ်းအားထုတ်မှုကြောင့် ရှေးဟောင်းသက္ကဋ၊ အာရဗီ၊ မြန်မာစသောကျောက်စာများနှင့် ရှေးဟောင်းကျောက်ဆစ်လက်ရာပြောင်မြောက်သောလူရုပ်၊ ခြင်္သေ့ရုပ်၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ ဆင်နှင့်ငှက်ရုပ်များ၊ ပန်းနွယ်ပန်းခက်အကြားထူထွင်းထားသောပုံစံများနှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းလိုပင် တွေ့ရှိရရှိခဲ့ပါသည်။ ကျောက်တွင်ထုထားသောလူ စသောပုံများနှင့် ပန်းပုံစံများသည်၊ ကျောက်စာမဟုတ်သော်လည်း ကျောက်စာမင်ပွတ်ကူးယူထားသလို ကူးယူထားသောကြောင့် မင်ကူးချပ်ရေ ၂၄ မျိုးရှိကြောင်းကိုနောက်ဆက်တွဲ ကဗျည်းကျောက်စာစာရင်းနောက်ဆုံးတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

၁။ ခေါင်းလောင်းစာ။ ။စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ မုံရွာခရိုင်၊ မုံရွေးရွာဇေတဝန်ကျောင်းတွင် ကြေးချိန် ၂၀၀ ရှိသောခေါင်းလောင်းတွင် ကုန်းဘောင်ခေတ်ပါဠိစာပေနှင့်မြန်မာစာပေများရေးထိုးထားလျက်ရှိသည်။ ပါဠိစာပေဘက်တွင် တလုံးညွှမ ၁၅ လုံးသို့အထိဂါထာများနှင့် စက်ဂါထာ၊ ကြာဂါထာ၊ မြိုင်မိုဂါထာဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသည်။ ပါဠိဘာသာဖြင့်ရေးထိုးထားသောအဓိပ္ပါယ်အချပ်မှာ၊ စည်သူကျော်ထင်ဘွဲ့ရသောအမတ်သည်၊ မိမိမွေးဖွားရာဇာတိဖြစ်သော မုံရွေးအရပ်တွင်တိလောကစေတီတည်ထားသည့်အကြောင်းနှင့် ကြေးချိန် ၂၀၀ ရှိသောခေါင်းလောင်းသွန်းလုပ်၍၊ ထိုတိလောက စေတီယင်ပြင်၌ပိုက်ဆောက်လှူဒါန်းပြီးလျှင် သဗ္ဗေဒမိဉာဏ်ကို ဆုတောင်းအမျှဝေသည့် အကြောင်းဖြစ်လေသည်။

မြန်မာဘာသာဘက်တွင် ခေါင်းလောင်း၏ အနောက်မျက်နှာ အောက်ပိုင်း၌ မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော် အဓိယာဉ်သဒ္ဓါအနွယ်ကျွေးသောကျောက်စာ ၃ နှစ် လ ရက်များနှင့် မင်္ဂလာရန် စေတီ၊ သီလဝံ၊ နုတသိမ်တည်လုပ် သမုတ်သော သက္ကရာဇ်များ ရေးထိုးထားသည်။

ခေါင်းလောင်း၏ အရှေ့မျက်နှာအောက်ပိုင်းတွင်ကား ခေါင်းလောင်းဒါယကာသည် အလောင်းဘုရားမှ စ၍ မင်းခြောက်ဆက် လက်ထက်၌ လက်ဝဲသန္တရ၊ လက်ဝဲနော်ရထာစသော ဘွဲ့ ၁၁ ဘွဲ့ရကြောင်းနှင့် ကြေးချိန် ၂၀၀ ရှိသော ခေါင်းလောင်းကို သွန်းလုပ်ပြီးလျှင်၊ တိလောကစေတီ၌ လှူဒါန်းသောအကြောင်းများအပြင်ခေါင်းလောင်း ဒါယကာအမတ်၏ ဦးသက္ကရာဇ်၊ အနိစ္စရောက်သော သက္ကရာဇ်များ ရေးထိုးသော အကြောင်းများ ဖြစ်သည်။

၂။ လက်ဝဲသန္တရကျောက်စာ။ ။လက်ဝဲသန္တရ၊ လက်ဝဲနော်ရထာဘွဲ့ဖြင့်ယောကျာ်းပိတိအမည်ရှိသော အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ ချီးမြှင့်ခြင်းကိုခံရသော အမတ်သည် မိဘရပ်ရွာဖြစ်သော မုံရွေးအရပ်၌ ဇေတဝန်သုံးထပ်ကျောင်းကိုဆောက်လုပ်ခြင်း၊ အလောင်းမင်းတရားကြီးသားတော်အိမ်ရှေ့မင်းဖြစ်သော နောင်တော်ကြီးလက်ထက် စည်သူကျော်ထင်ဘွဲ့ရ၍၊ ထိုကျောင်းကို ကလျာဏီရှေ့ကျောင်းဟု ဌာနတံဆိပ်လှူဒါန်းခြင်း၊ ကြေးစင်ခေါင်းလောင်းစသည် သွန်းလုပ်လှူဒါန်းခြင်း၊ ရေတွင်း ရေကန်တူးခြင်းစသော ကောင်းမှုတို့ကိုပြုခြင်း၊ မိဘရပ်ရွာမုံရွေးအရပ်၌ တိလောကစေတီတည်ခြင်း၊ ညီတော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက် နေမျိုး သိရိဇေယျကျော်ထင်ဘွဲ့နှင့်အတွင်းဝန်ခန့်အပ်ခြင်းတို့ခံရခြင်း၊ မိမိတည်ထားသော စေတီကျောင်းတို့ကို မြေဆန်းလှူဒါန်းပြီးလျှင် ဆုတောင်းအမျှဝေသော ကျောက်စာဖြစ်သည်။

၃။ ရှေ့မြင်ထင်ပုရားနှင့်ဆီရီကျောက်စာ။ ။မုံရွေးဇေတဝန်ကျောင်းအတွင်း၌ပင် သိရိဓမ္မဝသောကမင်း၊ ပုဂံနရပတိစည်သူမင်း၊ ဘေးလောင်းတော် မိုးညှင်းမင်းတရားတို့တည်ထား ထပ်ဆင့်ချီးမြှင့်တော်မူအပ်သော ရှေ့မြင်ထင်ပုရားနှင့်ရတနာပူရ တတိယမြောက် တည်တော်မူသော ဆင်ဖြူဆင် မင်းတရားလက်ထက် သက္ကရာဇ်

၁၁၃၂ ခုနှစ် သမုတ်အပ်သော သိမ်လည်းတည်ရှိ၏။ ထိုပုရားမှ ကျောက်စာသည်၊ ဘကြီးတော်မင်းတရားသည် သဒ္ဓါတော်မူ၍ ရှေ့မြင်ထင် ပန်းတင်ခုံမြေရင်းမှ အရှေ့အနောက် တောင်မြောက် တာတထောင် စတုရန်း မြေဝင်မြေဝင် အထောင့်ကျသော အရပ်၌ တည်ကုန်သော သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား ဘေးခွဲလှူဒါန်းပြီးလျှင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ဆုတောင်းအမျှဝေသော ကျောက်စာဖြစ်သည်။

၄။ ရတနာပူရကျောက်စာ။ ။ဗန်းမော်မြို့၊ ကောင်းတုံရွာ အောင်မြေစေတီမှကျောက်စာသစ်တချပ်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ကောင်းတုံရွာသည် ဗန်းမော်မြို့ အောက် ၁၃ မိုင်ခန့်ဝေးသည်။ ကောင်းတုံရွာအနီး ၄ မိုင်ခန့် ဝေးသော ဘောအရပ်၌ စေတီပျက်တချို့ရှိ၏။ ထိုစေတီပျက်ကို အောင်မြေစေတီဟု ထိုအရပ်ရှိလူကြီးသူမတို့ ခေါ်ကြသည်။ အောင်မြေစေတီပျက်အနီးမှ ရတနာပူရကျောက်စာကို ဗန်းမော်မြို့၊ စစ်ရဲတပ်ရင်းက တွေ့ရှိ၍စစ်မှတ်တမ်းနှင့်ဆိုင်သော အထိမ်းအမှတ် ကျောက်စာဖြစ်လိမ့်မည်ဟုထင်မြင်ယူဆကြ၍ မိမိတို့စစ်တပ်ရှိရာ ဗန်းမော်မြို့သို့ ယူဆောင်သွားကြသည်။ မူလနေရာတွင် ကျောက်တိုင်စိုက်ရန် နေရာလည်း သတ်မှတ်ထားပြီးဖြစ်သည်။ အထက်အမိန့်ကိုစောင့်ဆိုင်းနေစဉ်ဤဌာနမှ ပုဂ္ဂိုလ်များသွားရောက်၍ဖတ်ပြသောအခါ၊ စစ်မှတ်တမ်းသမိုင်း မဟုတ်ကြောင်း သဘောပေါက်သွားကြသည်။ မင်ကူးယူစဉ် အချိန်၌ ကျောက်စာသည် ထိုအရပ်တွင်ပင် ရှိနေလေသေးသည်။

ကျောက်စာပါ သက္ကရာဇ်မှာ ၁၀၇၃ ခုနှစ်ဖြစ်၍၊ ဒုတိယ အင်းဝခေတ် ညောင်ရမ်းခက် စနေမင်းလက်ထက် လက်ရေးထိုးခြင်းဖြစ်သည်။ ကောင်းမွန်မှာ အရှင်ဝရလင်္ကာရဖြစ်သည်။ ရတနာပူရကျောင်းတော်ကို ထီးတင်သော ဓမ္မာက္ခန်းကျောက်စာရိုးရိုးမျှသာဖြစ်သည်။

၅။ ဓါးမတိုက်သေဌေး ကျောက်စာ။ ။ဤကျောက်စာသည် လက်တဝါးမျှလောက်သာ ရှိသော ကျောက်စာကလေးတခုဖြစ်သည်။ မျက်နှာဘက်စာ ၅ ကြောင်းပါသည်။ “သက္က ၉၄၁ ခု ဓါးမတိုက်သုတ္တိယ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်းသုံးရက်သု” ဟူ၍ မျှလောက်သာရေးထိုးထားသည်။ ကျောက်စာကို ကား “သက္က ၉၄၄ ခု” ဟူ၍မျှသာ ပါရှိသည်။ မှတ်သားဘွယ်ရာအကြောင်းထူးမပါမရှိချေ။ ရက်စွဲနှင့် သေဌေးအမည်မျှသာ ပါရှိသော ကျောက်စာဖြစ်သည်။ ၎င်းကျောက်စာကို တကောင်းမြို့၊ ရွှေစည်းခုံရံရားအနီး ဘုန်းကြီးကျောင်းမှရ၍ မင်ကူးပွတ်ယူပြီးလျှင်ဘုန်းတော်ကြီးအား ပြန်၍အပ်နှံထားခဲ့ပါသည်။ ကျောက်စာတွင် ဓါးမသေဌေးဟူသော အမည်နှင့် သက္ကရာဇ်ရေးထိုးထားသော်လည်း မှတ်သားဘွယ် အကြောင်းထူး တစ်ခုတရာမျှမပါမရှိချေ။ စာတလုံးစာ ဖြစ်လုံးစာပါသော ကျောက်စာဖြစ်စေကမူမှတ်တမ်းတင်ထားရမည့် ဝတ္တရားရှိသည်နှင့်အညီ မှတ်တမ်းတင်ထားအပ်ပါသည်။

၆။ နန်းစွန့်ရိုင်းမြို့သနယ်၊ သောင်မြင်ရွာမိန်းညိုရှင်စစ်တီမှကျောက်စာများ။ ။အထက်ပါအရပ်မှ ရဟန်းတော်တပါးသည် မိမိအရပ်ရှိမိန်းညိုရှင်စစ်တီသမိုင်းကို ဤဌာနသို့ လာရောက်စုစမ်းရှာဖွေရာ စကားစပ်သတင်းပေးသဖြင့် ကျောက်စာသစ် ၃ ချပ် တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ကျောက်စာ ၃ ချပ်အနက်၊ ကျောက်စာတချပ်မှ သက္ကရာဇ် ၇၀၇ ခုနှစ် ဖြစ်၍၊ စာကြောင်းရေ ၁၆ ကြောင်းပါရှိသည်။ လက်ရေးလက်သားမှာ လှပသောသင်ခြင်းမရှိသော်လည်း မူလထိုးဟုယူဆပါသည်။ စာလုံးအက္ခရာအပျက်အစီးလည်း အနည်းငယ်မျှသာပါရှိသည်။ သတ်ပုံသတ်ညွှန်း အပင်အရစ်လည်း ရှေးကျလှသည်။ သို့သော်လည်း မှတ်သားဘွယ် ဝေါဟာရထူးများမပါမရှိချေ။ ကျောက်စာပါ မော်ကွန်းသမိုင်းကားတန်တိုင်းနှင့် ဂူတော်တည်၍နွားကိုလက်ခံအဖြစ် ပေးလှူပြီးလျှင် ဆုတောင်း အမျှဝေသော ကျောက်စာဖြစ်ပါသည်။

၇။ ကုန်ကျောက်စာနှစ်ချပ်မှာ သက္ကရာဇ် ၈၄၅ ခုဖြစ်၍ သက္ကရာဇ် တူသောကျောက်စာဖြစ်သည်။ ၎င်းကျောက်စာနှစ်ချပ်အနက်၊ ပဌမကျောက်စာမှာ စာကြောင်းရေ ၈ ကြောင်းအထိသာ ဖတ်နိုင်သည်။ အောက်ပိုင်း ကျီးနေသဖြင့် ကြောင်းရေ မည်မျှရှိသည်ဟု မခန့်မှန်းနိုင်တော့ချေ။ အထက်ပိုင်းရှိစာနှစ်ကြောင်းမှတစ်ပါး အောက်ပိုင်းစာများ အပျက်များသဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ရိပ်စားမိလောက်ရှိမျှသာ ဖတ်နိုင်တော့သည်။

၈။ ဒုတိယ ချပ်ကျောက်စာမှာ ကြောင်းရေ ၂၀ ရှိသည်။ အောက်ဆုံးကြောင်းရေ ၂ ကြောင်းခွဲမှတစ်ပါး အခြားအကြောင်းကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံဖတ်နိုင်သည်။ ပဌမကျောက်စာမှာရတနာစေတီနှင့် ကျောင်းတော်တည်သော ကျောက်စာဖြစ်၍၊ ဒုတိယကျောက်စာမှာရှေ့စေတီနှင့်ကျောင်းတည်သော ကျောက်စာဖြစ်သည်။ အလျှရှင်မှားလည်း မဟာသီဝရသီလဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်တဦးတည်းဖြစ်သည်။ ကျောက်စာနှစ်ချပ်၏လက်ရေးလက်သားလည်းတူလှသည်။ လှူဒါန်းသည်မှာလည်း မြေနှင့်ထန်းကို ဝေစုချ၍လှူပြီးလျှင် ဆုတောင်းကျိန်ဆိုထားသော ကျောက်စာဖြစ်သည်။

၉။ အမရပူရမြို့မှကျောက်စာ။ ။အမရပူရမြို့၊ အောင်မြေရွာသို့စေတီ အရှေ့မြောက်ထောင့်အနီးမှ ကျောက်စာသစ် နှစ်ချပ်ကို ဤဌာနမှရရှိခဲ့သည်။ ယင်းကျောက်စာနှစ်ချပ်အနက်၊ ကျောက်စာအငယ်တချပ်မှာ အောက်ပါအတိုင်းစာလေးကြောင်းပါရှိသည်။

- ၁။ မဟာရတနာ၊
- ၂။ မဉ္ဇူတိလောကာ၊
- ၃။ သရေဝေကြာအရှင်မင်၊
- ၄။ မြတ်ကုသိုတော်ဖြစ်သည်

ဟူလက်ရေးစိုင်းဖြင့်ရေးထိုးထားသည်။ ဤစာကြောင်း လေးကြောင်းအပြင် ကျောက်စာအခြေ အောက်နား၌ အာရဗီ ဘာသာနှင့် တူသော စာတကြောင်းလည်း ပါရှိသေးသည်။ ဤကျောက်စာငယ်ကား ဖုရားဘွဲ့တော်မော်ကွန်းတင်သောကျောက်စာမျှသာ ဖြစ်သည်။

၁၀။ ကျန်ကျောက်စာတစ်ရာမှာကား ဖုရားတည်သိုင်း ကျောက်စာဖြစ်သည်။ စာကြောင်းရေ ၃၄ ကြောင်းပင် ပါရှိသော်လည်း အစနှင့်အဆုံးနားတွင်ရှိသော စာများကိုသာ ငါတို့ရှိ ကျန်အလယ်ပိုင်းစာများကား ပျက်စီးနေသောကြောင့် အစပိုင်းဖြစ်သောစာကြောင်းများတွင် သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုနှစ် မဟာရတနာမဉ္ဇူတိ လောကစေတီတော်ကို တည်၍ပြီးစီးကြောင်းနှင့် အဆုံးပိုင်းတွင် အမျှဝေသောအကြောင်းအရာ မျှလောက်သာ ပါရှိတော့သည်။ လှူဒါန်းသောပစ္စည်းများအကြောင်း စသည်တို့ကိုမသိရတော့သော်လည်း ဖုရားတည် သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ နှင့် ဒါယကာကိုယ်ခိုင်သေးသဖြင့် ခေတ်လက်ရေးကို အမှန်သိနိုင်သော အကျိုးကျေးဇူး ရှိပေသေးသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

၁၁။ မှော်ဇာမှအုတ်ခဲစာ။ ။ပြည်ခရိုင် မှော်ဇာဗိဿဏိုး မြို့ဟောင်း အနောက် မြောက်ထောင့်၏ တောင် ကိုက် ၇၀ ခန့်ကွာ လှည်းလမ်းအနောက်ဘက်ဘေးမှ အလျား ၁၃ လက်မ၊ အနံ ၇ လက်မ၊ ထူ ၄ လက်မ ရှိ အုတ်ခဲကျိုးကြီးတလုံးကိုရရှိသည်။ (ပုံစံ ၁၃) ထိုအုတ်ခဲကျိုး၏ မျက်နှာတဖက်ပေါ်တွင် အဓိပ္ပာယ်မြောက်ပိုင်း အက္ခရာ သက္ကရာဇ်အပျက်အစီး ၃ ကြောင်း ရေးထိုးပါရှိသည်။ ပဌမစာကြောင်းအလယ်လောက်တွင် “အနုရာဇာ” ဟူ၎င်း၊ ဒုတိယစာကြောင်းအလယ်ခန့်တွင် “စတု” ဟူ၍၎င်း၊ တတိယစာကြောင်း နောက်ဖျားတွင် “ဗြိမာန်” ဟူ၍၎င်း လေ့လာဖတ်ရှုသိရှိရသည်။

ဤအုတ်ခဲစာသည် ၁၉၂၂-၂၃ ခုနှစ်၊ ရခိုင်တိုင်း၊ စစ်တွေခရိုင်၊ ဝေသာလီ ဝဋ္ဌိတောင်မှ ရသောကြေး ခေါင်းလောင်းစာနှင့် တခေတ်တည်းဖြစ်၍ အေ၊ ဒီ၊ ဖီ ရာစု ခေတ် လက်ရေးဖြစ်ကြောင်းခန့်မှန်းနိုင်သည်။

၁၂။ ရခိုင်တိုင်းမှကျောက်စာများ။ ။ရခိုင်တိုင်းမှရသော ကျောက်စာများအနက်၊ အာရဗီဘာသာ ကျောက်စာနှစ်ချပ်မှာ၊ စာတလုံးစ နှစ်လုံးစမျှသာပါရှိသော ကျောက်စာများဖြစ်သည်။ ကျောက်စာငယ်တချပ်တွင် (၁) “အလာဟူရ်” (၂) “အလာရ်” ဟူသောအမည်နှစ်ခုမျှသာ ပါရှိသဖြင့် သင်္ချိုင်းစာနှင့် တူသည်။ အလျား ၁၀ လက်မ၊ အနံ ၈ လက်မ၊ ထူ ၆ လက်မရှိသော ဤကျောက်စာကို သိမ်ကြီးတောင်ဖုရားဂူတွင်မှ ရသည်။ ယခုအခါနန်းရာကုန်းပြတိုက်တွင် သိမ်းဆည်းထားသည်။ (ပုံ ၁၄)

၁၃။ ကျန်ကျောက်စာတစ်ချပ်မှာ အာရဗီဘာသာဟု ဆိုသော်လည်း စာလော၊ ပန်းဆွဲလောဟု တွေ့တော့ ယုံမှားဘွယ်ရာ ကျောက်စာဖြစ်နေသည်။ မူလရသောနေရာမှာ မြို့ဟောင်းမြို့နန်းရာကုန်း ဒုတိယအဆင့်အနောက် တောင်ထောင့်အုတ်နံရံအခန်းတခန်းမှရသည်။ ယခုအခါနန်းရာကုန်းပြတိုက်တွင် သိမ်းဆည်းထားသည်။ အလျား ၁၁ လက်မ၊ အနံ ၈ လက်မ၊ ထူ ၄ လက်မရှိသည်။ စာဖြစ်လျှင်လည်း သင်္ချိုင်းစာဖြစ်ရမည်။ သင်္ချိုင်းစာဖြစ် လျှင် မူလနေရာသည် ဤနေရာမဖြစ်နိုင်ချေ။ (ပုံ ၁၅)

၁၄။ အာရဗီကျောက်စာအပြင် မြန်မာဘာသာကျောက်စာ နှစ်ချပ်ကိုလည်းရရှိသေးသည်။ သက္ကရာဇ် မပါသော ကျောက်စာတချပ်ကို မြို့ဟောင်းမြို့တောင်ဘက် ၆ မိုင်ကွာဝေးသော မဟာသီးဖုရားကြီး တောင်ဘက် မဟာရာဇ်တန်တိုင်းတွင်းဘုန်းကြီးကျောင်းအောက်မှရသည်။ အလျား ၁ ပေ ၉ လက်မ၊ အနံ ၁ ပေ၊ ထူ ၄ လက်မ ကျော်ရှိသည်။ စာ ၉ ကြောင်းပါရှိ၏။ သို့သော်လည်း ကျောက်စာမှာ ခဲဘက်အပိုင်းအစ ကျောက်စာဖြစ်၍၊ စာများမပြည့်စုံတော့ချေ။ ဖုရားကိုဝတ်မိုးဝတ်မြေ လှူသည့်ကျောက်စာနှင့်တူသည်။ အက္ခရာအရေး အသားမှာ သက္ကရာဇ် ၉၀၀ ကျော် တထောင်ခေတ်လက်ရေးဖြစ်မည်ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။ ကျောက်စာဟူသောအမည်သာ ရှိ၍ ထူးခြားချက် တစုံတရာမျှ မရှိချေ။

၁၅။ သက္ကရာဇ် ၉၉၅ ခု ပါရှိသော မြန်မာကျောက်စာတစ်ချပ်ကို ရခိုင်ပြည်၊ မြို့ဟောင်း မြို့အရှေ့ဘက်၊ မြောက်ပိုင်းကျော် ကွာဝေးသော နန်းကျားရွာ အနောက်တောင်ထောင့် တပိုင်ခန့်ဝေးသော လယ်ကွင်းထဲရှိ မတ်ရပ်တော်ဖုရား၏ ကျောက်စာအောက်ပိုင်းတွင် ရေးထိုးထားသည်။ မတ်ရပ်တော်၏အမြင့်မှာ ၇ ပေ ၆ လက်မ၊ အောက်အကျယ် ၄ ပေ၊ ထူ ၁ ပေ ၆ လက်မ၊ ပလ္လင်ခုံ၏ အမြင့်မှာ ၅ ပေ ၉ လက်မရှိသည်။ ကျောက်မှာ အလွန်မာကျောသော သံကျောက်မျိုးဖြစ်သည်။ မတ်ရပ်ဆင်းတုတော် ကျောက်စာ လေးကြောင်းပါရှိသော် လည်း ခုနှစ် သက္ကရာဇ် နေ့ရက်လောက်သာ ပါရှိတော့၏။ စာများပျက်စီးနေသည့်သာမက မြန်မာစာအပေါ် တရုတ်စာများကဲ့သို့ရှုပ်ထွေးစွာ ချဲ့၍ထားသေး၏။ မည်သည့်အကြောင်းကို မော်ကွန်းတင်သည်ဟု မခန့်မှန်း နိုင်တော့ချေ။

၁၆။ အထက်ပါ ကျောက်စာများမှတစ်ပါး အခြားရှေးကျသော အဓိပ္ပာယ် မြောက်ပိုင်း အက္ခရာ သက္ကရာဇ် ဘာသာကျောက်စာငယ်နှစ်ချပ်ရရှိထားသည့်အနက်၊ ကျောက်စာတစ်ချပ်မှာ စာတကြောင်းပါရှိ၍ တချပ်မှာ စာ လေးကြောင်းပါရှိလေသည်။

စာတကြောင်း ပါသောကျောက်စာကို မြို့ဟောင်းမြို့ တောင်ဘက် ဗန္ဓုလရွာ အနောက် တောင်ကြားပန်း ကုန်းသိမ် ဖုရားမြောက်တောင်ကြားရှိ ခေတ်ငယ် သပိတ်မှောက်ပတ်လည်တွင် ရေးထိုးထားလေသည်။ အက္ခရာ စာလုံးများ၊ များစွာပျက်စီးနေ၍ အလုံးစုံဖတ်နိုင်သော်လည်း ယေမ္မောဟေဟု အစချီသော ဂါထာနှင့် တူသော ကျောက်စာဖြစ်သည်။ (ပုံ ၁၆)

၁၇။ စာလေးကြောင်းပါသော ကျောက်စာ (ပုံ ၁၇) ကိုကား မြို့ဟောင်းမြို့ မြောက်ဘက် ၆ မိုင်ဝေး သော ဝေသာလီမြို့ဟောင်းတွင် မဟာသုရိယန္တရာဇ် တည်ထားသောဖုရားကြီးရှိသည်။ ယင်းဖုရားကြီး ကုန်း ပေါ်တွင် ကျောက်စာစေတီတဆူရှိသည်။ ၎င်းစေတီ၌ ကျောက်စာအပြည့် ထိုးထားသည်ဟု လူကြီးသူမများဆို ကြသည်။ ယခုဖုရားကြီး ဆရာတော်က ၁၉၅၉ ခု၊ အောက်တိုဘာလ၌ မြက်များကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းရာ အဆိုပါ စေတီ၏ ကျောက်များမှရရှိသည်။ ကချည်းပါသောကျောက်တုံးများ၊ များစွာရှိလိမ့်မည်ဟုထင်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် စေတီအပိုင်း ကျောက်ရိုင်းများအနက် ထွက်ကျလာသော ကျောက်ဖြစ်ကြောင်းသိရှိ ရသည်။ ကုန်းတော်တခုလုံး အဆောက်အဦများ ပျက်စီး၍ ကျောက်မြို့အုတ်မြို့များ ဖုံးလွှမ်းနေသောကြောင့် ထူး ဖော်မည်ဆိုပါက ကျောက်စာနှင့် အခြားပစ္စည်းများ ရရှိကောင်းရရှိလိမ့်မည်။

ကျောက်စာ၏ အတိုင်းအတာမှာ အလျား ၁ ပေ၊ အနံ ၇ လက်မ၊ ထူ ၅ လက်မရှိသည်။ ဖုရားကြီး ဆရာတော်ထံမှ အလှူခံပြီးလျှင်နန်းရာကုန်းပြတိုက်သို့ရွှေ့ပြောင်းသိမ်းဆည်းထားသည်။ ကျောက်စာပါအကြောင်း အရာမှာ ရှင်သာရိပုတ္တရာအလောင်းအား အသမ္ဘိမထေရ်ဟောကြားသော ယေမ္မောဟေဟု အစချီသော ဂါထာ ဖြစ်သည်။ အေ၊ ဒီ၊ ဖီ ရာစုလောက်ကဖြစ်သော အဓိပ္ပာယ်မြောက်ပိုင်း အက္ခရာစာပေသည် ရခိုင်ပြည်သို့ ရောက်ရှိ ထွန်းကားနေသော ရခိုင်တို့၏ ဘာသာယဉ်ကျေးမှု သက်သေသာဓက ဖြစ်သောကျောက်စာပေတည်း။

၁၈။ ကျောက်ပလ္လင်မှ ပန်းစသောပုံစံများ။ ။ရခိုင်ပြည်၊ မဟာဗေ၊ မိစေတီဂူတွင်းရှိ ကျောက်ပလ္လင် မှာ အမြင့် ၄ ပေ ၆ လက်မ၊ အကျယ် ၈ ပေ ၆ လက်မရှိသည်။ ကျောက်ပလ္လင်ကို အဆင့်ဆင့် ပြုလုပ်ထားရာ အဆင့်ကိုးဆင့်ရှိသည်။ ထိုအဆင့်များကိုတွင် မြူးပန်း မြူးနွယ်များ၊ ဇာတ်နိပါတ်ရုပ်လုံးများအစုံတို့ဖြင့် လှပတင့် တယ်စွာ ထုလုပ်ထားရာ တမျိုးနှင့်တမျိုးမတူ မှကွဲပေါင်း ၂၄ မျိုးကို ကျောက်စာမင် ကူးကဲ့သို့ ကူးယူထားပါ သည်။ ကျောက်စာမဟုတ်သော်လည်း ကျောက်ဆစ်အနုပညာလက်ရာ ပြောင်မြောက်လှသောကြောင့် ထိန်း သိမ်းထားသောအနေဖြင့် ဤအခန်းတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြအပ်ပါသည်။

၁။ မုံရွာခရိုင်၊ မုံရွေးရွာ ဇေတဝန်ကျောင်းတွင်းရှိလက်ဝဲသုန္ဒရခေါင်းလောင်းစာ။ (ပါဠိ)

(၁) ဇယတု၊ ၊ စော၊ နှ၊ ကော၊ မေ၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့သီရိဂါထာဥက္ကာဆန်း၊ ယောဟံ၊ သောဟံ၊ နိစ္စံ၊ ၊ ဝဇ္ဇန္တံ၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့အာသီသာဂါထာအတိ ဥက္ကာဆန်း၊ ၊ မာရကော၊ တောသကော၊ ယောဂကော၊ မေနေမော၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့မိဂါထာမဇ္ဈာဆန်း၊ ၊ ဧဝံတေသံ၊ ဓမ္မေစိတ္တံ၊ ပဿိတိတု၊ သွာဟံမဇ္ဈော၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့

(၂) ဖတိဋ္ဌာဆန်တညာဂါထာ၊ ၊ သမ္မကရိတ္တေ၊ ပုရတိပုရေ၊ အာပိကရညာ၊ ဒွိဟိတသတ္တ၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့ပန္နိဂါထာသုပတိဋ္ဌာဆန်း၊ ၊ နာမေဟိသုတိတ္ထံ၊ အာနုဂ္ဂဟိတောဝေ၊ ပဏ္ဍိစ္စသုသီလံ၊ မေဓိန္ဒနုပုန္နံ၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့တနုမဇ္ဈာဂါထာ ဂါယတ္တိဆန်း၊ ၊ တထေဝနုတိရာဇေ၊ ဟိမေတုသံနဘာဝံ၊ ၊ ဝရေယျရဇေတေ၊ ဟိတသ

(၃) ပနသမ္ပေ၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့ကမာရလလိတာဂါထာဥက္ကိဆန်း၊ ၊ ကကုလသိရိဇေသုတောတိဘုဒ္ဓိကံမဟာ ရဟံ၊ ၊ ဤလောကံစေတိအာဂယံ၊ ဥဝိဝဇာတိဂါမကေ၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့ပမာဏိက ဂါထာအနုဋ္ဌာဝဆန်း၊ ၊ ဘုဒ္ဓိ လောစနရူပရူပေသက္ကရာဇဂတသမယေ၊ မာဿပုဏ္ဏိအရဝိပဏ္ဍ၊ ဒိပ္ပဟာရတိ ဂရသမေ၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့ဟလ

(၄) မုခိဂါထာဗြဟတိဆန်း၊ ၊ လောကုသိဆဗ္ဗိဇာတိ ပရနန္ဒဒိက္ခရ အဿုလိယ ဝိပါဒေ၊ ဘုဒ္ဓဟုတက္က ပဏ္ဏကတမ္ပ လောဟမယံ ဂဏ္ဍနိဌပေတွာ၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့ရမ္မတိဂါထာ ပန္နိဆန်း၊ ၊ ဧဝံဒိဌာနံ တမုဒိဿ သောဟံ ကတုသကေ စေတိယမဂ်ဏသ္မိံ၊ ဥဿိပနဒေဒိဘဝန္တိဂါထာ၊ သမ္မောဓိဉာဏံပန ဂန္တကာမော၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့ ဣန္ဒဝဇီရာ ဂါထာတုဠ

(၅) ဘဆန်၊ ၊ အဘေဒကံ နိဿရဏံ သမံ ခယံ၊ သုခေဝိသိဝံသုစယဟိဟေတိတော၊ ဣမေဟိအန္တိက္က အဟာဂတေမဟံ၊ ဘဝါ ဘဝေသံသရမ္ပိဇ္ဈဒိကော၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့ဝံသဋ္ဌဂါထာဇဂတိဆန်း၊ ၊ တဝေယျလောဘ တနုက ဧဝါသ မေဟာဇီ၊ အဘဇ္ဇဉာဏ ပရိသလိဂံ ပဌကော၊ ပဟာန ပါယနုရုမိတ္တလဒ္ဓကော၊ ဩဇာရီ

(၆) နုဇ နုဇတမ္ပဒိပကော၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့ရုရိရာဂါထာအတိဇ ဇာနိဆန်း၊ ၊ ဒန္ဓာကုဋ္ဌာဗိပရမဒ္ဓန ဘာဝ လဒ္ဓေါ၊ ဣစ္စေဝမာဒိဝရသတ္တ သမိဒ္ဓိကောဝါ၊ သမိဒ္ဓိမံဝ ပနကိတ္တိမိဏသဝတ္တံ၊ ပါပေမိမာဒိက ဒွိဟိက္ကနိန္ဒကာနံ၊ ၊ လှိုင်ဘွဲ့ဝသန္တတိလကဂါထာသက္ကနိဆန်း၊ ၊ ကတကုသလ သပက္ခိတု မာတုမက္ခိဏေ၊ ယုကမနသေသ္မိဇာနသ

(၇) မဒေမိဇန္တနာ၊ မုဒနမနန္တသဒ္ဓညုတ ဝါဣမဿယေ၊ သပရိယဿဘာဂသမေဝဒေန္တုတေ ၊ လှိုင်ဘွဲ့ပဘဒ္ဒကဂါထာအတိသက္ကနိဆန်း၊ ၊ ဝန္တမဟံဝရံထံ၊ ဝရညုစ ဝရဟာရံ၊ သုအရဟံတတ ဂတံ၊ ဗောဓိတုစဟာဝီရံ၊ ၊ ဝိပရိတပျာစကံဂါထာ။ ၊ သုခါဝဟံ သုပုဇိတံ၊ သုသုန္ဒရံသုဝေါက္ကမ္ပံ၊ နမာမ

(၈) ဟံသုဒေသိဘံ၊ ခေမက္ကုဝံရံဓမ္မံ၊ ၊ ဝိပရိပတျာစကံဂါထာ၊ ၊ နဿသမိန္ဒမာမဟံ၊ နရပုဇ်နရာနာထံ၊ နရမေတ္တနရေသုတံ၊ နရတ္ထမနရာဇေဝံ၊ ၊ ဝိပရိတပျာစကံဂါထာ၊ ၊ ထူပသုပါစ စက္ကိန္ဒေ၊ ၊ ပစ္စေကောသာ ဝကောစက္ကိ၊ ထူကောဇိနောဇမသေသကော၊ ပါသာဇကောထူပမေဝစ၊ ၊ မြင်မိရိဂါထာ၊ ၊ နိဗ္ဗာနပစ္စယော ဟောတု။ ။

မုံရွာခရိုင်၊ မုံရွေးရွာ ဇေတဝန်ကျောင်းအနောက်တောင်ထောင့် တန်တိုင်းအနီးရှိ လက်ဝဲသုန္ဒရကျောင်းလောင်းစာ။ (မြန်မာ)

အနောက်ဘက်မျက်နှာအောက်ပိုင်းရှိစာ

(၁)။ သက္ကရာဇ် ၁၁၂၀ ခု၊ နယုန်လပြည့် ၄ ရက် ၁ နေ့နေ့။ မွန်ယိန် ၁၆ ဖွားပြည့် အရိယာဝံသ အာဒိစ္စရံသီထေရ်ရှိသ်။ ၁၁၀၈ ခုနှစ်ကုလပြည့် ၆ နေ့ မင်္ဂလာရန်စေတီကိုတည်သည့် ၁၁၇၃ ခု သီလဝံသက။

(၂)။ သိမ်ကိုသမုတ်သ်။

အရှေ့ဘက်မျက်နှာအောက်ပိုင်းရှိစာ

(၁) နမောတဿ။ အလောင်းမင်းကြီးကြီးလွက် လက်ဝဲသုန္ဒရ။ ။လက်ဝဲနောင်ရထား။ ။သားတော် အိမ်ရှေ့မင်းကြီးလွက် စည်သူကျော်ထင်။ ။နန္ဒသူရကျော်ထင်။ ။ညီတော်—

(၂) ဆင်ဖြူရှင်လွက်။ နေမျိုးသီရိဇေယျကျော်ထင်။ ။နေမျိုး မဟာကျော်ထင်။ ။နေမျိုးမဟာသင်္ခယာကျော်ထင်။ ။စည်သူမင်းလွက်။ မင်းကြီးကျော်ထင်။ ။အမရပူရမြို့တည်

(၃) မင်ကြာလွက်။ မင်ကြီးမဟာသီဟသူရ။ ။ဟံသာဝတီရေဝံ မင်းလွက်က။ ရန္တကျော်စွာ။ ။ ပုံချီကျော်ထင်။ နှင်သော်။ အသျှင်ရွှေဘွဲ့ဆွဲတကြိမ်ရှိသောအမတ်

(၄) ကြီးသ်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၅၀ ပြည့် တဆောင်မုန်လွှတ် ၁၁ တနင်္ဂနွေကလျာဏီ။ ရွှေကျောက်ကို ဆော်သ်။ ၁၁၂၃ ခု တန်ခူးလပြည့် ရက် ၄ နေ့ တိလောကစေတီကိုတည်သ်။ ။သက္ကရာဇ် ၁၁၂၇ ခု

(၅) တပို့တွဲလပြည့် ၁ နေ့နေ့ ကြေးအချိန် ၂ ရာရှိသော ခေါင်လောင်ကြီးကိုသွန်း၍ တိလောက စေတီရာသျှင်မှာဆွဲထားသ်။ ။အိန္ဒဝဇီရာ သီလင်္ကာရသီရိဇေယျမဟာဓမ္မရာဇဓိရာဇဂုရု

(၆) မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော် အရိယာဝံသအာဒိစ္စရံသီ။ ပုဂ္ဂိုလ်ထေရ်မြတ်က။ ဘိက္ခုတေဒကစောရ ပုဂ္ဂိုလ်ပတ္တိကြောင်း။ ၁၁၉၀ ပြည့်ဝါဆိုလပြည့် ၅ တေနေ့၊ ဇေတဝန်ကျောင်းသို့ပျောက်ထား

(၇) ရသ့တိလောက စေတီရာသျှင်ခေါင်လောင်တော်ဖြစ်သ်။ ခေါင်လောင် ဒါယကာအမတ်ကြီးကော သက္ကရာဇ် ၁၀၀၅ ခုနှစ်ဖြစ်သ်။ ၁၁၅၃ အနိစ္စဖြစ်သ်။ ။၁၁၂၅ ခု ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တို့

၂။ ။မုံရွာခရိုင်၊ မုံရွေးရွာ ဇေတဝန်ကျောင်း အနောက်တောင်ထောင့်တန်တိုင်း အနီးရှိ လက်ဝဲသုန္ဒရကျောက်စာမျက်နှာဘက်။

(၁) ဇယံဇယတုသာသနံ။ ။သာသနံ၊ ပရိယတ္တိ ပဋိပတ္တိ ပဋိပတေတည်ဟူသောသာသနာတည်။ ဇယံ၊ ဩဇာသင်သာသနာတို့ အညစ်အကြေးတော်သိမ်းကို

(၂) ဇယတု၊ ဩဇာသင်ဖြစ်စေလျှင်၊ ။ရတနာတန်ဆောင်၊ ဆယ်ရပ်ပြောင်စိမ့် ခြောက်ရောင် လင်ဝါ၊ ကိုက်မြာရက်ကံ၊ ဥာဏ်တိခြောက်ပေး ထင်ရှား အထူး၊ ကျေးဇူးပြင်

(၃) ပင်မြတ်ရှင်စင်သည်၊ မောက္ခောနိရောဓော နိဗ္ဗာန်ဗီပေါတဏှကွယော စသင် ချမ်းသာ၊ အမြဲဆင်မြဲ တေးဗွဲ့လေးဆွဲခြောက်မည်၊ နိဗ္ဗာန်ပြည်သို့သွင်းသ်တည်

(၄) ပြင်ထူ နတ်လူမြဟာ သတ္တဝါ အစော်တို့နှိုင်း ကာယိကဝိရိယ စေတသိက ဝိရိယဓမ္မနှစ်ဦးပတ္တမြီး သို့၌ ရထားလှည့်ဦး ထွန်ဦး ရောင်ညီ ဟိရိဩတ္တမ္မဓမ္မလှည့်

(၅) အိမ်ရန်နှိမ်သုရအရိယဟု မဂ္ဂလေးဥရုဏ်းနှုန္ဒ အထူမည်သာသမ္မာသတိ မြတ်တိမှန်လှ သီဟစမ္ပေ သး ရေရံပိုက် ယမိုက်ပြာဋိဟာ ကြေညာနှုန္ဒ သီတင်ခွန်ဟိလျက်

(၆) အဝိဟိ သာ နှစ်မာဝင်ရိုင်း မကျိုင်းခိုင်စွာ ကာယာစစိ အညီသံဝရ ပုံစံတောင်စသး အာဇီဝပါရိ သုဒ္ဓါသီလ တက္ကလှည့်စာ သစ္စာစကား ရထားအင်ညီ လောကီလောကုတ္တရသီ

(၇) လနပ်ပေး ရထားတန်ဆာ နိမဒါကုဗ္ဗရ နှိမ့်ချမန်ပယ် ဝက်စွယ်ကစ အခ ရနကေသိနာ လိုရာ လွှတ်လျက် မခက်မထန် လှည့်သန်လည်ဟိ ဣန္ဒြိယသံဝရ သီလထင်ရှား ရထားဥ

(၈) ပွတ် မပြည့်စည် အထွက်မေတ္တာပိပဿနာ ဣန္ဒြေပေး မနေလျှင်စွာ အခါသိတတ် ဥာဏ်မြတ် ကျယ်ဝန်း နားပန်စွန်ပမာ ဝေသာရဇ္ဇ ဥာဏအန္တိ လောကီလှည့်ထောက်လည်ရှိ

(၉) သတိဓမ္မနှင်တံ စသည်လှလှ စွဲကြိမ်မြတ်မျှင် ထင်ပိတ်တံသန္တိရှင် သိန္နောမြင်မြင်သွေးနှင်ကြည့် ရထားကရယ် အရိယဟု မဂ္ဂဒရိရှေပြည်ညီသို့

(၁၀) မဆီးရန်မန် ပိဋိပတ္တိကုဗ္ဗရ နှောင်ကျန်သတ္တဝါ ချမ်းသာရာလျှင် သာသနာသုံးပေး သမိုက်ထားတိုင် ပြန့်ပွားမြှောင်ရွက် အစည်ထွန်သင် ရတနာပုရအဝရွှေမြိုင်တံ

(၁၁) သည်သာသနာတံ ပဉ္စဆိခြေဓမ္မဓမ္မ ၂၂၉၅ ခု ကလိယုဂသက္ကရာဇ် ကြိတေရုတြရုတြ ၁၁၇၃ ခု တန်ခူးလနှိုက် ရာမညတိုင်တလိုင်တို့၌ ဖျက်ဆီးရယ်မင်အစရှိ

(၁၂) သင်ပြည်သူတို့၌ကိုယ်ကွယ်ရာမဟိသင်ဆင် ခြံခြင် နှိပ်စက်ရယ်ဟိလေသည် ကိုယ်ပုံ နရပတိစည်သူ ကောင်မူဖြစ်သင် နှစ်ရာမြို့ မြို့၌မုဆိုင်တိုင်အရပ်ဝယ်

(၁၃) ဟားသင် ရွှေတန်ဆာဘုရားရှင်ကိုယ် ရှေးမင်းတို့၌လက်ထက် ရတနာပုရအဝရွှေ သို့၌ယူထား ကိုယ် ကွယ်သည်၌နှိုင်းနောင်သာသနာတံတည်ရာပြည်ကိုဖြစ်လတ္တံ့

(၁၄) ဟူသာသနာတံ စောဋ္ဌနတ်တို့၌ အကြိမ်ကြိမ် မုဆိုင်တိုင်မြို့၌သို့၌ပန္န ဆောင်ယူထားသန္တိ ကြောဋ္ဌ နောက်တကြိမ်အဝမြို့၌ဝယ် မဟာမြတ်မုနိဘုရားရှင်

(၁၅) အရံတွင်နှိုက် အရွှေသို့၌မျက်နှာပြုရယ်သံကွန်ရက်ကာရံထားသည်ကိုယ် နတ်တို့၌သည် ဘုရားရှင် မျက်နှာတံကိုယ် မြောက်အရပ်သို့၌သာ လှည့်ရယ်ထားရသင်

(၁၆) ပြာဋိဟာအလျောက် လောကာဓိပတိဖြစ်သင် အလောင်မင်တရားကြီးသည် ရတနာသိင်္ဃကုန် တောင်ပြည်ကြိတ်ဝယ် အဘိသိက်သွန်မြင် မင်အခြင်ကိုယ်ယူတံ

(၁၇) မူရယ်ခပ်သိမ်းသင်သတ္တဝါအစော်တိုင် ချမ်းသာကိုယ်ဆောင်လျက်ဘုရားသခန္ဓ သာသနာတံကိုယ် ကောင်စွာ ထွန်ပွ၌လင် စည်ပင်စေ၏၊ ရတနာပုရအဝရွှေမြိုင်နှိုက်

(၁၈) ဟိသင် တလိုင်စစ်သည်တို့၌သည်လည် မူးလှစွာသင် ဆင်လုံးမြင်ရင် တို့၌မြို့၌သစ္စာပေ အန္တိသင်ဌာနီလှာသည်ကိုယ် အကုန်အစင်သုဟိသင်ရှင်လင်နှိပ်နှင်

(၁၉) ဗြိသိသရေခေတ္တရာ ဒိဂုံဒလသန်လျှင် ဟံသာဝတီ တောင်ငူ ပြည်ကြိတို့၌နှိုက် ဟိသင် တလိုင် ရန်သူအစော်တိုင်ကိုယ်ရှင်လင်လုပ်ကြံနှိပ်နှိမ်သိယူတံမူပြုရယ်

(၂၀) စကုလင် တောင်လင်လင်ကိုယ်ကလေးသောင်သွင်အစဟိသင်ပြည်ကြိတို့၌၏ တည်ရာသုနာ ပရန္တတိုင်း ပုဂံအဝပင်ယမြင်ရိုင်းအစ ဟိသင်ပြည်ကြိတိုင်၏တည်

(၂၁) ရာတုဗွဒိဟတိုင်းသိမ်းညောင်ရွှေမိုင်နံ အစဟိသင်ပြည်ကြိတိုင်၏တည်ရာကမ္မောဒတိုင်း မမိခွေလှမ် စန္ဒား အစဟိသင်ပြည်ကြိတိုင်၏ တည်ရာဇိန်တိုင်းသရေ

(၂၂) ခေတ္တရာဗဒ္ဒတရပ်ပန်တောင် အစဟိ သင်ပြည်ကြိတို့၌၏တည်ရာ သီရိခေတ္တရာမတိုင်း ကေတု မတီဇယဝတီအစဟိသင်ပြည်ကြိ တို့၌၏တည်ရာဇယ

(၂၃) ဝဇ္ဇနတိုင်း ဟံသာဝတီဒိဂုံဒ ဒလကုသိမ်ရောင်မြ မုတ္တိမ အစဟိသင်ပြည်ကြိတိုင်၏ တည်ရာ ရာမညတိုင်း ကျိုင်းတုံဒ်အစဟိသင်ပြည်ကြိတို့၌၏ တည်ရာ

(၂၄) ခေမဝရတိုင်း ဇင်မယ်ကျိုင်းသွေအစဟိသင်ပြည်ကြိတို့၌၏တည်ရာ ဟန်မုဒတိုင်း ကျိုင်းရံမိုင် စည် အစဟိသင်ပြည်ကြိတို့၌၏တည်ရာ မဟာနဂရတိုင်းစသင်

(၂၅) တိုင်ကြိပြည်ကြိအစော်တို့၌ကိုယ် အဘိဇ္ဇမဗလ မာဟုဗလ တောဂဗလ အမစ္စဗလ ပညာဗလ တည်ဟူသင်အား ငး ပး နှုန္ဒတက္က တရားသဗြန္တ မင်ပြုတ်မူသည် အမစ္စဗလ

(၂၆) တည်ဟူသင်အမတ်အစော်တို့တွင်လည်သူတိ သမုတိသင်္ချာစ ယောဂါနီတိ ဝိသေ သကာ ဝန္တပ္ပာစသင်တဆယ် သျှစ်ပး သင်အတတ်တိုင် နှိုက်လည်ကောင်းပိဋကတ်

(၂၇) ဗေဒင်သင်သကရိုက် ရာဇနီတိဓမ္မသတိ ရဟု ရကန် ဖျို၌လင်္ကာသဒိုင် ရာဇဝင်ဓမ္မင်္ဂကွန်နီဇါန် ရာဇဝဿဝတီအစဟိ သည်တိုင် နှိုက်လည်ကောင်း ပဒဝါကျပဒတ္တ

(၂၈) စသင်အပြင် ဒေါသကင်သင် ဂုဏ်ဆယ်ပးနှုန္ဒပြု၌ရုံမိသင် ကဝိကဗျာ လင်္ကာဆိုမှုတို့၌နှိုက်လည် ကောင်း သိတ္တိလ ဓနိတစသင်စာတတ်အရာ အင်္ဂါဆယ်ပး

(၂၉) တို့၌နှိုက်လည်ကောင်း သမသီသံ သမပါဒ်စသင် စာရေအက္ခရာ ညီညွတ် မြှောဋ္ဌတန်ခြင် ကညင်တ္တိကု မံသဓမ္မရွှေရေဒီးစာမှောင်စာ ကျေဓုဂဏန်သု

(၃၀) ဝဏ္ဏလိပ်စသင်စာရေ၏ အင်္ဂါတိုင်နှိုက်လည်ကောင်း ဓမ္မလာပွန်ဘိသင်သဒ္ဓါသီလ သုတစာဂ ပညာ ဟိရိဩတ္တပ္ပတည်ဟူသင်သုတ် ဥစ္စာဒုနပ်ပး တို့၌

(၃၁) နှိုက်လည်ကောင်း သုတဝါသီလဝါသုရာ စသင်အမတ်ကြိတိုင်၏ အင်္ဂါသျှစ်ပး တိုင်နှိုက်လည် ကောင်း ရက္ခန္တိယံသာဓုတ္တိအစဟိသင် အဘွင်ဝန်တိုင်အင်္ဂါ

(၃၂) သျှစ်ပေးနှိုက်လည်ကောင် တည်သင်အမတ်အား လောကဓိပတိအမည် ဟိသင်အလောင်မင် တရားကြီးသည် လက်ဝဲသွန်ရဟူသင်အမည် လက်ဝဲနောင်ရဟူသင်အမည်

(၃၃) မည်ဘုံသို့ကိုင်ခတ်မှုရည်ရွယ်ချက်တို့ကိုသိရသည့်အားဖြင့် အမတ်သည် ကြံအောက်ခန္ဓာသည် ကား သျှစ်ပေးသင်အမတ်တို့သည် ကြည်အပ်သင်နဝမဏေ

(၃၄) သည်ရဲခဲ၏ ထိုင်နဝမဏကို ငါသည်ရဲခဲပြီး ငါအနဝမဏသည် မလွန်စေသန္တဟု ကြံမိ ရယ်မိဘရပ်ရွာဖြစ်သင် မုန်ရွှေအရပ်နှိုက်ကိုယ်စား

(၃၅) ကျောင်ကြံဆောက်လူပါ အန္တိဟုပန်လတ်သ်ဘည်း ကွင်းစည်လှေကား လေဆူမုတ်လေဆူမှန် ကင်ခြောက်ဆူကိုရယ်တည်လုပ်စေဟု အခွင့်ပေးတံ

(၃၆) မူသဖြင့် သာသနာတရားကြည့်ရာမှစ၍ ၂၃၀၂ ခု၊ ကလိယုဂသက္ကရာဇ် သုညစမ္မရကြီရကြ ၁၁၂၀၊ ဝိသုဒ္ဓိသင်္ဂြိုဟ်တော်မုန်လဆုတ် ၁၁ ရက် ၁ နေ့ခန္တိနံနက်

(၃၇) လေချက်တိကျသောနှစ်နှစ်တွင် ဇေတဝန်သံဃိတကျောင်ကြံကို ဆောက်လုပ်ရယ်ဆန်ကြယ် သင်စုလစ်မွန်ချွန်တို့ဖြင့် တင်တယ်စွာ သည်တိုင်

(၃၈) ရန်ကုန်လည်ဆီတိုင်ကို ရွှေစင်အတိအကျသ်သည့် ထိုင်လောကဓိပတိ အမည်ဟိသင် အလောင် မင်တရားကြီးသည် ငြိရယ်လှည့်နတ်ရပ်သ်၊ သးတံဥပရာဇာ

(၃၉) သည်၊ သီရိပဝရမဟာဓမ္မရာဇာဟူ သင်တံဆိပ်နာမံတံကိုခံတံ မူရယ်ခမည်တံအရိုက်အရာရွှေထီ ရွှေနံကိုသိမ်မြန်စိုင်းဆောင်တံမူပြီလည်

(၄၀) စည်သူကျော်ထင်ဟူ သင်အမည်ကိုခံတံမူသည့် ထိုင်ကျောင်ကိုလည် ကလျာဏီရွှေကျောင်ဟူ သင်ဌာနတံဆိပ်ကို လှူတံမူသည့်ထိုင်

(၄၁) စည်သူကျော်ထင်ဟူ သင်အမည်သည် သီလဝန်ဂုဏ္ဍဝန်နှင့် ပြည့်စုံသင်သူမြတ်အား ထိုင်ကျောင် ကိုတင်လှူသည့် အရာမကသင်သမံတံတို့အား

(၄၂) လည်ပရိက္ခရာသျှစ်ပး စံသင်မျိုးစွာသင် အလှူဝတ္ထုတို့ကို လှူဒါန်ရယ်သာဓုအနုမောဒနာသ် သည်းထိုင်ကျောင်နှိုက်လည် စန္ဒကူဆင်တုစသင်မျိုးစွာသင်

(၄၃) ဘုရားသခင် ရုပ်တုတီးဆင်စွယ်ကမ္ဘဝါ စသင်မျိုးစွာသင်ဓမ္မခန္ဓာတို့ကို စာတိုက်စာထုပ်နှင့် တကွ ကိုင်ကွယ်တည်ထားသည့်စင်ခေါင်လောင်သွန်လုပ်

(၄၄) ရယ်ထေးသည့်သူငယ်တို့အား ရှင်သာမဏေပြုသည်၊ ပစ္စည်းလေးပန်းနှင့်တကွ ကထိန်သင်ကန် မပြတ်လှူသည်၊ သမံတံတို့သို့သံခေါင်ရာရေတွင်ရေကန်တူး

(၄၅) သည်းထိုင်စည်သူကျော်ထင်ဟူသင်အမတ်သည် ဗိဘရပ်ရွာဖြစ်သင်မုန်ရွှေရွာနှိုက် စေတီတည်ပါ အန္တိဟု ပန်လတ်သ်မဟာရံမုတ်လေမျက်နှာနှင့် တကွစေတီ

(၄၆) တည်လေဟုမိန့်တံမူသဖြင့် ဤစေတီကို သာသနာတံပါဏ သုညရာမ စမ္မ ၂၃၀၅ ခု၊ ကလိ ယုဂ သက္ကရာဇ် ရာမစမ္မရကြီရကြ ၁၁၂၃ ခု သရဝဏ္ဏနှစ်တန်ခူးလဆန်

ကျောဘက်

(၁) ဂ ရက် ၄ နေ့ နံနက် ၄ ချက်၊ ဘိက္ခုနီ နှိုက်ဘုခွဲလက်သန် မြေမြတ်ဝယ် အချင်အစောက်သံလေ တောင်ဟိသင်တိုက်တွင် တျက်တျက်မာခေါင်သ်

(၂) လျောင်ပမာ ကျောက်ဖျားချင်တို့နှိုက်ဆန်ကြယ်စွာသင်ပန်ချီဆေးရေးသေးရယ် ရတနာတံတင် ကမ္ဘာသို့ဖြင့်မြစ်စေးပြီးမှသံလှေထွင်းထွင်းမြတ်ဘုရား

(၃) သည်သမ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရတံမူသင်ခန္ဓာမှ စရယ်ရတနာပလ္လင်ဝယ် ခုနစ်ရက် နေတ်မူဟန်၊ အနိဗ္ဗိဿန္တိကံခုနစ်ရက်ပတ်လုံးမြတ်သင်မျက်စိ

(၄) မြင့်ရွှေပလ္လင်တံကိုရတံမူဟန်၊ ရတနာစင်္ကြံဝယ် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံးစင်္ကြံသွေးတံမူဟန်၊ ရတနာ သီရိ ရွှေစင်္ကြံဝယ်ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်း

(၅) ကိုဝိးဖြင့်ဆင်ခြင်တံမူဟန် အပေါလညောင်ပင်ရင်ဝယ် ခုနစ်ရက်နေတ်မူဟန်၊ မုဉ္ဇလိန္ဒာဒိုင်ဝယ် နဂးပိုင်အုပ်ရယ် ခုနစ်ရက်နေတ်မူဟန် ရာဇာယတနလင်လွန်

(၆) ပင်ဝယ်ခုနစ်ရက်နေတ်မူဟန်၊ တဏှာကံရာ မေဓကံရာစသင် နှစ်ကျိပ်သျှစ်ဆူသင်ရုပ်တုတီးမာန် နတ်သားကိုးညှပ်ခြင်စသင်ညှပ် ခြင်သျှစ်ပေးရုပ်တုတီးကောဏ္ဍည

(၇) စသင်္ခန္ဓဝဂ္ဂိဒေဝတို့အားခန္ဓစကြာတရား ဦးစိုက်ဟောတံမူဟန်၊ တပုဿဘလိက ညီနောင် တို့အားမုန်လှူဟန်စသောလောကပါလာနတ်သားလေယောက်တို့

(၈) မြသပိတ်ကိုလှူဟန်၊ သကြားကြံလှူဟန်၊ သဟံပဟိမြဟွာတရား ဟင်တံမူပိတောင်ပန်ဟန်၊ သုဇာ တာနိုင်ဆွမ်းလှူဟန်၊ ရုပ်နိဒိတ်ပုဏ္ဏားဟန်၊ လက်ယာ

(၉) တံကအသျှင်သာရိပုတ္တရာကောဏ္ဍည၊ ဝပ္ပ၊ ဘဒ္ဒိယ၊ မဟာနာမ်၊ အဿဇိ၊ နာလက၊ ယသး ဝိမလး သုဗ္ဗဟုး မုဏ္ဍ၊ ဂဝဗ္ဘတီး ဥရုဝေလကဿပ၊ နဒီကဿပ၊

(၁၀) ဂယာကဿပ၊ မဟာကဿပ၊ မဟာကမ္ဘာနး မဟာကောဠိတး မဟာကပ္ပိနး မဟာစုန္ဒး ဥပါလိ အနုရုဒ္ဓါ၊ ကင်္ခါရေဝတ၊ အာနန္ဒာ၊ နန္ဒကး ဘဂ္ဂ၊ နန္ဒ၊ ကိမိလး ဘဒ္ဒိ

(၁၁) ယ၊ ရာဟုလား၊ သိဝိလိ၊ ဒဗ္ဗ၊ ဥပသေန၊ ခေတီရေဝတ၊ မန္တန်ပုတ္တပုဏ္ဏ၊ သုနာပရန္တပုဏ္ဏ၊ ကဋကဏ္ဍသောဏ၊ ကောဠိဝိသသောဏ၊ ရာဇ၊ သူဘုတီး လက်ဝဲတံ

(၁၂) ကအသျှင်ခေတ္တသား အင်္ဂုလိမာလ၊ ဝတ္ထလိ၊ ကာလုဒါယိ၊ ပိလိန္ဒဝန္တ၊ သောသိတ၊ ကမာရ ကဿပ၊ ရဥပါလ၊ ပိရိယ၊ သဘိယ၊ သေလ၊ ဥပဝါနး မေဃိယ၊ သာဂလ၊ နိဂိတး လက္ခဏာဒိယ၊ ပိဏ္ဍောလ ဘာရုဒါ၊ မဟာဗန္ဓက၊ စူလဗန္ဓက၊ ဗာကုလက္ခဏ၊ ဌာန၊ ဒါရုစိရ၊ ယသောဇ၊ အဇိတး တိ

(၁၃) သာမေတ္တယျး ပုဏ္ဏ၊ မေတ္တဂူ၊ ခေါတက၊ ဥပသိဝ၊ နန္ဒ၊ ဟေမက၊ တောဒေယ၊ ကပ္ပ၊ ဇတု ကဏ္ဍ၊ ဘဒ္ဒိဝုဇ၊ ဥဒယ၊ ပေါသလ၊ မောဓရာဇ၊ သ

(၁၄) ဝိယး တည်ဟူသင်သျှစ်ကျိပ်သင်မဟာထေရ်တိုင်ရုပ်တုတံ၊ ထိုင်မှတပးလည်ဘုရား ဒါယကာ၊ ဒါယကာမ၊ မိခင်း ဘခင်တို့ အရပ်သည်သရီရ

(၁၅) ဓါတ်တံဗွေတံတို့ကို ရွှေကြာတံ ငွေကြာတံ နှိုက်ထည်ရယ်ဥက္ခောင်ထက်ရှက်ကုန်လျက် နေဟန်၊ သး နှစ်ယောက်နှင်ညီနမတုသး ချင်တို့အရပ်

(၁၆)၊ ရွှေဘမ်ခွန် ငွေတန်ခွန် ရွှေပန်ခိုင် ငွေပန်ခိုင် ရွှေပေါက်ပေါက် ငွေပေါက်ပေါက် တို့ဖြင့်ဖြင့်ပုဏ္ဏ ကုန်ဟန်၊ ရွှေငွေကြပ်ယင်ရုပ်တုသွန်လုပ်ရယ်ပေနာသဉ်

(၁၇) ပေနာပြုလျှင် တခဲနက်သင်ကျောက်ဖျားဘုရ်အုပ်ရယ် ရွှေအုတ် ငွေအုတ် တို့ဖြင့်ဖြင့်အချင်နှစ်ဆယ် သံတောင်အစောက်သံခံဆယ်တောင်ဟိသင်

(၁၈) စေတီတည်လုပ် ရယ်အကံတေထုင်ပြီးသ်သစ္စအနိသုတ်လုပ်ရယ်နိတ္တန် ရွှေမှန္တုအပြည့်ထည့်ပြီး ကလိယုဂသက္ကရာဇ်ပါဏစမ္မရကြီရကြ

(၁၉) ၁၁၂၅ ခု တန်ခူးလဆန် ၆ ရက် ၄ နေ့ ရတနာအတိပြုသင်ရွှေထီးကိုတင်သည့် အရံတတိုင် တွင် နှိုက်ကျောက်ဖျားအတိခင်ရယ်ကျောက်ကိုညီ

(၂၀) ညွတ်ချောမြေစွာ ပွတ်သင်အရပ်လေတောင်ဟိသင်ပရိုင် ဆီမိတိုင်တို့ဖြင့်ဖြင့် စေတီပတ်လည် ရံရယ်စိုက်သည်၊ စေတီရွှေအုတ်စုလစ်မွန်ချွန်

(၂၁) ဟိသင်ဂူဖြင့်ဘုရားသခင်ရုပ်တုတံတည်ထားသည်၊ လုံမိပတ်သျှစ်တောင် ဟိသင်ကျောက်သမိတ် ကျောက်ရေချစ်အိုင်တို့ကိုရွှေစင်အတိ

(၂၂) မွမ်မံရယ်တည်ထားသည့် အရံမုတ်လေမျက်နှာ တို့ကိုအရပ်သျှစ်တောင်ဟိသင်ချင်သွေသျှစ်စီ တို့ဖြင့်စောင့်နေဟန်တည်လုပ်သည့်ထိုင်အခါ

(၂၃) သီရိပဝရ မဟာဓမ္မရာဇာအမည်ဟိသင် မင်တရားကြီးသည် နတ်ပြည်စံတံမူလတ်သ်တို့ဖြင့်သင် မင်တရားကြီးသည် သာသနာတံမူနိသည့်

(၂၄) ရာမစမ္မ ၂၃၀၇ ခုကလိယုဂသက္ကရာဇ် ပါဏစမ္မရကြီရကြ ၁၁၂၅ ခုနတ်တံ လပြည့်ကျလေ ရက် ၄ နေ့နေတက် တဿယ်ခုနစ်ဘဝတွင်မေဇ်တံ

(၂၅) ဘုရားနောင်တံဘုရားအရိုက်အရာတံ ရွှေထီရွှေနံကိုသိမ်မြန်စိုင်းဆောင်တံ မူရယ်ရွှေနံတံတက်ခြင် ထီဆောင်မင်လာဥဂင်တံတို့ဖြင့်ခြင်း

(၂၆) ရာဇာတိသေကံတံမူခြင်း အစဟိသင်ကြံစွာသင်မင်လာကိုဆောင်တံမူရယ်သီရိဓမ္မ မဟာ ရာဇာဓိပတိဟူသင်

(၂၇) တံဆိပ်နာမံတံကိုခံတံမူသည်၊ ထိုင်စည်သူကျော်ထင်ဟူသင် အမတ်ကိုစည်သူ၊ နေမျှင်သီရိ ဇေယကျော်ထင်ဟူသင်အမည်

(၁၃) သူရိယာဝံသအစစ်ဖြစ်တော်မူသော် တရားမင်းမြတ်သည် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော်ကုသိုလ်သမ္ဘာရကို နေ့ည မညှိုး ကြိုးပမ်းတော်မူရပါသော်လည်း မရောင့်ရဲရာဓမ္မတာ သဘာဝသောဌသတ္တဝါအကြီး

(၁၄) ဝင်သင် ဗုဒ္ဓသာသန သဒ္ဓါပသန္နဝိသေသပုဂ္ဂလစင်စစ်ဖြစ်တော်မူ၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုစုရခြင်း နှိုက်ရောင့်ရဲတော်မမူသဖြင့် ဖုရားအလောင်း ဝဋ္ဋရာဇာ သစ္စာပြုရပ်သည် ကပ္ပဒိတိဘေးမယို

(၁၅) သင်္ဂါအရပ်ကဲ့သို့ ကပ်ကဲဘာပတ်လုံး မဆုံးမခြင်း ဘေးကင်းသင်္ဂါအရပ်သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား စိုးပွားသုခ။ ဇိဝိတဒါနပရမတ္တ ပါရမီပြည့်အံ့ သင်္ဂါအကြံတော်မြတ်တော်မူဘိရကား။

(၁၆) သိရိဓမ္မာသောကမင်း။ ပုဂံ။ နရပတိစည်သူမင်း။ ဘေးလောင်းတော်မိုးညှင်းမင်းတရားတို့တည်ထား ထင်ဆင့်ချီးမြှင့်တော်မူအပ်သော် ရွှေမြင်ထင်ဖုရား။ ။ ရတနာပူရကို တတိယမြောက်တည်

(၁၇) ဘေမူသင်ဆင်ဖြူသခင် မင်းတရားလက်ထက် သက္ကရာဇ် ၁၁၂ ခုနှစ် သမုတ်အပ်သင်သိင်။ ။ ထိုဖုရား ထိုသိင်ဘို့ကို သဒ္ဓါတော်မူသင်ဆွန့်ဆင်မင်းသခင်။ ရတနာပူရရွှေမြို့တော်ကြီးကို

(၁၈) စတုတ္ထမြောက်တည်တော်မူသင် ဆင်ဖြူ ဆင်နီ စသင်ဆင်များ သခင် အသျှင် ဘဝရှင်မင်းတရား ကြီးသည် သက်တော် လေဆယ့်သုံးနှစ် ရွှေနန်းစည်းစိမ် သျှစ်နှစ်ပြည့် ကောဇာသက္ကရာဇ်

(၁၉) တထောင်တရာသျှစ်ဆယ် သျှစ်ခု တပေါင်းလဆန်း သျှစ်ရက် တနင်းလာနေ့။ ဇေယဘိသိက်ကို ခံတော်မူသင်အခါ။ ။ အိန္ဒဝဇီရာဘိလင်္ကာရ သီရိဇေ မဟာဓမ္မရာဇာမိ ရာဇဂုရု။ ။ တံဆိပ်တော်ရ

(၂၀) မုံခရူး ဇေတဝန်ကျောင်းဆရာ။ အရိယာဝံသ အာဒိစ္စရံသီ။ မဟာထေရ်။ ။ ရွှေတိုက်နှင့်အကွ အတွင်းဝန်။ မင်းကြီး မဟာသက်တော်ရှည်။ ။ အမတ်တို့က လျှောက်ထားတောင်းပန်ခြင်းကို

(၂၁) အကြောင်းပြု၍။ ရွှေမြင်ထင်ဖုရားပန်းတင်ခုံပြင်ခြေရင်းမှ။ အရှေ့သို့တာတထောင်။ တောင်သို့တာ တထောင်။ အနောက်သို့ တာတထောင်။ မြောက်သို့ တာတထောင်။ ထိုတာတို့ဖြင့် စတုရန်း

(၂၂) ဖြောင့်ဖြောင့်။ အထောင့်ကျသော လေးပါးသောအရပ်။ ထိုအရပ်တို့ရှိ စိုက်အပ်သင် ကျောက် တိုင်သျှစ်ချက်မှတ်ကွက်တော်မူ၍ အရှေ့ အနောက်ထုတ်ခြင်း ပေါက် တာရောက်နှစ်ထောင်

(၂၃) အယို။ ။ မြောက်နှင့်တောင်လည်း နှစ်ထောင်တာပြည့်အယို။ ။ ထိုကျောက်တိုင် သျှစ်ရပ်၏ အတွင်းရှိ တည်ကုန်သင် သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား အသက်ရန်ဘေးကင်းစေကွာလွတ်

(၂၄) ကြစေသင်။ ။ ဇမ္ဗူမြေအပြင်ရှိ နောင်လာဖြစ်သင် မင်းအပေါင်းတို့သည်လည်း ငါမင်းတရား နည်းနိဿနည်းမှတ်ယူ ကြည်ဖြူကုန်သည်ဖြစ်၍ သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား သနား

(၂၅) ကရုဏာထပ်ကာ ပွားကြကုန်သည်ဖြစ်စေသင်။ ။ ပတ္တနာပြုတော်မူ၍ ထိုတာဝန် သျှစ်ထောင် အတွင်းရှိ တည်ကုန်သင် သတ္တဝါအပေါင်းအား ရန်ဘေးမယို ဇိဝိတ အန္တရာယ်ကင်းစေ

(၂၆) လွတ်စေဟူ၍ အာဏာမိန့်ခွန်း ပြဋ္ဌာန်းတော်မူသည်။ ။ ယခုဘဝ သတ္တဝါအပေါင်း ချမ်းသာ ကြောင်းကို ကယ်ဆယ်ရသင် ပါရမီအစု ဤကောင်းမှုကြောင့် သမ္မညတ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ

(၂၇) ဥာဏ်ကိုရ၍ ဝေနေယျအပေါင်းတို့အား တရားမဂ္ဂင် နိဗ္ဗာန်လွင်သို့ ကယ်တင်ရစေသတည်းဟူ၍ လည်း ပတ္တနာ အောင်ဆုပြုတော်မူသည်။ ။ ဤကောင်းမှုအသို့ကို ရတနာသိင်

(၂၈) ကုန်းဘောင်ရွှေမြို့တော်တည် ဘေးလောင်းတော် မင်းတရား။ ။ ဇေယပူရမြို့တည် ဘိုးတော်ကြီး မင်းတရား။ ။ ရတနာပူရ တတိယမြို့တည် ဘိုးတော်လတ်မင်းတရား။ ။ အမရပူရ

(၂၉) ရွှေမြို့တော်တည် ဘိုးတော်ရင်း မင်းတရား။ ။ မဟာမုနိဒါယကာ ခမည်းတော် အိမ်ရှေ့စံ မင်းတ ရား။ ။ မယ်တော် အိမ်ရှေ့စံ မိဖုရား။ ။ ဘိုးတော် ဘွားတော် ဆွေတော် မျိုးတော် မှူးတော် မတ်တော်အပေါင်းတို့

(၃၀) နှင့်တကွသုံးဆယ်တမည်တို့ရှိတည်၍ ကြင်လည်ရကုန်သင်သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား တိုင်ကြား ဝေငှတော်မူသည်။ ။ ငါနှင့်အမျှရစေသင်ဟူ၍လည်း ပတ္တနာအောင်ဆုပြုတော်မူသည်။ ။ သမိုင်းစာတမ်းပြီး၏။ ။

(၃၁) မင်္ဂလာရောင်လွှဲ။ မြကျောက်ခံသား။ မင်းဝံတောင်ညွန့်။ မိုးရှည်ကွန့်လျက်။ ညာကွန့်ကြက်သရေ။ သံလျက်မွေထက်။ မှန်ရွှေပြုံးပြောင်။ လနေရောင်သို့။ ဆောင်အဆန်းဆန်း။ မြတ်နန်းစံလွတ်။

(၃၂) ပြဿဒိတံသာ။ ရတနာပူရ။ ရွှေဝမြို့ကြီး။ တိုင်းလုံးထီးကို။ အပြီးရောက်အောင်။ တည်တောင် စတုတ္ထ။ နန်းရိုးချသား။ နရသိပ်ညွန့်။ ဆဒ္ဒနိဿာမိ။ မိပတိခေါင်ချာ။ စိုးအုပ်ခါတွင်။ ရာဇာပဝရ။

(၃၃) လှဆက်သသား။ အိန္ဒဝဇီရာ။ ဘိလင်္ကာရ။ သီရိဇေ။ မဟာဓမ္မရာဇာမိ ရာဇဂုရု။ မျက်ရှုခတ်နှိပ်။ တံဆိပ်ရွှေစာ။ လက်မကွာနှင့်။ ဝိပဿနာပူရ။ ကြိုးလုံ့လလျက်။ လောကစက္ခု။ ဇမ္ဗူ

(၃၄) ရန်နှိပ်။ မင်းဆယ်ကျိပ်၏။ ဦးထိပ်ဥက္ကတိ။ မန္တာတိစက္က။ သာကီယဇာတိ။ သီရိဥက္ကမ။ စစ်သီဟကို။ ဆန်းလမသွေ။ တက်နေတုန့်နိုး။ ဘုန်းကြက်သရေ။ မြတေတိုးလျက်။

(၃၅) ရာသက်ရှည်ကြောင်း။ မေတ္တာဟောင်းတွင်။ သွန်းလောင်းထပ်ဆင့်။ ရှိုးဆွပ်မင့်သား။ ဘုရင့် ဆရာ။ စိကုံးမှာသည်။ ။ ဘာတည်စီခွဲသံပိုင်းတည်း။ ။ သံပိုင်းလင်္ကာပြီး၏။

(၃၆) သက္ကရာဇ် ၁၁၂၈ ခု ဖုဿနှစ် နယုန်လဆန်း ၄ ရက်တနင်္ဂနွေနေ့ မွန်းလိမ်း ၁၆ ဘဝါး ပြည့် ၃ ချက်တီးကျော် ၂ မြို့ ၂ ပါး ၁၀ မိဇာ ၄ မြန် ၅ ချာ တူလက်တူခြင်း ဓနန္ဒင်းသွာတိနက္ခတ် ၅ ခုထက်

(၃၇) လက်စီးလျက်ပြီသနိုက် ၀၁၄ မေဓနစန်းကြကဉ် ၅ မကာရ ၃ ကုံရာဟုမိန့်နိုက် ၆ အသု လိသနက္ခတ် ၁ ပါးနှင့် ၁ ခုမိဇာတည်အခါ ဖွားမြင်သော သက်တော် ၆၀ သိက္ခာဝါတော် ၄၀ ဟိုသင်

(၃၈) အိန္ဒဝဇီရာဘိလင်္ကာရသီရိဇေ မဟာဓမ္မရာဇာမိ ရာဇဂုရုတံဆိပ်တော်ရ ဘဝရှင် ဆရာတော်အရိယ သဒ္ဓမ္မဝံသအာဒိစ္စရံသီမဟာထေရ်နှင့် ရွှေတိုက်အတွင်းဝန်မင်းကြီး မဟာသက်တော်ရှည်

(၃၉) အမတ်တို့ ပန်လျှောက်၍ သီရိကြိဘဝနာဒိတျာ မိပတိပဝရ ပဏ္ဍိတမဟာဓမ္မရာဇာမိရာဇာ မင်းကြီးကြီးပိုင်းချား၍ ဘေးမဲ့ပေးတော်မူသင်မြေရပ်ကား အတုလရန်အောင်ရွှေမြင်ထင်

(၄၀) ဖုရားမှအရှေ့မြောက်ထောင့် တာ ၁၅၀၀ ကွာ ရာဇသုခပပ္ပတတောင်ထက် ကြေမုံရွာကစိုက်သို့ ဇေယမင်္ဂလာကျော်တိုင်။ ဖုရားမှအရှေ့တာ ၁၀၀၀ ကွာ သေတဟတ္ထိတောင်ထက် ကြေမုံရွာကစိုက်သို့ သုခ မင်္ဂလာ

(၄၁) ကျော်တိုင်။ အရှေ့ဘောင်တာ ၁၅၀၀ ကွာ သီဟဂူဟာတောင်ထက် ခင်မွန်မြို့ကစိုက်သို့။ ဟိတမင်္ဂလာကျော်တိုင်။ တောင်မျက်နှာ တာ ၁၀၀၀ ကွာ သီရိမင်္ဂလာအရပ်၌ ကျာပို့ရွာကစိုက်သို့ရွှေပြင်

(၄၂) ရတနာကျော်တိုင်။ အနောက်တောင်တာ ၁၅၀၀ ကွာ သီရိဝဇ္ဇာအရပ်၌ နှာထိန်ရွာက စိုက်သို့ကြွတိုင်အောင်ကျော်တိုင်။ အနောက်မျက်နှာတာ ၁၀၀၀ ကွာသီလဝဇ္ဇာအရပ်၌။ ရဟနသင်္ဘာတို့

(၄၃) စိုက်သို့ ရန်မျိုးအောင်ကျော်တိုင်။ အနောက်မြောက်တာ ၁၅၀၀ ကွာ မနောသုခ အရပ်၌ မုံရွာရွာကစိုက်သို့ ရန်ကြီးအောင်ကျော်တိုင်။ မြောက်မျက်နှာတာ ၁၀၀၀ ကွာ မနောသန္တအရပ်၌ မုံရွာရွာ ကစိုက်

(၄၄) သို့။ ရွှေပြင်မင်္ဂလာကျော်တိုင်။ ဤသို့လျှင် ကျော်တိုင်သျှစ်ရပ် ဖိုက်ပတ်၍ တာသော် သျှစ်ထောင်တာဖိုက်ရှိသည်။ ။

၄။ ။ ဗန်းမော်မြို့၊ ကောင်းတုံရွာအောင်မြေစေတီမှ ရတနာမုနိကျောက်စာ

- (၁) ။ သာသနာတော်။ ၂၂၅၅ နှစ်
- (၂) ။ သက္ကရာဇ် ၁၀၇၃ ခု တနင်္လာ
- (၃) မြေကျော် ၁ ရက် ၂ နေ့သို့
- (၄) အဝင်။ ညဉ့်သုံးချက်တိကျော်
- (၅) ၂ ပါးနှင့် ၁၃ မိဇာသွာတိနက္ခတ်
- (၆) တိတပတ်မွဲတင်လျှင်။ ကျောင်တော်
- (၇) မိတင်သည့်။ အရှင်ဝရလင်္ကာကောင်မူ။
- (၈) အရင် ၁၃ တောင်ပေါ် ၂၅ တောင် တ
- (၉) မိုက်မိတော် ၅ တောင်ပြည့်။ မာတာဒီ
- (၁၀) တာအာစရိယအမျှရစေသောကြောင့်
- (၁၁) ဤရတ္တဏာမူကီ။ နာမတော်။

၅။ ။ တကောင်းမြို့၊ ရွှေစည်းခုံဘုရားအနီးရှိ ဘုန်းကြီးကျောင်းမှ ဓါးမတိုက်သူဌေး ကျောက်စာ

မျက်နှာ

- (၁) ။ သက္ကရာဇ် ၉၄၀ ခု ဓါမ
- (၂) တိုက်သုတ္တိယတ
- (၃) နိဆောင်မုနိလ
- (၄) ဆန်သုံးရက်
- (၅) သု

ကျော

- (၁) သက္ကရာဇ် ၉၄၄ ခု
- ၆

၆။ ။မြင်းခြံခရိုင်၊ ငန်းစွန်ပိုင်၊ မြို့သာနယ်သောင်ပြင်ရွာ စိမ်းညိုရှင်စေတီမှရသော သက္ကရာဇ် ၇၀၇ ခု၊ ကျောက်စာ

- (၁) သက္ကရာဇ် ၇၀၇ ကဆုန်လဆန်းတရက်ပုတ
- (၂) ဟုနေ၊ တောင်တမျက်နှာကိုင်နှာတဆဲတခု၊ အနော
- (၃) ကံမ္ဘေက အရှေ့နှာနှစ်ဆဲ အပေါင်နှာသုခဆဲတံတိုင်
- (၄) လက် ၁ တေည့်၊ တံတိုင်ကိုင်လွတ်စသည်နှာသုခ
- (၅) တေည့်၊ ကူတောကိုင်နှာတခု ပျက်စိသောစပ်စေသ
- (၆) ဝ၊ တောင်မုက်ကိုင်နှာတခု၊ မွေကံမိုက်ကိုင်နှာတခု
- (၇) ဤသည့်ကာ တံတိုင်မုက်ပျက်သောသီခင်တိုင်
- (၈) စောစေသော ကြောင်နေမာထေည့်ပျံသင်ကောင်မူတေည့်။
- (၉) တံတိုင်လက် ၁ နှလွတ်စသည် နှသပ်အပေါင်နှာလေဆဲ
- (၁၀) တခု။ သယ်ရာနုကာ နှစ်လေရာလူချံသာနက်
- (၁၁) ချံသာနပ်နံချံသာ ဤချံသာသံမပါကိုင်မချွတ်လိုင်
- (၁၂) ချိုင်သောမိတ်တေည့်ရာကိုင်မချွတ်မလွှဲချီ
- (၁၃) ငါ၏၊ ရေမွေ့စိုက်သပ်မင်ကြိမ်ရာလေည့်ရစပါစေသပ်
- (၁၄) မြိုင်သုတိကာဥပါ။ ငွေလမင်မောင်နှံလေည့်ရစပါစေသပ်
- (၁၅) မြို့သုတိကာဥပါစသပ်ဥ.....ည့်သည့်ကာ။ ငဇိငနမ
- (၁၆)ငမိ ငဖ ငတပေည့်ဆရာအကုန်ရစပါစေ၏

၇။ ။မြင်းခြံခရိုင်၊ ငန်းစွန်ပိုင်၊ မြို့သာနယ်သောင်ပြင်ရွာ စိမ်းညိုရှင်စေတီမှရသော သက္ကရာဇ် ၈၄ (၅) ခု ကျောက်စာ

- (၁) (။ ။ရတန) စေတီကျောင်တောင်တွဲသော သက္က(ရ)
- (၂) ဇကာ၊ ၈၄ (၅) ခု၊ စိသန္တရကဆုန်လ (ပွည့်) ပုတဟုနေလျှင်တွဲမူ၏
- (၃) ၊ နမောတဿတိ၊ ၊.....
- (၄) နှင်တူသောကြောင်.....သောဆင်လွှဲသိခင်
- (၅) မင်ကြိ၏၊ (မျာဆင်လွှဲ).....
- (၆) မိဘရာသို့၊ မိဖရာမင် (မြှင့်) ချ.....မိဘရာ.....
- (၇) အထိန်တော်.....
- (၈) (ပျံ့)၊ မဟာသံဝရသီလသင်သောမင်သာတေ၊ ငအလူမင်ကြီး.....
- (၉) ပွင်တလံ၊ မြင်ခွန်တိုင်၊ တောင်ပြု(အနောက်).....
- (၁၀)သတေ၊ နာကသမန်လူသော.....
- (၁၁)မိဘရာလူသောကျောင်.....
- (၁၂)

မှတ်ချက်။ ။အောက်၌စာကြောင်းမညီမျှသည့်မသိသာ။

၈။ ။မြင်းခြံခရိုင်၊ ငန်းစွန်ပိုင်၊ မြို့သာနယ် သောင်ပြင်ရွာ စိမ်းညိုရှင်စေတီမှရသော သက္ကရာဇ် ၈၄၅ ခု၊ ကျောက်စာ

- (၁) ၊ နမောတဿတိ၊ ၊မဟာသံဝရသီလ၊ ရွှေစာတိ
- (၂) နှင်ကျောင်ဇေတိသော၊ သက္ကရာဇ် ၈၄၅ ခု၊ လူသာမဇ္ဈ
- (၃) ကာ၊ ဆင်မြီမြောက်ပဲ၊ ကျောက်ဆင်လေပဲ၊ ခု
- (၄) တပဲ၊ လဲလွင်တပဲ၊ တံလွှဲ၊ တဆဲမြောက်ပဲ၊ ထန်ငါပ
- (၅) ငါ၊ ဆင်မြီမွေနှင် ကျောက်မွေထက် ယောသိုထန်
- (၆) တထောင်၊ ဣသိုမွေနှင်ထန်အခွန်ကို ၁၀ ဘိုဘာဂ၊
- (၇) သိုမရစွ၍တရသိုကာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်စာစေ၊ တရသိုကာ၊ င
- (၈) ကျောင်နှိုက်နေပါသော သင်္ဘောစာစေ၊ တရသိုကို၊
- (၉) ၊ငါစွဲပြန်လပ်၍၊ တရသိုကာ၊ သင်ပုတ်ဝတ်၊ တ
- (၁၀) စုကာ၊ ဆိမိဝတ်၊ တရကာကြို၂၀ဝတ်၊ တရကာ၊ ဖရာလ
- (၁၁) ပိကျေသိုသုစာပါစေ၊ တရသိုကာ၊ စည်ပသိုတ်သို
- (၁၂) စာပါစေ၊ ယာအရအတွင်နှိုက် လွှဲစသော၊ ဥန်ထန်သိုရ

- (၁၃) ကံပိန္နကာကျောင်နေ ငသျှင်ပိုင်စေ၊ ဤသိုငါ(ထာသို)
- (၁၄) ကတိကအတိုင်ကိုင်ဖျက်သောသူကာဖုန်မကြိအသ
- (၁၅) ကံမရှည်စေသော၊ အဝဲလေပါ၊ ငရဲလာသိုလွှဲစေသစ
- (၁၆) စတ၊ ဤငါထာသိုအတိုင်ကျင်သောသူကာ၊ (ဖုတ်လွှဲ) ကြိ
- (၁၇) စသော၊ အသက်လှိုရှည်စေသော၊ ငါနှင်အကုန်ရစပါစေ
- (၁၈) စသော။ ။သက္ကရာဇ် ၈၅၊ တန်ဆောင် (မုန်)
- (၁၉)
- (၂၀)

၉။ ။အမရပူရမြို့၊ အောင်မြေစေတီ၏ အရှေ့မြောက်ထောင့်အနီးရှိ မဟာရတနာ မဇ္ဈတိလောကစေတီမော်ကွန်းကျောက်စာ

- (၁) မဟာရတနာ
- (၂) မဇ္ဈတိလောက
- (၃) သရေခေတ္တအရှင်မင်
- (၄) မြတ်ကုသိုတော်ဖြစ်သည့်

၁၀။ ။အမရပူရမြို့၊ အောင်မြေရွှေဘုံစေတီ၏အရှေ့မြောက်ထောင့်ရှိ မဟာရတနာ မဇ္ဈတိလောကစေတီကျောက်စာ

- (၁) သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက်နေ့တွင် မဟာရတနာမဇ္ဈတိလောက
- (၂) စေတီတော်တည်ထာပြီသို့ (ထိုခါလှိုရတာခုနစ်တွင် ရွှေသပိတ် ၁ လှို)ပဒေသာ ၁၇ ပင်(ကို)
- (၃) စာတော်လူတော်မူသို့။ ဇေယော၊ ဒေတု၊ ထု....သော ဣဒိသော၊ ဤသို
- (၄) သဘောရှိသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်စသော....တော်အရိုရက်တော်အစ
- (၅) ပါင်တို့နှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား.....အပေါင်ကို၊ မေအကျန်
- (၆) ပိအာ ဒေတဒေတု၊ ပေတော်မူစေလို။.....အသီးသီးပြည်တော်ကြီး
- (၇) ကိုတို့တော်မူအသိုလောင်.....သို့စင် ဖြစ်တော်မူသော
- (၈)ဘုန်တော်အလွန် (ကြီး) တော်မူလှသော သွိုင်ဆင်မြူရာ
- (၉)သိရိတြိဘဝနာတိတျာဗိပဏ္ဍိ ပဏ္ဍိတဓမ္မရာဇာဗိရာဇာ
- (၁၀)
- (၁၁)
- (၁၂)
- (၁၃)
- (၁၄)
- (၁၅)
- (၁၆)တော်ဓမ္မိယလဒ္ဓ
- (၁၇)
- (၁၈)
- (၁၉)
- (၂၀)
- (၂၁)မူထသော.....
- (၂၂)(ဘုရား) သဗ္ဗညု
- (၂၃)တောင်မြောက်.....
- (၂၄)မြတ်စွာဘုရား.....
- (၂၅)
- (၂၆)
- (၂၇)တော်မြတ်နှင့်တကွ.....
- (၂၈)
- (၂၉)မြတ်စွာဘုရားအာ.....
- (၃၀)စောင့်ရှောက်သူကိုအလိုအတိုင်းသုံးဆောင်စေကုန်သတည်း ကုသိုလ်.....
- (၃၁)တို့တော် ဘွာတော် မေဉ်တော် မယ်တော် ဣတော် မူတော် မတ်တော်

- (၃၂) ‘ ° ကြင်လ၌ကုန်သော သတ္တဝါအခေါ်ဘိအာလညကောင် သာသနာဓမ္မာနတ် ကိုယ်စောင်နတ်
- (၃၃) တိအာလညကောင် အမျှတော်ပေဝေတော်မူသည့် ထိုသတ္တဝါအပေါ်တိုသည့် ကုသိုလ်တော်အစိုကိုရ
- (၃၄) စေတုန်သတ၌ ဝင်မြောက်ဝင်သော ဓမ္မာစေတုန်သတ၌ နိဗ္ဗာနပစ္စယောဟောတု။ ။

၁၄။ ။ရခိုင်ပြည်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ မဟာထီးဘုရားကြီး တောင်ဘက် မဟာရာဇ်တန်တိုင်းတွင်းရှိ ကျောက်စာ

- (၁) ° (ည) ၅၁၀.....
- (၂) ငါ့ဆင်ခြေ.....
- (၃) ကံ ၁ နီတွင်ပြာ.....
- (၄) ညီရုဒ္ဓိတွင်.....
- (၅) (ရုံ) ချီလူတောမြို့.....
- (၆) ငမာလူထိဝတ် ၂.....
- (၇) ငမာသောကမာ.....
- (၈) ကိုင်ရွှေနာတော.....
- (၉) ပိုင်ပါဠချောင်.....

၁၅။ ။ရခိုင်ပြည်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ နန်းကျားရွာအနောက်တောင်ဘက် တမိုင်ဝေးသောလယ်တွင်းမှကျောက်စာ

- (၁) သက္ကဋ် ၉၉၅ ခု ဝါကျွတ်လဆုတ်(၅)ရက် စနိနိ
- (၂) တွင်ဗြိတိယသက္ကရာဇ် ၉၉၅ ခု ကထိန်လူ
- (၃)
- (၄) ကောင်မှူး.....

မှတ်ချက်။ ။နံပါတ် ၁၁၊ ၁၂၊ ၁၃၊ ၁၆၊ ၁၇ ကျောက်စာအိုသည်၊ ဘာသာခြားစာပေဖြစ်သောကြောင့်၊ ယခုခေတ်အက္ခရာဖြင့်လွယ်မပြေတော့ပါ။ မူလလက်ရေးလက်သား အက္ခရာပုံသဏ္ဌာန်အားနုအသားကို သုတေသီတို့ သိရှိစေနိုင်ရန်အလို့ငှါ ခေါ်ဝေါ်မှုအဖြစ်၊ ဤအစီရင်ခံစာ၏နောက်ပိုင်းတွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

အခဏ်း ၄

ပြတိုက်နှင့်ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ

ပုဂံ

ပုဂံမြို့၊ အာနန္ဒာစုံရားအနီးရှိ ရှေးဟောင်းသုတေသနပြတိုက်ကိုအစောင့် ၂ ယောက်ဖြင့် ဆက်လက်ထိန်းသိမ်း၍ နေ့စဉ်နံနက် ၇ နာရီမှညနေ ၅ နာရီအထိဖွင့်လှစ်ပြသထားပါသည်။ထိုပြတိုက်အတွက် ပြတိုက်မှူးသီးခြားခန့်အပ်ထားခြင်းမရှိသေးရာ ပစ္စည်းစုဆောင်းထိန်းသိမ်းမှုအတွက် ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီရုံးပွဲငွေဖြင့် ဤဌာနတွင် ခန့်ထားသည့် အဆောက်အဦထိန်းသိမ်းမှုလက်ထောက်အားတာဝန်ပေးအပ်ထားပါသည်။ ယခင်နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာများ၌ဖော်ပြပါရှိပြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း ဤပြတိုက်ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းမှာ ပုဂံနယ်အတွင်း ကစဉ့်ကလျားဖြစ်နေသော ကျောက်စာတိုင်များ၊ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများနှင့် ဖုရားပုထိုးပျက်များမှ အမွှမ်းအပြောက်လက်ရာအစိတ်အပိုင်းတို့ကို ထိန်းသိမ်းထားခြင်းမှအစပြုသဖြင့် ပြတိုက်တဆောင်တခန်းအဖြစ်ဖြင့် သင့်တင့်သောခင်းကျင်းပြသမှုကို မဆောင်ရွက်ခဲ့ရသေးချေ။ ထိုသို့အဆင့်အတန်းရှိပြတိုက်အဖြစ်စီမံရန်မှာ လက်ရှိအဆောက်အဦ၏အကျယ်အဝန်းနှင့်အနေအထားအားဖြင့် များစွာခက်ခဲလျက်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပြတိုက်ကို တိုးချဲ့ဆောက်လုပ်ရန်ကြံစည်ဆဲတွင် အဆောက်အဦဆောက်လုပ် လှူဒါန်းလိုကြောင်းနှင့် အမေရိကန်ပြည်မှ စီ၊ အီး၊ စီ၊ အေ၊ အန္တကကမ်းလှမ်းသဖြင့် လက်ခံရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရညီတင်ပြထားပါသည်။

၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း၌ ပုဂံပြတိုက်တွင် ဖြည့်စွက်စုဆောင်းထိန်းသိမ်းထားသောပစ္စည်းဦးရေမှာ ၈၅ ခုဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအနက်တွင်ကြေး၊ ကျောက်နှင့်သစ်သားတို့ဖြင့်ပြီးသော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်နှင့် ရဟန္တာရုပ်တုတော်များ၊ မြေအုတ်များ၊ အုတ်ခွက်ရုပ်ပွားတော်များ စသည်တို့ပါဝင်လေသည်။ လောကထိပ်ပန်ဖုရားမှမြေအိုး ၈ လုံးကိုလည်း ပြတိုက်တွင် သိမ်းဆည်းထားပါသည်။ အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်းတွင် ဇယားဝင်အဆောက်အဦဖြစ်သော ရွှေဆံတော်စေတီကို ဤဌာန၏ခွင်ပြုချက်ဖြင့် ရွှေဆံတော်ဘုန်းတော်ကြီးအမှူးပြုသည့် ကုသိုလ်ရှင်များက ထီးတော်တင်၍အတွင်းကို မွှမ်းမဲပြင်ဆင်ရာတွင် ကြေးဆင်းတုတော် ၄၉ ဆူကို ပေါ်ပေါက်တွေ့ရှိကြပါသည်။ ထိုဆင်းတုအားလုံးမှာ ပုဂံခေတ်လက်ရာမဟုတ်သော်လည်း၊ မကိုဦးဆောင်းဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်အမျိုးမှာ လက်ရာမြောက်

သော ဆင်းတုများဖြစ်သဖြင့်၊ ဌာနမှထိန်းသိမ်းသောစေတီမှ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့်အားလျော်စွာ ကြေးဆင်းတုအားလုံးကိုပုဂံပြတိုက်သို့ပို့ဆောင်ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ ယင်းသို့ပို့ဆောင်မီ ဘုန်းကြီးကျောင်း၌ ကုသိုလ်ရှင်များက ကြည်ညိုပူဇော်နေကြသည့်အလျောက် ရုပ်ပွားတော်အားလုံးကိုလည်း ရွှေသင်္ကန်းကင်ထားပြီးဖြစ်နေပါသည်။ ရွှေဆံတော်ဆရာတော်နှင့် ကုသိုလ်ရှင်များက ဆင်းတုတော်များကို ပြတိုက်တွင်မထိန်းသိမ်းစေပဲ ၎င်းတို့ကို ကွယ်ပူဇော်ရန်ပြန်လည်တောင်းဆိုထားလေရာ၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရအား မည်သည့်ရှင်ပွားတော်များကို ပေးအပ်သင့်ကြောင်းအစီရင်ခံထားသော်လည်း ယခုနှစ်အတွင်း၌အမိန့်တရုတ်ရာချမှတ်ခြင်းမပြုသေးပါ။

မြို့ဟောင်း

စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ နန်းတော်ရာကုန်းပေါ်တွင် ဤဌာနမှဆောက်လုပ်ထားသော ကျောက်စာရုံတွင်လည်း ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ ထိုကျောက်စာရုံမှာလည်း ပြတိုက်အဖြစ်ကျန်စွာတည်ဆောက်ထားခြင်းမဟုတ်သဖြင့် လေးနှစ်စီမံကိန်းတွင် ပြတိုက်အဆောက်အဦ ဆောက်လုပ်ရန်ရည်မှန်းလျှာထားပါသည်။ ထိုကျောက်စာရုံကို မြို့ဟောင်းရှိ မြန်မာပဏ္ဍိတ်က ကြီးကြပ်ထိန်းသိမ်းထား၍ မြို့နယ်အတွင်းမှ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကိုရှာဖွေသိမ်းဆည်းထားပါသည်။ အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်းတွင် ကျောက်ဆင်းတုများ၊ အုတ်ခွက်ရုပ်ပွားတော်များ၊ မြေအိုးများ၊ စဉ့်ရေသုတ်ကျောက်ချပ်များ၊ သံအမြောက်ဝယ် ၂ လုံးစသည်တို့ကိုစုဆောင်းရရှိ၍ စာရင်းတင်ထားပါသည်။

တောင်တွင်းကြီး

တောင်တွင်းကြီးမြို့တွင် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့က ဦးစီး၍ရွှေအင်တောင်ဖုရားယင်ပြင်ပေါ်ရှိ အုတ်တန်ဆောင်း ၂ ဆောင်တွင်စာကြည့်တိုက်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုပြတိုက်ကိုဖွင့်လှစ်ထားပါသည်။ ထိုစာကြည့်တိုက်နှင့်ပြတိုက်တွင်စေတနာဝန်ထမ်းအဖွဲ့ဝင်များ၏ ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ရှားပါးတိမ်မြုပ်နေသော ရှေးဟောင်းပေပုရိုက် မြောက်မြားစွာနှင့်ရာဇဝင်ဆိုင်ရာနှင့် အနုပညာလက်ရာ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းအမျိုးစုံကို ရှာဖွေစုဆောင်း ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ အဖွဲ့အနေဖြင့်လည်း ဒေသအလိုက်ရှေးဟောင်းကျောက်စာ၊ ပေစာများကိုစူးစမ်းရှာဖွေ၍ရာဇဝင်၊ ဂန္ထဝင်နှင့်ပတ်သက်သောသုတေသနကိုလည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြ၏။ သို့သော်ထိုအဖွဲ့မှာ စေတနာဝန်ထမ်း အဖွဲ့ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ အစကောင်းသည့်နှင့်အမျိုးတက်သောအခြေသို့ မလှမ်းနိုင်အောင်ရှိလေသည်။ ဒီဃာဏိုးတူးဖော်မှုမှ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကိုလည်း ထိုပြတိုက်တွင်ခေတ္တအပ်နှံထားလေရာ နောင်အခါတွင်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောပြတိုက်အဖြစ်ထွန်းကားလာစေရန် အစိုးရကကူညီသင့်သည်ဟု ဤဌာနအနေဖြင့် သတိပြုမိ၏။ ထို့ကြောင့် အစိုးရကအစဉ်တစိုက်မထောက်ပံ့နိုင်သေးမီအတွင်း သင့်လျော်သောအထောက်အပံ့ရနိုင်စေရန်ထောက်ခံချက်အရ ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီကဌေးကျပ် ၁၀,၀၀၀ ထောက်ပံ့ခဲ့ပါသည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနမှတဆင့် ထောက်ပံ့သော အဆိုပါထောက်ပံ့ကြေးဖြင့် အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်းတွင် ပြတိုက်မှူးနှင့်မင်းစေတီ၏လစာဌေးနှင့် ရှားပါးစရိတ်ကိုကျခံခြင်း၊ ဘိရို၊ စားပွဲ၊ ကုလားထိုင်များနှင့် မြန်မာလက်နှိပ်စက်ကြီးတလုံးဝယ်ယူခြင်း၊ နယ်လှည့်ခရီးထွက်စေ၍ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို စုဆောင်းစေခြင်း စသည်တို့ကိုပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်း၌ စုဆောင်းရရှိသည့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများအနက်တွင် စိတ်ဝင်စားဘွယ်ရာတို့မှာ နတ်မောက်မြို့နယ်၊ ပင်းတောင်ထောင့်ကျေးရွာမှ ကြေးဆင်းတုတဆူ၊ မြေနှင့်ကျောက်ပုထိုးများ၊ ရောင်စုံပုထိုးစေ့များ၊ မိုးကြိုးသွားခေါ်ကျောက်လက်နက် အချောများ၊ အုတ်ခွက်ရုပ်ပွားတော်များ၊ Ring-Stone ခေါ်ကျောက်ပြား ဝှင်းရိုင်းတခုနှင့် မြေအိုးမြေခွက်အပိုင်းအစများဖြစ်လေသည်။ ဒီဃာဏိုးမြို့ဟောင်းမှလည်း ဤဌာနကမတူးဖော်မီ တွေ့ရှိထားသော အရိုးအိုးများနှင့် ပျူဒင်္ဂါးခေါ်အမှတ်လက္ခဏာများပါသည့် ငွေပြားဝိုင်းတခုကိုလည်း စုဆောင်းသိမ်းဆည်းထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

အခဏ်း ၅

သုတေသနမှတ်စု

အိရိဝန္တ

ရှေးဟောင်း မြန်မာကျောက်စာအချို့တွင် မင်္ဂလာစကားဦးအနေဖြင့် ဇြီ(သိရိ)နှင့် သောတ္တိ(သွတ္တိ သသ္မသုဿ၊ သဗ္ဗသုဿ၊ အစရှိသော) ဝေါဟာရများကို တွေ့ရ၏။ ထိုနည်းတူစွာပင် မဇ္ဈိမဒေသနှင့်အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းမှ သက္ကုနှင့်ဒဗီလတာသာကျောက်စာများတွင် ဇြီ၊ သုသတု ဟူသောမင်္ဂလာအဖွင့်များဖြင့် ပဏာမဗျိုးလေ့ရှိသည်။ ဇြီ ဟုဆိုရာ၌အသရေနှင့် ပြည့်စုံစေသတည်းဟူ၍၎င်း၊ သုတ္တိ ဆိုရာတွင် ကောင်းခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်းနှင့် ပြည့်စုံစေသတည်း ဟူ၍၎င်း အဓိပ္ပါယ်မှတ်ယူရကြောင်းကိုအကျယ်တဝင့်ဖော်ပြရန်မလိုတော့ချေ။

ရှေးဟောင်းအိန္ဒိယကျောက်စာအချို့တွင် သုတ္တိ(သောတ္တိ)ဟူသောဝေါဟာရကို အကွရာဖြင့်မရေးထိုးပဲ မင်္ဂလာအမှတ်လက္ခဏာနှင့် ဖလယ၍ရေးထိုးလေ့ရှိ၏။ နိယင်းလက္ခဏာမှာ သောတ္တိက(Swastika) မည်၍ ယခုအခါအများနားလည်သိရှိသော စကြာ 卐 ဟူသောလက္ခဏာပင်ဖြစ်လေသည်။ အာဝဓိ(ဥ၊)ဟူသော စကားလုံးကိုလည်း ခက္ကေးသဏ္ဌာန်၊ သဝေထိုးသဏ္ဌာန်နှင့် ခရုပတ်ပုံစံတို့ဖြင့်သင်္ကေတအမှတ်အသားရေးထိုးသည်ကို တွေ့ရ၏။ ဇြီ ဟူသောပုဒ်ကိုမည်သည့် သင်္ကေတလက္ခဏာအားဖြင့် မှတ်သားထားသည်ကို တဆင့်လေ့လာသည်တွင် ဇြီ

ဝေါဟာရတို့ကျသောပေါ်လွင်သည့်သင်္ကေတကိုမတွေ့ရသေးပဲ တနည်းသောအနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် သက်ရောက်အကျိုးဝင်သည့်လက္ခဏာအမှတ်အသားကိုကား တွေ့နိုင်ပေသည်။ ထိုသင်္ကေတကား ပါဠိလို သီရိဝိဇ္ဇာခေါ်သော ဝေါဟာရ၏အမှတ်လက္ခဏာပင်ဖြစ်၍ သဏ္ဌာန်မှာပုံကြမ်းအမှတ် ၁ တွင်ဖော်ပြသကဲ့သို့ရှိ၏။

အထက်ဖော်ပြပါသင်္ကေတများပါရှိသောကျောက်စာတို့ကို အက္ခရာပြန်ရာ၌ ဥပမာသောက္ခိကကိုသာ ပြန်ဆို၍ သီရိဝိဇ္ဇာကို စာပိုဒ်အဖြစ်လွယ်ရေးသားသည်ကို မတွေ့ရသေးချေ။ သို့သော်လည်းပုံအမှတ် ၁ ၏သဏ္ဌာန်သည် သီရိဝိဇ္ဇာ၏ သင်္ကေတဖြစ်၍ ပြီ ဟူသောအဓိပ္ပါယ်လည်း သက်ရောက်ကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်းဆင်ခြင်သုံးသပ်နိုင်ပေသည်။

မင်္ဂလာရှိသော အမှတ်လက္ခဏာများစွာတို့ကို ရှေးပဝေဏီကပင် စွဲမှတ်အသုံးပြုခဲ့ကြသည်ဖြစ်ရာ၊ တစ်တရာသောလက္ခဏာသည် မည်သည့်လူမျိုး၊ မည်သည့်ဘာသာဝင်တို့က ကနဦးစတင်တီထွင်သည်ဟု မေ့ခဲ့နိုင်ချေ။ ဘာသာအမျိုးမျိုးမထွန်းကားမီကပင် မှတ်သိထားကြသည့်အလျောက် အချို့လက္ခဏာများကို အသုံးပြုရာ၌ ဘာသာကွဲများတွင် အမှတ်မထင်တိုက်ဆိုင်မှုရှိပေမည်။ အချို့လက္ခဏာများကိုလည်း အဆင့်ဆင့်နည်းယူသိမ်းယင်းမှုဖြင့် ဘာသာဝင်အမျိုးမျိုးတို့၏ လက်သုံးဖြစ်ခဲ့ချေမည်။ ယင်းသို့သော သဘောကြောင့် ကြံသူလက္ခဏာ ပုံစံကို (လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းလေးထောင်ကျော်ခန့်က) ဗုဒ္ဓမြတ်ဗုဒ္ဓ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုထွန်းကားရာဒေသဖြစ်သော မိုဟင်ဂိုဒေါမြို့ဟောင်းမှ ရှိတ်ဆိပ်များပေါ်တွင် တွေ့ရ၏။ မြဟူဏဘာသာဝင်တို့ အယူအားဖြင့် ကြံသူလသည် သီဝနတ်မင်းကြီး၏ လက်နက်တစ်ခုအဖြစ်ယုံကြည်မှုမှတ်ကြ၏။ ဗရဟတ်၊ သန်ဆီ (ဆန်ချီ) နှင့် အမရဝတီမှဗုဒ္ဓဘာသာစေတီတော်များတွင် မွမ်းမံမြယ်လှယ်ထားသော အင်္ဂတေနှင့် ကျောက်ရုပ်ကြွများတွင် ကြံသူလ နှင့်ဆင်တူရိုးများဖြစ်သော လက္ခဏာ သဏ္ဌာန်ကို ကြံရတနာ ဟုခေါ်ဝေါ်ကြလေသည်။

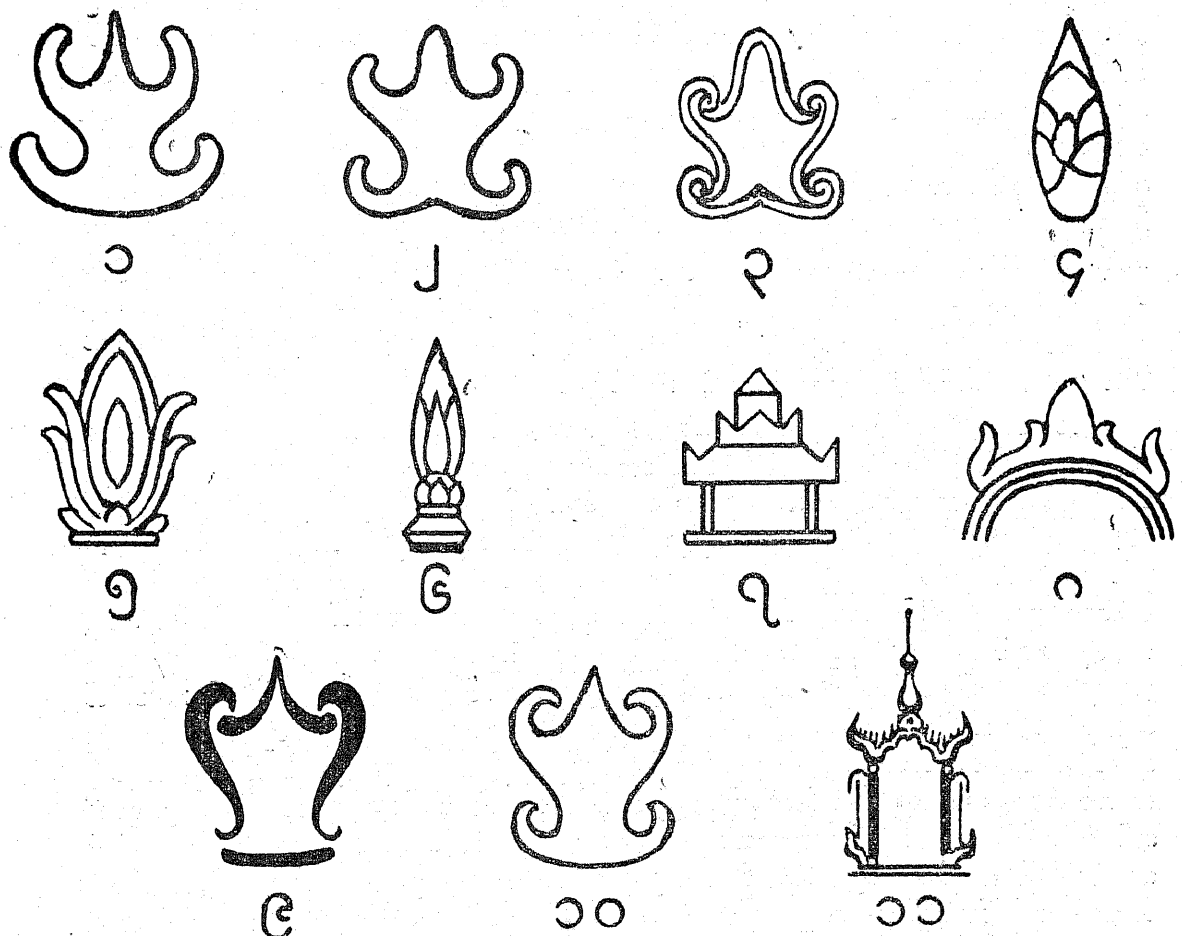
ဤသို့ဖြင့် မိဿကာ အနုပညာဖြင့် သရုပ်ဖော်လေ့ရှိသော သင်္ကေတလက္ခဏာ အမြောက်အမြားအနက် ကြံသူလ၊ ကြံရတနာ၊ သောက္ခိက၊ သီရိဝိဇ္ဇာ၊ ကလသ၊ သင်္ခါ၊ မစ္ဆ စသည်တို့ပါဝင်လေသည်။ ကျောက်ထက်အက္ခရာဖြင့်မော်ကွန်းတင်သည့်အလေ့အထစတင်ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ ကျောက်စာများနှင့် လျော်ကန်သော အဖွင့်ဆွဲတောင်းစကားရပ်တို့ကို သက်ဆိုင်ရာသင်္ကေတဖြင့် ရေးထိုးကြကုန်၏။ ထိုကြောင့်ဘုံဘေဒနယ်ရှိ ဇုနာရီဂူ၊ ဘာဇဂူ၊ ကာလေဂူ စသည်တို့၌ ကြံသူလ၊ သောက္ခိက စသောလက္ခဏာများ အစချီသောစာတမ်းတို့ကို တွေ့ရလေသည်။ ဘာဇဂူမှ စာတမ်းတို့မှာ ပါဠိဘာသာဖြင့်ရေးထိုးထားလေရာ ဒုတိယစာတမ်းရှေ့၌ သောက္ခိက ပုံသဏ္ဌာန်ကို တွေ့မြင်ရ၍၊ တတိယစာတမ်းရှေ့မှ လက္ခဏာမှာကား ပုံ ၁ ၌ ဖော်ပြသည့်အတိုင်းပင်ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာစာတမ်း၏ ရှေးဆုံးမှရေးထိုးထားသော အဆိုပါ ပုံသဏ္ဌာန်ကို မြဟူဏဘာသာဝင်တို့၏ ဝေါဟာရအတိုင်း ကြံသူလ ဟုဆိုရန်မသင့်ချေ။ သီရိဝိဇ္ဇာ ပုံပင်ဖြစ်သည်ဟုယူဆရပေမည်။ မိဿကာမြယ်လှယ်မှုများ၌၎င်း၊ ရှိတ်ဆိပ်တုံးများ၌တွေ့ရသောပုံများသည်၎င်း၊ ဖော်ပြပါပုံနှင့်တထေဝတည်း မဟုတ်သော်ငြားလည်း ယင်းပုံမှပင် အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲလာသော ပုံများဖြစ်သည်ကို ယုံမှားဖွယ်ရာမရှိချေ။ အလားတူပုံသဏ္ဌာန်မျိုးကို မြဟူဏဘာသာနှင့် ဂျိနဘာသာဝင်တို့သာလျှင်မက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ကပါ အသုံးပြုကြသော်လည်း မူလဇာစ်မြစ်မှာ မြဟူဏ အယူအဆ၌တည်ခဲ့ကြောင်းသိရလေသည်။

သီရိဝိဇ္ဇာ၏မူလဝေါဟာရမှာ သက္ကဋ္ဌလို ဗြီဝတ္ထဖြစ်၏။ ဗြီ မှာ သီရိနတ်သမီးဟော၊ ဝတ္ထ မှာ (မြတ်နိုးစွယ်ရာ) နှားသားငယ်၊ အကလေးဟော၊ ထိုမှတဆင့် မြတ်နိုးဖွယ်သောအရာဝတ္ထုဟူ၍လည်း အနက်ပေး၏။ “ဗြီဝတ္ထ” တပိုဒ်လုံးကိုမူ သီရိ မြတ်နိုးသောအရာဟုမှတ်ယူ၏။ ထိုမှတဆင့် သီရိကိန်းအောင်းရာနေရာ၊ သီရိ၏အထိမ်းအမှတ်လက္ခဏာဟူ၍ ပူးဆင့်ကာအဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူရ၏။

ဟိန္ဒူအယူအားဖြင့် သီရိဝိဇ္ဇာဆိုသည်မှာ မိဿဏိုးနတ်မင်း၏ကြင်ယာဖြစ်သော လက္ခိ၊သို့မဟုတ်သီရိခေါ်သည့်နတ်သမီးအား ကိုယ်စားပြုသည့်လက္ခဏာဖြစ်၏။ ထိုကြောင့်မိဿဏိုးသည် မိမိ၏ရင်၌ယင်းအမှတ် လက္ခဏာကိုဆင်မြန်းထားသည်ဆို၏။ ဂျိနဘာသာဝင်တို့သည်လည်း မိမိတို့၏ဘုရား (ဆရာရဟန်း) သည် မိဿဏိုးနတ်မင်းဝင်စားသည်ဟုသောအစွဲဖြင့် ဆင်းတုတော်များတွင် သီရိဝိဇ္ဇာလက္ခဏာကို ရင်၌ထုလုပ်ပူဇော်ကြလေသည်။ သီရိနတ်သမီးသည်ထိုင်နေသည့်အခါ လက်နှစ်ဘက်နှင့်ခြေနှစ်ဘက်ကိုကွေး၍မြှောက်ထားသည်ဟု မြဟူဏဘာသာဝင်တို့ မှတ်ယူကြသည့်အတိုင်း ၎င်း၏သဏ္ဌာန်ကို ကောက်ကြောင်းဖြင့် သရုပ်ဖော်သည့် အခါတွင် သီရိဝိဇ္ဇာလက္ခဏာအမှတ်သဏ္ဌာန်ဖြစ်ပေါ်လာရ၏ ဟုဆိုလေသည်။ ထိုနောက်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့က မင်္ဂလာနှင့် ပြည့်စုံသော ယင်းအမှတ်သဏ္ဌာန်ကို ဓမ္မစကြာပုံ၊ သောက္ခိကပုံတို့နှင့်ပူးပေါင်း၍ စေတီပုထိုးများ၌ ခြယ်လှယ်ခြင်းပြုကြ၏။

သီရိနတ်သမီးသည် မွန်မြတ်သောနေရာ၌ နေလေ့ရှိ၍၊ အသရေကိုဆောင်၏။ ချမ်းသာသွေးဖြစ်စေ၏။ စီးပွားဥစ္စာ တိုးစေ၏ဟု ယုံကြည်ကြလေသည်။ မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် သီရိကို ဖုရားလောင်းနတ်သမီးအဖြစ်မှတ်ယူကြ၏။ ဇေတဝါဒအယူအားဖြင့် နတ်ကိုးကွယ်မှုမရှိသော်လည်း ဘာသာဝင်တို့သည် မိရိုးဖလာကိုးကွယ်သည့်အစဉ်အလာတရပ်အားဖြင့် နတ်အမျိုးမျိုးကိုကိုးကွယ်ကြသည့်အလျောက် သီရိဟူသောအမည်တိမ်မြုပ်နေသော်လည်း အလားတူ တန်ခိုးနှင့်ပြည့်စုံသော နတ်သမီးကို ပထမကြောင်းနှင့် သီရိနတ်သမီးဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော မွန်ဝေါဟာရကျက်ညီမှု ရွှေ့လျောလာသော ကျက်သရေဆိုသည့်စကားရပ်ကို မြန်မာအများသုံးနှုန်းပြောဆိုနေကြောင်းကို အငြိမ်းစားကျောက်စာဝန် ဦးမြက ဖုန်းမကြည် (ဗုဒ္ဓကြယ်) ခေါင်းစဉ် တပ်သောဆောင်းပါး (သုဘေဓနဂျာနယ်အတွဲ ၃၂ အပိုင်း ၁) တွင် အကျယ်တဝင့်ဆွေးနွေးတင်ပြထားပါသည်။

သီရိနှင့်၎င်း၏ အထိမ်းအမှတ် သီရိဝိဇ္ဇာတို့မှာ မြန်မာမှုတွင်သက်ဝင်ရာနေရာနေပြီကို သိရှိရလေရာ၊ သီရိဝိဇ္ဇာဟူသောဝေါဟာရနှင့် သီရိဝိဇ္ဇာသရုပ်ဖော်သော အမှတ်သင်္ကေတတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရှေးအကျဆုံးမည်သည့်အခါမှ စတင်သုံးနှုန်းသည်ကို စူးစမ်းရချေမည်။ အထက်၌ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာများတွင်မူကား ပြီဟူသောမင်္ဂလာစကားဦးကို အတော်အတန်အသုံးပြုသော်လည်း၊ ထိုဝေါဟာရကို သင်္ကေတပြု၍ ရေးထိုးသည်ကို မတွေ့ရသေးချေ။ ထိုနည်းနှင့်နှိုင်းပင်သွှေ့၍၊ သောက္ခိဟူသော ဝေါဟာရ၏ အမှတ်လက္ခဏာကိုလည်းမတွေ့ကြုံရပါ။ ယင်းသို့ရှေးဟောင်းကျောက်စာများ၌ မလာရှိသော်လည်း ပုဂံအာနန္ဒာဖုရား၌ ခြယ်လှယ်ထားသော ရုပ်ကြွစဉ်ချပ်များအနက်တွင် အရှေ့ပိုင်းသီရိတော်နံရံ၌ စီခြယ်ထားသောမြတ်စွာဖုရား၏ ပရိသတ်နတ်အပေါင်းကိုသရုပ်ဖော်ထားသည့်စဉ်ချပ်များတွင် သီရိဝိဇ္ဇာကိုကိုင်ဆောင်သောနတ်တပါး၏ ပုံပါဝင်လေသည်။



သီရိဝိဇ္ဇာလက္ခဏာများ

- | | |
|-------------------------------------|--|
| ၁။ ဘာဇဂူကျောက်စာမှ | ၆။ ရှေ့စည်းခုံခြေတော်ရာမှ |
| ၂။ မိဂဒါပုန်စေတီတဆူမှ | ၇။ ဂ-နေ့ခင်းခေတ်ခြေတော်ရာများမှ |
| ၃။ ဆန်ချီစေတီမှ | ၉။ သရေခေတ္တရာဟန်လင်းမိဿဏိုးပျူဒဂ်းများမှ |
| ၄။ ပုဂံအာနန္ဒာဘုရားရုပ်ကြွစဉ်ချပ်မှ | ၁၀။ မိဿဏိုးအိုးခြမ်းပုံမှ |
| ၅။ လောကနန္ဒာခြေတော်ရာမှ | ၁၁။ ပလ္လင်တံကပုံစံ |

စဉ်ချပ်၏အခြေတွင် ရေးထိုးထားသော မွန်ဘာသာစာတမ်းကို ဒေဝတာမရုပ်သီရိဝိဇ္ဇာဟုဖတ်နိုင်၏။ သို့ဖြစ်လေရာ ရုပ်ကြွတွင်ပါရှိသော နတ်တပါးကိုကိုင်ဆောင်ထားသည့် အရာဝတ္ထု (ပုံ ၄) သည် သီရိဝိဇ္ဇာပုံသာလျှင်ဖြစ်နိုင်မည်။ ဤနေရာတွင်ဆွေးနွေး၍ သီရိဝိဇ္ဇာလက္ခဏာကို အခြားမည်သို့သရုပ်ဖော်သည်ကို လေ့လာကြည့်ပါဦးအံ့။

မြန်မာဖုရားပုထိုးများတွင် သီရိဝိဇ္ဇာကိုမိဿကာလက်ရာဖြင့်တသီးတခြားစီမံပြုလုပ်ကာ တန်းဆာဆင်ခြင်းမတွေ့ရပါ။ သို့သော်ကျောက်သား၊ သို့မဟုတ်အင်္ဂတေဖြင့်ပြီးသော ဗုဒ္ဓ၏စက်တော်ရာ (ခြေတော်ရာ) ပုံများတွင် ၁၀၀ ကျက်သောစက်လက္ခဏာတော်တို့အနက် သီရိဝိဇ္ဇာသည် လက္ခဏာတပါးအဖြစ်ပါဝင်နေသည်ကိုတွေ့ရ၏။ အငြိမ်းစားကျောက်စာဝန်ဟောင်း ဦးမြ၏ခြေတော်ရာစာတမ်း (အိန္ဒိယကျောက်စာဌာန၏ ၁၉၃၀—၃၄ ခုနှစ် အစီရင်ခံစာ ဒု-တွဲ) အရ ရှေးအကျဆုံးတွေ့ရသမျှသောခြေတော်ရာများမှာ ပုဂံ လောကနန္ဒာစေတီယင်ပြင်ပေါ်တွင်တဆူ၊ အာနန္ဒာဖုရားအနောက်မှန်တွင်တဆူနှင့် ရှေ့စည်းခုံစေတီယင်ပြင်ပေါ်တွင် ၂ ဆူတို့ဖြစ်လေသည်။ ယင်းခြေတော်ရာများတွင် ဖော်ပြပါရှိသော စက်လက္ခဏာတော် ၁၀၀ ပါးတို့၏အရေအတွက် အစီအစဉ်မှာ

ဇိနလက်ကံရရှိကာနှင့် အနာဂတဝိသုဒ္ဓါကထာကျမ်းများ၌ လာရှိသည်နှင့် ကိုက်ညီလှပေ၏ဟုဆိုသည်။ လက္ခဏာတော်များကို ကျမ်းလားစာရင်းနှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရန်အတွက် အဆိုပါခြေတော်ရာစာတမ်းတွင် လောကနန္ဒာခြေဘောင်ရာနှင့် ရွှေစည်းခုံခြေတော်ရာစာချက်၊ ရွှေချယ်ဘင်္ဂပြဿာပါသည်။ ယင်းသို့ဆန်းစစ်နိုင်သည့်သတင်းသည် ဇယားအင်းစောက်တွင် အမှတ်စဉ် ၂ ဖြစ်သော သီရိဝိဇ္ဇာကို လောကနန္ဒာမှ ခြေတော်ရာတွင် ပုံ (၆) အတိုင်း၎င်း၊ ရွှေစည်းခုံမှခြေတော်ရာတွင် ပုံ (၅) အတိုင်း၎င်း၊ နှောင်းခေတ်ခြေတော်ရာပုံများတွင် ပုံ (၇၊ ၈) အတိုင်း၎င်း တွေ့ရှိရလေသည်။ ဤတွင်တဖန်တွေ့ဆုံသိရှိ၍ စာတမ်းအမှတ်အသား တစုံတရာဖော်ပြမှု၊ သို့မဟုတ်ဆက်စပ်မှုမရှိပဲ မူရင်းသီရိဝိဇ္ဇာနှင့်အလားတူ ပုံသဏ္ဌာန်မျိုးသက်သက်ကို လေ့လာပါဦးအံ့။

မြန်မာပြည်တွင် ဗုဒ္ဓဇာန်လဟုမည်ခေါ်ထားသော မတ်ခရစ်ကျပ်ပြားခန့်အထိ အရွယ်ရှိသော အမှတ်လက္ခဏာအမျိုးမျိုးပါသည်။ ငွေပြားတိုင်းစုလေးများကို သရေခေတ္တရာနှင့် ယန်လင်းမြို့ဟောင်းတို့တွင် မြေပေါ်မြေအောက်မှ မကြာခဏတွေ့ရ၏။ ငွေပြားတိုင်းတွင် နှစ်ဖက်လုံး၌ လက္ခဏာအမှတ်အသားများပါရှိသော်လည်း တည့်သွင်းဖော်ပြသော သင်္ကေတနှင့် ပါဝင်သော လက္ခဏာဦးရေကိုလိုက်၍ လေးမျိုးလေးစားခန့် ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ အားလုံးကမည်းအရေအသားတစုံတရာမပါသဖြင့် လက္ခဏာတို့၏အမည်သော်၎င်း၊ အဓိပ္ပာယ်ကိုသော်၎င်း တိကျစွာမသိနိုင်သော်လည်း နေပုံ၊ လပုံ၊ သောတ္တိကပုံ၊ ရေလှိုင်းပုံတို့ကိုမူကား ထင်ရှားသိသာပေသည်။ ၎င်းအပြင် ပုံ (၉) တွင်ဖော်ပြသော လက္ခဏာနှင့် အလားတူသဏ္ဌာန်များကိုလည်း ငွေပြားများ၏တဖက်ဖက်တွင် အလယ်ခေါင်၌ အခြားသောလက္ခဏာများထက် ကြီးကြီးထွားထွား ထင်ထင်ရှားရှား ထုလုပ်ထားသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ အဆိုပါအမှတ်လက္ခဏာမျိုးပါရှိသော ငွေပြား (ဗုဒ္ဓဇာန်လ) များကို ရှေးဟောင်းသုတေသန ဌာနကသုလျင်မက ရှေးဟောင်းသုတေသီအများကပင် တွေ့ရှိရသော်လည်းကောင်းကြောင်းသိရ၏။ ထိုအမှတ်လက္ခဏာကို လေ့လာသုံးသပ်၍ ပညာရှင်အချို့ကဤသုလဟုမှတ်ယူကြ၏။ အချို့ကဤရတနာဟူ၍၎င်း၊ အချို့ကဝဓမ္မနာဟူ၍၎င်း၊ အချို့ကခိုင်းပုံသဏ္ဌာန်၊ မြေနဂါး ၂ ကောင်သဏ္ဌာန်ဟူ၍၎င်း ယူဆကြလေသည်။

အဆိုပါလက္ခဏာ၏အမည်နာမကို အတိအကျမထုတ်ဖော်နိုင်သေးချေ။ သို့သော်မည်သို့သော ဝေါဟာရ၏ အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သည်ကို နီးနီးစပ်စပ်မှန်းဆနိုင်လောက်သော သုလွန်စက်မကြာမီကတွေ့ရပါသည်။ ၎င်းမှာ တောင်တွင်းကြီးမြို့နယ်အတွင်းရှိ ဒိဿဏိန္ဒြဟောင်းတွင် အုတ်ကုန်းဟောင်း (အမှတ် ၃) ကို တူးဖော်ရာ၌ ပေါ်ပေါက်တွေ့ရှိရသော ဗုဒ္ဓဇာန်လဟုမည် ငွေပြားများနှင့် အမှတ်လက္ခဏာပုံနှိပ်ထားသည့် အိုးခြမ်းပုံများပင်ဖြစ်ပေ၏။ ယင်းရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ တွေ့ရသည့်နေရာ၊ ၎င်းတို့တည်ရှိပုံအနေအထားနှင့် တူးဖော်ရသည့် မြေထဲအခြေအနေတို့ကို လေ့လာသည်တွင် ဒဂုံမြို့နယ်နှင့် အိုးခြမ်းပုံများသည် တခေတ်တည်းကျ၏ဟုဆိုနိုင်သည်။ ဒဂုံမြို့နယ်တွင် တပြားမှာ ကြိုးမျှင်မျှင်သွင်း၍ ချိတ်ဆွဲရန်အသုံးပြုနိုင်စွယ်ရှိသော အပေါက်ငယ်နှစ်ပေါက်ပါရှိ၏။ ဤအချက်ကိုထောက်၍ ယင်းဒဂုံမြို့နယ်ရှိသည့် မူလအချိန်အခါကပင် တန်ဆာဆင်ယင်ရန်အတွက်၊ သို့မဟုတ် အန္တရာယ်ကင်း လက်ဖွဲ့သဘောမျိုးအတွက် အသုံးပြုသည်ကို သိသာပေသည်။ ယခင်တွေ့ခဲ့ဖူးသော ဒဂုံမြို့အချို့တွင်လည်း အလားတူအပေါက်မျိုးပါ၏။ သို့သော်ယခုကဲ့သို့ နဂိုအပေါက်များဟုတ်မဟုတ် ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် အထောက်အထားမရခဲ့ချေ။ ထိုထက်အရေးကြီးသည့် အချက်ကား ပေါ်ပေါက်တွေ့ရှိရသော အိုးခြမ်းပုံတခုပေါ်တွင် ပုံ (၁၀) အတိုင်း အမှတ်လက္ခဏာတခုကိုတွေ့ရ၏။ ဤသည်ကား ဒဂုံမြို့ပေါ်၌ တွေ့ရသောသဏ္ဌာန်နှင့် ခပ်ဆင်ဆင်ဖြစ်၏။ ၎င်းအမှတ်မှာ အိုးခွက်ကိုအလှည့်ရန် သက်သက်ရိုက်နှိပ်ခြင်းမဟုတ်မူ၍ ရည်ရွယ်ချက်တစုံတရာဖြင့် ခတ်နှိပ်ထားခြင်းဖြစ်ပေမည်ဟုကြံဆရ၏။ ဒဂုံမြို့အန္တရာယ်ကင်းအဖြစ်၎င်း၊ မင်္ဂလာနှင့်ပြည့်စုံစေရန်အတွက်၎င်း ဆင်ခြန်းအသုံးပြုခဲ့ပါမူ ဒဂုံမြို့ပေါ်သောလက္ခဏာနှင့်အလားတူပုံသဏ္ဌာန်ကိုလည်း မင်္ဂလာအထိမ်းအမှတ်အဖြစ်ဖြင့်ခတ်နှိပ်ခြင်းဖြစ်မည်လောဟုတွေးဆရ၏။ ဤမှန်းဆချက်ကိုခိုင်လုံစွာ ထောက်ပံ့နိုင်သည့် အချက်ကား အခြားသောအိုးခြမ်းပုံများပေါ်တွင်တွေ့ရှိရ၏။ ထိုအိုးခြမ်းအရာမှာ အဆိုပါအိုးခြမ်းပုံတွင်ပင် ခရုသင်းတခုနှင့် အလံကိုင်နေသောလူရုပ်တပုံကို၎င်း၊ ဒုတိယအိုးခြမ်းပုံတွင် ငါးနှစ်ကောင်ကို၎င်း၊ တတိယအိုးခြမ်းပုံတွင်ကလသာအိုးပုံကို၎င်း ခတ်နှိပ်ထားခြင်းတို့ပင်ဖြစ်၏။

မည်သည့်ဘာသာဝင်၌မဟုတ် မင်္ဂလာလက္ခဏာတို့ကိုစွဲမှတ်အသုံးပြုကြကြောင်းနှင့် အချို့လက္ခဏာများမှာ ဘာသာတိုင်းနှင့်သက်ဆိုင်ကြောင်းကိုအထက်၌ပြဆိုခဲ့ပြီးလေပြီ။ ဂျိန်းဘာသာဝင်တို့စွဲမှတ်ကြသောမင်္ဂလာသင်္ကေတများမှာ ၈ ပါးပြား၏။ ၎င်းတို့မှာ (၁) ထီးမြူ၊ (၂) ရွှေငါးနှစ်ကောင်၊ (၃) ခရုသင်း၊ (၄) ကြာပန်း၊ (၅) သီရိဝိဇ္ဇာ၊ (၆) ကလသာ၊ (၇) အလံ၊ (၈) စကြာတို့ဖြစ်လေသည်။ ဤမင်္ဂလာ ၈ ပါးတို့သည် ဗုဒ္ဓမြေတော်ရာ၏ စက်လက္ခဏာတို့တွင်လည်းအပါအဝင်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်လေရာ အိုးခြမ်းပုံများ၌ပါရှိသော လက္ခဏာတို့သည် မည်သည့်ဘာသာနှင့်သက်ဆိုင်သောသင်္ကေတများဟူ၍ မခွဲခြားနိုင်သော်လည်း မင်္ဂလာလက္ခဏာများအဖြစ် ခတ်နှိပ်ထားသည်ကိုကား ယုံမှားဖွယ်ရာမရှိချေ။ ၎င်းအိုးခြမ်းပုံများနှင့်အတူ မူလအိုးခွက်အများအပြား၌ အခြားသောပုံသဏ္ဌာန်မည်မျှ ခတ်နှိပ်ထားရှိခဲ့မည်ကိုကား မသိသာချေ။ မည်သည့်ဘာသာဝင်များပင်ဖြစ်စေ ၁၀၈ ကွက်စက်လက္ခဏာကဲ့သို့မြားမြောင်လှသော အရေအတွက်ကိုအမြဲတစေသိမှတ်ထားရန်မလွယ်ကူချေ။ သိမှတ်လွယ်၍ မကြာခဏပုံသွင်းခတ်နှိပ်လေ့ရှိသော လက္ခဏာဦးရေမှာနည်းပါးချေမည်။ သို့ဖြစ်လျှင် အိုးခြမ်းပုံများ၌ပါရှိသော အမှတ်လက္ခဏာများအနက် ငါး ၂ ကောင်၊ ကလသာအိုး၊ အလံ (အလံကိုင်လူရုပ်) နှင့် ခရုသင်း တို့ကို အလွယ်တကူခွဲခြားသိမြင်နိုင်ရကား ပုံ (၁၀) တွင် ဖော်ပြထားသောသဏ္ဌာန်သည် မြေဇာတဘာသာဝင်၊ ဂျိန်းဘာသာဝင်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အားလုံးစွဲမှတ်ပြီးဖြစ်သော သီရိဝိဇ္ဇာသဏ္ဌာန်ပင်ဖြစ်ကောင်းရာ၏။ ထိုသို့ဆိုလျှင် ငွေပြား (ဒဂုံမြို့) ၌ပါရှိသောလက္ခဏာကိုလည်း သီရိဝိဇ္ဇာဟူ၍ပင်မှတ်ယူရန်ရှိပေ၏။

ဤတွင် သီရိဝိဇ္ဇာဟူသောဝေါဟာရကို သရုပ်ပြသည့်လက္ခဏာအမှတ်အသားများမှာ အမျိုးမျိုးအစားစား ကွဲပြားလျက်ရှိသည်ကိုတွေ့ရ၏။ ပဌမဆုံးမှာ ရှေးအကျဆုံးပုံသဏ္ဌာန်ဟုဆိုအပ်သည့် အိန္ဒိယကျောက်စာများ၌ ပါရှိသောလက္ခဏာ၊ ထိုနောက်အိန္ဒိယပြည်ရှိ ရှေးဟောင်းစေတီများ၌ မြယ်လွယ်သောပုံစံ၊ တတိယအမျိုးအစားအားဖြင့် အာနန္ဒာရုပ်ချပ်မှ ကြားသဏ္ဌာန်ရှိသည့်ပုံစံ၊ စတုတ္ထပုဂံမှခြေတော်ရာနှင့် နှောင်းခေတ်ခြေတော်ရာတို့မှ သီရိဝိဇ္ဇာပုံစံမူကွဲအမျိုးမျိုး၊ ပဉ္စမသရေခေတ္တရာ၊ ဟန်လင်းနှင့်ဒိဿဏိန္ဒြဟောင်း၌ပါရှိသောပုံစံနှင့် ဆဋ္ဌမဒိဿဏိန္ဒြဟောင်း၌ပါရှိသောပုံစံတို့အားလုံးပါရှိသည်ကိုသိရသည်။ ၎င်းတို့အနက်တွင် မည်သည့်ကသီရိဝိဇ္ဇာပုံသဏ္ဌာန်အစစ်အမှန် ဖြစ်၍ မည်သည့်ကချွတ်ချော်ဘိမ်းမှားသောပုံဖြစ်သည်ကိုဆန်းစစ်ရန်သာရှိတော့၏။

သီရိဒေဝီ၏ သင်္ခိုင်းထူပွတ်ကို ဆက်လက်ဆင်ခြင်သော် အထက်ဖော်ပြပါပုံသဏ္ဌာန်အားလုံးသည် သီရိဝိဇ္ဇာလက္ခဏာမျိုးပင်ဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လာပါတော့သည်။ အကြောင်းသော်ကား သီရိဒေဝီ၏ထိုင်ဟန်ကိုအစွဲပြု၍ ကောက်ကြောင်းဆွဲထားသောပုံသည်မူလဖြစ်၏။ ဒိဿကာအရာ၌မြယ်လွယ်မှုတွင်၎င်း၊ ငွေပြားပေါ်၌တံဆိပ်ခတ်ရာတွင်၎င်း၊ မြေအိုးပေါ်တွင်ပုံနှိပ်ရာတွင်၎င်း၊ အခံဝတ္ထုပစ္စည်းနှင့် လုပ်ဆောင်သည့်ကိရိယာများကွဲပြားသည်နှင့်အမျှ၊ ဖန်တီးပြုလုပ်သည့်လူတို့၏မှတ်ဉာဏ်နှင့်လက်စွမ်းများ ကွဲပြားသည်နှင့်အမျှ အသွင်ပြောင်းလဲမှုကားရှိခဲ့၏။ သို့သော် အခြေခံသဘောပျက်ပြားလောက်အောင် ခြားနားမှုမရှိသောကြောင့် တမျိုးတစားတည်းအဖြစ်သွတ်သွင်းနိုင်ပါသည်။

မြေဇာတအယူဝါဒအတိုင်းဆိုသော် သီရိဒေဝီသည်မွန်မြတ်၏၊ အသရေရှိ၏၊ မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့်ပြည့်စုံ၏။ ၎င်းသည်သန့်ပြန့်မွန်မြတ်သောနေရာတိုင်း၌ ကိန်းအောင်းရွှေ့လျော်၏ဟုဆိုလေသည်။ ထိုသို့သောနေရာများမှာ အလွန်များပြားလှစွာ၏။ သီရိသည်အိမ်ကောင် အိမ်မွန်၌၎င်း၊ မုခ်တိုင်၎င်း၊ ပန်းမလံတွင်၎င်း၊ အလံတွင်၎င်း၊ ထီးတွင်၎င်း၊ ထိုင်ခုံတွင်၎င်း၊ ကျောက်မြတ်ရတနာတွင်၎င်း၊ သင်္ဘောသိမ်းတွင်၎င်း၊ စပါးအသီးအနှံ၊ ဆင်မြင်းနွားစသည့်ဝတ္ထုဌာန၊ ဥစ္စာအမျိုးမျိုးတို့တွင်၎င်းရွှေ့လျော်ပေ၏။ ဥစ္စာ၊ နေပေါ်ကြွယ်ဝစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးပို့ပေးသောပင်၌လည်း ကိန်းအောင်း၏ဟုဆိုသည်။ ၎င်းကိုမိမိ၍၊ ၎င်းမှီခိုစွဲကပ်သည့်အရာဌာနသည်ပင် အသရေနှင့်ပြည့်စုံရကား ယင်းသို့သောဌာန၊ သို့မဟုတ် အရာဝတ္ထုကိုပင်လျှင် အသရေမည်ပေ၏။ ထိုသို့ဆိုသော် ထိုထိုသောအရာများပင် သီရိဝိဇ္ဇာ ဟုမှတ်ယူနိုင်ချေသည်။ ကြာငုံကြာပန်း၌ကိန်းအောင်းခြင်းကို အစွဲပြု၍ကြာငုံကြာပန်းကိုပင်အချို့ကသီရိဝိဇ္ဇာဟုယူမှတ်ကာသင်္ကေတပြုကြသောကြောင့် အာနန္ဒာရုပ်ကြွေချပ်၌ပါရှိသော နတ်တပါးကိုင်ဆောင်သည့် ကြာငုံသည်သီရိဝိဇ္ဇာပုံပြသရုံဟုတ်မှန်သည်တည်း။ ထိုနည်းတူစွာစက်လက္ခဏာတော်မြန်မာအနက်ပြန်များ၌သီရိဝိဇ္ဇာကို အိမ်မွန်ဟောသည်မှာလည်းမလွဲချေ။ ယင်းကို စွဲ၍အိမ်ပုံစံသင်္ကေတပြုကြ၏။ မုခ်တိုင်၊ အလံစသောသဏ္ဌာန်များမှာလည်း အလားတူသီရိဝိဇ္ဇာပုံဟာရ၏ ပရိယာယ်များအရရေးဆွဲထုလုပ်ခြင်းဖြစ်ချေသည်။

ထူးခြားသောအချက်တရပ်မှာယခုမျက်မှောက်တွင်ပလ္လင်တံကများပြုလုပ်ထားသည့်သဏ္ဌာန်သည်ပုံ (၁၁) အတိုင်းကောက်ကြောင်းအားဖြင့် မူလသီရိဝိဇ္ဇာပုံစံမှပေါ်ပေါက်လာသည့် ဗုဒ္ဓဇာန်လဟုမည်သောလက္ခဏာနှင့်အတန်ဆင်နေခြင်းဖြစ်၏။ ဤအရာမှာတိုက်ဆိုင်မှုသက်သက်ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ချေမည်။ သို့သော်ပလ္လင်တံက ကဲ့သို့သောမွန်မြတ်သောနေရာ၌ အသရေရှိနိုင်သည့်အပြင် ဘုရင်ကိုလက်ကိုင်ပတ်လက်နတ်သမီး၏အသွင် (၀၁) သီရိ၏အသွင်ဟုလည်းခေါ်ဝေါ်သည်ဆိုသဖြင့် ဘုရင်စံမြန်းရာနေရာကို သီရိဝိဇ္ဇာလက္ခဏာနှင့်သဏ္ဌာန်တူအောင်စီမံပြုလုပ်ထားခြင်းလည်းဖြစ်ကောင်းရာ၏ဟုကြံဆရတော့သည်။

အခဏ်း ၆

အထွေထွေ

အရာတမ်းအမှုတမ်းများ

ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန် ဦးဖိုလတ်၊ မြန်မာနိုင်ငံဝန်ထမ်း (အရှေးချယ်ခံတန်း) သည် ၁၉၆၀ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၄ ရက်နေ့မှအစပြု၍ တလတိတိလုပ်သက်ခွင့်ယူပြီးလျှင် ခွင့်ရက်ကုန်ဆုံးသောအခါ၊ ညွှန်ကြားရေးဝန်ရာထူးမှနုတ်ထွက်၍ အငြိမ်းစားယူသွားပါသည်။ ယင်းသို့ဦးဖိုလတ်အငြိမ်းစားယူရန်ခွင့်ယူသည်မှ အစပြု၍ ရှေးဟောင်းသုတေသနဝန်ထောက် (အမြဲတမ်း) ဦးအောင်သော်က မိမိ၏အလုပ်ဝတ္တရားများအဖြစ် ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်၏ သာမန်အလုပ်ဝတ္တရားများကိုပါ ပူးတွဲဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံသည့်နှစ်အတွင်းတွင် ရှေးဟောင်းသုတေသနညွှန်ကြားရေးဝန် ဦးဖိုလတ်အပြင် အထူးအရာရှိ သီရိပုဇွန် ဦးမြသည့် ၁၉၆၀ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့မှအစပြု၍၎င်း၊ အင်ဂျင်နီယာဦးထွန်းဆိုင်သည် ၁၉၆၀ ခု၊ ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့မှအစပြု၍၎င်း အငြိမ်းစားယူသွားကြပါသည်။ ထိုသို့အထူးအရာရှိ သီရိပုဇွန်ဦးမြနှင့်အင်ဂျင်နီယာ ဦးထွန်းဆိုင်တို့အငြိမ်းစားယူသွားကြပြီးသော်လည်း ၎င်းတို့၏ရာထူးများတွင် အစားထိုးဖြည့်စွက်ခန့်ထားရခြင်းမရှိသေးပါ။

၁၉၅၈ ခု၊ နိုဝင်ဘာလအတွင်းကပင် အိန္ဒိယပြည်သို့ကမည်းကျောက်စာနှင့် ရှေးဟောင်းသုတေသနပညာရပ်များ လေ့လာသင်ကြားရန် အိန္ဒိယအစိုးရ၏ ပညာတော်သင် အထောက်အပံ့ဖြင့် တနှစ်တာမျှသွားရောက်သင်ကြားစေခဲ့သော ရှေးဟောင်းသုတေသနဝန်ထောက် (ယာယီ) ဦးမြင့်အောင်သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ၁၉၅၉ ခု၊ အောက်တိုဘာလအတွင်းကပင် ပြန်လည်ရောက်ရှိ၍၊ ရန်ကုန်ရှိ ရှေးဟောင်းသုတေသနညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံးတွင် သုတေသနဝန်ထောက်၏အလုပ်ဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်စေခဲ့ပါသည်။

၎င်းနောက် ညောင်ဦးမြို့ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနခွဲမှသုတေသနဝန်ထောက်ဦးစိန်မောင်ဦးအား ၁၉၅၉ ခု၊ နိုဝင်ဘာလအတွင်းက ကိုလံဘိုစီမံကိန်းအရ ကမ္ဘာ့သမိုင်းကျောက်စာနှင့် ရှေးဟောင်းသုတေသနပညာရပ်များလေ့လာသင်ကြားရန် အိန္ဒိယသို့ပညာတော်သင်စေလွှတ်ခဲ့ပါသည်။

ဤဌာနတွင်ရှေးဟောင်းသုတေသနဝန်ထောက် (ယာယီ) ရာထူး ၄ နေရာရှိသည့်အနက် လစ်လပ်လျက်ရှိသောရာထူးတနေရာတွင် ဦးခိုကော်ကို ၁၉၅၉ ခု၊ ဇန္နဝါရီလ ၂ ရက်နေ့က ရှေးဟောင်းသုတေသနဝန်ထောက် (ယာယီ) ရာထူးတွင် ခန့်အပ်ခဲ့ပါသည်။

ရှေးဟောင်းသုတေသနဝန်ထောက်ဦးမြင့်အောင်နှင့် ဦးမိုးကတို့အား၊ မန္တလေးမြို့ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနခွဲအထူးအရာရှိဦးမြတ်မှ ရှေးဟောင်းအနုပညာလက်နာသမိုင်းကို ၁၉၆၀ ခု၊ မေလမှအစပြု၍ ၄ လအတွင်း သွားရောက်လေ့လာသင်ကြားစေခဲ့ပါသည်။ လေ့လာသင်ကြားမှုပြီးဆုံးသောအခါ ဦးခိုကော်အားရန်ကုန်ရုံးချုပ်၌ပင် တာဝန်ဆောင်ရွက်စေပါသည်။ ဦးမြင့်အောင်ကိုမူ ပုဂံမြို့ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနခွဲသို့ ပြောင်းရွှေ့၍တာဝန်ယူဆောင်ရွက်စေခဲ့ပါသည်။

ပုဂံမြို့ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနခွဲမှ အင်ဂျင်နီယာဦးထွန်းဆိုင် အငြိမ်းစားယူသွားဦးနောက် ပြည်ခရိုင်၊ မှော်ဇာမြို့မှ အင်ဂျင်နီယာဦးသန်းအောင်အား ပုဂံမြို့သို့ပြောင်းရွှေ့စေခဲ့ပါသည်။ ၎င်းနောက် လစ်လပ်လျက်ရှိသော ဒု-လက်ထောက်အင်ဂျင်နီယာ (Overseer) ရာထူးတနေရာနှင့် ထင်မိခန့်ထားခွင့်ပြုသောရာထူးတနေရာစုစုပေါင်း ဒု-လက်ထောက် အင်ဂျင်နီယာရာထူး ၂ နေရာတွင် မစ္စတာ ပါဏိဖရက်အရပ်နှင့် ဦးမောင်မောင်လေးတို့အား ၁၉၆၀ ခု၊ စက်တင်ဘာလအတွင်းကပင် စတင်ခန့်ထား၍၊ ပုဂံခရီးဟောင်းသုတေသန ဌာနအင်ဂျင်နီယာ၏လက်အောက်တွင် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်စေပါသည်။

ပုဂံမြို့ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနခွဲတွင် ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦထိန်းသိမ်းရေးမှူးတဦးနှင့် မင်းစေတဦးတို့ကို ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုကောင်စီ၏ ရံပုံငွေဖြင့်ဆက်လက်ခန့်ထားခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအပြင်တောင်တွင်းကြီးမြို့ မြန်မာယဉ်ကျေးမှုထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့ပိုင်ပြတိုက်နှင့် စာကြည့်တိုက်တို့ကိုရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနကပြတိုက်အုပ်ချုပ်မှုကော်မီတီနှင့် ပူးတွဲအုပ်ချုပ်စေပြီးလျှင်၊ အဆိုပါပြတိုက်အတွက် ပြတိုက်မှူးတဦး၊ မင်းစေတဦးအပြင် အဆုတ်ထွေအသုံးစရိတ်များကိုပါ ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီက ထောက်ပံ့ခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင်လည်း တောင်တွင်းကြီးမြို့နယ် မိဿကိုးမြို့တော်ဟောင်းကို ဤဌာနမှတူးဖော်သုတေသနပြုရာမှ ပေါ်ပေါက်တွေ့ရှိသော အုတ်တိုက်အဆောက်အဦများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်အတွက် အစောင့်အမှုထမ်းတဦးကိုလည်း ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီကပင်ခန့်ထားပေးခဲ့ပါသည်။

ပြဲ၊ ဟောပြောပွဲ

၁၉၆၀ ခု၊ နိုဝင်ဘာလအတွင်းတွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် လူမှုရေးမဟာဌာန၌ တောင်တွင်းကြီးမြို့နယ် မိဿကိုးမြို့ဟောင်းရာမှတူးဖော်ရရှိသော ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ ပေါ်ပေါက်တွေ့ရှိသည့် အုတ်တိုက် အဆောက်အဦနှင့် တူးဖော်သုတေသနပြုမှုမှတ်တမ်းတင်ခေါ်ပုံများကို ရက်သတ္တပတ်ကြာမျှ ခင်းကျင်းပြသခဲ့၏။ ၎င်းပြပွဲကို ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုဌာနဝန်ကြီး ဦးချစ်သောင်းကစွင့်လှစ်၍၊ ခင်းကျင်းပြသထားသောပစ္စည်းများနှင့်မိဿကိုးမြို့ဟောင်း တူးဖော်မှုနှင့်စပ်လျဉ်းသော အချက်အလက်များကို ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန ညွှန်ကြားရေးဝန်ကြီးအောင်သော်ကရှင်းလင်းဟောပြောခဲ့ပါသည်။

၎င်းအပြင် ၁၉၆၀ ခု၊ ဇီဇဘိတ်လအတွင်း၌ ကျင်းပသောမြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်း၏နှစ် ၅၀ မြောက်နှီးနှောဖလှယ်ပွဲတွင်းလည်း အထက်ဖော်ပြပါပြပွဲခင်းကျင်းပြသခဲ့သည့် မိဿကိုးမြို့ဟောင်းမှတူးဖော်ရရှိသည့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများအပြင်ဌာနတွင် မှတ်တမ်းတင်ထားရှိသောပန်းချီပုံဆွဲများ၊ ခေါ်ပုံများနှင့်ရှေးဟောင်းဆင်းထုရုပ်ပွားတော်များကိုပါ ပြခန်းတခန်းခင်းကျင်းပြသပါသည်။ ၎င်းပြပွဲတွင်လည်း ဦးအောင်သော်ကပင် မိဿကိုးမြို့ဟောင်းတူးဖော်မှု ပဏာမအစီရင်ခံစာကို ဖတ်ကြားဆွေးနွေးခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ ဖတ်ကြားဆွေးနွေးခဲ့သော မိဿကိုးမြို့ဟောင်း တူးဖော်မှုပဏာမအစီရင်ခံစာမှာ အာရှပေါ်ဦးအဖွဲ့၏အကူအညီဖြင့် အဆိုပါနှီးနှောဖလှယ်ပွဲအမှီဤဌာနမှ ပြုစုပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

စီမံကိန်းတိုက်

၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း ဤဌာနရှိစာကြည့်တိုက်တွင် ထင်မိမြည်တင်းလက်ခံရရှိခဲ့သော စာအုပ်စာတမ်း စုစုပေါင်းမှာ ၂၉၆ အုပ်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းစာအုပ်များအနက် ပြည်တွင်းပြည်ပမှ မေတ္တာလက်ဆောင်အဖြစ်ဖြင့် ၎င်း၊ လုံလွယ်မှုစံနှစ်ဖြင့်၎င်း၊ လက်ခံရရှိသည့်စာအုပ်စာတမ်းပေါင်းမှာ ၂၁၄ အုပ်ဖြစ်၍၊ ဌာနဆိုင်ရာရံပုံငွေမှ ကျခံဝယ်ယူခဲ့သောစာအုပ်စာတမ်းပေါင်းမှာ ၈၂ အုပ်ဖြစ်ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံသည့်နှစ်အတွင်း ဌာနစာကြည့်တိုက်ရှိ စာအုပ်စာတမ်းများအနက်မှ အုပ်ရေ ၃၁၅ အုပ်ကို မှတ်ပုံတင်လျက်၊ တိုက်ပိုင်အမှတ်ပေးသွင်းပြီးလျှင် ထိုသို့တိုက်ပိုင်အမှတ်ပေးသွင်းပြီးသည့် စာအုပ်များမှအုပ်ရေ ၁၆၆ အုပ်ကို အခြေခံကပ်ပြားများပြုလုပ်ထားခဲ့ပြီးဖြစ်ပေသည်။ ထို့ပြင်စာအုပ် ၁၅၆ အုပ်အတွက် ပညာရပ်များခွဲခြား၍ ဘာသာရပ်ခေါင်းစဉ်များရှေးချယ်ပြီးစီးသဖြင့် ဘာသာရပ်ကပ်ပြားများပါရှိက်ပြီးဖြစ်ပါသည်။

စာကြည့်တိုက်ရှိ စာအုပ်စာတမ်းများအနက်မှ ဟောင်းနွမ်းစုတ်ပြတ်နေသည့်တို့ကို ရှေးချယ်၍အဖုံးအသစ်များဖြင့်ပြန်လည်ချုပ်လုပ်ခဲ့ရာ၊ ဤအစီရင်ခံသည့်နှစ်အတွင်း စာအုပ်ပေါင်း ၂၆ အုပ်ကိုအဖုံးသစ်များဖြင့်ပြန်လည်ချုပ်ပြီးခဲ့ပါသည်။

ခေါ်ပုံနှင့်ပုံဆွဲများ

ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနရှိ ခေါ်ပုံဌာနစိတ်မှာ ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း မှတ်တမ်းတင်ခေါ်ပုံပေါင်း ၄၇၁ ပုံအထိရှိက်ကူးမှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့မှတ်တမ်းတင်ရိုက်ကူးခဲ့ပြီးသောခေါ်ပုံများစာရင်းကို ဤအစီရင်ခံစာ၏နောက်ဆက်တွဲစာရင်း (၈) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ပေါ်ပေါက်တွေ့ရှိသည့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ၊ ကျောက်စာ၊ မင်စာဆေးရေးများနှင့် တူးဖော်သုတေသနပြုရာမှ ပေါ်ပေါက်တွေ့ရှိသော အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ အရိုးအိုးများ၊ ရှေးဟောင်း အဆောက် အဦများအပြင် နယ်လှည့်သုတေသနပြုမှုမှတ်တမ်းတင် ပုံများကို ခေါ်ပုံဌာနစိတ်မှ စံနှစ်တကျရိုက်ကူး မှတ်တမ်းတင် ထိန်းသိမ်းထားရပါသည်။ ထိုသို့မှတ်တမ်းတင်ထားသည့်ပုံများကို ပြင်ပဌာနများ၊ သုတေသီများကို ကန့်သတ်ထားသော နှုန်းများဖြင့်ရောင်းချခဲ့ရာ ဤအစီရင်ခံသည့်နှစ်အတွင်း ငွေပေါင်း ၂,၂၉၄ ကျပ် ရရှိခဲ့ပါသည်။

ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ၊ ရုပ်တုတော်များ၊ အဆောက်အဦများနှင့် နံရံဆေးရေးများကို စံနှစ်တကျ လေ့လာ သုတေသနပြုရန် မှတ်တမ်းတင်ပုံများရိုက်ကူးခြင်းအပြင်၊ အတိုင်းအတာအနေအထားများ ပိုမိုတိကျစေရန် ပန်းချီပုံဆွဲများဖြင့်ပါ ရေးကူးထိန်းသိမ်းထားရပါသည်။ယင်းသို့ဖြင့်ဤဌာနရှိ ပန်းချီပုံဆွဲဌာနစိတ်မှ ဆေးရေး ဇာတ်ကွက်များ၊ ရုပ်တုများ၊ အဆောက်အဦများ၏စံနှစ်ပုံများနှင့် မိဿကိုးမြို့ဟောင်းရာမှ တူးဖော်ရရှိသည့်ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ၊ အဆောက်အဦပန္နက် ပုံများကိုတိကျစွာမှတ်တမ်းတင်ရေးဆွဲခဲ့ရာ၊ ဤနှစ်အတွင်းပုံဆွဲပေါင်း ၅၄ ပုံအထိ ရေးဆွဲထားခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ရေးဆွဲခဲ့ပြီးသော ပုံဆွဲများစာရင်းကိုလည်း ဤအစီရင်ခံစာ၏ နောက်ဆက်တွဲစာရင်း (၈) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ယဉ်ကျေးမှုစာစောင်

ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုကောင်စီ ရံပုံငွေဖြင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သော ယဉ်ကျေးမှုစာစောင်ကို ရှေးဟောင်းသုတေသနညွှန်ကြားရေးဝန်က တာဝန်ယူထုတ်ဝေခဲ့ပါသဖြင့် အဆိုပါစာစောင်အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၅ မှအစပြု၍ ဤဌာနညွှန်ကြားရေးဝန်က တာဝန်ခံထုတ်ဝေစေခဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့လျှင်ရှေးဟောင်းသုတေသနညွှန်ကြားရေးဝန်က တာဝန်ခံထုတ်ဝေမည့် ယဉ်ကျေးမှုစာစောင်ကို ရှေးဟောင်းစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဌာနလက်ထောက်အရာရှိဦးအောင်သိန်းအား မိမိ၏အလုပ်ဝတ္တရားများအပြင် စာစောင် အကျိုးဆောင် စာတည်းအဖြစ် တာဝန်ပေးအပ်ဆောင်ရွက်စေခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ဦးအောင်သိန်းအား တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့ပြီးနောက် ၎င်း၏လက်အောက်တွင် အထက်တန်းစာရေးတဦး၊ အောက်တန်းစာရေးတဦးနှင့် ရုံးလုပ်ငန်းတို့ကို ယဉ်ကျေးမှု ကောင်စီရံပုံငွေဖြင့်ပင် ယဉ်ကျေးမှုစာစောင်ဌာနအမှုထမ်းများအဖြစ် ခန့်ထားပေးခဲ့ပါသည်။

အခဏ်း ၇

ရှေးဟောင်းစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဌာနစိတ်များ

ရှေးဟောင်းစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု (မြန်မာ) ဌာန

ရှေးဟောင်းစာပေနှင့် မြန်မာယဉ်ကျေးမှုအရာရှိ ဦးလှတင်က ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွက် အောက်ပါအတိုင်းအစီရင်ခံပါသည်။

၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာရှေးဟောင်းစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဌာနမှ ဆောင်ရွက်ပြီးစီးခဲ့သော လုပ်ငန်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။ ရှေးဟောင်းစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဌာနသည် စာပေစုဆောင်းခြင်း၊ တည်းဖြတ်ခြင်းနှင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းတို့ကို အဓိကထား၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ၊ ဌာနလုပ်ငန်းရပ်များကိုလည်း ဤနည်းတူသုံးရိုင်းခွဲခြား၍ ဖော်ပြအစီရင်ခံလိုပေသည်။

စာပေစုဆောင်းခြင်း။ ။စာပေစုဆောင်းရေးအတွက် အခါအားလျော်စွာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မြို့ရွာများသို့ လှည့်လည်၍ဖြစ်စေ၊ စာအုပ်စာတမ်းဟောင်းများ ပုဂ္ဂလိကစာကြည့်စင်များမှဖြစ်စေ ရှာဖွေစုဆောင်းခဲ့ပါသည်။ ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း စဉ်းကူး၍၊ ခက်သင်၍၊ မလည်၍၊ ကြံ့သြာ၍၊ တကောင်း၍၊ ထီးချိုင့်၍၊ မြဲတောင်၍၊ ရွှေကူ၍၊ ကောင်းတုံ၍၊ ဗန်းမော်၍များသို့ သွားရောက်ရှာဖွေခဲ့ပါသည်။ သရက်ခရိုင်၊ ကမ္မမြို့သို့လည်း သွားရောက်ရှာဖွေခဲ့ပေသည်။

စုဆောင်းရရှိခဲ့သောစာပေများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပေသည်။

- (၁) နွားကျန်လင်္ကာ (ရေးသူအမည်မသိ) ။
- (၂) ယုဇနဝတ်မှီပြဇာတ်။ ။ဤပြဇာတ်မှာအချုပ်တန်းဆရာဖေရေးသားသောပြဇာတ်ဖြစ်၍ တိမ်မြုပ်နေခဲ့ပါသည်။ သီပေါမင်းနှင့် ဒိုင်းခင်ခင်တို့၏အရေးကို စောင်းချိတ်၍ ရေးသားသဖြင့် သီပေါမင်းလက်ထက်က ဤပြဇာတ်ကို ဖျောက်ဖျက်လျှို့ဝှက်ထားခဲ့ရာမှ ၁၂၇၁ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့၊ချာနီယာပုံနှိပ်တိုက်တွင် တကြိမ်ရိုက်နှိပ်ခဲ့ဘူးသည်။ ဆရာဖေ၏ကဗျာအများပါဝင်၍ ဇာတ်သွားအနည်းငယ်သာပါသည်။ စာမျက်နှာအချို့ပျောက်ဆုံးလျက်ရှိသည်။
- (၃) ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ဇာတာပုံတေးထင်များ (အဝေးရောက်မင်းရေးသားခဲ့သည်) ။

- (၄) ဦးမင်းဆိုးလေးချိုးစုများ။
- (၅) စာလုံးကြီးမေတ္တာစာ (ကျောင်းသုံးတော်ကြီးဦးရွှေသီး)။
- (၆) သီပေါမင်းပါတော်မူဆိုင်းဆင့် (ကျောင်းမင်းသားဦးစီး)။
- (၇) ကြံညှပ်မြို့နယ်စစ်တမ်း ၁၁၄၅ ခုနှစ်။
- (၈) သမ္မတဏှာအစီရင်ခံစာ (ညောင်ရမ်းခေတ်ပေါ်သတ်ပုံကုမ်းဖြစ်သည်)။
- (၉) အနန္တဗိနည်း (ချေးသူအမည်မသိ)။
- (၁၀) အနုသာသနပျို့အဖြေ။
- (၁၁) နမောလင်္ကာပျို့။
- (၁၂) သာမိနပျို့ (လက်ဝဲသုန္ဒရ)။
- (၁၃) ပိဋိစုံချောင်းရတု။

ဤစာရင်းပါစာအုပ်များအပြင် ပုံနှိပ်ပြီးနှင့် ပေမူများရှိပြီးဖြစ်သော မဃဇိနပျို့၊ သံဝရပျို့စသော မူကွဲစာပေများလည်းရှိစေသော ထားရှိခဲ့ပေသေးသည်။

စာပေတည်းဖြတ်ခြင်း။ ။ရှေးဟောင်းစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဌာနမှ ရှာဖွေရဆောင်းရရှိခဲ့သော စာပေများကို ကူးယူခြင်း၊ ကည်းဖြတ်ခြင်းစသည်အားဖြင့်၊ ပုံနှိပ်ရန်အသင့်ဖြစ်အောင် စီမံဆောင်ရွက်ရာတွင် ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း အောက်ပါစာပေများကိုတည်းဖြတ်ပြီးစီးခဲ့ပေသည်။

- (၁) မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်းပဌမအုပ်။
- (၂) မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်းဒုတိယအုပ်။
- (၃) ဇယဒိသပျို့။
- (၄) ဦးမင်းဆိုးလေးချိုးစုများ။
- (၅) မင်းဆက်ရာဇဝင်သာချင်း။

စာပေတည်းဖြတ်ရေးလုပ်ငန်းရပ်များကို ဆောင်ရွက်စဉ် ရိုက်နှိပ်လျက်ရှိသောစာအုပ်များအတွက် စာမူကြမ်း စစ်ဆေးပြင်ဆင်ရေးလုပ်ငန်းများကိုလည်း ပူးတွဲဆောင်ရွက်ခဲ့ပေသည်။

စာအုပ်စာတမ်းထုတ်ဝေခြင်း။ ။ရှေးဟောင်းစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဌာနမှ ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သော စာအုပ်စာတမ်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပေသည်။

- (၁) ဇာတာတော်ပုံရာဇဝင်၊ စာမျက်နှာ ၁၂၂၊ အဖိုး ၁ ကျပ် ၃၀ ပြား၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်။
- (၂) မဏိကက်ပြဇာတ်၊ စာမျက်နှာ ၈၉၊ အဖိုး ၁ ကျပ် နိုင်ငံတော်အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်။
- (၃) သုခါဝဟန္တပျို့၊ စာမျက်နှာ ၅၇၊ အဖိုး ပြား ၈၀၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်။
- (၄) ဂျာတော်မူတမ်း၊ စာမျက်နှာ ၂၆၈၊ အဖိုး ၃ ကျပ် ၂၅ ပြား၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာရေးကဏ္ဍဌာနသို့ ရိုက်နှိပ်ရန်ပို့အပ်ထားပြီး စာမူများလည်းရှိသေး၍၊ လာမည့်နှစ်တွင် ဆက်လက်ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေသွားနိုင်ဖွယ်ရှိပေသည်။

မြန်မာရှေးဟောင်းစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဌာနသည် ဖော်ပြပါလုပ်ငန်းရပ်များအပြင် စာပေနှင့်ပတ်သက်၍ ပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်များထံမှ ဘောင်းဆိုသောစာပေအကူအညီများ၊ စာအုပ်စာတမ်းအညွှန်းများ၊ မှတ်စုများစသည်တို့ကိုလည်း ကူညီညွှန်ပြပေးခဲ့ပေသည်။ ရှေးဟောင်းမြန်မာစာပေများနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့်စာပေကို မည်သည့်ခုနှစ်တွင် ရိုက်နှိပ်ဘူးသည်၊ မည်သည့်စာမူများ ပျောက်ဆုံးနေသည် စသည်တို့ကို အလွယ်တကူသိရှိနိုင်ရန် စာပေစစ်တမ်းတစောင် ပြုစုရေးအတွက်လည်း ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပေသည်။

ရှေးဟောင်းစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု (ဗုဒ္ဓ) ဌာန

ရှေးဟောင်းစာပေနှင့် မွန်ယဉ်ကျေးမှုအရာရှိ နိုင်ပန်းလှက ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွက် အောက်ပါအတိုင်း အစီရင်ခံပါသည်။

ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိခြင်း။ ။မွန်ဘာသာဇာတ်ကြီး ၁၀ ခုအနက် ၁၉၅၈-၅၉ ခုနှစ်အတွင်းတွင် (၁)တေမိ၊ (၂)ဟောဇနက္ခ၊ (၃)သုဝဏ္ဏသာမ၊ (၄)နေမိ၊ (၅)ဘုဒိဗတ်၊ (၆)စန္ဒကုမာ၊ (၇)နာရဒနှင့် (၈)ဝိရုဇာတ်တော်များကို တည်းဖြတ်သုတ်သင်၍ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေဖြန့်ချိခဲ့ပြီးနောက်၊ ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်းတွင် မဟော်သခါနှင့်ဝေဿန္တရာဇတ်တော်ကြီးတို့ကို တည်းဖြတ်သုတ်သင်၍ အောက်ခြေမှတ်ချက်များနှင့်တကွ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေဖြန့်ချိနိုင်ခဲ့ပါကြောင်း။ ယင်းမွန်ဘာသာဇာတ်ကြီး ၁၀ ခုတို့ကိုလွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ကျော်က ဟံသာဝတီ၊ ဝံခူမြို့အနီးဝေ မြို့မှဆရာတော်ကြီးတပါးက ပြုစုရေးသားခဲ့သည်ဟုပေမူထင်ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းဆရာတော်ကြီးသည် မွန်စာပေလောကတွင် (အာအသောအိ)ဟူ၍ ထင်ရှားခဲ့ပါသည်။ ဝေါဆရာတော်ကြီးကပင် မွန်စာပေအမြောက်အမြားတို့ကို ပြုစုရေးသားခဲ့ပေသည်။

မွန်ဘာသာဇာတ်ကြီး ၁၀ ခုကို ရှေးကတကြိမ်တမျှပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ ဤဌာနကပဌမအကြိမ်တည်းဖြတ်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်လေသည်။

မွန်ဘာသာဇာတ်ကြီး ၅၅၀ ကိုတည်းဖြတ်သုတ်သင်ခြင်း။ ။၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်းတွင် ဤဌာနမှ မွန်ဘာသာဇာတ်ကြီး ၅၅၀ ပေမူများကို အားလုံးမိတ္တူကူးယူနိုင်ခဲ့ပြီးဖြစ်လေသည်။ ထိုစာမူများကို မြန်မာဘာသာဇာတ် ၅၅၀ တို့နှင့်ညှိနှိုင်း၍ မွန်ပါဠိပဏ္ဍိတ်၊ လက်ထောက်မွန်ယဉ်ကျေးမှုအရာရှိနှင့် မွန်ယဉ်ကျေးမှုအထက်တန်းအရာရှိတို့သည် ဆင့်ကဲဆင့်ကဲသုတ်သင်တည်းဖြတ်ခဲ့ရာ ဇာတ်ပေါင်း ၁၅၀ မျှပြီးစီးခဲ့ပါသည်။

ယင်းမွန်ဘာသာဇာတ် ၅၅၀ တို့သည် ရှေးကတကြိမ်တမျှ ပုံမနှိပ်ဘူးပေ။ မွန်စာပေလောကတွင် အရေးကြီးသောစာပေဟောင်းတရပ်ဖြစ်၍ သုတေသနအတွက်လည်း အလွန်အသုံးဝင်သည့် ဘာသာစကားပြေတရပ်ဖြစ်သဖြင့် တည်းဖြတ်သုတ်သင်ပြီးသောအခါ ၁၉၆၀-၆၁ ခုနှစ်အတွင်း ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိနိုင်ရန် ကြိုးစားဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

မွန်-မြန်မာအဘိဓာန်ပြုစုခြင်း။ ။ဤဌာနတွင် မွန်-မြန်မာအဘိဓာန်ကိုမကြီးမငယ်မကျဉ်းမကျယ်၊ အလယ်အလတ်အရွယ်အဖြစ်ဖြင့် ကော်မတီဖွဲ့၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ၊ ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း (စ) အက္ခရာမှ (ဈ) အက္ခရာကုန်သည်အထိ ပြီးစီးအောင်ပြုစုခဲ့ပါသည်။

ပါဠိ-မွန်-မြန်မာအဘိဓာန်ပြုစုခြင်း။ ။ဤဌာနတွင် မွန်-မြန်မာ အဘိဓာန်ပြုစုရာ၌ လွန်စွာအသုံးဝင်သည့် ပါဠိ-မွန်-အဘိဓာန်ပေမူနှစ်မျိုးကို စုဆောင်းကူးယူခဲ့ရာ၊ ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်တွင် ပြီးစီးခဲ့ပါသည်။ မွန်-မြန်မာအဘိဓာန်ပြုစုရာ၌၎င်း၊ စာပေသုတေသန ပြုစုရာ၌၎င်း ဖွဲ့ငြင်းနိုင်ရန် ပါဠိ-မွန်-မြန်မာအဘိဓာန်စာအုပ်ကို လက်ရေးမူအဖြစ်ကူးယူပြီးခဲ့ပါပြီ။ ၎င်းပါဠိ-မွန်အဘိဓာန်တွင် အက္ခရာစဉ်မကျဖြစ်နေသဖြင့် အက္ခရာစဉ်ကပ်ပြီး ပေါ်တွင်ရေးချပြီးလျှင် ယိုးဒယားပြည်၊ ပတ်လတ်ရွာမှပုံနှိပ်သောပါဠိ-မွန်အဘိဓာန်နှင့် ညှိနှိုင်းရပါသည်။ ၎င်းနောက် မြန်မာဘာသာအဓိပ္ပါယ်များကို ဖြည့်စွက်လိုက်ပါက ဌာနဆိုင်ရာဖွဲ့ငြင်းခြင်းပြုနိုင်သော ဆိုင်ကလိုစတိုင်ကော်ပီအဖြစ် လိုအပ်သောစောင်ရေကို မိတ္တူပွားကူးယူနိုင်ပါမည်။ ယင်းပါဠိ-မွန်-မြန်မာ သုံးဘာသာတွဲစာအုပ်ကို ၁၉၆၀-၆၁ ခုနှစ်အတွင်း ပြီးစီးနိုင်ရန် ကြိုးစားဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

စုဆောင်းကျမ်းပုဒ်များ။ ။ဤဌာနတွင် ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်းတွင် အောက်ပါရှေးဟောင်းပေမူများကို ကူးယူနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းပေမူများကို တည်းဖြတ်သုတ်သင်ပြီးပါက ပုံနှိပ်သင့်သမျှကို ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိရန် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။

- (က) ရာမမင်းပျို့။
- (ခ) ရှင်မွေးလွင်းမင်းနန္ဒာပျို့။
- (ဂ) ဦးရှင်ကြီးပျို့။
- (ဃ) ဆုံးမစာကဗျာလင်္ကာ။
- (င) မွန်ရာဇဝင် (စကားပြေ)။

ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း။ ။ဤဌာနတွင် မွန်ဘာသာမှမြန်မာဘာသာသို့ပြန်ဆိုပြီးသော ရာဇဝိရာဇ် အရေးတော်ပုံကုမ်းကို ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း သက္ကရာဇ်များညှိနှိုင်းလျက် ဒုတိယအကြိမ်ပြန်လည်စစ်ဆေး ပြင်ဆင်မှုပြုခဲ့ပါသည်။ ယင်းစာအုပ်ကို တစ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်၊ စစ်ပညာအသင်းဌာနဇိတ်က ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိရန်ဖြစ်ပါသည်။

ရှေးဟောင်းစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု (တိုင်းရင်းသား) ဌာန

ရှေးဟောင်းစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှု (တိုင်းရင်းသား) ဌာန အရာရှိဦးမင်းနိုင်က ၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွက် အောက်ပါအတိုင်းအစီရင်ခံပါသည်။

စာအုပ်ထုတ်ဝေရေး။ ။၁၉၆၀ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် တိုင်းရင်းသားအရာရှိ ရေးသားပြုစုခဲ့သော လူမျိုးစုသရုပ်ပြ (General Classification) “တိုင်းရင်းသားဘွားပြည်ထောင်စုသား” စာအုပ်ပုံနှိပ်ပြီးစီးခဲ့ပါသည်။ ဆက်လက်ပြုစုခဲ့သော ကချင်ယဉ်ကျေးမှုသရုပ်ဖော် “မနော” မှာစာမူအားလုံးပြီးစီး၍ ပုံနှိပ်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာသို့ ပေးပို့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ တတိယအစီအစဉ်ဖြစ်သည့် “ရခိုင်ကျေးလက်ကဗျာ” စာအုပ်အတွက် လိုအပ်သောအစီအစဉ်များကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပါသည်။

ခရီးလှည့်လည်ရေး။ ။၁၉၆၀ ခုနှစ်၊ မေလနှင့် ဇွန်လတွင် တိုင်းရင်းသားအရာရှိသည်၊ ကချင်ပြည်နယ်မြစ်ကြီးနားခရိုင်နှင့် ရှမ်းပြည်၊ ညောင်ရွှေနယ်များသို့သွားရောက်၍ “မနော” နှင့်ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် “အင်း” နှင့်ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာအချို့ကို လေ့လာရိုက်ကူးခဲ့ပါသည်။

၁၉၆၀ ခု၊ အောက်တိုဘာလနှင့် နိုဝင်ဘာလတွင် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်းနယ်နှင့် ကယားပြည်နယ်ကျေးလက်ဒေသများသို့သွားရောက်၍ “ပလောင်” နှင့်ပတ်သက်သော ယဉ်ကျေးမှုထုံးစံလေ့နှင့် “ကယား” နှင့်ပတ်သက်သော ယဉ်ကျေးမှုရေးရာများကို လေ့လာရိုက်ကူးခဲ့ပါသည်။

ကျေးလက်သီချင်းအသံသွင်းယူရေး။ ။၁၉၆၀ ခု၊ စက်တင်ဘာလတွင် ရှမ်းသီချင်းအချို့ကိုအသံသွင်းစက်ငှားရမ်း၍ အသံသွင်းယူထားရှိခဲ့ပါသည်။

ကျေးလက်အကယ်ဒမီတန်းတင်ရေး။ ။၁၉၆၀ ခု၊ နိုဝင်ဘာလတွင် တောင်ပိုင်းနယ်မှ “ပလောင်” နှင့် “ပလေး” အကအချို့ကို ခေါ်ဝေါ်ရိုက်ကူးမှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပါသည်။

ကျေးလက်ဒေသသုံးစကားစုဆောင်းရေး။ ။၁၉၆၀ ခုနှစ်အတွင်း တိုင်းရင်းသားဌာနမှ ကိုးသူ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော (Linguistic Project) နှင့်ပတ်သက်၍ သီးခြားစာပေမရှိသေးသော လူမျိုးငယ်အသီးသီး တို့၏ စကားအသံထွက်၊ အသုံးအနှုန်းအခေါ်အဝေါ်များကို လေ့လာစုဆောင်း၍လာခဲ့ရာ အဇီ၊ မရ၊ လရှိုး ကယား၊ ယင်းတလဲ၊ ဇိုကန်း စသည်တို့၏ အခေါ်အဝေါ်အချို့ကို စုဆောင်းရရှိပြီးပါပြီ။

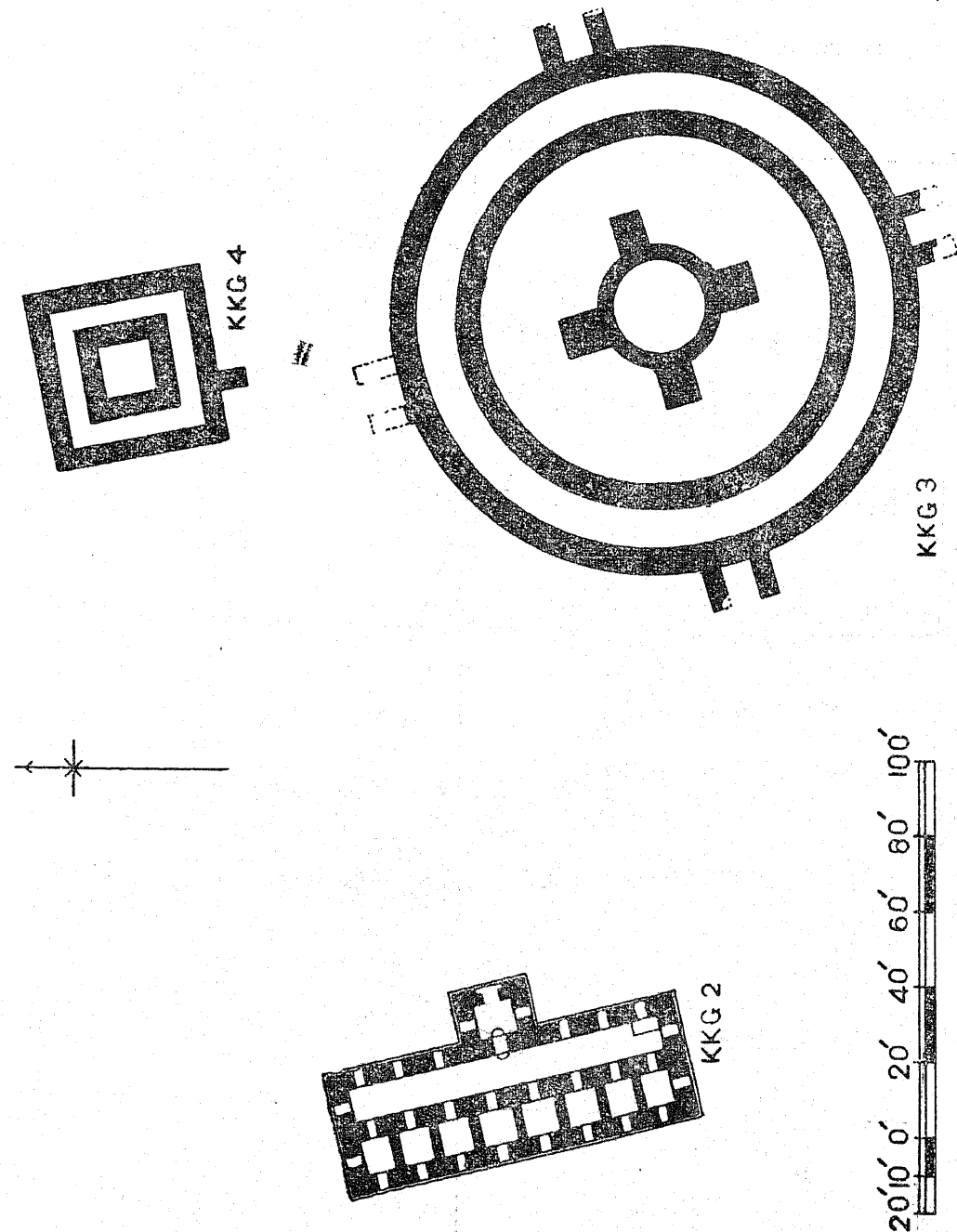
အသံသွင်းယူရေး။ ။အသံသွင်းစက်ကို အခြားဌာနမှ ၄၊ ရမ်းအသုံးပြု၍လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာ၊ အဖီးနှင့်လရှိ စကားအချို့ကို အသံသွင်းယူထားရှိပြီးပါပြီ။

မော်ကွန်းတင်ရုပ်ရှင် (Documentary Film) ရိုက်ကူးရေး။ ။တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစု အသီးသီး တို့သည် နေထိုင်စားသောက်ပုံ၊ ထုံးစံဓလေ့၊ ကိုးကွယ်မှု၊ ရိုးရာဥပဒေစသည်တို့ကို တမျိုးစီတစ်ခုစီမော်ကွန်းတင်ရုပ်ရှင် ရိုက်၍ မှတ်တမ်းတင်ထားရန် လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။ ဌာနအပိုင်ဌာနတွင် လိုအပ်သော အမှုထမ်းအရာထမ်း နှင့် ပစ္စည်းများအဆင်သင့်မရှိသည့်အတွက် ဤကိစ္စကိုခေတ္တရပ်ဆိုင်းထားရပါသည်။ သို့သော် ၎င်းကိစ္စအတွက် တတ်နိုင်သမျှ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်။

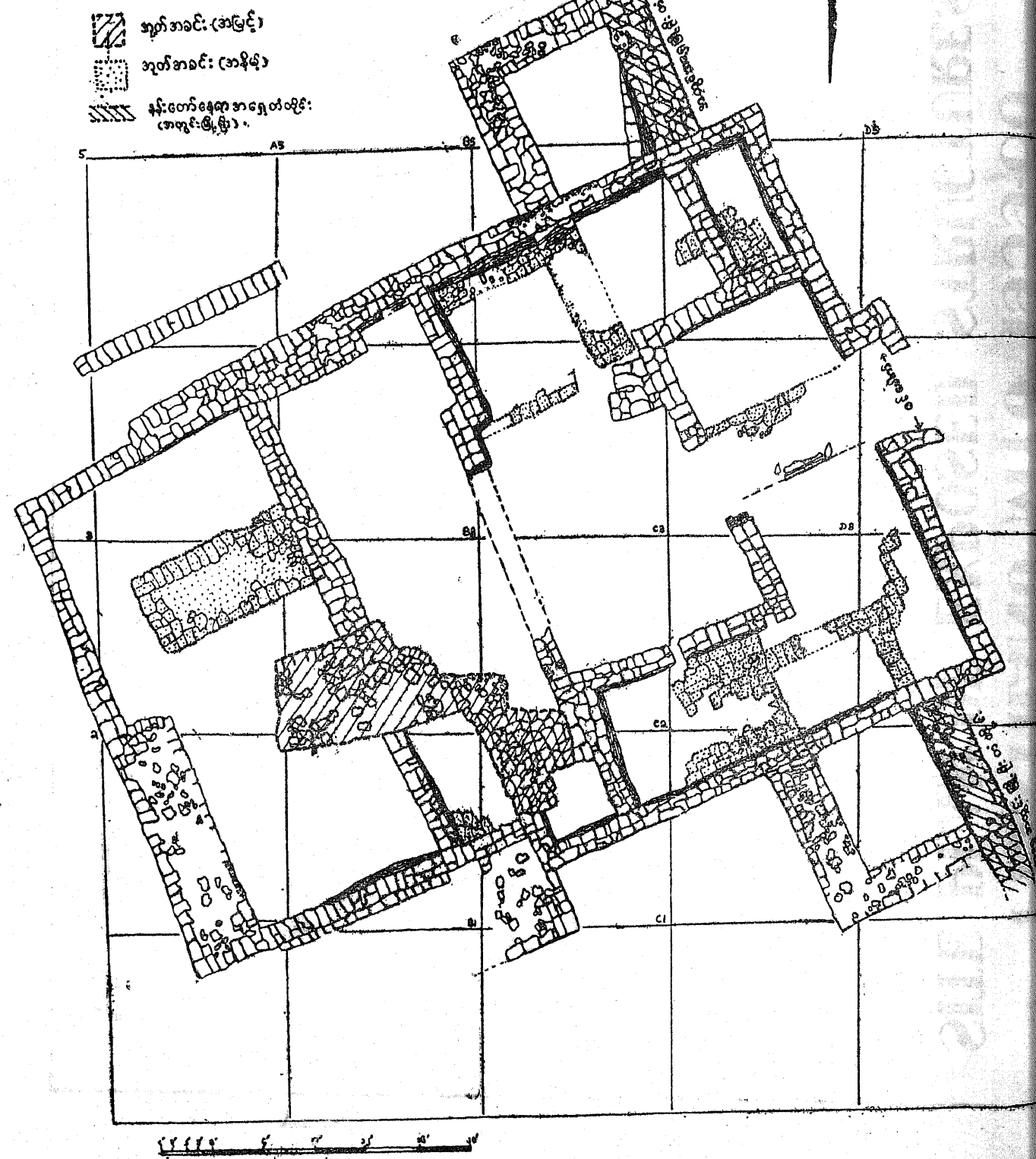
ရန်ကုန်မြို့၊ နေ့စွဲ၊ ၁၉၆၁ ခု၊ ဇွန်လ ၃၀ ရက်။

အောင်သော်၊
ညွှန်ကြားရေးဝန်၊
ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန။

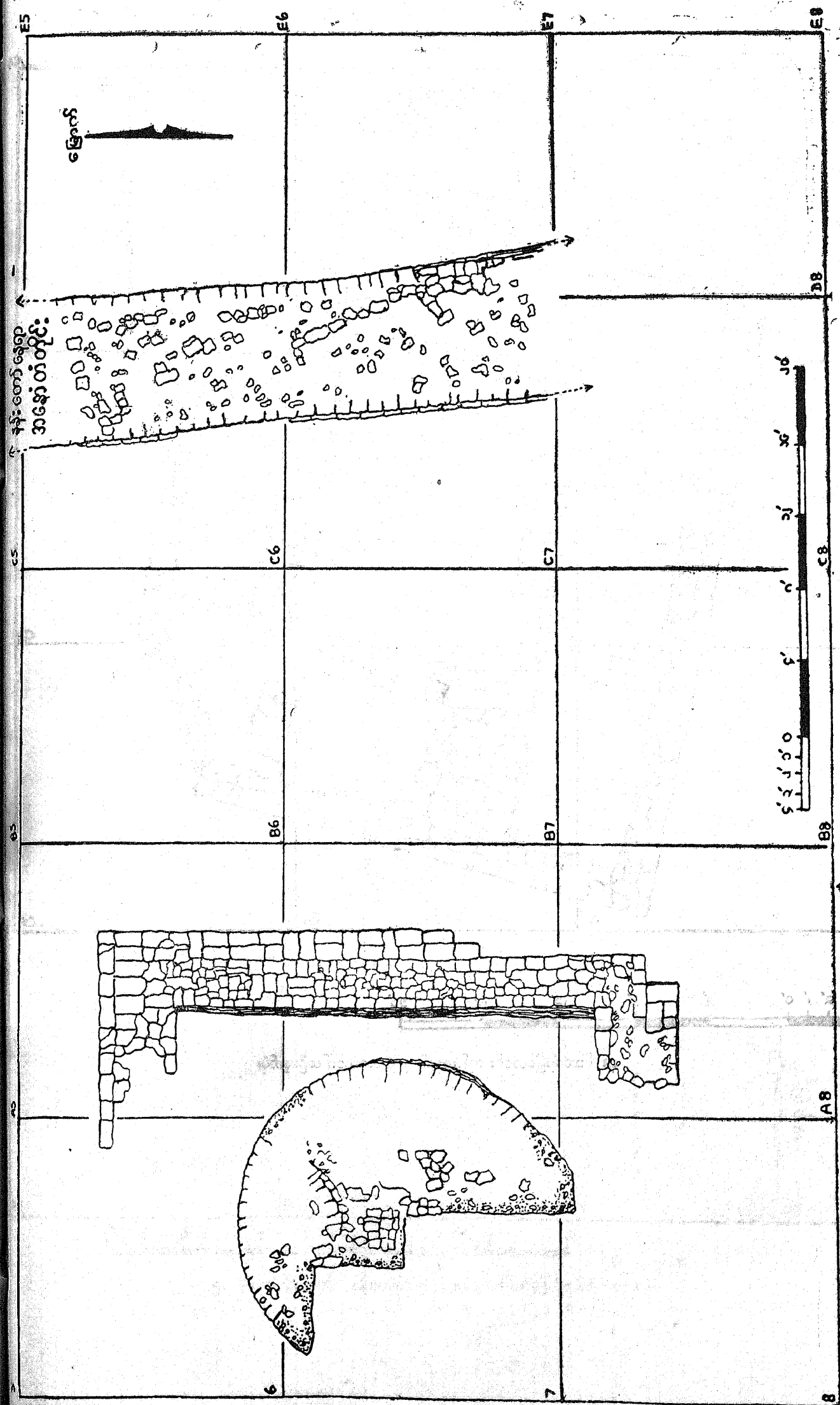
SITE PLAN OF EXPOSED STRUCTURES



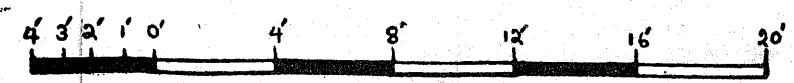
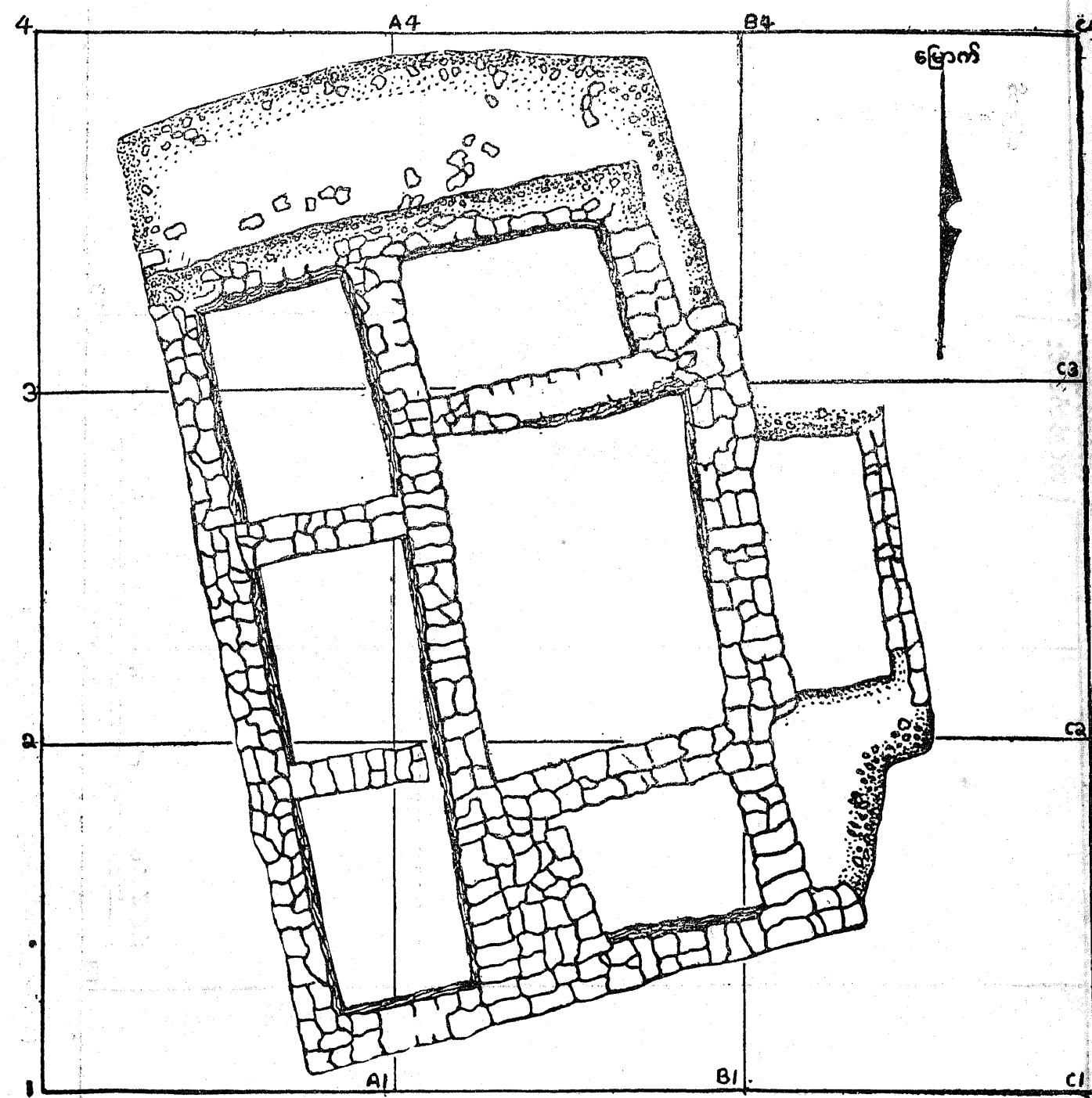
ဗိမ္မာန်တို့၏ဟောင်းဘုရားခေါ်ထားသော ကုန်းအမှတ် ၂၊ ၃၊ ၄ တို့မှ ဖော်ပြပါသော အဆောက်အဦများပုံ။



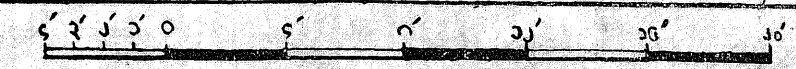
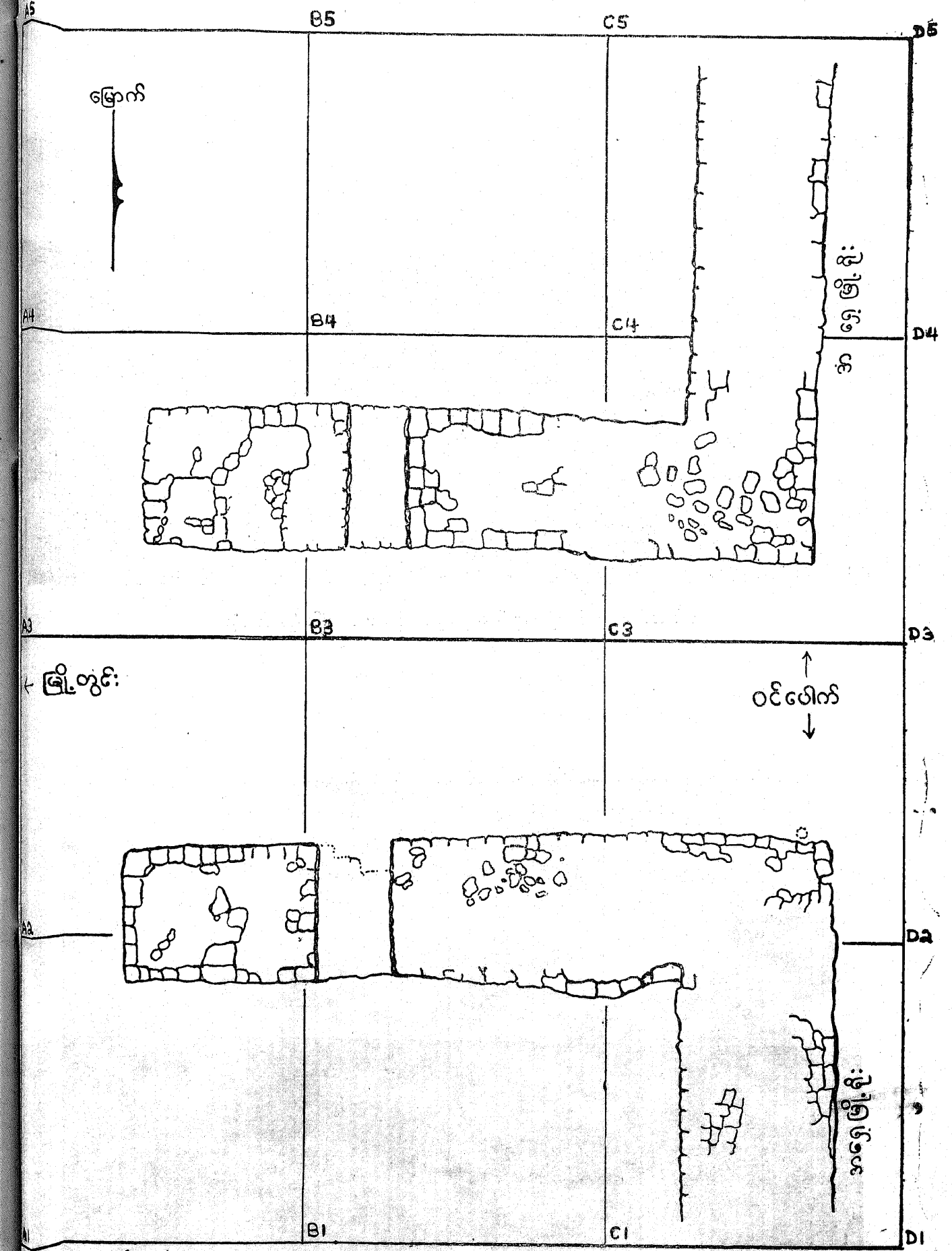
၂။ မိဿတိုးမြို့ဟောင်း ကုန်းအမှတ် ၅ ၄ အဆောက်အဦပုံစံပုံ။



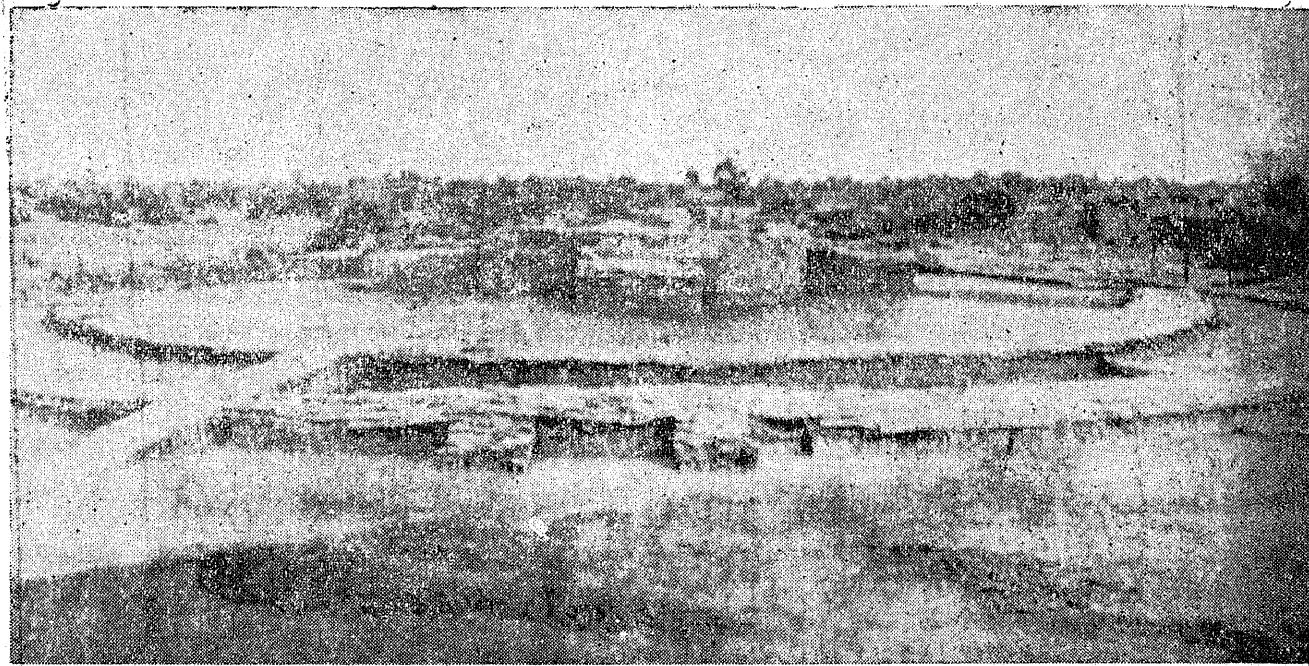
၃။ မိဿတိုးမြို့ဟောင်း ကုန်းအမှတ် ၆ ၄ အဆောက်အဦပုံစံပုံ။



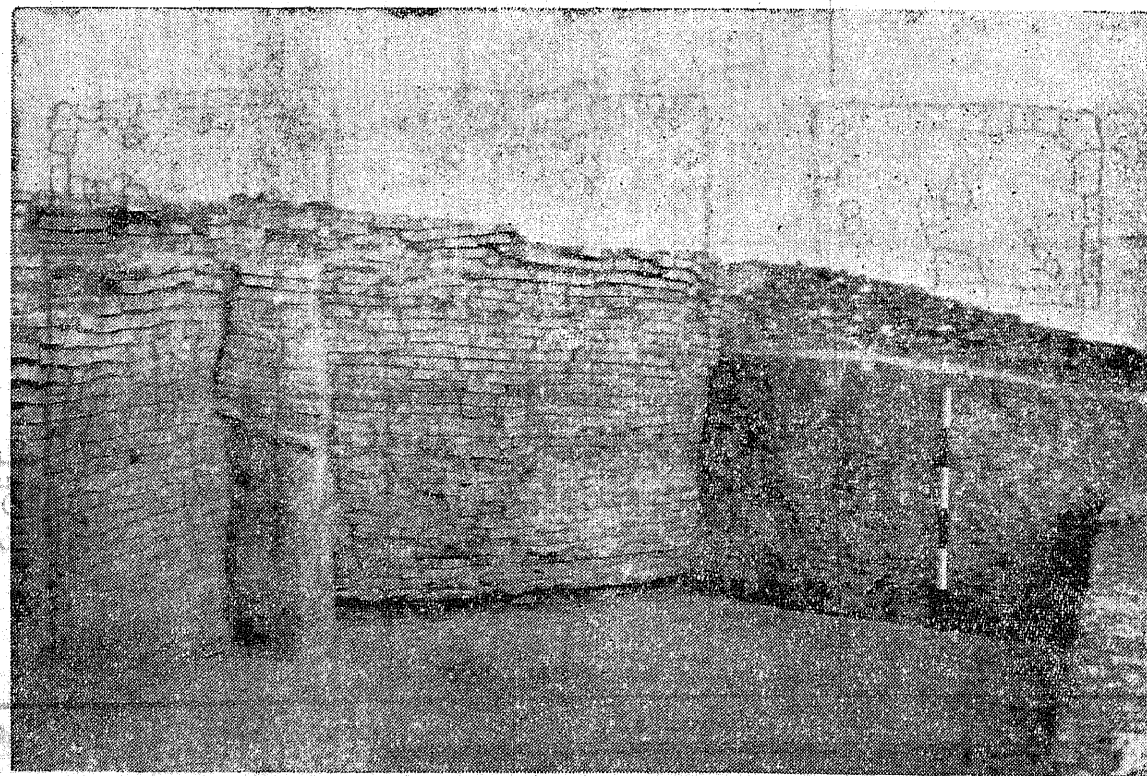
၄။ မိဿာတိုးမြို့ဟောင်း ကုန်းအမှတ် ၇ မှ အဆောက်အဦပုံနှုတ်ပုံ။



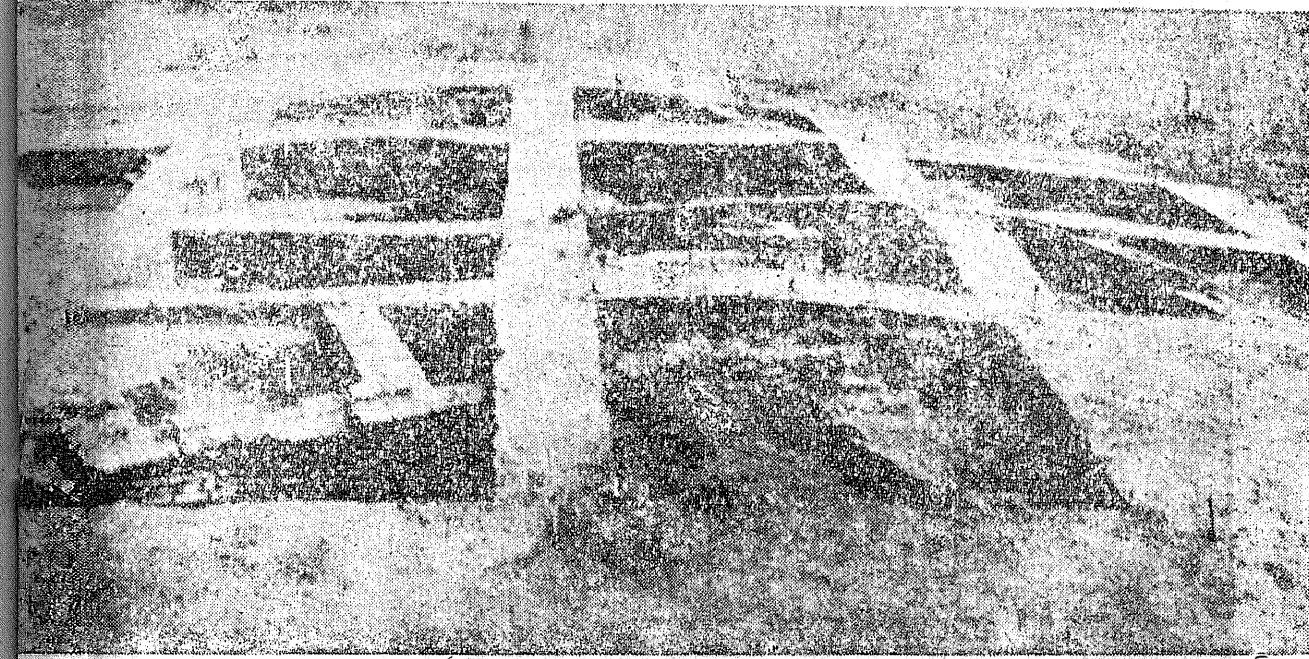
၅။ မိဿာတိုးမြို့ဟောင်း ကုန်းအမှတ် ၈ မှ အဆောက်အဦပုံနှုတ်ပုံ။



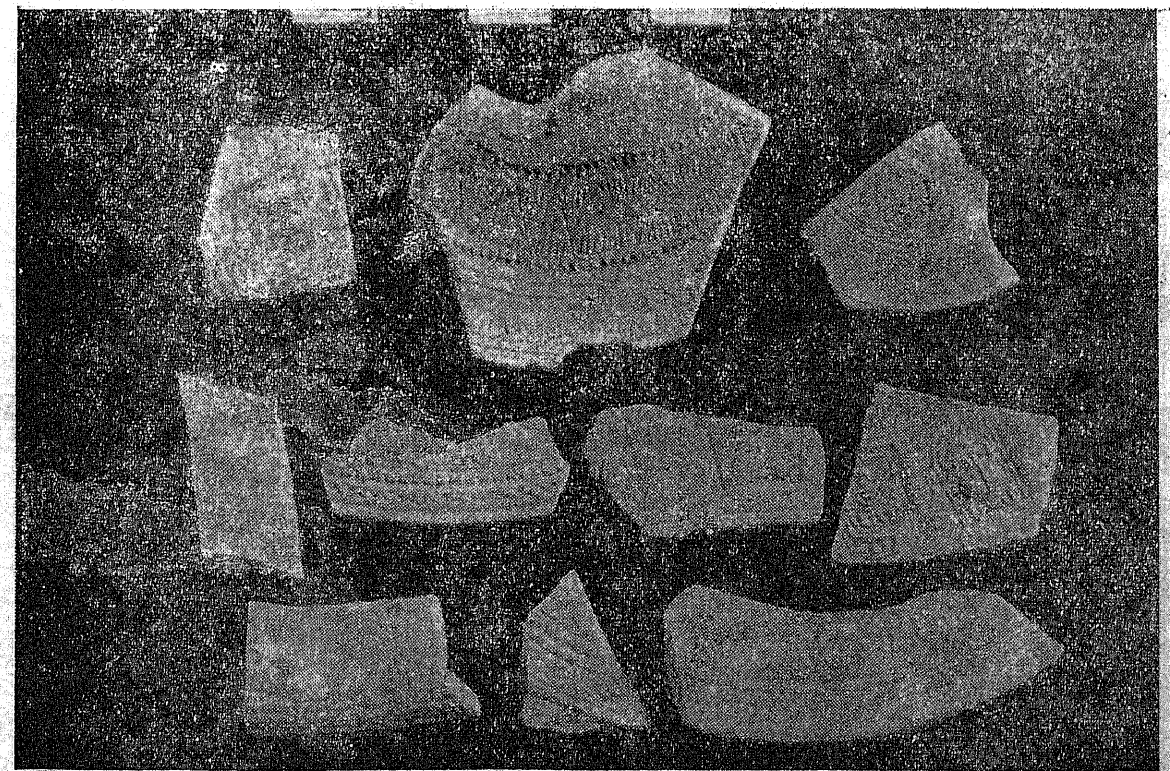
၆။ ဒိဿဏိမြို့ဟောင်း ကုန်းအမှတ် ၃ မှ တူးဖော်ပြီး၍ အဆောက်အဦပေါ်လာပုံ။



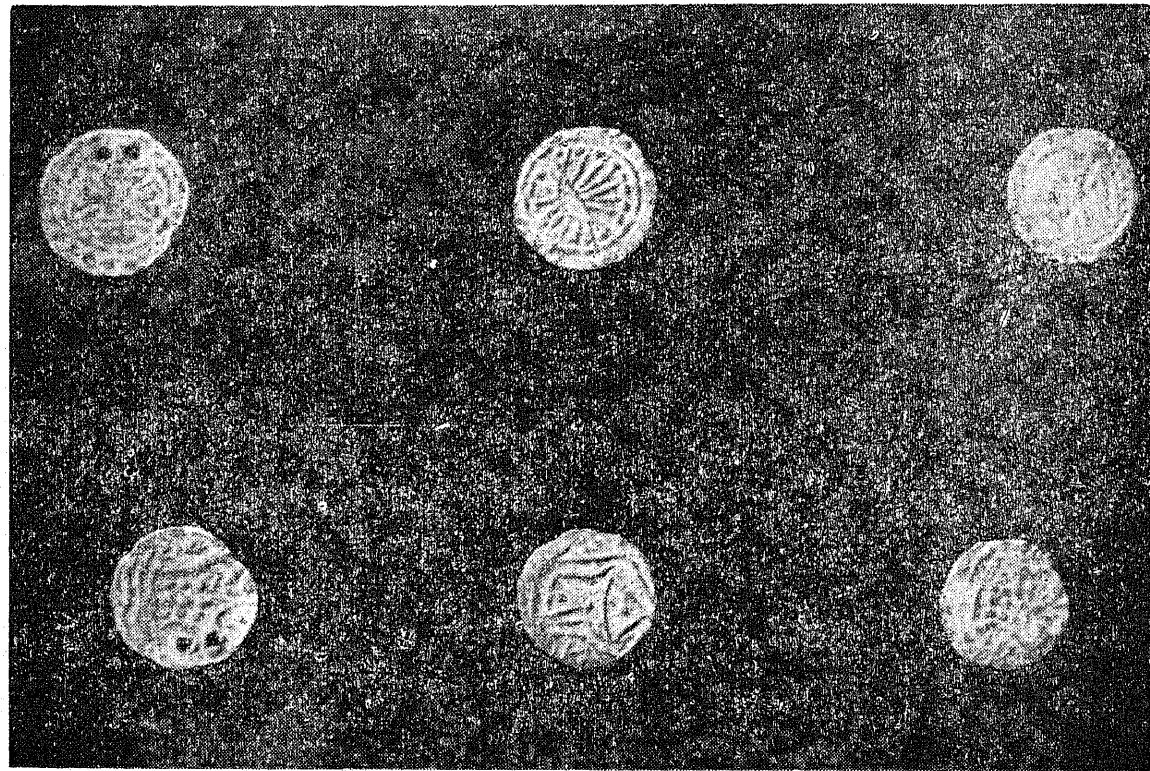
၇။ ဒိဿဏိမြို့ဟောင်း ကုန်းအမှတ် ၃ မှ အဆောက်အဦ အရှေ့တောင်မျက်နှာနှင့် ဆက်စပ်နေသောမြေလွှာပုံ။



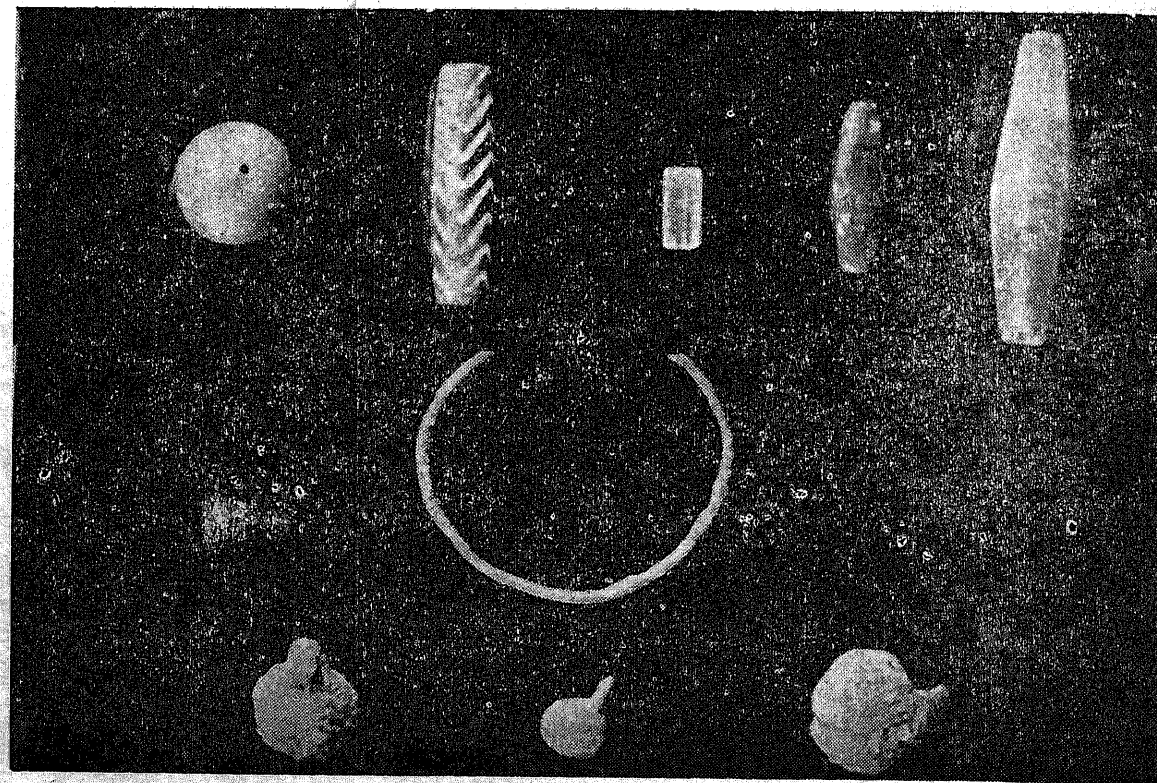
၈။ ဒိဿဏိကုန်းအမှတ် ၅ တူးဖော်နေစဉ်။



၉။ ဒိဿဏိကုန်းအမှတ် ၃ နှင့် ၄ မှ အမှတ်လက္ခဏာများနှင့် အရေးအကြိမ်ပုံများပါသော အိုးခြမ်းပဲများ။



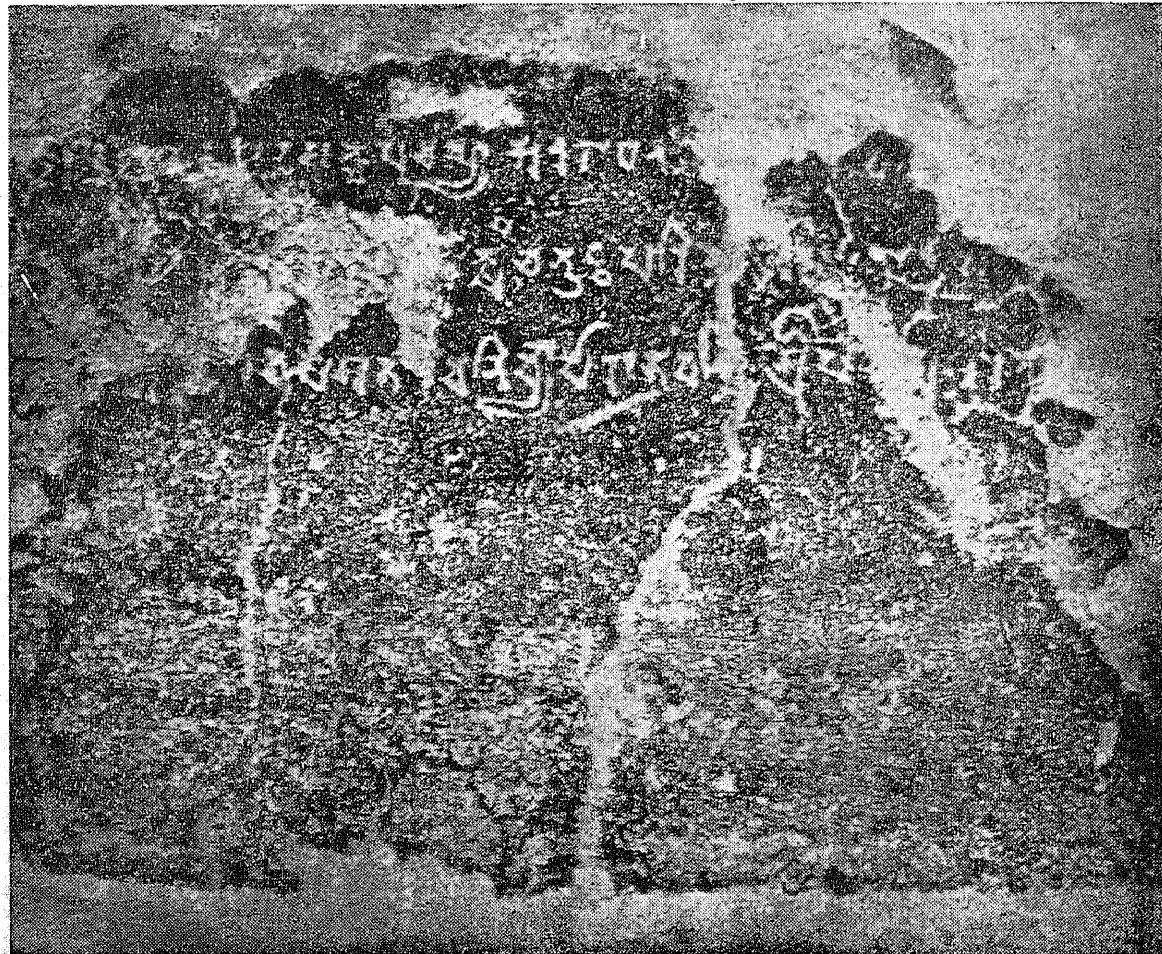
၁၀။ ဗိဿုဏ်းကုန်းအမှတ် ၃ မှ ဗျူဒင်္ဂါး ၃ ပြား(မျက်နှာနှစ်ကျော) ခုံများ။



၁၁။ ဗိဿုဏ်းကုန်းအမှတ် ၃ မှ တူးဖော်ရရှိသော ဝတ်ဆံများ၊ ဓကြီးလက်ကောက်နှင့်ကြေးမြူများ။



၁၂။ ဗိဿုဏ်းကုန်းအမှတ် ၅ အဆောက်အဦတွင်းမှ ကိန္နရီမြေရုပ်။



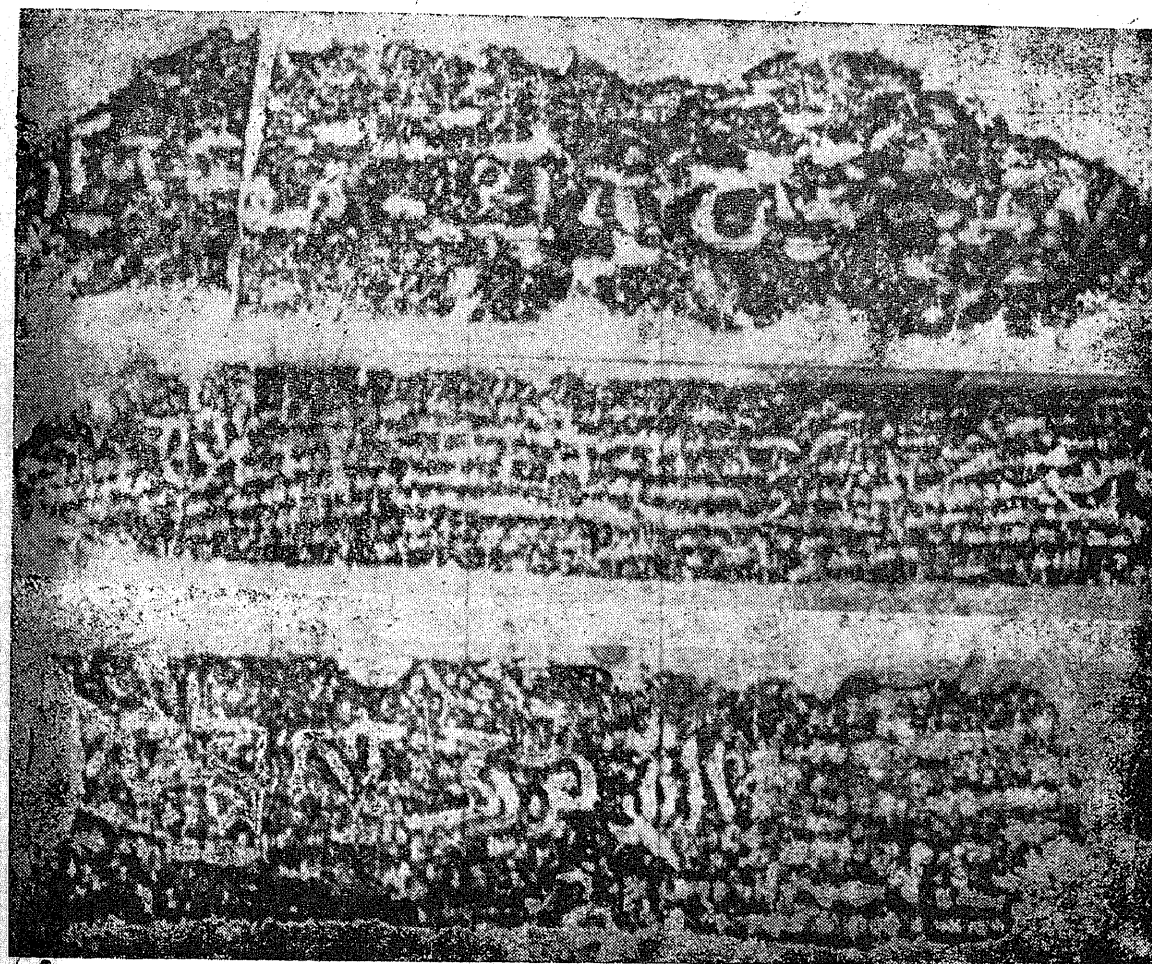
၁၃။ ပြည်ခရိုင်၊ မွန်အာဇာနည်မြို့ဟောင်းအနောက်ဘက်၊ အနောက်မြောက်တောင်၏ တောင်ဘက် ကိုက် ၇၀ ခန့်ရှိ လှည်းလမ်းဘေး၊ အနောက်ဘက်ဘေးမှ ရသော အုတ်ခဲစာ။



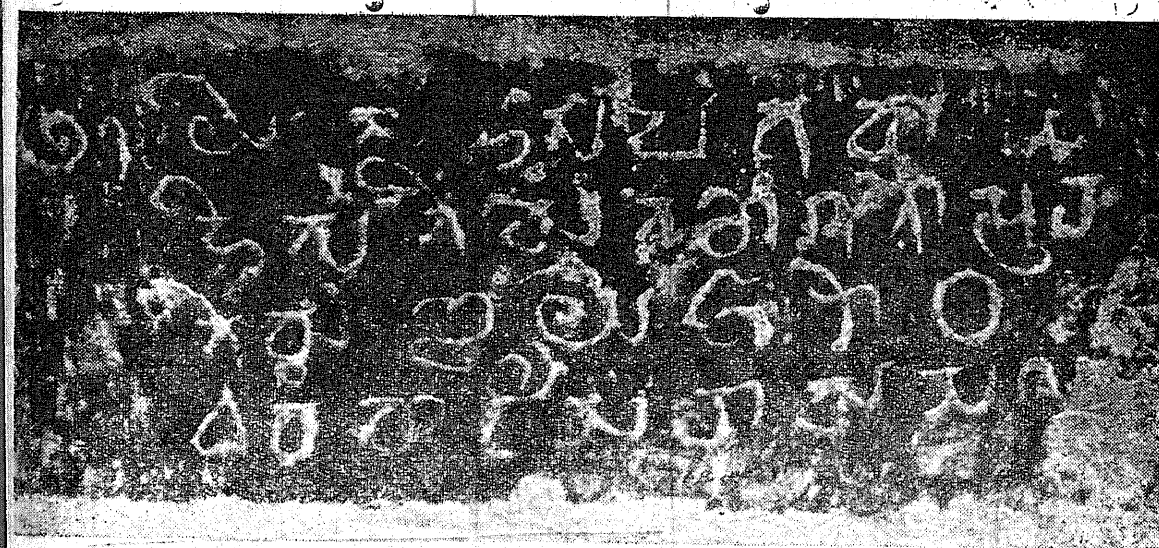
၁၄။ စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ သိမ်ကြီးတောင်နံရံမှ အာရဗီကျောက်စာ။



၁၅။ စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ နန်းရာကုန်းဒုတိယအဆင့် အနောက်တောင်ထောင့်မှရသော အာရဗိကျောက်စာ။



၁၆။ စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ ပန်းကုန်းသိမ်ဖုရားမြောက်ဘက်တောင်ကြားမှရသော ကျောက်စာ။



၁၇။ စစ်တွေခရိုင်၊ ဝေသာလီဖုရားကြီးမှကျောက်စာ။

နောက်ဆက်တွဲ (က)

၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံးအတွက်

ခွင့်ပြုငွေနှင့် အမှန် ကုန်ကျငွေစာရင်း

ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ် ၂၉။ ။လောကဓါတ်ပညာဆိုင်ရာ ဌာနများ—ဆီ ကမည်းကျောက်စာ။

ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်	၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ် အတွင်း ခွင့်ပြုငွေ	မြဲမြင် ခွင့်ပြုငွေ	အမှန်ကုန်ကျငွေ
	ကျပ်	ကျပ်	ကျပ်
(၁-က) အရာရှိလစာငွေ (အမြဲတမ်း)	၂၂,၀၀၀	၂၂,၀၀၀	၂၁,၉၁၀
(၁-ခ) အရာရှိလစာငွေ (ယာယီ)	၄၀,၀၀၀	၃၂,၃၀၀	၃၁,၃၄၆
(၂-က) အမှုထမ်း လစာငွေ (အမြဲတမ်း)	၁၃,၅၀၀	၁၃,၃၀၀	၁၃,၂၅၀
(၂-ခ) အမှုထမ်းလစာငွေ (ယာယီ)	၂၄,၀၀၀	၂၀,၀၀၀	၂၆,၄၆၇
(၃-က) စရိတ် ချီးမြှင့်ငွေ	၃၂,၀၀၀	၃၃,၉၀၀	၃၃,၀၉၅
(၃-ခ) ခရီးစရိတ်ချီးမြှင့်ငွေ	၁၆,၀၀၀	၁၇,၇၀၀	၁၆,၁၇၁
(၄) အသေးအမွှေးအသုံးစရိတ်	၁၀,၀၀၀	၂၁,၂၀၀	၂၂,၁၉၉
(၉) ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများ ထိန်း သိမ်းစောင့်ရှောက်မှု။	၅၀,၀၀၀	၅၀,၀၀၀	၄၉,၉၀၉
(၁၁) တူးဖော်သုတေသနပြုမှု	၁၀,၀၀၀	၁၀,၀၀၀	၉,၇၃၃
စုစုပေါင်း	၂,၁၆,၃၀၀	၂,၂၀,၄၀၀	၂,၂၄,၉၆၉

နောက်ဆက်တွဲ (ခ)

၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံး၊

ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများ ထိန်းသိမ်းပြုပြင်မှုအတွက် ကုန်ကျငွေစာရင်း

အမှတ် စဉ်	လုပ်ငန်းအမည်	ကုန်ကျသည့်ငွေ
	ကျပ်	
	မန္တလေး	
၁	စွယ်တော်စင်နှင့်နာရီစင်ပြုပြင်မှု	၁၀၀
၂	နန်းတွင်းကျောက်စာရံများပြုပြင်မှု	၃၂၅
၃	မြို့ရိုးပြုပြင်မှုနှင့်တောရှင်းမှု	၁,၀၄၁
၄	နန်းတော်အုတ်ခုံတောရှင်းမှု	၇၉၀
၅	မင်းတုံးမင်းဂူပြုပြင်မှု	၂၆၂
	ပေါင်း	၂,၆၀၆
	ပဲခူး	
၆	မုခ်လိန္ဒာအိုင်အနီးတောရှင်းမှု	၅၀၀
၇	ဧကဝှမ်းဂူကျောက်စာရံအောက်လုပ်မှု	၈၁၂
	ပေါင်း	၁,၃၁၂
	ပုဂံ	
၈	ဓမ္မရံကြီးဖုရားပြုပြင်မှု	၃,၃၄၇
၉	သင်္ကန်းရံဖုရားပြုပြင်မှု	၈၅၉
၁၀	လောကနန္ဒာဖုရားပြုပြင်မှု	၅,၇၅၀
၁၁	ဂူပြောက်ကြီးနှင့်အလိုတော်ပြည့်သွားလမ်းပြုပြင်မှု	၂,၀၅၅
၁၂	ဘိုမယ်ကျောင်းပြုပြင်မှု	၂,၁၀၁
၁၃	ဝိနည်းခိုရ်ဖုရားပြုပြင်မှု	၈၃၉
	ပေါင်း	၁၄,၅၇၂

နောက်ဆက်တွဲ (ခ)။ အဆုံး

အမှတ် စဉ်	လုပ်ငန်းအမည်	ကုန်ကျသည့်ငွေ
	<u>မင်းလှ</u>	ကျပ်
၁၄	မင်းလှခံတပ်ပြုပြင်မှု	၈၁၀
	ပေါင်း	၈၁၀
	<u>မြည်</u>	
၁၅	ဖုရားမာဖုရားပြုပြင်မှု	၉,၆၉၉
၁၆	ဖုရားကြီးဖုရားပြုပြင်မှု	၁၀,၆၆၆
၁၇	ဘောဘောကြီးဖုရားပြုပြင်မှု	၅၀၀
၁၈	အရှေ့ဈေးဂူပြုပြင်မှု	၁,၉၄၇
၁၉	ဆူးပုတ်ကုန်းပေါ်တော်မူပြုပြင်မှု	၃၉
၂၀	ဖုရားထောင် ဖုရားပြုပြင်မှု	၂,၉၃၀
	ပေါင်း	၂၅,၇၇၇
	<u>တွံတေး</u>	
၂၁	တွံတေး၊ မောင်ဇိမြတ်စိုက်ဆောက်လုပ်မှု	၃,၇၇၆
	ပေါင်း	၃,၇၇၆
	စုစုပေါင်း	၄၀,၀၀၀

နောက်ဆက်တွဲ (က-၁)။

၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း ရှေးဟောင်း သုတေသနညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံးအတွက် ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှု ကောင်စီမှ ကုန်သွယ်ရေးအသုံးစာရင်း၊
ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်။ ယဉ်ကျေးမှု ကောင်စီရုံးဝန်ရုံး။

ငွေစာရင်း ခေါင်းစဉ်သေးကလေး	ငွေပေါင်း
	ကျပ် ပြား
(၁) အရာရှိများ လစာငွေ	
(၂) အမှုထမ်းအဖွဲ့လစာငွေ	၂,၉၀၀ ၀၀
(၃) ရှားပါးစရိတ်	၂,၁၀၄ ၀၀
(၄) ခရီးစရိတ်	၄၀၃ ၀၉
(၅) ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများပြုပြင်မှု	၁၇,၆၇၇ ၀၆
စုစုပေါင်း	၂၃,၁၆၄ ၉၅

နောက်ဆက်တွဲ (ခ-၁)

၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်ထောင်စု ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီ ရံပုံငွေဖြင့် အဆောက်အဦပြုပြင်မှု အသုံးစာရင်း

အမှတ်စဉ်	လုပ်ငန်းအမည်	ကုန်ကျငွေ
	ပုဂံ	ကျပ် ပြား
၁	လေးမျက်နှာနှင့် အဝေါ်ကုန်းရုံးများပြုပြင်ခြင်း	၈၄၀ ၀၀
၂	မင်းနန်သုရွာ လက်ပွတ်ကန်ဖုရားပြုပြင်ခြင်း	၇,၀၇၀ ၃၄
၃	ဝက်ကြီးအင်းရွာ ဘိုမယ်ကျောင်းပြုပြင်ခြင်း	၁,၆၄၆ ၆၂
၄	မင်းနန်သုရွာ ဝိနည်းမိရ်ဖုရားပြုပြင်ခြင်း	၃,၅၅၄ ၅၀
၅	သန်းတော်ကြားဖုရား အုတ်တန်တိုင်းဆောက်လုပ်ခြင်း	၁,၁၀၀ ၅၅
၆	လောကထိပ်ပန် ဖုရားပြုပြင်ခြင်း	၃,၃၆၀ ၉၇
၇	အသေးအဖွဲ့သုံးစရိတ်	၈၁၂ ၉၅
	စုစုပေါင်း	၁၈,၄၉၀ ၉၁

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)

၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံတော် ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက ရိုက်ကူးသော ဓါတ်ပုံများစာရင်း

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အရွယ်လက်မ	တည်ယူရာ
၁	၈၅၄၆	မန္တလေးရုံးယို ရှေးဟောင်းအုတ်ခွက်မျက်နှာ	၂	မန္တလေးမြို့။
၂	၈၅၄၇	မန္တလေးရုံးယို ရှေးဟောင်း အုတ်ခွက်မျက်နှာ နောက်ကျောစာ။	၂	၎င်း
၃	၈၅၄၈	တောင်တွင်းကြီးပြတိုက်မှ အုတ်ခွက်မျက်နှာ အကွဲဆက်	၂	၎င်း
၄	၈၅၄၉	တောင်တွင်းကြီးပြတိုက်မှ အုတ်ခွက်မျက်နှာ အကွဲဆက် နောက်ကျောစာ။	၂	၎င်း
၅	၈၅၅၀	တောင်တွင်းကြီးပြတိုက်မှ အုတ်ခွက်	၂	၎င်း
၆	၈၅၅၁	ပခုက္ကူမြို့ ကြေးဆင်းတု လက်နှစ်ဖက်ယှက်လျက် မျက်နှာ	၂	၎င်း
၇	၈၅၅၂	ပခုက္ကူမြို့ ကြေးဆင်းတု လက်နှစ်ဖက်ယှက်လျက် မျက်နှာ နောက်။	၂	၎င်း
၈	၈၅၅၃	ပုဂံ၊ နတ်ပလ္လင်ရွာ ငလိုင်ကန်အနောက် မောင်ဖိုးလူ ယာအတွင်း ဖုရားပျက်မှ ရသော ကြေးဆင်းတု။	၂	၎င်း
၉	၈၅၅၄	ပုဂံ၊ နတ်ပလ္လင်ရွာ ငလိုင်ကန်အနောက် မောင်ဖိုးလူ ယာအတွင်း ဖုရားပျက်မှ ရသော ကြေးဆင်းတု၊ နောက်။	၂	၎င်း
၁၀	၈၅၅၅	ပုဂံပြတိုက်ယို ထိုးဒဏ်ကျောက်စာ မင်ပွတ်၊ ကျောက်တိုင်အမှတ် ၉၄။	၆	ပုဂံ။
၁၁	၈၅၅၆	ဇမ္ဗူပတိ ကြေးဆင်းတု (မျက်နှာ) ရေဦး ပညာအုပ် ဦးသောင်းထံမှ။	၂	ရွှေဘိုခရိုင်၊ ရေဦး။
၁၂	၈၅၅၇	ဇမ္ဗူပတိ ကြေးဆင်းတု (မျက်နှာ) ရေဦး ပညာအုပ် ဦးသောင်းထံမှ နောက်။	၂	၎င်း
၁၃	၈၅၅၈	ကြေးဆင်းတု (ရှေ့) ရေဦးပညာအုပ် ဦးသောင်းထံမှ	၂	၎င်း
၁၄	၈၅၅၉	ကြေးဆင်းတု (ဘေး) ရေဦးပညာအုပ် ဦးသောင်းထံမှ	၂	၎င်း
၁၅	၈၅၆၀	ကြေးဆင်းတု (နောက်) ရေဦးပညာအုပ် ဦးသောင်းထံမှ	၂	၎င်း
၁၆	၈၅၆၁	အုတ်ခွက်မျက်နှာ၊ ရေဦးပညာအုပ် ဦးသောင်းထံမှ	၂	၎င်း
၁၇	၈၅၆၂	အုတ်ခွက်မျက်နှာ (နောက်) ရေဦးပညာအုပ် ဦးသောင်းထံမှ	၂	၎င်း
၁၈	၈၅၆၃	ဝေသာလီအနောက်တောင် တူးမြောင်း စေတီကျောင်းမှ သက္ကန့်ကျောက်စာ အပိုင်းကျိုးမင်ပွတ်။	၆	စစ်တွေ ခရိုင်၊ မြို့ဟောင်း။
၁၉	၈၅၆၄	ယေဓမ္မာကျောက်စာ မင်ပွတ်အမှတ် ၁၁၆ ဝေသာလီဖုရားကြီးမှ။	၄	၎င်း
၂၀	၈၅၆၅	ယေဓမ္မာကျောက်စာ	၄	၎င်း
၂၁	၈၅၆၆	စလေမြို့တောင် ၄ မိုင်ခန့်၊ စင်္ကြံတိုက် အလယ်ယို ကျောက်စာမင်ပွတ်။	၆	မကွေးခရိုင်၊ စမ္ဘဝမြို့။
၂၂	၈၅၆၇	အာနန္ဒာဖုရားမှရ၊ ပရိဂုံဇာတိအတွင်း အနောက်မြောက် ထောင့်ယို ဇမ္ဗူပတိ (ကြေး)။	၂	မြင်းခြံခရိုင်၊ ပုဂံ။
၂၃	၈၅၆၈	ရွှေဆံတော်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိ ကြေး၊ ရှေ့ (အမှတ် ၂၉)။	၂	၎င်း
၂၄	၈၅၆၉	ရွှေဆံတော်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိ ကြေး၊ နောက်	၂	၎င်း
၂၅	၈၅၇၀	ရွှေဆံတော်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိ ကြေး၊ ရှေ့ (အမှတ် ၄၁)။	၂	၎င်း
၂၆	၈၅၇၁	ရွှေဆံတော်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိကြေး၊ နောက်	၂	၎င်း
၂၇	၈၅၇၂	ရွှေဆံတော်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိကြေး၊ ရှေ့ (အမှတ် ၂)။	၂	၎င်း
၂၈	၈၅၇၃	ရွှေဆံတော်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိကြေး၊ နောက်	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (၁)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အရွယ်လက်မ	တည်ယူရာ
၂၉	၀၅၇၄	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာဇမ္ဗူပတိ ကြေး၊ ရွှေ (အမှတ် ၂၆)။	၂	မြင်းခြံခရိုင်၊ ပုဂံ။
၃၀	၀၅၇၅	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိ ကြေး၊ နောက်....	၂	၎င်း
၃၁	၀၅၇၆	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိ ကြေး၊ ရွှေ (အမှတ် ၂၅)။	၂	၎င်း
၃၂	၀၅၇၇	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိ ကြေး၊ နောက်....	၂	၎င်း
၃၃	၀၅၇၈	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိ ကြေး၊ ရွှေ (အမှတ် ၂၄)။	၂	၎င်း
၃၄	၀၅၇၉	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိ ကြေး၊ နောက်....	၂	၎င်း
၃၅	၀၅၈၀	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိ ကြေး၊ (အမှတ် ၁၆)။	၂	၎င်း
၃၆	၀၅၈၁	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိကြေး၊ (အမှတ် ၄၅)	၂	၎င်း
၃၇	၀၅၈၂	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိကြေး၊ (အမှတ် ၃၉၊ ၁၀) နှစ်ဆူတွဲ။	၂	၎င်း
၃၈	၀၅၈၃	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ဇမ္ဗူပတိကြေး၊ (အမှတ် ၉)	၂	၎င်း
၃၉	၀၅၈၄	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု (အမှတ် ၂၃)	၂	၎င်း
၄၀	၀၅၈၅	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု (အမှတ် ၁)	၂	၎င်း
၄၁	၀၅၈၆	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု (အမှတ် ၂၀)	၂	၎င်း
၄၂	၀၅၈၇	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု (အမှတ် ၄၃၊ ၁၁၊ ၄၄) သုံးဆူတွဲ။	၂	၎င်း
၄၃	၀၅၈၈	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု (အမှတ် ၂၂၊ ၁၀) နှစ်ဆူတွဲ။	၂	၎င်း
၄၄	၀၅၈၉	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု (အမှတ် ၃)	၂	၎င်း
၄၅	၀၅၉၀	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု (အမှတ် ၆၊ ၂၇၊ ၁၀) သုံးဆူတွဲ။	၂	၎င်း
၄၆	၀၅၉၁	ရွှေဆံတောင် စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု နဂါးရံ (အမှတ် ၃၀)။	၂	၎င်း
၄၇	၀၅၉၂	ရွှေဆံတောင် စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု ပလ္လင်ခြင်သံခံ (အမှတ် ၃၀)။	၂	၎င်း
၄၈	၀၅၉၃	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု (အမှတ် ၄၆)	၂	၎င်း
၄၉	၀၅၉၄	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု၊ ဒီပင်္ကီရာပုံ....	၂	၎င်း
၅၀	၀၅၉၅	ရွှေဆံတောင် စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု၊ နှစ်ဆူတွဲ (အမှတ် ၄၀၊ ၅)။	၂	၎င်း
၅၁	၀၅၉၆	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု၊ သုံးဆူတွဲ	၂	၎င်း
၅၂	၀၅၉၇	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု၊ သုံးဆူတွဲ	၂	၎င်း
၅၃	၀၅၉၈	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု၊ (အမှတ် ၃၅၊ ၃၁၊ ၃၂၊ ၁၇၊ ၃၃) ငါးဆူတွဲ။	၂	၎င်း
၅၄	၀၅၉၉	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု၊ (အမှတ် ၄၊ ၇၊ ၃၆၊ ၃၄၊ ၁၂) ငါးဆူတွဲ။	၂	၎င်း
၅၅	၀၆၀၀	ရွှေဆံတောင်စေတီမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု၊ (အမှတ် ၄၉)	၂	၎င်း
၅၆	၀၆၀၁	မြင်းကပါ-ဂူမြောက်ငယ်အရှေ့ဘက် အနုရုခံ မြောက်ဘက် နံရံမှ မင်ရေးစာ။	၂	မြင်းကပါ။
၅၇	၀၆၀၂	မိုးမင်းကြီး အုတ်ကျောင်းတောင်ဘက်ယို ဆေးရေးဖုရား	၂	၎င်း
၅၈	၀၆၀၃	သီရိပစ္စယာ ရွာတောင်ဘက်ယို ဂူမြောက်ကလေး (မမြဲ ပြင်မီ)။	၂	သီရိပစ္စယာ။
၅၉	၀၆၀၄	သာယာဝတီဖုရားအရှေ့တောင်တောင်နံမှ ဘိလူးပန်းဆွဲ	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (၁)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အရွယ်လက်မ	တည်ယူရာ
၆၀	၀၆၀၅	ဝိနည်းမိန့်ဖုရားရ ပြုပြင်နေစဉ်	၂	မင်းနန်သုံ။
၆၁	၀၆၀၆	သင်္ကန်းရုံဖုရား	၂	၎င်း
၆၂	၀၆၀၇	သင်္ကန်းရုံဖုရားမှ ဘိလူးပန်းဆွဲ	၂	၎င်း
၆၃	၀၆၀၈	သင်္ကန်းရုံဖုရား အရှေ့ရလစ်ပန်း	၂	၎င်း
၆၄	၀၆၀၉	သင်္ကန်းရုံဖုရားတောင်တိုင်မှ နတ်ရုပ်	၂	၎င်း
၆၅	၀၆၁၀	သင်္ကန်းရုံဖုရား ဘိနပ်အုတ်ခုံမှ ဘိလူးခေါင်း	၂	၎င်း
၆၆	၀၆၁၁	မြေတိုသာ ဖုရားလှ	၂	ပုဂံ။
၆၇	၀၆၁၂	မြေတိုသာဖုရားမှ ကျောက်ပြုတင်း	၂	၎င်း
၆၈	၀၆၁၃	မြေတိုသာဖုရားမှ ကျောက်ပြုတင်း	၂	၎င်း
၆၉	၀၆၁၄	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တောမရှင်းမီ	၂	မကွေးခရိုင်၊တောင်တွင်းကြီးမြို့နယ်၊ အင်းရွာကြီးအနီး။
၇၀	၀၆၁၅	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တောရှင်းထားစဉ်	၂	၎င်း
၇၁	၀၆၁၆	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တူးဖော်ထားသောမြေလွှာ	၆	၎င်း
၇၂	၀၆၁၇	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တူးဖော်ထားသော မြေလွှာနှင့် အုတ်နံရံအစိတ်အပိုင်း။	၆	၎င်း
၇၃	၀၆၁၈	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း နံရံအုတ်မြစ်ရှာသောနေရာ	၆	၎င်း
၇၄	၀၆၁၉	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တူးဖော်ထားသောအစိတ်အပိုင်း	၆	၎င်း
၇၅	၀၆၂၀	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တူးဖော်ထားစဉ် အစိတ်အပိုင်း	၆	၎င်း
၇၆	၀၆၂၁	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တူးဖော်ထားသော အဆောက်အဦအစိတ်ပိုင်း။	၂	၎င်း
၇၇	၀၆၂၂	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တူး ဖော် ထား စဉ် မြောက် မှ တောင်သို့မြင်စဉ်။	၆	၎င်း
၇၈	၀၆၂၃	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တူး ဖော် ထား စဉ် စင် ပေါ် မှ မြင်စဉ်။	၂	၎င်း
၇၉	၀၆၂၄	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တူးဖော်နေစဉ်	၂	၎င်း
၈၀	၀၆၂၅	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း အလယ်ပိုင်း အုတ်မြစ်ရှာသောနေရာ။	၂	၎င်း
၈၁	၀၆၂၆	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း အုတ်မြစ်ရှာသောနေရာ	၆	၎င်း
၈၂	၀၆၂၇	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တူးဖော်နေစဉ်	၂	၎င်း
၈၃	၀၆၂၈	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တန်တိုင်းများအုတ်စိထားပုံ....	၆	၎င်း
၈၄	၀၆၂၉	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း အရှေ့ဘက်လှေကား	၄	၎င်း
၈၅	၀၆၃၀	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း အနောက်ဘက်လှေကား	၄	၎င်း
၈၆	၀၆၃၁	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တောင်ဘက်လှေကား	၄	၎င်း
၈၇	၀၆၃၂	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တန်တိုင်းအမြေရှာသော နေရာ	၆	၎င်း
၈၈	၀၆၃၃	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်းမှ အိုးခြမ်းဘွဲ့များ	၆	၎င်း
၈၉	၀၆၃၄	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်းမှ ကျောက်ပုတီးစေ့များ	၆	၎င်း
၉၀	၀၆၃၅	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်းမှ ရေတန်ခေါင်းကျိုးများ	၆	၎င်း
၉၁	၀၆၃၆	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်းမှ ကြေးလက်ကောက်နှင်ခြုံများ	၄	၎င်း
၉၂	၀၆၃၇	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်းမှ မြေပုတီးစေ့များ	၄	၎င်း
၉၃	၀၆၃၈	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်းမှ ကျောက်ပုတီးစေ့ အရှည်များ	၄	၎င်း
၉၄	၀၆၃၉	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်းမှ ပျံဒင်္ဂါးများ (မျက်နှာ)	၄	၎င်း
၉၅	၀၆၄၀	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်းမှ ပျံဒင်္ဂါးများ (ကျော)	၄	၎င်း
၉၆	၀၆၄၁	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တူး ဖော် ပြီး အ နီး မှ အ ရွှေ မှ အနောက်သို့။	၆	၎င်း
၉၇	၀၆၄၂	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တူးဖော်ပြီး အ နီး မှ တောင်မှ မြောက်သို့။	၆	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အရွယ်လက်မ	တည်ယိုရာ
၉၈	၈၆၄၃	ကုက္ကိုအမှတ် ၃ ကုန်း တူးဖော်ပြီးအနီးကပ်	၆	မကွေးခရိုင်၊တောင်တွင်းကြီးမြို့နယ်၊အင်းရွာကြီးအနီး။
၉၉	၈၆၄၄	ကုက္ကိုအမှတ် ၃ ကုန်း တူးဖော်ပြီးအရှေ့တောင်မှ	၆	၎င်း
၁၀၀	၈၆၄၅	ကုက္ကိုအမှတ် ၄ ကုန်း မတူးဖော်မီ	၂	၎င်း
၁၀၁	၈၆၄၆	ကုက္ကိုအမှတ် ၄ ကုန်း တူးဖော်ပြီး အနောက်တောင်မှ	၂	၎င်း
၁၀၂	၈၆၄၇	ကုက္ကိုအမှတ် ၄ ကုန်း တူးဖော်ပြီးတောင်မှ	၆	၎င်း
၁၀၃	၈၆၄၈	ကုက္ကိုအမှတ် ၄ ကုန်း တူးဖော်ပြီး စင်ပေါ်မှ	၆	၎င်း
၁၀၄	၈၆၄၉	ကုက္ကိုအမှတ် ၄ ကုန်း အုတ်မြစ်ရှာသောနေရာ	၆	၎င်း
၁၀၅	၈၆၅၀	အုတ်ခွက်များ	၂	နတ်မောက် မြို့နယ်၊တောင်ထောင့်။
၁၀၆	၈၆၅၁	ကြေးပုဂံ	၂	၎င်း
၁၀၇	၈၆၅၂	ပုတ်ခွက်များ	၂	၎င်း
၁၀၈	၈၆၅၃	ကြေးမြူများ	၂	၎င်း
၁၀၉	၈၆၅၄	အုတ်ခွက်	၂	၎င်း
၁၁၀	၈၆၅၅	အုတ်ခွက် (ကျော)	၂	၎င်း
၁၁၁	၈၆၅၆	အုတ်ခွက်	၂	၎င်း
၁၁၂	၈၆၅၇	အုတ်ခွက်	၂	၎င်း
၁၁၃	၈၆၅၈	ရေတန်ခေါင်းနှုတ်သီးကျိုးများ	၂	၎င်း
၁၁၄	၈၆၅၉	ဆင်းတု၊ ကြေး၊သို့မဟုတ် သံ	၂	၎င်း
၁၁၅	၈၆၆၀	ကျောက်လက်နက်	၂	၎င်း
၁၁၆	၈၆၆၁	ကျောက်မီးကြိုးသွား	၂	၎င်း
၁၁၇	၈၆၆၂	ကျောက်လက်နက်	၂	၎င်း
၁၁၈	၈၆၆၃	ကျောက်ပြားကွင်း	၂	၎င်း
၁၁၉	၈၆၆၄	ဘားရုပ်၊အင်္ဂတေ	၂	၎င်း
၁၂၀	၈၆၆၅	အင်္ဂတေပန်း	၂	၎င်း
၁၂၁	၈၆၆၆	ဇေယျပုတ္တိအထက်ပိုင်း ၁၇၅	၆	မန္တလေး။
၁၂၂	၈၆၆၇	နိုင်ငံတော်စာကြည့်တိုက်နှင့်ပြတိုက်မှ အုတ်ခွက်	၆	၎င်း
၁၂၃	၈၆၆၈	အာယုဇေဓမ္မ-နက္ခတ္တ ၁၂ လရာသီအသံပြုတ်သွား၊မဟာပက္ခိနိကြီး။	၆	၎င်း
၁၂၄	၈၆၆၉	ပရိနိဗ္ဗာန်	၂	မန္တလေးခရိုင်၊စဉ့်ကူး။
၁၂၅	၈၆၇၀	ဂေါတမပုလ္လင်ဖုရား	၂	၎င်း
၁၂၆	၈၆၇၁	ရွှေရုပ်တော်ဖုရား	၂	၎င်း
၁၂၇	၈၆၇၂	ရုပ်တုတော်၊ယာဘက်မှ	၂	ရွှေဘိုခရိုင်၊မိုးကုတ်မြို့။
၁၂၈	၈၆၇၃	ရုပ်တုတော်၊ဝဲဘက်မှ	၂	၎င်း
၁၂၉	၈၆၇၄	ရွှေတောင်ဦးစေတီတော်	၂	မလည်ရွာ။
၁၃၀	၈၆၇၅	ရွှေမုဋ္ဌောစေတီတော်	၂	၎င်း
၁၃၁	၈၆၇၆	ရတနာမဉ္ဇူစေတီပျက်	၂	၎င်း
၁၃၂	၈၆၇၇	ရွှေစည်းခုံစေတီပျက်	၂	ကသာခရိုင်။
၁၃၃	၈၆၇၈	အုတ်ခွက်	၂	တကောင်းမြို့။
၁၃၄	၈၆၇၉	တကောင်းမြို့ရိုးဟောင်း	၂	၎င်း
၁၃၅	၈၆၈၀	တကောင်းမြို့ရိုးဟောင်းအပြင်မှ	၂	၎င်း
၁၃၆	၈၆၈၁	တကောင်းမြို့ရိုးဟောင်းအတွင်းမှ	၂	၎င်း
၁၃၇	၈၆၈၂	တကောင်းနတ်ကြီး (နဂါးဘုရင်)	၂	၎င်း
၁၃၈	၈၆၈၃	ရွှေစည်းခုံစေတီ	၂	ကသာခရိုင်။
၁၃၉	၈၆၈၄	မြသိန်းတန်စေတီ	၂	ထီးချိုင့်မြို့။

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အရွယ်လက်မ	တည်ယိုရာ
၁၄၀	၈၆၈၅	မြတောင်ရွာတောင်ပေါ်ကျောင်းယို၊ရုပ်တု	၂	မြတောင်ရွာ။
၁၄၁	၈၆၈၆	မြတောင်ရွာတောင်ပေါ်ကျောင်းယို၊ရုပ်တုနဂါးရုံ	၂	၎င်း
၁၄၂	၈၆၈၇	မြတောင်ရွာ တောင်ပေါ်ကျောင်းယို၊ အောင်တော်ဦးမှ ရုပ်တု။	၂	၎င်း
၁၄၃	၈၆၈၈	လေးထပ်ပြင်ဖုရား	၂	ကသာမြို့။
၁၄၄	၈၆၈၉	ရွှေကျီးနားစေတီနှင့်ရှစ်မျက်နှာဖုရား	၂	ကချင်ပြည်နယ်၊ ဗန်းမော်မြို့။
၁၄၅	၈၆၉၀	ရွှေကျီးနားဖုရား	၂	၎င်း
၁၄၆	၈၆၉၁	ရှစ်မျက်နှာဖုရား	၂	၎င်း
၁၄၇	၈၆၉၂	မဟာသီရိတော်စေတီ	၂	၎င်း
၁၄၈	၈၆၉၃	အောင်တပ်ဖုရားကုန်း	၂	ဗန်းမော် မြို့နယ်၊ကောင်းတုံရွာ။
၁၄၉	၈၆၉၄	အောင်တပ်ဖုရားကုန်းမှ ကျောက် တိုင် ဟောင်း နေရာအစားစိုက်ထူရန်အုတ်ခုံ။	၂	၎င်း
၁၅၀	၈၆၉၅	မြစေတီဖုရား	၂	မြစေတီရွာ။
၁၅၁	၈၆၉၆	ဆုတောင်းပြည့်စေတီ	၂	မြို့သစ်။
၁၅၂	၈၆၉၇	ရွှေဟင်္သာကုန်းမှစေတီ	၂	၎င်း
၁၅၃	၈၆၉၈	ရွှေဟင်္သာကုန်းမှ တရုပ်ကျွေးကန်စာ	၂	၎င်း
၁၅၄	၈၆၉၉	အုတ်ခွက်အကျိုး	၂	တကောင်းမြို့။
၁၅၅	၈၇၀၀	အုတ်ခွက်အကျိုး	၂	ကသာခရိုင်။
၁၅၆	၈၇၀၁	အုတ်ခွက်အကျိုး	၂	၎င်း
၁၅၇	၈၇၀၂	အုတ်ခွက်အကျိုး	၂	၎င်း
၁၅၈	၈၇၀၃	အုတ်ခွက်ဝယ်အပိုင်း	၂	၎င်း
၁၅၉	၈၇၀၄	ဥပနာကြေးဆင်းတု (ဆင်များရှင်ဖုရားမှ)	၂	စစ်ကိုင်း။
၁၆၀	၈၇၀၅	ဥပနာကြေးဆင်းတု (ဆင်များရှင်ဖုရားမှ) တံကံနှင့် ရဟန္တာပါ။	၂	၎င်း
၁၆၁	၈၇၀၆	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာကြေးဆင်းတု တံကံနှင့် နောက်ကျောမှဆေးရေး။	၂	၎င်း
၁၆၂	၈၇၀၇	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာကြေးဆင်းတု	၂	၎င်း
၁၆၃	၈၇၀၈	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ ပလ္လင်စာပါ	၂	၎င်း
၁၆၄	၈၇၀၉	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ ပလ္လင်စာပါ	၂	၎င်း
၁၆၅	၈၇၁၀	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာပလ္လင်မှ စာ (စ)	၂	၎င်း
၁၆၆	၈၇၁၁	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာပလ္လင်မှ စာ (အလယ်)	၂	၎င်း
၁၆၇	၈၇၁၂	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာပလ္လင်မှ စာ (အဆုံး)	၂	၎င်း
၁၆၈	၈၇၁၃	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ ပိုက်ပုရဟန္တာ	၂	၎င်း
၁၆၉	၈၇၁၄	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ ကျောက်ဦးခေါင်း	၂	၎င်း
၁၇၀	၈၇၁၅	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ ဘေးရဟန္တာပါ	၂	၎င်း
၁၇၁	၈၇၁၆	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ ကြာပလ္လင်ခံ	၂	၎င်း
၁၇၂	၈၇၁၇	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ မေါမိသတ်	၂	၎င်း
၁၇၃	၈၇၁၈	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ မေါမိသတ် (နောက်)	၂	၎င်း
၁၇၄	၈၇၁၉	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ မေါမိသတ် (ရှေ့)	၂	၎င်း
၁၇၅	၈၇၂၀	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ မေါမိသတ် (နောက်)	၂	၎င်း
၁၇၆	၈၇၂၁	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ မေါမိသတ် (ရှေ့)	၂	၎င်း
၁၇၇	၈၇၂၂	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ မေါမိသတ် (နောက်)	၂	၎င်း
၁၇၈	၈၇၂၃	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ ငွေဆင်းတုံရွှေသင်္ကန်း	၂	၎င်း
၁၇၉	၈၇၂၄	စကိုင်းဆင်များရှင်ဖုရားမှ ဥပနာ ကြေးဆင်းတုံ	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အရွယ်လက်မ	တည်ယိုရာ
၁၈၀	၈၇၂၅	စက်ဝိုင်းဆင်းရဲများရှင်ဖုရားမှ ဌပနာ အန္တကူ (ကျောက်)	၂	စက်ဝိုင်း။
၁၈၁	၈၇၂၆	စက်ဝိုင်းဆင်းရဲများရှင်ဖုရားမှ ဌပနာကျောက်ရုပ်ကြွကြွပွင့်ခံ	၂	၎င်း
၁၈၂	၈၇၂၇	စက်ဝိုင်းဆင်းရဲများရှင်ဖုရားမှ ဌပနာ ကျောက်ရုပ်ကြွကြွပွင့်ခံ	၂	၎င်း
၁၈၃	၈၇၂၈	စက်ဝိုင်းဆင်းရဲများရှင်ဖုရားမှ ဌပနာကြေးဆင်းတုသစ်သား ပလ္လင်ခံလျက်။	၂	၎င်း
၁၈၄	၈၇၂၉	စက်ဝိုင်းဆင်းရဲများရှင်ဖုရားမှ ဌပနာ ကြေးဆင်းတု	၂	၎င်း
၁၈၅	၈၇၃၀	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၂၊ ၃၊ ၄ ကုန်းများတူးဖော်မှု ပန္နက်ပုံ၊ ပုံဆွဲ။	၆	တောင်တွင်း ကြီး မြို့နယ်၊ အင်းရွာကြီးအနီး။
၁၈၆	၈၇၃၁	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၄ ကုန်း ပန္နက်ပုံဆွဲ	၆	၎င်း
၁၈၇	၈၇၃၂	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၄ ကုန်း တူးဖော်မှုထက်ခြမ်းပုံဆွဲ	၆	၎င်း
၁၈၈	၈၇၃၃	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တူးဖော်မှုပန္နက်ပုံဆွဲ	၆	၎င်း
၁၈၉	၈၇၃၄	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်း တူးဖော်မှုထက်ခြမ်းပိုင်းပုံဆွဲ(၁)	၆	၎င်း
၁၉၀	၈၇၃၅	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၃ ကုန်းတူးဖော်မှု ထက်ခြမ်းပိုင်းပုံဆွဲ(၂)	၆	၎င်း
၁၉၁	၈၇၃၆	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှ အုတ်ခွက်	၆	ဥက္ကလာပတောင်ပိုင်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၁၉၂	၈၇၃၇	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှ အုတ်ခွက်	၆	၎င်း
၁၉၃	၈၇၃၈	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှ အုတ်ခွက်	၆	၎င်း
၁၉၄	၈၇၃၉	ပုဂံပြတိုက်ယို မီးမဖုတ်ရသေးသော အုတ်ခွက် (ရှေ့)	၆	ပုဂံပြတိုက်။
၁၉၅	၈၇၄၀	ပုဂံပြတိုက်ယို မီးမဖုတ်ရသေးသော အုတ်ခွက် (ကျောစာ)	၆	၎င်း
၁၉၆	၈၇၄၁	ပုဂံပြတိုက်ယို မီးမဖုတ်ရသေးသော အုတ်ခွက် (ရှေ့)	၆	၎င်း
၁၉၇	၈၇၄၂	ပုဂံပြတိုက်ယို မီးမဖုတ်ရသေးသော အုတ်ခွက် (ကျောစာ)	၆	၎င်း
၁၉၈	၈၇၄၃	ပုဂံပြတိုက်ယို မီးမဖုတ်ရသေးသော အုတ်ခွက်	၆	၎င်း
၁၉၉	၈၇၄၄	သီရိပစ္စယာရွာအနီးမှရသော အိုးခြမ်းကွဲ	၂	သီရိပစ္စယာ ပုဂံ။
၂၀၀	၈၇၄၅	သီရိပစ္စယာရွာအနီးမှရသော အိုးခြမ်းကွဲများ	၂	၎င်း
၂၀၁	၈၈၄၆	သီရိပစ္စယာရွာအနီးမှရသော အိုးခြမ်းကွဲနှင့် မြသိန်းတန်မှရသော အိုးခြမ်းကွဲ။	၂	၎င်း
၂၀၂	၈၇၄၇	ရွှေကျိုင်းအာရုံခံတိုက်အပေါက်ဝမှ သစ်သားပန်း	၂	ပခုက္ကူ။
၂၀၃	၈၇၄၈	ရွှေကျိုင်းဖုရားအတွင်းမှ ဆင်းတုတော်သစ်သား (ရှေ့)	၂	၎င်း
၂၀၄	၈၇၄၉	ရွှေကျိုင်းဖုရားအတွင်းမှ ဆင်းတုတော် (ဘေး)	၂	၎င်း
၂၀၅	၈၇၅၀	ရွှေကျိုင်းဖုရားအတွင်းမှ ဆင်းတုတော် (နောက်)	၂	၎င်း
၂၀၆	၈၇၅၁	ရွှေကျိုင်းဖုရားအတွင်းမှ တံကပ်ပန်းနှင့်မတ်ရပ်တော်ဆင်းတု (သစ်သား)။	၂	၎င်း
၂၀၇	၈၇၅၂	ရွှေကျိုင်းဖုရားအတွင်း ဆင်ရုပ်ခံဆင်းတု (သစ်သား)	၂	၎င်း
၂၀၈	၈၇၅၃	ပခုက္ကူအရေးပိုင်ရုံးအတွင်းမှ (ကျောက်စာ)	၂	၎င်း
၂၀၉	၈၇၅၄	သီဟိုဠ်ရှင်စေတီ (အဝေးမှရှုရင်း)	၂	၎င်း
၂၁၀	၈၇၅၅	သီဟိုဠ်ရှင်စေတီ (အနီးကပ်)	၂	၎င်း
၂၁၁	၈၇၅၆	သီဟိုဠ်ရှင်ရုပ်ပွား (ရှေ့)	၂	၎င်း
၂၁၂	၈၇၅၇	သီဟိုဠ်ရှင်ရုပ်ပွား (ဘေး)	၂	၎င်း
၂၁၃	၈၇၅၈	သီဟိုဠ်ရှင်ဖုရားအတွင်းပြတိုက်မှမတ်ရပ်ဆင်းတု (သစ်သား)	၂	၎င်း
၂၁၄	၈၇၅၉	သစ်သားဆင်းတုတော် (ရှေ့)	၂	၎င်း
၂၁၅	၈၇၆၀	သစ်သားဆင်းတုတော် (ဘေး)	၂	၎င်း
၂၁၆	၈၇၆၁	သစ်သားဆင်းတုတော် (နောက်)	၂	၎င်း
၂၁၇	၈၇၆၂	သီဟိုဠ်ရှင်ဖုရားမှ မတ်ရပ်ဆင်းတု (သစ်သား)	၂	၎င်း
၂၁၈	၈၇၆၃	သီဟိုဠ်ရှင်ဖုရားမှ မတ်ရပ်ဆင်းတု (သစ်သား)	၂	၎င်း
၂၁၉	၈၇၆၄	သီဟိုဠ်ရှင်ဖုရားမှ မတ်ရပ်ဆင်းတု (သစ်သား)	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အရွယ်လက်မ	တည်ယိုရာ
၂၂၀	၈၇၆၅	သီဟိုဠ်ရှင်ဖုရားမှ ဆင်းတုတော်များ	၂	ပခုက္ကူ။
၂၂၁	၈၇၆၆	အာရုံခံတိုက်မှ အင်္ဂတေငန်းများ	၂	၎င်း
၂၂၂	၈၇၆၇	သီဟိုဠ်ရှင်ဖုရားမှ ဆင်းတု (သစ်သား)	၂	၎င်း
၂၂၃	၈၇၆၈	သီဟိုဠ်ရှင်ဖုရားမှ မတ်ရပ်ဆင်းတု (သစ်သား)	၂	၎င်း
၂၂၄	၈၇၆၉	သီဟိုဠ်ရှင်ဖုရားမှ မတ်ရပ်ဆင်းတု (သစ်သား)	၂	၎င်း
၂၂၅	၈၇၇၀	သီဟိုဠ်ရှင်ဖုရားမှ ဆင်းတုတော် (ရှေ့) (သစ်သား) ပြတိုက်	၂	၎င်း
၂၂၆	၈၇၇၁	သီဟိုဠ်ရှင်ဖုရားမှ ဆင်းတုတော် (နောက်)	၂	၎င်း
၂၂၇	၈၇၇၂	သီဟိုဠ်ရှင်ဖုရားပြတိုက်မှ သစ်သားမတ်ရပ် ဆင်းတုတော် (ရှေ့)။	၂	၎င်း
၂၂၈	၈၇၇၃	သီဟိုဠ်ရှင်ဖုရားပြတိုက်မှ ဆင်းတုတော် (နောက်)	၂	၎င်း
၂၂၉	၈၇၇၄	နတ်ပြည်မှဆင်းဟန် (အာနန္ဒာဖုရားမှ)	၂	ပုဂံ။
၂၃၀	၈၇၇၅	နာဠာရိန်ဆင်ချွတ်ခန်း (အာနန္ဒာဖုရားမှ)	၂	၎င်း
၂၃၁	၈၇၇၆	ပုဂံပြတိုက်ယို သုဇယံတော်ရုပ် (ရှေ့)	၂	၎င်း
၂၃၂	၈၇၇၇	ပုဂံပြတိုက်ယို သုဇယံတော်ရုပ် (ဘေး)	၂	၎င်း
၂၃၃	၈၇၇၈	ပုဂံပြတိုက်ယို သုဇယံတော်ရုပ် (နောက်)	၂	၎င်း
၂၃၄	၈၇၇၉	ကျောက်ဆင်းတု (ပုဂံပြတိုက်မှ)	၂	၎င်း
၂၃၅	၈၇၈၀	၎င်း	၂	၎င်း
၂၃၆	၈၇၈၁	၎င်း	၂	၎င်း
၂၃၇	၈၇၈၂	၎င်း	၂	၎င်း
၂၃၈	၈၇၈၃	၎င်း	၂	၎င်း
၂၃၉	၈၇၈၄	၎င်း	၂	၎င်း
၂၄၀	၈၇၈၅	၎င်း	၂	၎င်း
၂၄၁	၈၇၈၆	၎င်း	၂	၎င်း
၂၄၂	၈၇၈၇	၎င်း	၂	၎င်း
၂၄၃	၈၇၈၈	သံဃာဇရာဖုရားမှ ဆေးရေး	၂	သီရိပစ္စယာ။
၂၄၄	၈၇၈၉	မွန်ဖုရားမှ ဆေးရေး	၂	၎င်း
၂၄၅	၈၇၉၀	ဖုရားသုံးဆူမှဆေးရေး	၂	မင်းနန်သူ။
၂၄၆	၈၇၉၁	လောကထိပ်ပန်ဖုရားမှ ဆင်းတုနှင့် နောက်ခံ ဆေးရေး	၂	ပုဂံ။
၂၄၇	၈၇၉၂	တကောင်းမှ အုတ်ခွက်	၂	တကောင်း။
၂၄၈	၈၇၉၃	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှဗုဒ္ဓစကြာဆင်းတု (မြေ-မီးဖုတ်)	၂	ဥက္ကလာပ တောင်၊ ရန်ကုန်မြို့။
၂၄၉	၈၇၉၄	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှစေတီပုံ (မြေ-မီးဖုတ်)	၂	၎င်း
၂၅၀	၈၇၉၅	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှ ကြာမှောက်ကြာလန် (မြေ-မီးဖုတ်)။	၂	၎င်း
၂၅၁	၈၇၉၆	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှ ခရုပတ် ကြာမှောက် (မြေ-မီးဖုတ်)။	၂	၎င်း
၂၅၂	၈၇၉၇	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှ လူရုပ်ပုံအုတ်	၂	၎င်း
၂၅၃	၈၇၉၈	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှ အုတ်ပန်းပွတ်	၂	၎င်း
၂၅၄	၈၇၉၉	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှ လက်ပိုင်း (မြေ-မီးဖုတ်)	၂	၎င်း
၂၅၅	၈၈၀၀	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှ ပလ္လင်ပုံ (မြေ-မီးဖုတ်)	၂	၎င်း
၂၅၆	၈၈၀၁	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှ ပါးစပ်ပုံ (မြေ-မီးဖုတ်)	၂	၎င်း
၂၅၇	၈၈၀၂	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှ မျက်နှာပုံ (မြေ-မီးဖုတ်)	၂	၎င်း
၂၅၈	၈၈၀၃	ကျိုက်ဒေးယျံဖုရားကုန်းမှ နတ်ရုပ် (မြေ-မီးဖုတ်)	၂	၎င်း
၂၅၉	၈၈၀၄	အိုးလှသောလက်ချ၊ (မြေ-မီးဖုတ်)	၂	တောင်တွင်းကြီးနယ်၊ အင်းရွာကြီးအနီး။
၂၆၀	၈၈၀၅	၎င်း	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အရွယ်လက်မ	တည်ယိုရာ
၂၆၃	၈၈၀၆	ကျောက်ပြားပန်းတံဆိပ် (မျက်နှာ)	၁.၁၁၁	တောင်တွင်းကြီးနယ်၊ အင်းရွာကြီးအနီး။
၂၆၂	၈၈၀၇	ကျောက်ပြားပန်းတံဆိပ် (ကျော)	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၆၃	၈၈၀၈	ကျောက်လုံးစီ အင်္ဂတေပြား	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၆၄	၈၈၀၉	ကျောက်တုံးများ	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၆၅	၈၈၁၀	ကျောက်လုံး	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၆၆	၈၈၁၁	ကျောက်တုံးအကျိုးပိုင်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၆၇	၈၈၁၂	ဆေးတံများ	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၆၈	၈၈၁၃	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၂ ကုန်းမှ သစ်သီးမီးကျွမ်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၆၉	၈၈၁၄	သစ်သီးမီးကျွမ်းထက်ခြမ်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၇၀	၈၈၁၅	မြေအိုးအညောက်ကျိုးများ	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၇၁	၈၈၁၆	အိုးကွဲဆက်ပြီးအထက်ပိုင်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၇၂	၈၈၁၇	အိုးကွဲအထက်ပိုင်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၇၃	၈၈၁၈	အိုးခြမ်းကွဲများ	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၇၄	၈၈၁၉	၎င်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၇၅	၈၈၂၀	အိုးကွဲထက်ခြမ်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၇၆	၈၈၂၁	မြေခွက်များ	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၇၇	၈၈၂၂	ဆီမီးခွက်များ	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၇၈	၈၈၂၃	၎င်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၇၉	၈၈၂၄	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၂ ကုန်းမှ မြေပုဂံကွဲများ	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၈၀	၈၈၂၅	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၂ ကုန်းမှ အိုးခြမ်းကွဲများ	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၈၁	၈၈၂၆	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၂ ကုန်းမှမြေအိုး	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၈၂	၈၈၂၇	၎င်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၈၃	၈၈၂၈	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၂ ကုန်းမှ မြေပုဂံလေးထောင့်	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၈၄	၈၈၂၉	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၂ ကုန်းမှမြေပုဂံအပိုင်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၈၅	၈၈၃၀	ကုက္ကိုဒမှ ဖလံပုဂံစေ့	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၈၆	၈၈၃၁	ပျူဒဂံများ (မျက်နှာ)	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၈၇	၈၈၃၂	ပျူဒဂံများ (ကျော)	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၈၈	၈၈၃၃	ကြေးပွင်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၈၉	၈၈၃၄	ရွှေနှင့် ငွေခွက်များ	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၉၀	၈၈၃၅	သံချောင်းများ	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၉၁	၈၈၃၆	ယောက်သွားနှင့် ခြေစေ့များ	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၉၂	၈၈၃၇	အရိုးများ	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၉၃	၈၈၃၈	၎င်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၉၄	၈၈၃၉	၎င်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၉၅	၈၈၄၀	အရိုးပြားအပိုင်း	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၉၆	၈၈၄၁	အရိုးများနှင့် သံစများ	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၉၇	၈၈၄၂	စေတီပုံ-မိုး (ကျောက်)	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၉၈	၈၈၄၃	ဆင်းတုပန်း တံကိမိုး (ကျောက်)....	၁.၁၁၁	၎င်း
၂၉၉	၈၈၄၄	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်း တော်ရှင်းနေစဉ်	၁.၁၁၁	၎င်း
၃၀၀	၈၈၄၅	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်း ပန္နက်ရိုက်နေစဉ်	၁.၁၁၁	၎င်း
၃၀၁	၈၈၄၆	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်း စတင်တူးဖော်နေစဉ်	၁.၁၁၁	၎င်း
၃၀၂	၈၈၄၇	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်းအလုပ်သမားများနှင့်တူးဖော်နေစဉ်	၁.၁၁၁	၎င်း
၃၀၃	၈၈၄၈	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်းတူးဖော်ထားစဉ်မြောက်မှတောင်သို့	၁.၁၁၁	၎င်း
၃၀၄	၈၈၄၉	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်းတူးဖော်ထားစဉ် တောင်မှမြောက်သို့	၁.၁၁၁	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အရွယ်လက်မ	တည်ယိုရာ
၃၀၅	၈၈၅၀	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်းတူးဖော်ထားစဉ် အနောက်တောင်မှ။	၁.၁၁၁	တောင်တွင်းကြီးနယ်၊ အင်းရွာကြီး အနီး။
၃၀၆	၈၈၅၁	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်း တူးဖော်ထားသော မြေလွှာ (၆-၄)။	၆	၎င်း
၃၀၇	၈၈၅၂	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်း တူးဖော်ထားသော မြေလွှာ (၁၅-၄)။	၆	၎င်း
၃၀၈	၈၈၅၃	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်း တူးဖော်ထားသော မြေလွှာ (၁၅-၅)။	၆	၎င်း
၃၀၉	၈၈၅၄	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်းတူးဖော်ပြီး (၆-၅)မြေလွှာ ၂ မှ အိုးကွဲ။	၂	၎င်း
၃၁၀	၈၈၅၅	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်းမှ တူးဖော်ရယူသော အိုးကွဲများ	၂	၎င်း
၃၁၁	၈၈၅၆	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်းမှ တူးဖော်ရယူသောအိုးခြမ်းကွဲများ	၂	၎င်း
၃၁၂	၈၈၅၇	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁၃	၈၈၅၈	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁၄	၈၈၅၉	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁၅	၈၈၆၀	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်းမှတူးဖော်ရရှိသော ဆီမီးခွက်များ	၂	၎င်း
၃၁၆	၈၈၆၁	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်းမှ တူးဖော်ရရှိသော အိုးအညောက်များ။	၂	၎င်း
၃၁၇	၈၈၆၂	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်းမှတူးဖော်ရရှိသော မြေပုဂံကွဲများ	၂	၎င်း
၃၁၈	၈၈၆၃	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်းမှတူးဖော်ရရှိသော သံဒါး	၂	၎င်း
၃၁၉	၈၈၆၄	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၅ ကုန်းဘောင်မြို့ရာမှရရှိသော မြေအိုး	၂	၎င်း
၃၂၀	၈၈၆၅	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၆ ကုန်းမတူးဖော်မီ	၂	၎င်း
၃၂၁	၈၈၆၆	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၆ ကုန်းစတင်တူးဖော်နေစဉ်	၂	၎င်း
၃၂၂	၈၈၆၇	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၆ ကုန်းတူးဖော်နေစဉ်	၂	၎င်း
၃၂၃	၈၈၆၈	ကုက္ကိုဒ အမှတ် ၆ ကုန်း တူးဖော်ထားစဉ် အနောက်မြောက်မှ။	၆	၎င်း
၃၂၄	၈၈၆၉	ကုက္ကိုဒ အမှတ် ၆ ကုန်းတူးဖော်ထားစဉ်အရှေ့တောင်မှ	၂	၎င်း
၃၂၅	၈၈၇၀	ကုက္ကိုဒ အမှတ် ၆ ကုန်း တူးဖော်ထားစဉ် အရှေ့မှ အနောက်။	၂	၎င်း
၃၂၆	၈၈၇၁	ကုက္ကိုဒ အမှတ် ၆ ကုန်းမှ မြေလွှာ	၂	၎င်း
၃၂၇	၈၈၇၂	ကုက္ကိုဒ အမှတ် ၆ ကုန်း (အေ-၆) အကွက် မြေလွှာ ၂ မှအိုးကွဲ။	၂	၎င်း
၃၂၈	၈၈၇၃	ကုက္ကိုဒ အမှတ် ၆ ကုန်းမှအိုးကွဲ	၂	၎င်း
၃၂၉	၈၈၇၄	ကုက္ကိုဒ အမှတ် ၆ ကုန်း (အေ-၆) အကွက် မြေလွှာ ၂ မှ အိုးကွဲ။	၂	၎င်း
၃၃၀	၈၈၇၅	ကုက္ကိုဒ အမှတ် ၆ ကုန်း (ဘီ-၆) အကွက်မှ မြေလွှာ	၆	၎င်း
၃၃၁	၈၈၇၆	ကုက္ကိုဒ အမှတ် ၆ ကုန်း (အေ-၆) အကွက်မှမြေလွှာ	၆	၎င်း
၃၃၂	၈၈၇၇	ကုက္ကိုဒ အမှတ် ၆ ကုန်းတူးဖော်ထားစဉ်	၆	၎င်း
၃၃၃	၈၈၇၈	ကုက္ကိုဒ အမှတ် ၆ ကုန်းပုံဆွဲနေစဉ်	၂	၎င်း
၃၃၄	၈၈၇၉	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၇ ကုန်းမတူးဖော်မီ	၂	၎င်း
၃၃၅	၈၈၈၀	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၇ ကုန်းတူးဖော်နေစဉ်	၂	၎င်း
၃၃၆	၈၈၈၁	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၇ ကုန်း တူးဖော်ထားစဉ် အနောက်မှ အရှေ့။	၆	၎င်း
၃၃၇	၈၈၈၂	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၇ ကုန်းတူးဖော်ထားစဉ်တောင်မှမြောက်	၂	၎င်း
၃၃၈	၈၈၈၃	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၇ ကုန်း (ဘီ-၃) အကွက်မှမြေလွှာ	၂	၎င်း
၃၃၉	၈၈၈၄	ကုက္ကိုဒအမှတ် ၈ ကုန်းတောင်မရှင်းမီ	၆	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (၈)။ အဆက်

အမှတ် စဉ်	မှတ်ပုံတင် အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အရွယ် လက်မ	တည်ယိုရာ
၃၄၀	၈၈၈၅	ကုက္ကိုအမှတ် ၈ ကုန်းတောငှက်ငါး ၆	၆	တောင်တွင်းကြီးနယ်၊ အင်းရွာကြီး အနီး။
၃၄၁	၈၈၈၆	ကုက္ကိုအမှတ် ၈ ကုန်းတောငှက်ငါး ၂	၂	၎င်း
၃၄၂	၈၈၈၇	ကုက္ကိုအမှတ် ၈ ကုန်း တူးဖော်ထားသော အရှေ့မှ အနောက်။ ၂	၂	၎င်း
၃၄၃	၈၈၈၈	ကုက္ကိုအမှတ် ၈ ကုန်း တူးဖော်ထားသော တောင်မှ မြောက်။ ၂	၂	၎င်း
၃၄၄	၈၈၈၉	ကုက္ကိုအမှတ် ၈ ကုန်း တူးဖော်ထားသော တောင်မှ တောင်။ ၂	၂	၎င်း
၃၄၅	၈၈၉၀	ကုက္ကိုအမှတ် ၈ ကုန်းမှ တူးဖော်ထွေယူသော သံနွက် တောင်။ ၂	၂	၎င်း
၃၄၆	၈၈၉၁	ကုက္ကိုအမှတ် ၈ ကုန်းမှ တူးဖော်ထွေယူသော မီးသွေး တောင်။ ၂	၂	၎င်း
၃၄၇	၈၈၉၂	ကုက္ကိုအမှတ် ၂ တိုက်ပျက် ၂	၂	၎င်း
၃၄၈	၈၈၉၃	ကုက္ကိုအမှတ် ၂ တိုက်ပျက်ပြုပြင်နေစဉ် ၂	၂	၎င်း
၃၄၉	၈၈၉၄	ကုက္ကိုအမှတ် ၂ တိုက်ပျက် ပြုပြင်ထားစဉ် အနောက် တောင်မှ။ ၂	၂	၎င်း
၃၅၀	၈၈၉၅	ကုက္ကိုအမှတ် ၂ တိုက်ပျက်ပြုပြင်ထားစဉ်အရှေ့တောင်မှ တောင်။ ၂	၂	၎င်း
၃၅၁	၈၈၉၆	ကွေးကုန်း ၂	၂	တောင်တွင်းပြတိုက်၊
၃၅၂	၈၈၉၇	ပုတီးများ ၂	၂	၎င်း
၃၅၃	၈၈၉၈	ရွှေနှင့်ကြေးကွင်း ၂	၂	၎င်း
၃၅၄	၈၈၉၉	အုတ်ခွက် ၂	၂	၎င်း
၃၅၅	၈၉၀၀	အုတ်ခွက်အပိုင်း ၂	၂	၎င်း
၃၅၆	၈၉၀၁	အုတ်ခွက်အပိုင်းကျိုး (ပျံစာပါ) ၂	၂	၎င်း
၃၅၇	၈၉၀၂	ပေါ်တော်မူ ဇမ္ဗူပတိ ကြေး (ရွှေ) ၂	၂	သီပေါမြို့အနီး၊ စံလင် ရွာ။
၃၅၈	၈၉၀၃	ပေါ်တော်မူ ဇမ္ဗူပတိ ကြေး (ဘေး) ၂	၂	၎င်း
၃၅၉	၈၉၀၄	ပေါ်တော်မူ ဇမ္ဗူပတိ ကြေး (နောက်) ၂	၂	၎င်း
၃၆၀	၈၉၀၅	ပေါ်တော်မူ ဇမ္ဗူပတိ (ကြေး) ၂	၂	၎င်း
၃၆၁	၈၉၀၆	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု ၂	၂	၎င်း
၃၆၂	၈၉၀၇	ပေါ်တော်မူ လေးမျက်နှာစုရား (ကြေး) ၂	၂	၎င်း
၃၆၃	၈၉၀၈	ပေါ်တော်မူ ငွေခေါင်းပွဲစေတီများ ၂	၂	၎င်း
၃၆၄	၈၉၀၉	ပေါ်တော်မူ သမ္ဗုဒ္ဓအုတ်ခွက် ၂	၂	၎င်း
၃၆၅	၈၉၁၀	ပေါ်တော်မူ အုတ်ခွက်နှစ်ဆူတွဲ ၂	၂	၎င်း
၃၆၆	၈၉၁၁	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု ၂	၂	၎င်း
၃၆၇	၈၉၁၂	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု ၂	၂	၎င်း
၃၆၈	၈၉၁၃	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု ၆ ဆူတွဲ ၂	၂	၎င်း
၃၆၉	၈၉၁၄	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု ၄ ဆူတွဲ ၂	၂	၎င်း
၃၇၀	၈၉၁၅	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု ၃ ဆူတွဲ ၂	၂	၎င်း
၃၇၁	၈၉၁၆	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု ၃ ဆူတွဲ ၂	၂	၎င်း
၃၇၂	၈၉၁၇	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု ၄ ဆူတွဲ ၂	၂	၎င်း
၃၇၃	၈၉၁၈	ပေါ်တော်မူ သုမေဓါရသေ့ မြာဒိတ်ပေးယန် ၂	၂	၎င်း
၃၇၄	၈၉၁၉	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု ၂	၂	၎င်း
၃၇၅	၈၉၂၀	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု (ရွှေ) ရှမ်းစာပါ ၂	၂	၎င်း
၃၇၆	၈၉၂၁	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု (ဘေး) ရှမ်းစာပါ ၂	၂	၎င်း
၃၇၇	၈၉၂၂	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု ၅ ဆူတွဲ ၂	၂	၎င်း
၃၇၈	၈၉၂၃	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု ၄ ဆူတွဲ ၂	၂	၎င်း
၃၇၉	၈၉၂၄	ပေါ်တော်မူ ကြေးဆင်းတု ၃ ဆူတွဲ ၂	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (၈)။ အဆက်

အမှတ် စဉ်	မှတ်ပုံတင် အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အရွယ် လက်မ	တည်ယိုရာ
၃၈၀	၈၉၂၅	မာရ်ဆူရူး (အဝေးမှ) ၂	၂	လားရှိုး ကြီး လမ်း၊ လားရှိုးမြို့။
၃၈၁	၈၉၂၆	မာရ်ဆူရူး (အနီးမှ) ၂	၂	၎င်း
၃၈၂	၈၉၂၇	မာရ်ဆူရူး အထက်ပိုင်း ၂	၂	၎င်း
၃၈၃	၈၉၂၈	မာရ်ဆူရူးမှ ဇမ္ဗူပတိ (ကျောက်) ၂	၂	၎င်း
၃၈၄	၈၉၂၉	မိဿာဟ်၊ နီဟောင်းမြေပုံ ၆	၆	တောင်တွင်းကြီး။
၃၈၅	၈၉၃၀	ရွှေကျွန်းရူးပန္နက်ပုံ ပုံဆွဲ ၆	၆	ပုဂံ။
၃၈၆	၈၉၃၁	ရွှေကျွန်းရူးပန္နက်ပုံ ပုံဆွဲ ၆	၆	၎င်း
၃၈၇	၈၉၃၂	ရွှေကျွန်းရူးပန္နက်ပုံ ထက်မြင်းပုံဆွဲ ၆	၆	၎င်း
၃၈၈	၈၉၃၃	ကျန်စစ်သားဥပေဓ မှ အရှေ့နံရံအနောက်ကြိုဟ် ဆေးရေ ပန်းချီပုံဆွဲ။ ၆	၆	ညောင်ဦးမြို့နယ်။
၃၈၉	၈၉၃၄	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက်နံရံ ယို စတုကနီပါတ် ၁ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	ဝက်ကြီးအင်း၊ညောင် ဦးမြို့နယ်။
၃၉၀	၈၉၃၅	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၂ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၃၉၁	၈၉၃၆	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၃ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၃၉၂	၈၉၃၇	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၄ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၃၉၃	၈၉၃၈	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၅ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၃၉၄	၈၉၃၉	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၆ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၃၉၅	၈၉၄၀	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၇ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၃၉၆	၈၉၄၁	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၈ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၃၉၇	၈၉၄၂	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၉ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၃၉၈	၈၉၄၃	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၁၀ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၃၉၉	၈၉၄၄	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၁၁ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၄၀၀	၈၉၄၅	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၁၂ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၄၀၁	၈၉၄၆	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၁၃ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၄၀၂	၈၉၄၇	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၁၄ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၄၀၃	၈၉၄၈	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၁၅ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၄၀၄	၈၉၄၉	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၁၆ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၄၀၅	၈၉၅၀	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၁၇ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း
၄၀၆	၈၉၅၁	ဝက်ကြီးအင်း ကုပြောက်ကြီးရူးအရှေ့မှ မြောက် နံရံယို စတုကနီပါတ် ၁၈ ပုံဆွဲပန်းချီ။ ၆	၆	၎င်း

[illegible][illegible]

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ)။ ။အဆုံး

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အရွယ်လက်မ	တည်ယှဉ်ရာ
၄၅၂	၀၉၉၇	ဝက်ကြီးအင်းကုဗျောက်ကြီးဖုရားအရွှေဘက်မုခ်၊ မြောက်ဘက် နံရံယို တိကနိပါတ် ဆေးရေးနံပါတ် ၅၀ ပုံဆွဲပန်းချီ။	၆	ဝက်ကြီးအင်း၊ညောင်ဦးမြို့နယ်။
၄၅၃	၀၉၉၈	ဝက်ကြီးအင်းကုဗျောက်ကြီးဖုရားအရွှေဘက်မုခ်၊ တောင်နံရံယို ဆေးရေး ၆၅ ပုံဆွဲပန်းချီ။	၆	၎င်း
၄၅၄	၀၉၉၉	ဇေတဝန်ကျောင်း အနောက်တောင်ထောင့် တန်တိုင်းအနီးယို (လက်ဝဲသုန္ဒရ) ကျောက်စာ (မျက်နှာ)။	၆	မုံရွာခရိုင်၊မုံရွာရွာ။ ။
၄၅၅	၉၀၀၀	ဇေတဝန်ကျောင်း အနောက်တောင်ထောင့် တန်တိုင်းအနီးယို (လက်ဝဲသုန္ဒရ) ကျောက်စာ (ကျော)။	၆	၎င်း
၄၅၆	၉၀၀၁	ဇေတဝန်ကျောင်း တန်တိုင်းတွင်း အရှေ့တောင်ထောင့် ယွန်းယိုရွှေမြင်တင်ဖုရားနှင့်သိမ်ကျောက်စာ (မျက်နှာ)။	၆	၎င်း
၄၅၇	၉၀၀၂	ဇေတဝန်ကျောင်း တန်တိုင်းတွင်း အရှေ့တောင်ထောင့် ယွန်းယိုရွှေမြင်တင်ဖုရားနှင့်သိမ်ကျောက်စာ (ကျော)။	၆	၎င်း
၄၅၈	၉၀၀၃	ဗန်းမော်မြို့၊ ကောင်တုံရွာတောင် အောင်မြေစေတီမှ ကျောက်စာ။	၆	ဗန်းမော်မြို့၊ကောင်တုံရွာ။
၄၅၉	၉၀၀၄	တကောင်းမြို့၊ ရွှေစည်းခုံဖုရားအနီးယိုကျောင်းမှ ကျောက်စာ။	၆	တကောင်းမြို့။
၄၆၀	၉၀၀၅	တကောင်းမြို့၊ ရွှေစည်းခုံဖုရားအနီးယိုကျောင်းမှကျောက်စာ (ကျော)။	၆	၎င်း
၄၆၁	၉၀၀၆	မြင်းခြံခရိုင်၊ဝန်းစွန်ပိုင်း၊မြို့သာနယ်သောင်ပြင်ရွာ၊စိမ်းညိုရှင်စေတီမှ ကျောက်စာ။	၆	မြို့သာနယ်၊ သောင်ပြင်ရွာ။
၄၆၂	၉၀၀၇	၎င်း	၆	၎င်း
၄၆၃	၉၀၀၈	၎င်း	၆	၎င်း
၄၆၄	၉၀၀၉	အမရပူရမြို့၊ အောင်မြေစေတီ၏ အရှေ့မြောက်ထောင့် အနီးမှကျောက်စာ (မော်ကွန်းတိုင်) ။	၆	အမရပူရမြို့။
၄၆၅	၉၀၁၀	အမရပူရမြို့၊ အောင်မြေရွှေဘုံစေတီ၏အရှေ့မြောက်ထောင့် အနီးမှရသော မဟာရတနာ မဉ္ဇူ တိလောကစေတီ ကျောက်စာ။	၆	၎င်း
၄၆၆	၉၀၁၁	ပြည်ခရိုင်၊ မွှာဇာ မိဿာကျေးရွာဟောင်းအနောက်ဘက်၊ အနောက် တောင်ထောင့်၏ တောင်ကိုက် ၇၀ ခန့်ယိုလှည်း လမ်းဘေး အနောက်ဘက်ဘေးမှသက္ကဋကျောက်စာ။	၆	မွှာဇာ။
၄၆၇	၉၀၁၂	ရခိုင်ပြည်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ သိမ်ကြီးတောင်ဖုရားမှ (အူရဒူ) ကျောက်စာ။	၆	မြို့ဟောင်း။
၄၆၈	၉၀၁၃	ရခိုင်ပြည်၊မြို့ဟောင်းမြို့၊နန်းရာကုန်း ဒုတိယဆင့်မှရသော (အူရဒူ) ကျောက်စာ။	၆	၎င်း
၄၆၉	၉၀၁၄	ရခိုင်ပြည်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ မဟာထီးဖုရားမှ မြန်မာကျောက်စာ။	၆	၎င်း
၄၇၀	၉၀၁၅	ရခိုင်ပြည်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ နန်းကျားရွာ အနောက်တောင်ဘက် တမိုင်ဝေးသောလယ်တွင်းမှ မြန်မာကျောက်စာ။	၆	၎င်း
၄၇၁	၉၀၁၆	ရခိုင်ပြည်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ ပန်းကုံးသိမ်ဖုရားမြောက်ဘက်တောင်ကြားမှ သက္ကဋကျောက်စာ။	၆	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဃ)

၀၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း၊မြန်မာနိုင်ငံရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနကရေးဆွဲပြီးသောပုံများစာရင်း

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	ဝတ္ထုအမျိုးအမည်	စကေး	တည်ယှဉ်ရာ
၁	၁၃၅၅	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက် အမှတ် ၂၄ (ဓမ္မသာတကဇာတ်ကွက်)။	ဆေးရေး	မူလအရွယ်	ပုဂံမြို့၊ ဝက်ကြီးအင်း။
၂	၁၃၅၆	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၂၅ (ကောဇဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၃	၁၃၅၇	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၂၆ (ကတ္တရာဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၄	၁၃၅၈	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၂၇ (ဝက်ကြီးဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၅	၁၃၅၉	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၂၈ (အနုသောဓယဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၆	၁၃၆၀	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက် အမှတ် ၂၉ (ကာလမဗျာဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၇	၁၃၆၁	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၃၀ (သီလဝိမာဏဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၈	၁၃၆၂	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၃၁ (ကောကာလိကဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၉	၁၃၆၃	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၃၂ (ရတနာဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၁၀	၁၃၆၄	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၃၃ (ရာဇဝါဒဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၁၁	၁၃၆၅	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၃၄ (သီကာလဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၁၂	၁၃၆၆	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၃၅ (မြို့ဟောင်းဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၁၃	၁၃၆၇	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၃၆ (မြို့ဟောင်းဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၁၄	၁၃၆၈	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက် အမှတ် ၃၇ (ဗုဒ္ဓဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၁၅	၁၃၆၉	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက် အမှတ် ၃၈ (ဗုဒ္ဓဇာတ်ကွက်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဃ)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	ဝတ္ထုအမျိုးအမည်	စကား	တည်ယှိရာ
၁၅	၁၃၆၉	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၃၉ (ဗါဝေလုဇတ် ဥတောင် ၃၉)။	ဆေးရေး	မူလအရွယ်	ပုဂံမြို့၊ ဝက်ကြီးအင်း။
၁၆	၁၃၇၀	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၄၀ (ဝိသေယဇတ် သဒ္ဓိယံ ၄၀)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၁၇	၁၃၇၁	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၄၁ (ကန္တရီဇတ်ဥဝင် ၄၁)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၁၈	၁၃၇၂	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၄၂ (ဝါနရဇတ် နောက် ၄၃)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၁၉	၁၃၇၃	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၄၃ (ကန္တရီဇတ်မင် ၄၃)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၂၀	၁၃၇၄	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၄၄ (အမ္ပဇတ်သင်္ကြာ ၄၄)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၂၁	၁၃၇၅	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၄၅ (ဂဇကုဇတ် အမတ် ၄၅)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၂၂	၁၃၇၆	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၄၆ (ကေသဝဇတ်ပုံ နာရသိယံ ၄၆)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၂၃	၁၃၇၇	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၄၇ (အယကုဇတ် မင်သာမင် ၄၇)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၂၄	၁၃၇၈	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၄၈ (အရညဇတ်ပုံနာရသိယံ ၄၈)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၂၅	၁၃၇၉	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၄၉ (သန္ဓိရာဇာဇတ် မင်သာမင် ၄၉)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၂၆	၁၃၈၀	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေးစတုကနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၅၀ (ဒေဝတာပညာ ဇာတ်သုကြယ်သာ၊ စတုကနိပါတ်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၂၇	၁၃၈၁	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက် အမှတ် ၁ (မဏိကုဇတ်မင်၊ ပဉ္စနိပါတ်အစ)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၂၈	၁၃၈၂	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၂ (သုဇာတဇတ် သုကြယ်သာ ၂)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၂၉	၁၃၈၃	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၃ (ဝေါနသာဇတ် ဗိသာမြာမိုက် ၃)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၃၀	၁၃၈၄	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၄ (ဥရကဇတ်ပုံနာ ၄)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (ဃ)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	ဝတ္ထုအမျိုးအမည်	စကား	တည်ယှိရာ
၃၁	၁၃၈၅	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၅ (မင်ဇတ်မင်သာမင် ၅)။	ဆေးရေး	မူလအရွယ်	ပုဂံမြို့၊ ဝက်ကြီးအင်း။
၃၂	၁၃၈၆	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၆ (ကာရန္တကဇတ်ပုံ နာ ၆)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၃၃	၁၃၈၇	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၇ (လတ္ထကဇတ် ဆင် ၇)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၃၄	၁၃၈၈	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၈ (ဂူလဗေပလဇတ် မင်သာ ၈)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၃၅	၁၃၈၉	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၉ (သုဝဏ္ဏမိဂဇတ် ရှယ်သမင် ၉)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၃၆	၁၃၉၀	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၁၀ (သုသန္တဇတ်က လန် ၁၀)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၃၇	၁၃၉၁	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက် အမှတ် ၁၁ (ဝဏ္ဏာရောဟ ဇတ်သင်ပင်နတ်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၃၈	၁၃၉၂	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၁၂ (သီလဝိသေ ဇတ်ပြောဟိတ်ရသိ)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၃၉	၁၃၉၃	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၁၃ (ဟိရိဇတ်သဗ္ဗိယံ ၁၃)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၄၀	၁၃၉၄	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၁၄ (ခန္ဓေပနဇတ် သုကြယ်သာသုခိနိ)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၄၁	၁၃၉၅	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၁၅ (အဟိတုန္တက ဇတ်စပါကုန်သည်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၄၂	၁၃၉၆	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၁၆ (ကုန္တိယဇတ် ကုန်သည် ၁၆)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၄၃	၁၃၉၇	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး ပဉ္စနိပါတ်မှ ဇာတ်ကွက်အမှတ် ၁၇ (သာလိယဇတ် သုကြယ်သာ ၁၇)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၄၄	၁၃၉၈	နန္ဒမညာ ဆေးရေးရုပ် (အမျိုးသမီး တရုတ် ရှေးကျောင်းသွားကြဟန်)။	၎င်း	၎င်း	ပုဂံမြို့၊ မင်းနန်သူရွာ။
၄၅	၁၃၉၉	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး (ဖုရားလောင်း တောထွက်ဟန်)။	၎င်း	၎င်း	၎င်း
၄၆	၁၄၀၀	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး (အမျိုးသား တစ်ဦး ရေချင်းကပ်နေဟန်)။	၎င်း	၂-၁	၎င်း

၈၂
နောက်ဆက်တွဲ (ဃ)။ ။အဆုံး

အမှတ်စဉ်	မှတ်ပုံတင်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	ဝတ္ထုအမျိုးအမည်	စကား	တည်ယှိရာ
၄၇	၁၄၀၁	ဂူပြောက်ကြီးဖုရား ဆေးရေး (ဘုရင်များအရည်းကြီးများကို ကံတော့နေကြပုံ)။	ဆေးရေး	၂-၁	မြင်းကပါရွာ။
၄၈	၁၄၀၂	အပါယ်ရတနာဖုရားဆေးရေး (ဖုရားလောင်းနတ်သားစံတော်မူနေဟန်)။	၎င်း	၃-၁	၎င်း
၄၉	၁၄၀၃	ရွှေဂူကြီးဖုရား၏ပန္နက်ပုံစံ	ပုံဆွဲ.....	၁-၆	ပုဂံမြို့။
၅၀	၁၄၀၄	ရွှေဂူကြီးဖုရား၏ ဖြတ်ဆွဲ	၎င်း.....	၁-၆	၎င်း
၅၁	၁၄၀၅	ရွှေဂူကြီးဖုရား၏ ရွှေမြင်ခင်းပုံ	၎င်း.....	၁-၆	၎င်း
၅၂	၁၄၀၆	ကျန်စစ်သားဥမင်ဆေးရေး (စိတန်းတီးမှုတ်ကခုန်သွားကြဟန်)။	ဆေးရေး	၄-၁	၎င်း
၅၃	၁၄၀၇	ဗိဿဏိုးမြို့မြေပုံ		ပုံဆွဲ.....	၆၆၀-၁ တောင်တွင်းကြီး။
၅၄	၁၄၀၈	ပုဂံမြို့တော်မြေပုံ		၎င်း.....	၆၆၀-၁ ပုဂံမြို့။

၈၃
နောက်ဆက်တွဲ (င)

၁၉၅၉-၆၀ ခုနှစ်အတွင်း၊ ဧည့်သည်သော ကမ္ဘာ့မြေကျောက်စာများ

အမှတ်စဉ်	မူလဧည့်သည်ရာဌာန	ကမ္ဘာ့မြေကျောက်စာပါသော ဝတ္ထု	စာကြောင်းရေ	ဘာသာအမျိုးအမည်	သက္ကရာဇ်	မှတ်ချက်
၁	မုံရွာခရိုင်၊ မုံရွေးရွာ ဇေတဝန်ကျောင်း ဝင်းအတွင်း။	ကြေး	၈ ၇	ပါဠိ မြန်မာ	၁၁၂၇	လက်ဝဲ သုန္ဒရ ကြေးခေါင်း လောင်း စာ ခွဲဝှံ ရွှေကြောင်း နှင့် ကောင်းမှု များ၊ ဦးသက္ကရာဇ် စသည်များ ရေး ထိုး တားသည်။ စာတိမ်၍ မင်ပွတ်မကူးသေး။
၂	မုံရွာခရိုင်၊ မုံရွေး ရွာ ဇေတဝန်ကျောင်း အနောက်တောင် ထောင့် တန်တိုင်း အနီး။	ကျောက်	မျက်နှာ ၄၆ ကျော ၅၇။	မြန်မာ	၁၁၂၀ ၁၁၂၃	ဇေ တ ဝန် သုံး ထပ် ကျောင်းကို ဆောက်သည်။ စေတီတည်သည်။ လက်ဝဲ သုန္ဒရ အမတ်ကြီး သည် ကျောင်းတော်နှင့် တိလောက စေတီ တည်ပြီး လျှင် မြေထန်းလှူသည်။
၃	မုံရွာခရိုင်၊ မုံရွေးရွာ ဇေတဝန်ကျောင်း တန်တိုင်းအတွင်း အ ရွှေ တောင် ထောင့်မှ။	၎င်း	မျက်နှာ ၄၀ ကျော ၄၄။	၎င်း	၁၁၈၁	မိုးညှင်းမင်းတရားတည်ထားခဲ့သော ရွှေ မြင်တင်ဖုရားနှင့် ၁၁၃၂ ခုနှစ်၊ ဆင် ဖြူ သခင်မင်းတရားလက်ထက် သမုတ်သော သိမ်ကို ဘကြီးတော်က ဘေးပဲ့ပေးသော မြေ လှူဒါန်း ပြီး လျှင် ဆုတောင်း အ မျှ ဝေသည်။
၄	ဗန်းမော်မြို့၊ ကောင်ထုံရွာ အောင် မြေစေတီမှ။	၎င်း	၁၁	၎င်း	၁၀၇၃	ရတနာ မှ နိ ကျောင်းတော်ကို ထီးတင် လှူသည်။
၅	တကောင်းမြို့၊ ရွှေစည်းခုံဖုရားအနီးယိုဘုန်းကြီးကျောင်းမှ။	၎င်း	မျက်နှာ ၅ ကျော ၁။	၎င်း	၉၄၁ ၉၄၄	အလှူဒါယကာ အမည်နှင့် ခုနှစ် သက္ကရာဇ် မျှသာပါသည်။
၆	မြင်းခြံခရိုင်၊ ငန်းစွန်ပိုင် မြို့ သာနာယသောင်ပြင်ရွာစိမ်းညိုရှင်စေတီမှ။	၎င်း	၁၆	၎င်း	၇၈၇	တန်တိုင်းနှင့် ကူ တော်တည်ပြီး လျှင် နွားများကို လက်အအဖြစ် ပေးလှူသည်။
		၎င်း	၁၂ +	၎င်း	၈၄ (၅)	ရ တ နာ စေ တီ နှင့် ကျောင်း တော် တည်ပြီး လျှင် မြေ ထန်းလှူသည်နှင့်တူသည်။

နောက်ဆက်တွဲ (၁)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	မူလတွေ့ရှိရာဌာန	ကမ္ဘာ့ဦးစီးဌာန	စာကြောင်းရေ	ဘာသာအမျိုးအမည်	သက္ကရာဇ်	မှတ်ချက်
၈	မြင်းခြံခရိုင်၊ ငန်းဘွန်မြို့နယ်၊ သာနယ်သောင်မြို့ရွာစိမ်းညိုရွာစေတီမှ။	ကျောက်	၂၀	မြန်မာ	၈၄၅	ရွှေစေတီနှင့် ကျောင်းတော်တည်ပြီးလျှင် မြေနှင့်ထမ်းလှူသည်။
၉	အမရပူရမြို့၊ အောင်မြေစေတီ၏ အရှေ့မြောက် ထောင့်အနီး။	၎င်း	၄	၎င်း	မယ့်	စေတီတည်ရာနှင့် အလှူဒါနကံ အမည် ပါသော မော်ကွန်း တိုင် ဖြစ်သည်။
၁၀	အမရပူရမြို့၊ အောင်မြေဘုံစေတီ၏ အရှေ့မြောက်ထောင့်အနီး။	၎င်း	၃၄	၎င်း	၁၁၄၈	သရေခေကြာမင်းသည် မဟာ ရ တ နာ မဇ္ဈိ တိ လောက စေတီတည် ထား သော ကျောက် စာ ဖြစ်သည်။
၁၁	ပြည်ခရိုင်၊ မှော်ဇာဗိဿာဏိုးမြို့ဟောင်း အနောက်ဘက်၊ အနောက်တောင်ထောင့်၏ တောင်ကိုက် ၇၀ ခန့်ယှိ လှည်း လမ်းဘေး အနောက်ဘက်ဘေး။	အုတ်ခဲ	၃	သက္ကဋ	အေ၊ ဇီ ၆ ရာစုခန့်။	ရှေးဟောင်း သုတေသန ဌာနနှင့် တွင် သိမ်းဆည်းထားသည်။
၁၂	စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ သိမ်ကြီးတောင်စုရပ်မှ။	ကျောက်	၁	အာရဗီ	မယ့်	မြို့ဟောင်းမြို့၊ နန်းရာကုန်း ပြ တိုက် တွင် ယိမ်း ဆည်း ထားသည်။
၁၃	စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ နန်းရာကုန်း ဗုဒ္ဓိယဆင့် အနောက်တောင်ထောင့်မှ။	၎င်း	၁	၎င်း	မယ့်	၎င်း
၁၄	စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ မဟာထီး ဗု ရာ နှီး တောင်ဘက်မဟာရာမ် တန် တိုင်းတွင်းယှိ။	၎င်း	၁၉	မြန်မာ	၁၅၅	ရတနာ သုံးပါး အား၊ ဝတ်မိုး ဝတ်မြေ လှူသည့်နှင့်တူသည်။
၁၅	စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ နန်းကျားရွာအနောက်တောင်ဘက် တပိုင်ဝေးသောလယ်တွင်းမှ။	၎င်း	၄	၎င်း	၉၉၅	ယခု နန်း ကျား ဗိုရား သိမ်သို့ ပြောင်းထားသည်။

နောက်ဆက်တွဲ (၁)။ ။အဆုံး

အမှတ်စဉ်	မူလတွေ့ရှိရာဌာန	ကမ္ဘာ့ဦးစီးဌာန	စာကြောင်းရေ	ဘာသာအမျိုးအမည်	သက္ကရာဇ်	မှတ်ချက်
၁၆	စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ ပန်းကုံးသိမ်ဗုရားမြောက်ဘက်တောင်ကြား။	ကျောက်	၁	သက္ကဋ		အမြင့် ၇ ပေကျော်ယှိ ကျောက်စေတီ၏ သပိတ်မှောက်ပတ်လည်တွင် ရေး ထွင်း ထားသည်။
၁၇	စစ်တွေခရိုင်၊ ဝေသာလီ ဗုရားကြီးမှ။	၎င်း	၄	အဓိပ္ပာယ် မြောက်ပိုင်း အက္ခရာ ၇၂ ခေတ်	အေ၊ ဇီ ၆ ရာစုခန့်။	ယခုနန်းရာကုန်းပြတိုက်တွင် သိမ်းဆည်းထားသည်။
၁၈	စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့၊ မဟာဗေဒိကတိုင်း အဆင့် ကိုး ဆင့် ယှိ ကျောက်ပလ္လင်။	၎င်း				ပန်းများနှင့် တကွ ရုပ်လုံးများ ထုလုပ်ထားရာ လက် ရာ ပြောင်မြောက်သောပုံစံများ ဖြစ်သည်။